

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

rûbâb-ı sikeste

ve diğ er eserleri

TEVFİK FİKRET

İNKILÂP

RÜBÂB-I ŞİKESTE VE TEVFİK FİKRET'in bütün diğer eserleri

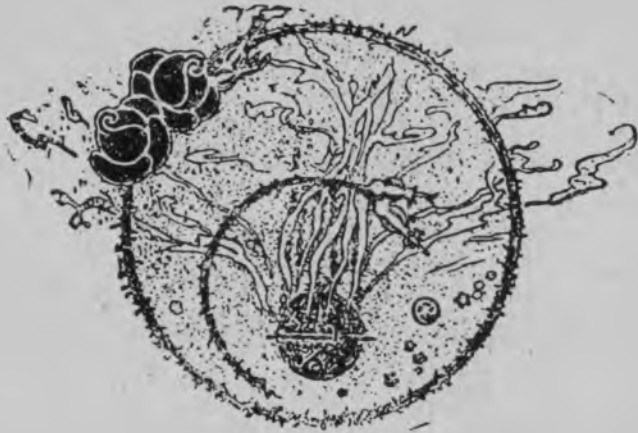
Tertip ve telif eden

FAHRİ UZUN

İnkılâp Kitabevi
YAYIN SANAYİ ve TİCARET A.Ş.
Ankara Cad. 95, İSTANBUL

Baskı:
Teknografik Matbaası
İstanbul - 1985

Bu remiz Fikretin kendi çizgisidir ve kendi güzel yazısıyla bastırıldığı «Halûk'un Defteri» adlı eserinin lüzum eden taraflarına koymuştur.

UMUMİ FİHRİST

	Sayfa
Önsözler	V - XVI
Bölüm I — Yüksek Heyecanlı Eserler, —	2
Bölüm II — Didaktik ve İdeal Eserler, —	54
Bölüm III — Millî ve Vatanî Eserler, —	94
Bölüm IV — Toplumsal Eserleri, —	124
Bölüm V — Fikir Eserleri, —	158
Bölüm VI — Sanat Konusu Eserleri, —	188
Bölüm VII — Tasvirî ve Temsilî Eserler, —	226
Bölüm VIII — Hissî Eserler, —	276
Bölüm IX — Şahıs ve Portreler, —	324
Bölüm X — Mâneviyâya Aid Eserler, —	354
Bölüm XI — Hayat ve İnsan Hakkında.	384
Bölüm XII — Diğer Eserler, —	404
Bölüm XIII — Eski Şeyler.	418
Alfabeli ve İzahlı Fihrist.	445 - 457

(Birinci baskının ilksözü)

ŞUNU DİYELİM Kİ :

Tevfik-Fikret, memleketimizin irfan hayatına bir önder, ve ahlâkıyatı için bir örnek olarak gelmiş, büyük bir mürşit ve mürebbîdir. O aynı zamanda büyük bir vatanperver, ve eşi az bulunur yüce bir insandır da... Şâirliği ise, fikrimizce bu vasıflarından ve sanatkârlığından sonra gelen bir sıfattır ki, tebliğlerine bir vâsıtaadır.

Öleli daha kırk-iki sene olduğu halde, onu okuyanlar çok azaldı; ve tabiatıyla ne demek istediğini anlayanlar da...

Kopan her takvim yaprağı, O'nu biraz daha nisyan perdesine bürüyor. O, acınarak : «Unutulmak, o uğursuz bir derinlikte taşkesilmiye benzer ki, kaderimizle birlikte yürür!» der. Biz bu çabamızla — Hayır! demiye getiriyoruz işte...

Memleketin geleceğini sağlamak maksadıyla yetiştirmek olan gençliğin T.-Fikret'ten en küçük bir ders veya bir fikir alamamış olması, kültürümüz adına, ve ancak buna dayanan millî kaderimiz adına çok acıklı olmaktadır; halbuki :

O'nun didaktik hüviyeti ve üstün fikirlerinden toplanacak materyellerle meselâ, bir «Yurdsal Ahlâk Okulu» açmak mümkün olabildiği halde, O'nu şâirlik sıfatının sınırı içerisinde gizleyip sosyal kanıtlarımız için O'nun ne dediklerini plânlaştırmamak, ödenmesi imkânsız bir kaybımız olacaktır.

Her medenî millet, arasında yetişen —T.-Fikret değerinde olmasa bile— kendi büyüklerinin fikir ve kanıtlarını gençliği için bir hareket prensipi, ve umumi kültürünün yükselmesi için o malzemeleri bir kanad olarak kullanırken, bizim toplumumuzun hiçbir tarafı T.-Fikret'ten bir tüy bile edinememiştir.

VIII

İşte, bu ağır bahtsızlığa uğramamıza, T.-Fikretin genç nesil için meçhul kalışını başlıca bir sebep olarak görüyor ve O'nun dediklerini, bugünkü dille ifadeye uğraşarak O'nu millî vicdanda belirtmek istiyoruz. Ve gene istiyoruz ki, T.-Fikret'in anlaşılması için O'nu yalnız tetkikçisinin elinde bırakmak değil, her okur-yazar vatan çocukları da O'nun neler dediğini bilmiş olsun. Bu suretle, şahsiyetlerinde şiddetle ilgi duyanlar, ileride belki O'nun sosyal alandaki hüviyetini incelemeye ve dolayısıyla asıl O'nun metinlerine dalmak fırsatını bulabilirler. İşte bu itibarla bu kitabı:

Kendisinde «Vatan Kudsallığı» hakkında bir sezgi bulunan gençliğe sunuyoruz ki, ileride bu sezgi, bir kavram ve ideal olarak onların damarlarında bir yankı yaratsın!

FAHRİ UZUN

Birinci baskının «Açıklamalar» ından birkaçı

Bunu teessürle bildiririz ki, birçok manzumelerin mısırâlarına bugünkü Türkçe ile karşılık koyduk. Nesir olarak yaptığı-mız bu çevirmelerde edebî bir liyâkat aranmamalıdır. Ve esas kelimelerin üstünde de durulmamalıdır; çünkü —anladığımız kadar— fikri esas tuttuk. Bâzı mısırâların tam karşısında çevir-meleri bulunmuyorsa bu, bir-iki mısırâ sonraki ifadenin başa alı-narak paragrafı bir bütün halinde bulundurmak içindir.

Karşı sayfalara çevrisi yapılmıyan eserlerin güç anlaşılır birkaç mısırâ sayfa altına alındı.

T.-Fikretin eserlerindeki kelimeleri lûgat yardımıyla an-lamak mümkün olamayacağından kitaba bir lûgatçe konmamıştır.

* * *

T.-Fikretin manzûmelerini tasnife tâbi tutmamız bir zaru-retti. Bir manzûmenin aynı zamanda birkaç bölümde de yer ala-cağı tabiidir. Biz manzûmenin bâriz vasfını esas tutarak kendi kanaatımızca bir bölüme aldık. Meselâ.. vatanî, didaktik, ve ideal bir eser olan «Halûk'un Vedâı»nı didaktik bölümde bulun-durduk. Bu bakımdan bir manzûme, herhalde o bölümün ma-lıdır, mânasını taşımaz. Verilen kıymet hükmüne tâbidir çünkü.

* * *

T.-Fikret'e isnat edilen «Harb-i Hâzır Hakkında» adlı manzûme, Büyük Türk Lûgati sahibi, ve Fikretin en yakın arka-daşı, Hüseyin Kâzım Kadri Bey bu eserden bâzı parçalar almış ve Fikretindir diye gösterilmiş ise de, bu eser Fikret'in eseri değildir. Rûşen Eşref Ünaydın bu hakıykatı hepimizden iyi bi-liyor.

İkinci baskı için ancak řu sylenabilir :

Mümkün olduğu kadar hatâdan sâlim duruma getirilen bu ikinci baskı, Fikret'i doğru okumak ve - tabi - doğru anlamak içindir.

Fikret'in kaderindeki toplumumuzun nasıybini anlatmaya da bir yardımı olur diye, O'nun eserleriyle uğraşıp duruyoruz. Ama olaylar, gün geçtikçe, bu vatansever ve ileri adamlarla aramızı biraz daha açıyor. Yakın bir gelecekte, sakın: «Fikret adında bir şâir varmış ama, hep anlaşılmaz bir dille yazarmış!..» demesinler?

Ve acaba aydın bir genç demez mi ki: «Falan-filân milletin de, dili bugün anlaşılımyacak kadar eskimiş olan kıymetli adamları varmış ama, o millet, bu cevherlerden her türlü faydasını sağlamış, onlar için heykel dikmiş, ve anıt gibi eserler yazmıştır. Ve o milletin gençliği de o kişileri birer önder bilerek bugünkü genç bir medeniyette yaşamış olmalarının sebebini onlarda bulmuş ve onları kudsallamıştır.»?..

Bugüne kadar bu konudaki şikâyetimize iki sebep vardı: Birincisi, resmî sektör zihniyetinde «tatlı ve yumuşak söz duyma» eğilimi; ötekisi de, yetişecek olan gençlere Fikret hakkında bir fikir vermeye niteliği yeter olmıyan hocalar!

Bakalım, bundan sonra...

F. U.

Esas Metinlerde Kullanılan Özel İmlâ

Eserin yazıldığı devrin sesli imlâsı ve telâffuzu esas olarak kabul edildi. Birkaç yerde (q) harfine de başvurulduğu halde bundan daha iyi bir telâffuz elde edilemedi.

Metinlerde Tatbik Edilen Birkaç Harf ve İşaret

1. — â, û harfleri uzattığı sessizleri kalın okutur: kâbil, kânûn, Yağkûb, âgûş, gâlib gibi.

2. — (L) harfi, öz Türkçe olmayan her kelimedede ince okunmalıdır. Yalnız «Allah», «mutlak», aslâ» gibi birkaç kelime bu şekillerdeyken kalın (l) harflidir. Uzatılacağı vakit «Allâh» telâffuzu alır; «Allâh» şeklinde yazılmaz.

İncelecek (l) harfine birkaç misâl: Kal'a, müstakıl, tal'at, kalb, laf, lamba gibi.

3. — (ğ) harfi, eski alfabenin hece sonundaki «ayn» harfidir. Câmiğ, miğde gibi. Bâzı hece ortasında da aynı hizmeti görür: Kağr, şığr, fiğl gibi.

Hece başlarındaki «ayn» harfinin yazılması (') koma ile olacaktır: Kal'a, Tal'at gibi.

4. — Ogünün ve bugünün telâffuzu bakımından «hemze» işareti, bir evvelki sesliyi uzatır gibiyse o sesli üzerine (?) şu uzatma konacaktır: Mêmur, têsir, têdiye, telif gibi.

5. — İzâfet kesreleri bir harf olmadığından kelimesiyle o ses arasına bir (.) nokta konacaktır: Kesre-i izâfiyye gibi.

6. — Fârisî ve Arabî kurallarınca bitişik yazılan kelimeler arasma bir (|) çizgi koyuyoruz; okunurken durmamalıdır. İğtilâ|fermûd, can|fiken, bünye|hıyz, nev|behâr, pür|heves, bî|intihâ gibi.

XIV

hüsn gibi bir hecede iki sessiz harf —çok zaman— iki hece işâretine eşit hesap olunur.

— Bir veznin son grubu (··|) ise, bu şekil, (||), (...), ve (|-) şeklini de alabilir.

— Bir veznin ilk grubu (··| |) ise bu, (|·||) şeklinde de bulunabilir.

Bunların ehemmiyeti hakkında iki misâl :

(··| | ··| ··|) vezninde yazılmış olan «Halûk'un Vedâ» manzûmesindeki şu parçanın ikinci mısırânı yazacağımız şekilde okursak Fikret'i söyletmiş oluruz:

.....
sen de en gür belâgatinle sesin
çıkdığı, yetdiği kadar gürlersin
ve yakarsın...

burada çift konmuş olup uzun okunması gereken sesli harfler, yalnız aruza uymak için değil, aynı zamanda o hareketin önem ve şiddetini belirtmek içindir. Böyle okunmalıdır tabii. Sonra «Doyunca, tıksırınca, patlayıncıyaa kadar yeyin!» mısraı da aynı nefretli bir şiddeti de ifâde eder. Bâzan da bu uzatma tenbih ve azar yerine geçiyor. Tenbih yerine, bakınız: (| |· ··|· |·|) vezninde olan,

«Herşey vedîadır sana ey genc unutma kii,
«senden de bir hisâb arar âti·i müşteki.»

ifâdesindeki birinci mısradaki (kii), yalnız aruz ve alttaki kâfiyeye uygun düşmesinden çok, pek gerekli bir tenbih işâretini taşır.

Hâsılı dikkatsiz kimse, Fikret'i bunun için okuyamıyor. Herkeste dikkat materyeli gereği kadar varken bu mübârek adamın şiirlerini niçin doğru okumyalım? Hem bize ayıp, hem esere günah!..

F. U.

(ESER HAKKINDA)

Edebiyatımızda ayağını ilk yere basan şâir; gözlerini tabiata ilk açan insan şair; realiteyi olduğu gibi gören göz: Tefik Fikret.

Dil bir varlıktır, durmadan değişir ve hiçbir vakit kötüye gitmez; tıpkı âlem gibi.

Şüphe yok ki, bugünkü dil, Fikret'in dili değildir. Fakat insanlık için sızlıyan bu yürek, yurt için çarpan bu kalb durmamalıdır. Bugünün gençliğine de ders veren bu mürebbinin sözleri, bu ahlâk hocasının umdeleri unutulmamalıdır. Edebiyatımızda beşerî bir dönüm, gerçek bir kudret olan bu şâirin şiirleri her zaman anlaşılmalıdır.

İşte Fikreti candan seven, Fikret'e gönül veren ve Fikret'e inanan Fahri Uzun, bu maksatla büyük Fikret'in şiirlerini metin hâlinde verirken, aslı bozmamaya elden geldiği kadar gayret ederek bugünün diliyle karşı sahifelere mensur tarzını da vermeyi uygun bulmuş, ve sanırsanız ki, en doğru işi de başarmıştır; emeği kutlu olsun.

Abdülhakî Gölpınarlı

BÖLÜM

I

YÜKSEK HEYEGANLI ESERLER :

	Sahife
1. — SİS, —	2
2. — HİLÂL · İ AHMER, —	8
3. — RESMİNİN KARŞISINDA, —	12
4. — TÂRİH · İ KADIM, —	16
5. — HEMŞİREM İÇİN, —	30
6. — BİR LÂHZA · İ TE'AHHUR, —	34
7. — HÂN · İ YAĞMA, —	36
8. — DOKSAN-BEŞE DOĞRU, —	38
9. — REVZEN · İ MAHLÛĞ, —	42
10. — RÛBÂBİN CEVÂBİ.	44

S i S

Sarmış yine âfâkını bir dûd·i muannid,
 bir zulmet·i beyzâ ki, pey|â|pey mütezâyid.
 Tazyîkının altında silinmiş gibi eşbâh,
 bir tozlu kesâfetden ibâret bütün elvâh;
 bir tozlu ve heybetli kesâfet ki nazarlar
 dikkatle nüfûz eyliyemez gavrine, korkar!
 Lâkin sana lâyık bu derin sût-re·i muzlim,
 lâyık bu tesettür sana, ey sahn·ı mazâlim!
 Ey sahn·ı mazâlim... Evet, ey sahne·i garrâ,
 ey sahne·ı zî|şağşa'a·i hâile|pîrâ!
 Ey şağşaa'nın, kevkebenin mehdi, mezârı;
 Şark'ın ezeli hâkime·i câzibe|dârı!
 Ey kanlı muhabbetleri bî|lerziş·i nefret
 pervrde eden sine·i meshûf·i sefâhet.
 Ey Mamara'nın mâi der|âğûşu içinde
 ölmüş gibi dalgın uyuyan tûde·i zinde.
 Ey köhne Bizans, ey koca fertût·i müsahhir,
 ey bin kocadan artakalan bive·i bâkir;
 hüsnünde henüz tâzeliğin sihri hüveydâ,
 hâlâ titirir üstüne enzâr·ı temâşâ.
 Hâricden, uzakdan açılan gözlere süzgün
 çeşmân·ı kebûdunla ne mûnis görünürsün!
 Mûnis, fakat en kirli kadınlar gibi mûnis;
 üstünde coşan giryelerin hepsine bî|hiss.
 Têsîs olunurken daha, bir dest·i hıyânet
 bünyânına katmış gibi zehr|âbe·i lâğnet!
 Hep levs·i riyâ dalgaları zerrelerinde,
 bir zerre·i safvet bulamazsın içerisinde.
 Hep lvs·i riyâ, levs·i hased, levs·i teneffuğ;
 yalnız bu... Ve yalnız bunun ümmîd·i tereffuğ.

S İ S

Sarmış ufuklarını senin gene inatçı bir duman,
beyaz bir karanlık ki, gittikçe artan
ağırlığının altında herşey silinmiş gibi,
bütün tablolar tozlu bir yoğunlukla örtülü;
tozlu ve heybetli bir yoğunluk ki, bakanlar
onun derinliğine iyice sokulamaz, korkar!
Ama bu derin karanlık örtü sana çok lâyıık;
lâyık bu örtünüş sana, ey zulümler sâhası!
Ey zulümler sâhası... Evet, ey parlak alan,
ey fâcialarla donanan ışıkl ve ihtişamlı sâha!
Ey parlaklığın ve ihtişâmın beşiği ve mezarı olan,
Doğu'nun ötedenberi imrenilen eski kıraliçesi!
Ey kanlı sevişmeleri titremeden, tiksinden
sefahete susamış bağıında yaşatan.
Ey Marmara'nın mavi kucaklayışı içinde
sanki ölmüş gibi dalgın uyuyan canlı yığın.
Ey köhne Bizans, ey koca büyüleyici bunak,
ey bin kocadan artakalan dul kız;
güzelliğindeki tâzelik büyüğü henüz besbelli,
sana bakan gözler hâlâ üstüne titriyor.
Dışardan, uzaktan açılan gözlere, süzgün
iki lâcivert gözünle nekadâr canayakın görünürsün!
Canayakın, hem de en kirli kadınlar gibi;
içerinde coşan ağıtların hiç birine aldırış etmeden.
Sanki bir hâin el, dâha sen şehir olarak kuruluyorken,
lânetin zehirli suyunu yapına katmış gibi!
Zerrelerinde hep riyakârlığın pislikleri dalgalanır,
içerinde temiz bir zerre aslâ bulamazsın.
Hep riyânın çirkefi; hasedin, kârgüdmenin çirkeflikleri;
yalnız işte bu... Ve sanki hep bunlarla yükselinecek.

Milyonla barındırdığın ecsâd arasından
kaç nâsiye vardır çıkacak pâk ü drahşan?!

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet ey, şehir ;
örtün, ve müebbed uyu, ey fâcîre-i dehr!..

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar ;
kâtil kuleler, kal'ali, zindanlı saraylar.
Ey dahme-i marsûs-ı havâtır, ulu mağbed ;
ey gırra sütunlar ki birer diyv-i mukayyed,
mâzîleri âtilere nakletmeğe mêmûr ;
ey dişleri düşmüş, sırtan kâfile-i sûr.
Ey kubbeler, ey şanlı mebnî-i münâcât ;
ey doğruluğun mahmil-i ezkârı menârât.
Ey sakfi çökük medreseler, mahkemecikler ;
ey servilerin zıll-i siyâhında birer yer
têmin edebilmiş nice bin sâil-i sâbir ;
«Geçmişlere Rahmet!» diyen elvâh-i mekâbir.
Ey türbeler, ey herbiri pür|velvele bir yâd
iykâz ederek sâmit ü sâkin yatan ecdâd !
Ey mağreke-i tıyn u gubâr eski sokaklar,
ey her açılan rahnesi bir vak'a sayıklar
virâneler, ey mekmen-i pür|hâb-ı eşîrrâ.
Ey kapkara damlarla birer mâtem-i ber|pâ
temsîl eden âsûde ve fersûde mesâkin ;
ey herbiri bir leyleğe, bir çaylağa mavtin
gam|dide ocaklar ki, merâretle somurtmuş,
yıllarca zamandanberi tûtmek ne.. unutmuş !
Ey miğdelerin zehr-i takâzâsı önünde
her zilleti bel'eyliyen efvâh-ı kadide !
Ey fazl-ı tabîatle en âmâde vü mün'im
bir fîtrate makrûn iken ac, âtıl ü âqim ;
her niğmeti, her fazlı, hep esbâb-ı rehâyî
gökden dilenen züll-i tevekkül ki.. mürâyî !

Milyonla barındırdığın insan kılıklılardan
parlak ve temiz alınlı kaç adam çıkar?

Örtün, evet ey felâket sahnesi... Örtün artık ey şehir ;
örtün, ve sonsuz uyu, ey dünyanın koca kahbesi !

Ey debdebeler, tantanalar, şanlar, alaylar ;
Kaatil kuleler, kal'ali ve zindanlı saraylar.
Ey hâtıraların kurşun kaplı kümbetlerini andıran, câmîler;
ey bağlanmış birer dev gibi duran mağrûf sütunlar ki,
geçmişleri geleceklere anlatmaya memurdur ;
ey dişleri düşmüş, sırttan sur kafilesi.
Ey kubbeler, ey şanlı dilek evleri ;
ey doğruluğun sözlerini taşıyan minâreler.
Ey basık tavanlı medreseler, mahkemecikler ;
ey servilerin kara gölgelerinde birer yer
edinen nice bin sabırlı dilenci gürûhu ;
«Geçmişlere Rahmet !» diye yazılı kabir taşları.
Ey türbeler, ey herbiri velvele koparan bir hâtıra
canlandırdığı halde sessiz ve sadâsız yatan dedeler !
Ey tozla çamurun çarpıştığı eski sokaklar ;
ey her açılan gediği bir vak'a sayıklıyan
vîrâneler, ey azılların uykuya girdikleri yer.
Ey kapkara damlariyle ayağa kalkmış birer mâtemi
sebole eden harap ve sessiz evler ;
ey herbiri bir leylege yahut bir çaylağa yuva olan
kederli ocaklar ki, bütün acılıklariyle somutmuş,
ve yıllardır tütmek ne... çoktan unutmuş !
Ey mîdelerin zorlaması zehirinden ötürü
her aşâlığı yiyip yutan köhne ağızlar !
Ey tabi'atin gürlükleri ve nîmetleriyle dolu
bir hayata sâhip iken, aç, işsiz ve verimsiz kalıp
her nâmeti, bütün gürlükleri, hep kurtuluş sebeblerini
gökten dilenen tevekkül zilleti ki.. sahtedir !

Ey savt·ı kilâb, ey şeref·i nutqile mümtâz
 insanda şu nankörlüğü tel'in eden âvâz!
 Ey girye·i bî|fâide, ey hande·i zehrîn ;
 ey nâtıka·i acz ü elem, nazra·i nefrîn !
 Ey cevfe·i esâtıyre düşen hâtıra : Nâmûs ;
 ey Kible·i iqbâle çıkan yol : Reh·i pâ|bûs !
 Ey havf·i müsellah, ki hasârâtına râciğ,
 öksüz dul ağızlardaki her şekve·i tâliğ !
 Ey şahsa masûniyyet ü hürriyete makrûn
 bir hakk·ı teneffüs veren efsâne·i kânûn !
 Ey vağd·i muhâl, ey ebedî kizb·i muhakkak,
 ey mahkemelerden mütemâdî sürülen hakk !
 Ey savlet·i evhâm ile bitâb·ı tehassüs
 vicdanlara temdîd edilen gûş·i tecessüs ;
 ey bîm·i tecessüsle kilidlenmiş ağızlar.
 Ey gayret·i milliyye ki, mebgûz u muhakkar !
 Ey sayf ü kalem, ey iki mahkûm·i siyâsî ;
 ey behre·i fazl ü edeb, ey çehre·i mensî !
 Ey bâr·ı hazerle iki kat gezmeğe mëlûf
 eşrâf ü tevâbiğ, koca bir unsur·i mağrûf !
 Ey re's·i fûrû|berde, ki akpak, fakat iğrenc ;
 ey tâze kadın, ey onu tağqîbe koşan genc !
 Ey mâder·i hicrân|zede, ey hem|ser·i muğberr ;
 ey kimsesiz, âvâre çocuklar... Hele sizler,
 hele sizler...

Örtün, evet, ey hâile... Örtün, evet ey, şehir ;
 örtün, ve müebbed uyu, ey fâcire·i dehr!..

— 18 Şubat, 1317 —

Ey köpek havlamaları, ey konuşma şerefiyle yükselmiş
 olan insanda şu nankörlüğe lânet yağdıran feryât !
 Ey faydasız ağlayışlar, ey zehirli gülüşler ;
 ey eksinlik ve kederin açık ifadesi, nefretli bakışlar !
 Ey ancak masalların tanıdığı bir hâtıra: Nâmus;
 ey adamı ikbâl kıblesine götüren yol: Ayak öpme yolu.
 Ey silâhlı korku ki, öksüz ve dulların ağzındaki
 her tâlih şikâyeti yapageldiğin yıkımlardan ötürüdür !
 Ey bir adamı korumak ve hürriyete kavuşturmak için
 yalnız teneffüs hakkı veren kanun masalı !
 Ey tutulmıyan vaitler, ey sonsuz muhakkak yalan,
 ey mahkemelerden biteviye kovulan «hak» !
 Ey en şiddetli kuşkularla duygusu körleşerek
 vicdanlara uzatılan gizli kulaklar ;
 ey işitilmek korkusuyla kilitlenmiş ağızlar.
 Ey nefret edilen, hakîr görülen millî gayret !
 Ey kılıç ve kalem, ey iki siyasî mahkûm;
 ey fazilet ve nezâketin payı, ey çoktan unutilan bu çehre !
 Ey korku ağırlığından iki büklüm gezmeye alışmış
 zengin - fakir herkes, meşhur koca bir millet !
 Ey eğilmiş esir baş, ki ak-pak, fakat iğrenç ;
 ey tâze kadın, ey onu tâkibe koşan genç !
 Ey hicran üzgünü ana, ey küskün karı-koca;
 ey kimsesiz; âvâre çocuklar... Hele sizler,
 hele sizler...

Örtün, evet, ey felâket sahnesi... Örtün artık ey şehir ;
 örtün, ve sonsuz uyu, ey dünyanın koca kahbesi!

HİLÂL-İ AHMER

Cem'iyet-i Necîbesi Huzûrunda (*)

Hâbil ile Kâbil, iki kardeş... bize târîh.
Kardeşliği bir sahne-i hûn|rîz ile telvîh
etmekde ve enzâre o timsâl-i mehibin
bir hande-i lağnet gibi mûhiş, gazab|âgîn
binlerle tecellîsini sermekdedir. İnsan
ağsûm u melûm, âsim ü nâdim, vatanından,
ulvî vatanından bu cedel|gâh-ı sefîle
bir kahr-ı mü'ebbedle ve bir nefy-i ebedle
tagrîb edilirken, ona bir sayha-i gaybî
«Yüksel !» demiş; ondan gelecek nesl-i garîbi
hem zillate hem gayrete mahkûm eden, alçak
bir hilkati yükselmeğe tahrıys ile yormak,
yormak ve yaşatmak dileyen Hâkim-i kakhâr
ısyânına bir kanlı ceza eylemiş ihzâr :

— Evlâd-ı beşer mahvederek mahvolacaktır,
her lahza bu vâdi-i belâ kan dolacaktır !

* * *

Evlâd-ı beşer, işte şu uhlûta-i azdâd :
İblîs ü melek, akl ü cünûn, şefkat ü bî|dâd.
Gayzın, garazın cümlesi magbûn-i zebûnu,
hep birbirinin düşmen-i cân, teşne-i hûnu.
Hep tefrika ekdikleri, biçdikleri hep kîn ;
geçdikleri yerlerdeki iz bir hatt-ı hûnîn.
Gıybet ve riyâ yüzlerinin tâb-ı nikâbı,
kardeş kanı sâgarlarının köhne şarâbı.
Öldürme zafer, yıkma şeref, nehb ü heder şân ;
mağrûf adı bugz u sitemin adl ve... ihsân.

(*) Bir ictima-ı mahsûsda okunmak üzere yazdırılmıştı.

KIZILAY

Yüce Kurumu Huzurunda (*)

Hâbil ile Kaabil iki kardeş... Bize öylesine bir tarih ki, kardeşliği kanlı bir sahne hâlinde tablolaştırıyor ; ve o korkunç sembolün, lânetli bir gülüş şeklini andıran vahşi ve gazaplı dramlarının binlerce perdesini de bütün gözlerle seyrettiriyor. İnsan mâsum, zavallı, günahkâr, pişman durumuyla vatanından, o mutlu vatanından bu aşağılık çekişme yerine sonsuz bir kahr ve sürekli bir koğulma ile uzaklaştırılırken, ona gizli bir komuta: «Yüksel!» demiş. Ondandır türeyecek zavallı soyu hem bayağılığa, hem çabaya mahkûm eden, ve bu alçaltılan yaradılışı yükseltme hırsıyla yormak, evet yormak ve yaşatmak isteyen Allah, kendisine azıtacaklar için kanlı bir ceza hazırlamış :

— İnsanoğlu mahvederek mahvolacaktır,
bu belâlı geçit her vakit kan dolacaktır ! demiş.

* * *

İşte, şu aykırılıkların bir karması olan insanoğlu : Şeytandır, melektir; akıldır, deliliktir; şefkat ve zulümdür. Hepsi birden öfke ve kinin aldatılmasına kurban olarak hep birbirinin canına düşman, kanına susamıştır. İnsanlık alanına hep münâfıklık eker, kin biçerler; geçtikleri yerlerdeki izleri sanki kanlı bir yol, yüzlerinin en parlak maskesi çekiştirme ve rüyâdır ; ve kadehlerinin ilk ve eski şarabı da : Kardeş kanı. Onlarca öldürme zafer, yıkma şeref; kasıp kavurma şan ; hıncın, gücenmenin adı adâlet ve bağış olmuş.

(*) Özel bir toplantıda okunmak üzere yazdırılmıştı.

Hakk bir ezeli hâtıra, mahkûm·i tесеyyüb ;
 kânûn şu yumulmuş koca el : Muşt·ı tagallüb.
 İnsanları sevmek, korumak şeyn, acımak ayb ;
 bir nefс·i akûr, elde kılıc, hâkim·i lâ|rayb :
 Başlar bütün efrâhte·i kayd·ı mübâlât,
 yalnız ayak altında kalanlarda müsâvât...
 Makdûru bu zâten, kara toprakda sürünmek;
 toprak ona herşey : Ona mesken, ona ekmek.
 Ekmek, su, hayât, onda bütün feyz ü nasıbyın ;
 lâkin sen o hırsınla... Sen, ey ravza·i gaybın
 matrûd·i şeb'âlûdu, o hırsınla hayâtı
 zehretmedesin kendine; hırsın sademâtı
 im'ânını sarsıb yıkıyor, artık elinden,
 artık ayağından ve başından ve dilinden
 kan serpiliyor, kan yağıyor, kan coşuyor, kan !
 Bak hâline gâfil, şu kızıl kütle·i husrân
 sensin ; senin ârâyiş·i kahrın şu mezarlar !
 Bak şerm ile bir kerre: Şu karşındaki manzar
 bir mağreke, bir maktel·i cân|süz ; o yatan şey ;
 bak bak, şu mülevves, şu soğuk ciyfe... O bir bey ;
 bir zâbit, otuz yılda açılmış koca bir gül,
 bir âile evlâdı, bir ümmîd·i vatan... Gül,
 sen gül, ve ferahlan, ve övün; işte zaferler,
 şanlar, saçılar, velveleler ...Lâkin o mugberr,
 sâmit, taşın altındaki ondan ne haber|dâr ?..
 Heyhât ! Yazıklar sana, ey tıynet·i hûn|hâr !
 Nefret senin elvâh·ı fecî'inden ! O kandan,
 kandan, yaradan, giryeden, evcâ' ü figandan
 mec'ûl olan elvâh·ı nuhüset, o gam|efzâ
 elvâh·ı cehennem... Yine Rabb'in acımış-da,
 zehrâbe·i tel'inine bir dem'a·i rahmet
 mezcetmiş; onun zâde·i mes'ûdu şu hey'et.

Hak, bir öncesiz hâtıra ki unutulmağa mahkûm;
kanun şu yumulmuş koca el: Zorba muştası.
İnsanları sevmek, korumak sanki utanç, onlara acımak ayıp,
eli kılıçlı bir kudurmuş, sorumsuz bir hâkim gibi,
sivriliş yükselenler usul ve nizamların üstünde durmakta,
ve yalnız ayak altında kalanlarda müsavat aranmakta...
Zavallının kaderi bu zâten, kara toprakta sürünmek;
toprak ona herşey; ona evcik, ona ekmek.
Ekmek, su, hayat, işte bütün görüp göreceğin.
Ama sen o hırsınla... Sen, ey kayıplara karışan cennetinin
meçhul sürgünü! O hırsınla hayatı
kendine zehir ediyorsun hırsın tepkileri
bütün varlığını sarsıp yıkıyor. Artık elinden,
artık ayağından, ve başından, ve dilinden,
kan serpiliyor, kan yağıyor, kan coşuyor, kan!
Bak hâline şaşkın, şu kıpkızıl yıkım sahnesi
sensin; senin kahırların yüzünden süslenmiş şu mezarlar!
Utanarak bak bir kere: Şu karşıdaki manzara nedir?
Bir muhârebe, bir boğazlaşma yeri; o yatan şey,
bak bak, şu pis soğumuş leşe... O bir bey,
bir subay, otuz yılda açılmış koca bir gül,
bir âile evlâdı, bir vatan umudu... Sen gül,
ve ferahlan, ve istersen övün; işte zaferler,
şanlar, bağışlar, velveleler... Fakat o gücenik,
o sessiz taşın altında yatanın zaferden bir haberciği yok!
Yazıklar olsun! Yazıklar olsun sana, ey canavar yaradılış!
İğreniyoruz artık senin acıklı tablolarından! O kandan,
yaradan, ağıttan, o acı ve feryatlardan
meydana gelen uğursuz sahnelerine, insanı sızlatan
cehennem levhalarına!.. Ama gene Allah'ın acımış da,
lânet ettiğimiz o zehirli, acı suyuna bir rahmet damlası
katmış, işte o rahmet damlasının mesut çocuğu şu heyettir.

**Hey'et ki hilâliyle, cemâliyle semâvî;
kudsiyyet-i âmâl ü fi'âliyle semâvî!**

Hürmet sana, ey — tesliyet-i acze müvekkel, —
düşmüşlere mûnis ve şifâ|pâş uzanan el !
Hürmet sana, ey kanları sîmâ-yi beşerden
rikkatle, metânetle silen şefkat-i zî|fenn !
Hürmet sana, ey nâhun-i zehrîn-i vegâyî
asrın ciğerinden sökecek pençe-yi muhyî !
Hürmet sana, ey gurra-yi gül|fşân,
hürmet sana, hürmet sana...

 Lâkin seni vicdân
hep kanlara batmış ve kızarmış görecekse,
insanda bu cinnet daha pekçok sürecekse,
insanlığa cidden bu tehalüf, bu mu'âdât
maddûr ise, insan buna mahkûm ise... Heyhât!

RESMİNİN KARŞISINDA

— Nejad'ın Babasına —

Sen dâ'imâ önümde o taşdan sükûnete
yaslanmış intihâb-ı samûnunla hilkate
birşeyler anlatır gibi, yâhud sorar gibi
durdukça, ben biraz gücenir râz-ı fîtrate,
kükrer, ve: «Ey - derim - şu ridâ-yi mükevkebi
«örtüb kaçan bu gamlı, felâketli sahneye !
«Enzâr-ı rahmetin bizi farketmesin, diye
«saklanmak istiyorsan, emîn ol, bu nâleler
«bir mevk-i âteşin, gibi yırtar, deler, geçer
«bî|intihâ fezâları, kat kat semâları

*Heyet ki, ayı ile, güzelliğiyle semavî
kutsal umayları ve gayretleriyle semavî !!*

*Hürmet sana ey —eksinliğin tesellisine vekilmiş gibi,—
ondurma çabasıyla düşmüşlere uzanan el !
Hürmet sana, ey, beşerin yüzündeki kanları
bütün bir incelik ve direnmeyle silen fenli şefkat !
Hürmet sana, ey, kavganın zehirli tırnağını
asrın ciğerinden sökerek hayat aşılacak sayın bilek !
Hürmet sana, ey, gül saçan, nurlu ve parlak çehre;
hürmet sana, hürmet sana...*

*Lâkin seni vicdan
hep kanlara batmış ve kızarmış görecekse,
insanda bu delilik daha pekçok sürecekse,
hakıyyatte b uyuşmazlık, bu düşmanlık insanlığın
bir kaderi ise, ve insan buna mahkûm ise... Heyhât !*

RESMİNİN KARŞISINDA

— Nijâd'ın Babasına —

*Sen önümde hervakit o taştan sessizliğe
yaslanmış, susan uyanıklığınla yaradılışa
birşeyler anlatır gibi, yahut sorar gibi
durdukça, ben biraz gücenir, ve tabiatın şu sırrına
kükrer ve «Ey - derim - şu yıldızlı perdeyi
«bu gamlı ve felâketli sahneye örtüp kaçan !
«Merhametli bakışların bizi farketmesin, diye
«saklanmak istiyorsan, iyi bil ki, bu feryatlar
«ateşli birer ok gibi yırtar, deler, geçer
«nihayetsiz boşlukları, kat-kat gökleri ;*

«tağcız eder celâlini, ey sâni'·i beşer
 «elbett şu muztarib beşerin iştikâları...
 «Elbett şu anne, yavrusunun onca pür|zalâm
 «mağnâ·yi igtirâbını, bî|tâb·ı intikâm,
 «senden sorar ; şu nâmına pâmâl·i gadr olan
 «hakklar arar senin der·i fazlında pür|emân
 «bir mekmen·i huzûr u teselli ; şu hod|şiken
 «âbid, şu gırra fikr·i mu'ânnid, şu pür|gümân
 «vicdân·ı münce mid bile... Hattâ behîmeden
 «pek farkı olmıyan şu bedâvet zemîninin
 «perverdegân·ı gafleti... Hattâ ne hakk, ne din,
 «hiçbir vazife anlamıyan, bilmiyen, fakat
 «irşâd·ı hissle gökde bir âğuş·i mağdelet,
 «bir kalb·i merhamet sezen âvâreler bile
 «âciz kalınca senden umar adl ü tesliyet.
 «Her hatve bir musâra'a, bir kahr ü gâ'ile ;
 «her yol Sırât'â eş: Ne tevakkuf, ne düşmeden
 «geçmek ümîdi var... Kimi tutsun fakat düşen ?
 «Elbette senden istiyecek her maraz şifâ,
 «her kalb ümîd ü neş'e, bütün başlar igtîlâ ;
 «gözler zıyâ, düşen tutacak şey, ölen necât.
 «Her dilde bir terâne ve her telde bir sadâ :
 «Vahşi bir erganûn sesi feryâd·ı kâ'inât ;
 «elbette bu yükselib sıkacak âsümânını
 «elbette sen yerin bu usanmaz figânını
 «birgün terahhumen duyacaksın; o gün benim
 «her sayha·i şikâyetin üstünde şîvenim
 «dehşetle titreyib soracak : — İşte bî|karâr
 «bir heykel·i gubâr ü şeb... Ey Rabb·i mün|taqim,
 «mahlûk·ı eşrefin şu oyuncak·mı târümâr?
 «Ey Rabb·i mün|taqim, bize lâzımsa bir vücûd,
 «lâzım·mı bir câhîm·i sefâlet ki bî|hudûd ?

«tâciz eder ululuğunu, ey beşerin yaratıcısı,
 «elbet şu ızdıraplı beşerin nihayetsiz şikâyetleri...
 «Elbet şu anne, yavrusunun karanlıklar içinde
 «yok oluverişinin mânâsını âciz bir intikam hissiyle
 «senden soracaktır; şu büyük adın uğruna ayaklar altında
 «heder olan haklar, senin fazilet kapında sığınacak
 «bir huzur ve teselli yeri arar; şu nefsinin hiçe sayıp
 «sana ibâdet eden ötede sersem, inatçı bir fikir; şu şüpheli
 «donuk vicdan bile... Hattâ hayvandan
 «pek farkı olmıyan şu yeryüzünün henüz medenîleşmemiş
 «dalgınlık içinde yaşayanları... Hattâ ne hak, ne din,
 «hiçbir vazife anlamıyan, bilmiyen, fakat
 «hissinin önderliğiyle gökte bir adâlet kuağı,
 «bir merhametli kalb sezen âvareler bile
 «âciz kalınca senden adâlet ve teselli umar.
 «Atılan her adım sanki bir güreş, bir kahır, bir dert;
 «her yol sanki Sırat köprüsü, ne durmak, ne düşmeden
 «geçmek ümidi var... Kimi tutsan düşecek olan?
 «Elbet senden istiyecek her maraz şifasını;
 «her kalb ümidini, neşesini ; bütün başlar yükselişlerini ;
 «gözler ıfık, düşen tutacak şey, ölen kutuluşunu.
 «Her dilde bir ezgi ve her telde bir başka ses :
 «Vahşi bir org sesi sanki kâinatın bu feryatları ;
 «elbet bu sesle yükselip göklerini sıkacak,
 «ve elbette sen, yerin bu usanmaz feryad ü figanını
 «bir gün lütfen duyacaksın; işte o zaman benim
 «bütün şikâyet haykırışlarımın üstündeki âh u figanlarım
 «dehşetle titreyip soracak : —İşte, derin bir meçhuliyet
 «ve toz zerrelereinden yaptığın kararsız varlık—. Ey Allah,
 «şu param-parça oyuncak mıydı, senin şerefli yaratığın ?
 «Ey intikamcı Allah, bize bir vücut lâzım olduysa
 «onu cehennemî bir sefalette yaşatmak neden icap etti ?

«Varlık değil bu yokluğa bir rahne-i güzâr...
 «Elbette bunun da bir yeri var, bir hisâbı var
 «Levh'inde ; lâkin anlamamak, bilmemek azâb ;
 «insan azâba katlanamaz bî|sebeb, sorar,
 «elbett sorar bu köhne muammâye bir cevâb...

«Elbet şu muhterem baba ulvî Nijâd'ının
 «bir sıfır olan hisâbını senden arar yarın !»

= ■ =

TÂRİH-Î KADÎM

(Hitab)

Beşerin köhne ser|güzeştinden
 bize efsâneler terennüm eden ;
 bizi, âbâ-i bî|vücûdumuzun
 cevî-i mâzîde bir siyah ve uzun
 gece teşkil eden hayâtından
 ninniler ihtirağ edib uyutan ;
 bize en doğru, en güzel örnek,
 diye geçmiş zemânı göstererek :
 Gelecek günlerin geçen geceden
 farkı yok hükmü yok zehâbı veren;
 ve cebinde altı-bin yıllık
 buruşuklarla şüpheler karışık,
 Seri, mâzîye — yağni rûyâye —,
 pâyı, âtî deenn heyûlâye
 sürünen heykel-i kadîd... Onu gâh
 durdurub manzarımda bî|ikrâh
 sorarım eski hâtırâtından.
 O biraz feylesof, biraz sırtlan,
 ve bütün gılsatıyla bir hortlak ;

«Varlık değil bu, yokluğa çıkan bir gedik...
 «Elbet bunun da bir yeri var, sence bir hesabı vardır
 «Levhinde ; ama anlamamak, bilmemek büyük azap ;
 «İnsan sebepsiz işkenceye katlanamaz, sorar,
 «elbet bu köhne bilmecenin bir cevabını soracaktır...

«Elbet bu muhterem baba, yüce Nijad'ının
 «bir sıfır olan hesabını yarın senden arayacaktır !»

= ■ =

ESKİ TARİH

(Nutuk)

Eski zamanlarda beşerin başından geçenleri
 bize masallar gibi ezgiliyen ;
 dedelerimizin geçmişlerine âit
 derin boşluklar içindeki karanlık ve uzun
 bir gece teşkil eden hayatından
 ninniler uydurup bizi uyutan ;
 ve bize «en doğru, en güzel örnek»
 diye evvel zamanı göstererek, sanki
 gelecek günlerin geçen gecelerden
 bir farkı ve hükmü yokmuş gibi kanâat vermeğe
 çalışan târih ki, alnında altı bin yıllık
 buruşuklarla şüpheler karışıktır.
 Başı, rûyadan farksız bir mâziye dokunan,
 ayağı, ne olacağı belirsiz âtiye
 sürün bu târih kurada bir heykel gibi... Onu bâzi
 iğrenmeden karşımda durdurur,
 eski bildiklerinden sorarım.
 O biraz filozof ve biraz sırtlan yapılı.
 ve bütün kötü çehresiyle sanki bir hortlak...

ley·i nişyân·ı kabri yoklıyarak
 muhteniq, paslı bir talâkatle
 bana başlar birer birer nakle
 mütevâlî şüûn·i edvârı :
 Hep felâket, elem yığıntıları !
 Ne zaman geçse bir ketîbe·i şân,
 dâimâ rehgüzâra hûn|efşân
 bir bulut sâye|bâr olur ; mutlak
 başda, en başda kanlı bir bayrak ;
 onu bir kanlı tâc eder tağkıyb,
 sonra hûnîn vesâil·i tahrîb :
 Mızrak, yay, kılıc, topuz, balta,
 mancınık, top, tüfek, sapan... Arada
 kanlı âmirleriyle cünd·i vegâ ;
 sonra artık alay alay üserâ...
 Mutlakâ bir muzaffer, on mağlûb ;
 çiğniyen haklı, çiğnemenen mağyûb.
 Kahra alkış, gurûra secde : kerem
 zağf u zilletle dâimâ tev'em.
 Doğruluk dilde yok, dudaklarda ;
 hayr ayaklarda, şerr kucaklarda.
 Bir hakıykat : Hakıykat·i zencir ;
 bir belâgat : Belâgat·i şemsîr.
 Hakk kavînin demek, şerîrindir ;
 en celî hikmet : Ezmiyen ezilir !
 Her şeref yapma, her se'âdet piç ;
 herşeyin ibtidâsı, âhırî hiç.
 Din şehîd ister, âsüman kurban ;
 her zaman her tarafda kan, kan, kan !..

Söyler, inler, sayıklar; elhâsıl
 beşerin anlatır ne yolda, nasıl

O da bir sırtlan gibi kabir olmuş unutilan geceleri birbir
yokliyerek boğuk, paslı bir tonla
bana başlar birer birer anlatmağa,
bütün devirlerin sırasıyla gelen havâdislerini.
Söyledikleri hep felâket, elem yığıntıları :
Şanlı bir ordu ne zaman geçiyor olsa
dâimâ her tarafa kan saçan
bir bulutun ağır gölgesi derhal oraya çöker.
Başta, én başta kanlı bir bayrak bulunur ;
ve onu bir kanlı saç arkasından tâkip eder.
Sonra artık harp araçlarından silâhlar :
Mızrak, yay, kılıç, topuz, balta,
mancınık, top, tüfek, sapan ...Sonra
arayerde kanlı komutanlariyle muhârebe ordusu;
ve sonra tabîî artık alay alay esir kabileleri !
Mutlaka biri yenmiş, onu yenilmiştir.
Çiğniyen haklı, çiğnemenen utanmalıdır.
Her yıkıma alkış, her gururluya secde etmeli : İnsaf,
zayıflık ve alçaklıkla dâimâ bir tutulur.
Doğruluk gönülde yok, sözde var ;
çünkü «hayır» ayaklarda, «şer» kucaklardadır ; onlarca
bir hakikat vardır : Herkesi zincirliyen hakikat ;
bir belâgat vardır : Kılıç gibi kesen belâgat.
Hak, kuvvetli de diyenler şer adamlarıdır ;
en açık bir formül vardır : Ezmiyen ezilir...
Her şeref uydurma, her saadet piçmiş gibi
herşeyin önü de, sonu da bir hiç oluyor.
Ancak din, uğrunda ölen, ve âsuman da kurban istiyor, diye
her zaman her tarafta kan, kan, kan!

Söyler, inler, sayıklar, hâsılı
beşerin ne yolda, nasıl bu felâketli

bu sakâmetli ömrü sürdüğünü ;
 görürüm kanların köpürdüğünü,
 o kadîdin o dişlek ağzında.
 Sesinin kağr-ı ihtizâzında
 öyle mûhiş bir in'ikâs-ı enîn
 işitir, öyle titrerim ki, zemîn
 sanırım lerze|gir-i nefrîndir...
 İndir, ey mahşer-i cidâl indir
 perdeler, sahne-i fecâ'atine !
 Sönsün artık bu dâimî fitne.
 Hele sen, ey kâdîd-i an'ane|hâh,
 yetişir çizdiğin hutût-ı siyâh !..
 Biz sabah isteriz sabah ; o uzun
 geceler nâ'imîne hayr olsun !
 Kimsin ey gölge, sen ki, mest-i harâb
 ediyorsun zalâme doğru şitâb?!.
 Kanlı birşeyle oynamış gibisin ;
 belli, hem|nev'imîn muharribisin.
 Kahramanlık... Esâsı kan, vahşet ;
 beldeler çiğne, ordular mahv|et ;
 kes, kopar, kır, sürükle, ez, yak, yık ;
 ne «Aman!» bil, ne «Ah!» işit, ne «Yazık!»
 Geçtiğin yer ölüm, elem dolsun ;
 ne ekinden eser, ne ot, ne yosun ;
 sönsün evler, sürünsün â'ileler ;
 kalmasın hırpalanmadık bir yer ;
 her ocak benzesin mezar taşına ;
 damlar insin yetimlerin başına...
 Bu ne vicdân|güdâz şenî'a, ne âr ?
 Yere geç satvetinle ey serdâr !
 Her zafer bir harâbe, bir medfen ;
 ey cihangir, utan şu makbereden !

ömrü süregeldiğini anlatır durur...
O zaman o iskelet târihin o dişlek ağzında
kanların köpürdüğünü görürüm.
Sesinin titriyen derinliğinde
öyle vahşice bir iniltinin yankısını
işitir, öylesine titrerim ki, sanırım
yer bile nefretinden tirtir titriyor...
İndir, ey muhârebe mahşeri, artık bu dram
sahnelerinin perdesini indir !
Sönsün artık bu kasıp kavuran ara bozma.
Hele sen, gördüğünden ayrılmıyan kurada târih !
Yetişir çizdiğin karayazılar !
Biz sabah istiyoruz, sabah... O uzun
geceler, içinde uyuyacaklarına hayırlı olsun !
Kimsin ey gölge sen ki, haraplıkların sarhoşu olmuş da
karanlıklara doğru koşup duruyorsun?..
Kanlı birşeyle oynamış gibisin ;
evet insanoğlunu kırıp geçirmişsin.
Kahramanlık... Esâsı kan ve vahşet,
şehirler batır, ordular mahvet ;
kes, kopar, kır, sürükle, ez, yak, yık ;
ne «Aman!» yalvarışı bil, ne «Ah!» işit, ne «Yazık!» dinle.
Geçtiğin yer ölümle, elemle dolsun ;
ne ekinden eser kalsın, hattâ ne ot ne yosun,
sönsün evler, sürünsün âileler,
kalmasın hırpalanmadık bir yer.
Her ocak benzesin mezar taşına,
damlar insin yetimlerin başına...
Bu nekadar vicdanları sızlatan kötülük, bu ne utanmazlık ?
Yere geç bütün kudretinle ey başbuğ !
Her zafer sanki bir harâbe, bir kabirlik ;
ey cihangir, şu kızcağzın mezarından utan ..

Yıkıl, ey köhne taht·i istiqlâl ;
 zîr·i kahrında inliyor ensâl !
 Parçalan, ey şikeste|fer iklîl,
 şu yığınlarla ihtiyâc·ı sefil
 hep senin, işte, hep senin eserin !
 Göz yaşından yapılma incilerin
 görsen artık nasıl yosunlanmış...
 Size mâzî ne hissle aldanmış ?
 Bilesem, ey kargalar ki, âkil·i hûn,
 her karanlık sizinledir meşhûn.
 Fikre artık yeter tahakkümünüz ;
 yaşanır pek güzel tegallübsüz,
 Sizi târîh eder himâye, gidin,
 —Gece hem|râzıdır hayâdidin.—
 Ve o matmûre·i tebâhîde
 boğulun... İşte en güzel müjde
 mutasevver dühûr·i âtiyeye ;
 işte hürriyet·i hakıykiyye :
 Ne muhârib, ne harb ü istilâ ;
 ne tasallut, ne saltanat, ne şekâ ;
 ne şikâyet, ne kahr·ı istibdâd ;
 ben benim, sen de sen, ne rabb, ne ibâd !

O zaman ey kadîd·i nahnaha|kâr,
 şimdi «Ceng, ihtilâl, uhûd, uhûd, ızfâr...»
 diye saydıkların kalır meçhûl ;
 birer uğcûbe, yâ hikâye-i gül.
 Yırtılır, ey kitâb·ı köhne yarın
 medfen·i fikr olan sahîfaların !
 Bunu kimden fakat ümid edelim ;
 bu azıym inkılâb·ı hilkatî kim,
 hangi kuvvet te'ahhüd eyliyecek

Yıkıl, ey köhne istiklâl tahtı ;
kahırlarınla inliyor nesillerin bahtı !
Parçalan, ey nuru sönük taç,
şu bir yığın sefil ihtiyaç,
hep senin, işte hep senin eserin !
Gözyaşından yapılma incilerin
görsen artık nasıl yosunlanmış...
Size mâzi ne hisle aldanmış
bilebilsem? Gidin ey kan yiyen kargalar
ki, bütün karanlıkları siz dolduruyorsunuz.
Fikre artık yeter tahakkümünüz,
yaşanır pek güzel zorbalıksız.
Sizi târîh korur (!) gidin, .

— Haydutları ancak gecenin karanlığı barındırır. —
Ve yok eden o mezarlıkta sizler de
boğulun... İşte en güzel müjde size ;
bu, tasarlanan gelecek çağlar için
işte hakikî bir hürriyet:
Ne harbeden, ne muharebe, ne akın,
ne sataşma, ne sataşacak, ne sefâlet,
ne şikâyet, ne istibdâdın kahrılı zulmü...
İşte, ben benim, sen de sen, ne efendi, ne de kul!...

O zaman ey hurlayan koca iskelet,
şimdi «Savaş, ihtilâl, anlaşıma, zafernâme...»
diye saydıkların bilinmez olur; veyahut
bir şaşılacak şey, ya bir gulyabani masalı.
Ey köhne kitap, fikirlere birer mezar olan
sahifelerin yarın yırtılacaktır !
Fakat bu işin kimden ümit etmeli ?
Bu pek büyük yaradılış inkılâbını
kim, hangi kuvvet üstüne alacak ?

Sâhib-i kâ'inat... Evet gerçek (!).
 Sâhib-i kâ'inât olan ceberût,
 o tekarrüb|şiken likâ-yı samût ;
 o fakat aslı hep bu kavgaların !..
 Ey semâ, ey süyûl-i ağsârın:
 — şimdi mestâne bir sürûd-i heves.
 şimdi zindan|girifte bir kuru ses ;
 şimdi muhriq, ya şûh bir nakarât,
 bir geniş «Oh!», bir derin «Heyhât!»;
 bir du'â, bir kasıyde ; şimdi halîm,
 şimdi serkeş bir ihtizâz-ı nesîm ;
 şimdi bir şevke-i garîbâne,
 şimdi bir levn-i nâ|şikîbâne,
 şimdi bir lerze, nagme-i nâkûs,
 şimdi bir sayha-i nakâre vü kûs ;
 şimdi aczin sükût-i giryânı,
 şimdi kahrın sahîl-i şükrânı ;
 şimdi bir hutbe-i cezîl ü vecîz,
 şimdi şermende bir niyâz-ı marîz ;
 şimdi bir hande, şimdi bir hafakan,
 şimdi dehşetli bir gurûnîş olan —
 mütelâtım tevelvülâtiyle
 inliyen kubbe-i tehî söyle !..
 Söyle, sen her sadâye mağkessin,
 şu hayâhay içine hangi sesin
 aksi — fevkında iğtilâ|fermûd
 olan — eyvân-ı Kibriyâya su'ûd
 edebilmiş, ve söyle hangi du'â
 müstecâb olmuş?.. Ey İlâh-i semâ !
 Seni âbâ-i dîn olanlardan
 dinledim : «Bî|şebîh ü bî|noksan,
 «hayy ü kayyûm ü kâdir ü müte'âl,

Kâinatın sahibi mi ?.. Evet, doğru (!)
kâinatın sahibi olan o kibirli, o azametli şey,
o yanına yaklaşılamıyan asık surat ;
o zâten aslı hep bu kavgaların!...
Ey gök, ey asırlar boyu akıp giden hâdise sellerinin
— ki, şimdi baygın bir sevinç ve heves,
şimdi zindandakinin sesi gibi bir kuru ses,
şimdi yakıcı veya oynak bir temponun
bir geniş «Oh!», veya bir derin «Heyhât!»,
bir duâ, bir kasîde, şimdi yumuşak,
şimdi azgın bir rüzgâr dalgası,
şimdi zavallıca bir şikâyet,
şimdi sabırsızca bir darılış,
şimdi bütün şıdaetiyle bir çan sesi,
şimdi bir harb davulunun gümbürtüsü,
şimdi eksikliğin sâkin sâkin ağlayışı,
şimdi zorbalığın kışniyen teşekkürü,
şimdi açık ve duru bir söylev,
şimdi utanan hasta bir yalvarış,
şimdi bir gülüş, şimdi bir hafakan,
şimdi dehşetli bir haykırış olan —
karşılıklı dalgalanışların velvelleriyle
inliyen boş kubbe söyle!...
Söyle, sen her sadâyı yankıyorsın,
şu hayhuylar içinde hangi sesin
tonu — daha yükseğinde bulunduğu
emirle anlatılan — Allah'ın divânına
çıkabilmiş, ve söyle hangi duâ şimdiye kadar
kabul edilmiş ?.. Ey semânın Allah'ı !
Seni dindar olan dedelerimizden
dinledim : «Kimseye benzemez, noksanı yoktur,
«yaşar, ölümsüz, kaadirdir, katı yüksektir,

«bâsıt|ur|rızk, vâhib|ül|âmâl,
 «kâhîr ü müntaqim, alîm ü habîr,
 «zâhîr ü bâtın ü semî' ü basıyr,
 «müst|mendâne sâhib·i nâsır,
 «zâtu her yerde hâzır u nâzır...»
 Diye vasf eyliyorlar. En parlak
 sıfatın «Lâ|şerîke|leh !» ken bak,
 şu bataklıkda kaç şerîkin var ?
 Hepsi kayyûm ü kâdir ü kakhâr.
 Hepsinin «Lâ|şerîke|leh !» sıfatı,
 hepsinin emr ü nehyi, saltanatı ;
 hepsinin bir sipîhr·i ilhâmı,
 hepsinin mihri, mâhı, ecrâmı ;
 hepsinin bir hafâ·yi mescûdu,
 hepsinin bir behîşt·i mev'ûdu ;
 hepsinin bir vücûdu, bir ademî,
 hepsinin bir nebî·yi muhteremî ;
 hepsinin cennetinde hûrîler,
 hepsinin tuğme·i cahîmi beşer ;
 hepsi halkından istiyor, makhûr
 iki büklüm bir inkıyâd·ı sabûr...

Ben ki, hepsinden iştibâh ederim ;
 kime sorsam, diyor ki : «Yok haberim.»
 Kim bilir, belki hepsi vehmiyyât ;
 belki aldanmak ihtiyâc·ı hayât ?
 Kim bilir, belki hepsi doğru-da ben
 bi|haber kendi sehv·i hissimden
 varı «yok» bilmek istedim, yoku «var».
 İştibâh... İşte töhmetim, ne zarar ?
 Şübhe, bir nûra doğru koşmaktır ;
 hakkı tenvîr ukûl için hakkdır.

«rızkıları o yayar, emelleri o bağışlar,
 «isterse kahreder, intikam alır, herşeyi bilir, haberini alır,
 «açık gizli herşeyi işitir ve görür,
 «yalvaranlara yardım eden odur,
 «kendisi her yerde hazır ve nâzırdır...»
 diye seni övüp duruyorlar. En parlak
 târifin «başka bir ortağının olmaması» ise, bak ki;
 şu bataklıkta nekadar ortağın vardır ;
 Onların hepsi de işinin başında, herşeye kaadir, kahredici;
 onların târifleri de «başka bir ortağının olmaması»dır.
 Hepsinin emri, yasası saltanatı var;
 hepsinin ilham alacak bir gökü,
 hepsinin güneşi, ayı ve yıldızları,
 hepsinin gizliden secde edenleri,
 hepsinin söz verilen bir cenneti,
 hepsinin bir var etmesi, bir yok etmesi,
 hepsinin muhterem bir peygamberi,
 hepsinin cennetinde hurileri var,
 hepsinin cehennemine lokma olan beşerdir,
 hepsi halkından, kahrıyla iki büklüm
 olacak derecede sabırlı bir itaât istiyor...

Ben ki, hiç birisine inanmıyor,
 soruyor, haber almıyorum.
 Kim bilir, belki hepsi bir kuruntudan ibâret ;
 belki, aldanmak bir hayat ihtiyacıdır ?
 Kim bilir, belki hepsi doğrudur da ben
 hissimin yanıldığını bilemiyerek,
 «var»ı yok, «yok»u var sanmaktayım.
 Bu bir şüphedir... İşte henüz belli olmıyan suçum, ne çıkar?
 Şüphe, bir nûra doğru koşmaktır ;
 gerçeği aydınlatmak, aydınlar için bir haktır.

Kim bilir, belki bir adem mevcûd ;
 belki ukbâ da var... Fakat bu vücûd,
 sun'u olmakla sâni'-i edebin
 neye olsun esîri bin derdin ?
 Kim bilir, belki aslımız toprak,
 onu bir muztarib çamur yapmak
 — ki, mesâmâtı kanla, yaşla dolu —
 hangi hâin tesâdüfün işi bu ?
 Hem niçin yokdan eyleyib iycâd
 sonra vermek zevâle istiğdâd ?
 Bunu bir Hâliq irtikâb etmez ;
 halkeden mahveder, harâb etmez !..

İşte en zorlu hasmın ey Hallâk,
 seni Arş'inde eyliyen ihnâk,
 bize vaktiyle zehr-i gayzından
 verdiğin cür'adır, odur bu yılan ;
 bileceksin bu hasmı elbet sen:
 Şüphe !.. En zâlim, en kavî düşmen.
 Bize en mugfilâne taslîtın,
 yâhut en gâfilâne taglîtın.
 Bak bugün «hud'a, şeytanet, igvâ»
 seni mülkünden eyliyor iclâ ;
 üflüyor mağbedinde meş'alini,
 kırıyor elleriyle heykelini.
 Ve bütün kudretinle sen, meflûc
 çöküyorsun... Ne in'idâm-ı bürûc,
 ne savâ'iq, ne bir hübüûb-i jiyan,
 ne cehennemlerinde bir galeyân ;
 ne nazarlar habîri mâteminin,
 en kulaklarda bir tanîn-i hazin...
 Kopsa bir zerre cism-i hilkatten,

Kim bilir, bir gün belki hep yok olacağız ;
belki bir başka dünya da var... Fakat insan,
sonsuz yapıcının bir eseridir, diye ondan gelen
binlerce derde neye esir olsun ?
Kim bilir, belki aslımız toprak,
onu ızdıraplı bir çamur yapmak
— ki, meşâmâtı kanla, yaşla dolu —
hangi hâin tesadüfün işi bu ?
Hem niçin yoktan meydana getirip de
sonra onların körelip sönmelerine ehliyet vermek ?
Bir yaratan bunu yapmamalı ;
yaratan yok etmeli, çektirmemeli !..

Ey Allah ! İşte en zorlu bir düşmanın
seni ulu katında boğmaya çalışıyorsa,
o, bize vaktiyle verdiği bir yudumcuk
kızgın zehirinden olan bu yılanı
sen tanıyacaksın elbette :
Şüphe !.. En zâlim, en kuvvetli bir düşman ki
bunu, ya bizi ayartmak için başımıza musallat ettin;
veyahut bilmiyerek birşeyler yaptın-durdun.
Bak bugün hile, şeytanlık, tuzak
nerdeyse mülkünden seni kovacak :
mâbedindeki mumları o üflüyor,
elleriyle heykelini o kırıyor.
Ve bütün kudretinle sen felce uğramış gibi
göçüyorsun... Ne burçlarında bir çöküntü,
ne yıldırımlarında bir ses, ne dehşetli esintilerin,
ne cehennemlerinde bir kaynama,
ne bakanlar yasının farkında,
ne kulaklarda hazin bir çınlama...
Halbuki tabiat bünyesinden en küçük birşey kopsa,

duyulur bir tazallüm olsun. Sen
göçüyorsun-da Arş ü Ferş'inle
yok tabî'atda bir inilti bile.
Bilâkis her tarafda kahkahalar,
kizbe ancak riyâ ve humk ağılar !

— 15 Nisan 1321 —

HEMŞİREM İÇİN

— Nineme —

Biz çocukduk, seni defneylediler
bî'vefâ kumlara bî'kayd eller.
O zamandanberi, müştâk u zebûn,
ne zaman Kible'ye dönsem dil|hûn,
seni bir mahfede pûyân görürüm ;
sonra kumlarda perişân görürüm.
Bir diken belki delîl-i kabrin,
develer belki ziyâretcilerin ;
kim bilir, belki-de, pââmâl-i gubâr,
ne diken var, ne ziyâret, ne mezâr ;
ne de sen... Bense bugün derdimle
seni inletmiye geldim, dinle.
Dinle her nerde isen, her ne isen :
Toz, bulut, ruh, melek, taş ya diken ;
bunların hepsini giryân edecek
bir cinâyet ki... Cinâyet, gerçek !
Bir cinâyet ki kavânîn, edyân
koymamış ismini ; lâkin vicdân,

*en küçük bir şikâyet veya ses duyulur. Sen
Arşı'nle, Ferş'inle öylesine göçüyorsun da
tabiatla bir inilti bile yok.
Tersine, her tarafta herkes safâsında
yalnız riyakârlarla ahmaklar ağlamakta !.*

o büyük hâkim, o kânûn · i mübîn
veriyor hükmünü : Lağnet, nefrîn !
Bu lâğnetiyle fakat muztarib-mi vicdânın ?
Sorum fazîleti tahkır eden esâfilden,
sorun tabî'ati terzîl eden erâzilden ;
bu lâğnetiyle, evet, muztarib-mi vicdânın ?
Sorum şu ismeti tesmîm eden o kâtilden.

Zavallı kardeşim ! İnsan tasavvur etdikce
sonunda toprak olan sergüzeşt · i mü'limini,
şu on-sekiz senelik dehşet · i mezâhimini,
tehammül etmiyor... Artık bu böyle gitdikce
içim zehirlenecek yâd edib mekârimini.

Koşardı pîş · i mehâsinde dâ'imâ hevesin,
küçüklüğünde henüz mâ'il · i fezâ'ildin,
ulüvv · i kalbe ulüvv · i hayâle nâ'ildin...
En ibtidâ bana telkîyn · i şîğreden sensin ;
çocukluğunla berâber zarîf ve âqıldin.

Zarîf ve âqil idin, düşmesen bu â'ileye,
kalırdı belki kadınlıkda bir büyük yâdın,
yaşardı belki onun gölgesinde ahfâdın.

Sen inmedin, seni indirdiler o mezbeleğe ;
sen ölmeden, seni öldürdüler, zavallı kadın !

Öldürdüler... Bu hem de bugün, şimdi olmadı ;
çokdan gömüldü hüsn-i şebâbın, zarâfetin,
kalbin, kadınlığın, şerefine, istirâhatin.
bir ân didiklemekden o hâ'in yorulmadı,
bitdin çamurlu tırnağı altında gılgatin !

Tırnak, çamur, tokat... Bu senin kısmetin değil
ey ismet-i mübâreke, ey hüsn-i zîhicâb, (1)
ey hande-i tulû'i hayâ, bîkr-i gül-nikâb...
Tırnak, çamur, tokat... Sonu bir ömr-i mübtehil
tırnak, çamur, tokat... Sonu mahv-i ebed... türâb !

Elbett değil nasıbyi mezellet kadınlığın,
elbett değil melekliğin ümmîdi zulm ü şerr,
elbett sefil olursa kadın, alçalır beşer ;
lâkin bugün hep onlara â'id yığın yığın
endişeler, kederler, eziyyetler, iğneler !

* * *

Bîçâre kardeşim, ezilib bitdin, öyle-mi ?
En sonra ezdiler seni, öldürdüler seni.
Ben yıkmak istedim, yapılırken bu medfeni,
lâkin hatâ bırakmadı : Muzlim, cehennemî
bir kuvvetin elinde müzehher fakat denî
bir kabrolan muhîtime gördüm nüzûlünü ;
cebrî, sürüklenir gibi indin adım adım !
Arkanda ben bu hâle, bilirler, çok ağladım.

(1) Ey ismetli mübarek kadın, ey utangaç güzellik
ey hayâ güneşinin doğarken gülüşü, güllerle örtülü

Kaldındı bir ufukda ki hattâ ufûlünü
ıslak nazarlarımla uzakdan selâmladım.

Bilmem ki şimdi hangi tecelline ağlasak ;
Bir tâze mahvolub gidivermek, bu bir kader ;
mahvolmanın sebepleri hep ayrı darbeler ;
lâkin bu tâzenin ebedî aşka müstahak
bir kalb iken ezilmesi... Mahvolmadan beter

Bağzan felâketin de olurmuş hayırlısı :
Kurtuldun işte lahzada bin kerre ölmeden.
Öldürdüler fakat... Beni yalnız bu titreten ;
ölmek değil, bu öldürülüş en kahrılısı ;
çekdiklerinle muztaribim en ziyâde ben !

Nâmınla, ey vücûdunu tezlil eden sefîl,
kaldır taşından olsun o jeng-i hacâleti ;
gölgen karartacak bu cebîn-i şehâdeti...
Ey karha-i hayâtı olan mel'anet, çekil,
toprakda bâri inlemesin rûh-i ismeti !

* * *

Siz toplanın başında bu nağş-i mükerreremin, (1)
siz, ey kadınlığın edebî istikâları,
ey zağf u zilletin mütevahhiş bükâları ;
siz toplanın, ve ağlaşalım... Siz, bu mâtemin
en doğru, en yakın, en asiyl âşinâları !

— 17 Teşrinievvel, 1318 —

=■=

(1) Bu saygı değer ölünün başında siz toplanın,
siz, ey kadınlığın bitmez-tükenmez şikâyetleri ;
siz ey âciz ve alçak cemiyetin ürkek göz yaşları.

BİR LAHZA-İ TEAHHUR

— 5 Temmuz, 1322 —

Bir darbe... Bir duman... Ve bütün bir gürûh-i sûr,
 bir mağşer-i vazî-i temâşâ, haşîn, akûr
 tırnaklariyle bir yed-i kahrın, didik didik,
 yükseldi gavr-i cevve bacak, kelle, kan, kemik...

Ey darbe mübeccele, ey dûd-i müntaqim,
 kimsin ? Nesin ?.. Bu savlete sâ'iq, sebeb ne ? Kim ?..
 Arkanda bin nigâh-ı tecessüs, ve señ nihân,
 bir dest-i gaybı andırıyorsun, rehâ|fişân.

Mâlik sesin o servet-i rağdîn-i gayza ki
 heryerde hiss-i hakk u halâsın muharriki.
 Sadmenle pâ-yi kâhiri titrer tegallübün,
 en gırra tâc-ı haşmeti sarsar takarrübün.

Silkib ukûd-i ribka-i ağısârı, en çetin
 bir uykudan uyandırır akvâmı dehşetin.
 Ey şanlı avcı, dâminı bîhûde kurmadın !
 Atdın... Fakat yazık ki, yazıklar ki vurmadın !

Dursaydı bir dakıykacağz devr-i bî|sükûn,
 yâhud o durmasaydı, o iklîl-i ser|nigûn,
 kanlarla bir cinâyete pek benziyen bu iş
 bir hayr olurdu, misli asırlarca geçmemiş.

Lâkin tesâdüf... Ah, o kavîler münâdimi,
 âcizlerin, zavallıların hasm-ı dâ'imi.
 Birden yetişdi mahve bu tedbîr-i hârikı ;
 sâñdördü bir nefesde bu ümmîd-i bârikı.

BİRAZ GECİKME

*Bir patlayış... Bir duman... Ve bir düğün alayını andıran
zavallı bütün bir seyirci alayını, kaba ve kudurmuş
tırnaklariyle kahredici bir el didik-didik etti.
Ve havaya bacak, kelle, kan, kemik fırladı...*

*Ey sayın patlayış, ey intikamcı duman,
kimsin, nesin ?.. Bu saldırıya seni yollıyan kim, sebep ne?
Arkanda binlerce gözetliyen varken sen ortada yoksun ;
sen görünmiyen, fakat kurtarıcı bir eli andırıyorsun,*

*Sesinde kinin müthiş yıldırımları vardır ki,
her yerde hak ve kurtulma hislerini harekete getirir.
Patlamanla zorbalığın kahredici ayakları titrer ;
en gururlu ve görkemli taşlar sen yaklaşıncı sarsılır.*

*Dehşetle, asırların sakat görenek ve bâtil an'anelerini
silkerek milletleri en çetin uykularından uyandırırısın.
Ey şanlı avcı, tuzagını beyhude kurmadın ;
attın, fakat yazık ki, yazıklar ki vurmadin !*

*Biteviye yürüyen zaman bir dakikacık olursaydı,
yahut o durmasaydı, o aşağılık taş,
şimdi bir çok ölü ile bir cinayete benziyen bu iş
bir hayır olurdu o zaman ki, eşi asırlarca görülmemiş.*

*Ama tesadüf bu... Ah o zorbaların yardımcısı,
âcizlerin, zavallın her vakitki düşmanı ;
bu görülmemiş pilânı yok etmek için birden yetişti ;
ve bu parlak ümidi bir nefeste söndürdü.*

Nakşetdi bir tehekküm için baht·ı bîşûûr
 târîh·i zulme bir yeni dîbâce·i gurûr.
 Kurtuldu; hakkıdır, alacak şimdi intikâm ;
 lâkin unutmasın şunu târîh·i siflekâm :

Bir kavmi çiğnemekle bugün eğlenen... (deni)
 bir lahza·i te'ahhura medyun bu keyfini !

HAN-I YAGMÂ

Bu sofracık, efendiler, ki —iltikâma muntazır
 huzûrunuzda titriyor — şu milletin hayâtıdır ;
 şu milletin ki muztarib, şu milletin ki muhtazır,
 fakat sakın çekinmeyin, yiyin, yutun, hapır hapır.

Yiyin efendiler, yiyin; bu hân·ı iştihâ sizin ;
 doyunca, tıksırınca, patlayıncaya kadar yiyin !

Efendiler ! Pek açsınız, bu çehrenizde bellidir ;
 yiyin, yemezseniz bugün, yarın kahr-mı, kim bilir ?
 Şu nâdi·i ni'âm, bakın, kudûmunuzla müftahir,
 bu hakkıdır gazânızın, evet, o hakk da eldebir !

Yiyin efendiler, yiyin; bu hân·ı zîsafâ sizin ;
 doyunca, tıksırınca, patlayıncıya kadar yiyin !

Bütün bu nazlı beylerin, ne varsa ortalıkda say :
 Haseb, neseb, şeref, şataf, oyun, düğün, konak, saray
 bütün sizin, efendiler, konak, saray, gelin, alay
 bütün sizin, bütün sizin, hazır hazır, kolay kolay.

Yiyin efendiler, yiyin ; bu hân·ı iştihâ sizin ;

Şimdi kör talih bir alay olsun, diye zulüm târihine
yeni bir övünme başlangıcı yazmış bulunuyor.
Kurtuldu ya, şimdi intikam almak onun hakkıdır ;
ama alçak nasıpli târih şunu unutmasın ki,

bir milleti çiğnemekle bugün eğlenen alçak,
bu keyfini biraz gecikme ânına borçludur !

Büyük­lüğün biraz ağır da olsa hazmı, yok zarar,
gurûr-i ihti­şâmı var, sürûr-i intikâmı var.
Bu sofra iltifâtınızdan işte âb ü tâb umar ;
sizin şu baş, beyin, ciğer, bütün şu kanlı lokmalar.

Yiyin efendiler, yiyin, bu hân-ı cânfezâ sizin ;
doyunca, tıksırınca, çatlayıncıya kadar yiyin !

Verir zevallı memleket, verir ne varsa; mâlini,
vücûdunu, hayâtını, ümîdini, hayâlini ;
bütün ferâğ-ı hâlini, olanca şevk-ı bâlini
heman yûtun, düşünmeyin harâmını helâlini.

Yiyin efendiler, yiyin ; bu hân-ı işti­hâ sizin ;
doyunca, tıksırınca, patlayıncıya kadar yiyin !

Bu harmanın gelir sonu, kapışdırın giderayak :
Yarın bakarsınız söner, bugün çıtır­dıyan ocak;
bugünkü miğdeler kavî, bugünkü çorbalar sıcak,
atışdırın, tıkışdırın, kapış kapış, çanak çanak...

Yiyin efendiler, yiyin ; bu hân-ı pürnevâ sizin ;
doyunca, tıksırınca, çatlayıncıya kadar yiyin !..

DOKSAN-BEŞ'E DOĞRU

Bir devr-i şe'âmet : Yine çiğnerdi yeminler ;
 çiğnendi, yazık, milletin ümmîd-i bülendi.
 Kânun diye, topraklara sürtüldü cebînler ;
 kânun diye, kânun diye, kânun tepelendi...
 Bihûde figanlar yine, bihûde enînler !

Eyvah ! Otuz-üç yıl o zehir giryeleriyle,
 husranları, buhranları, ehvâli, melâli,
 âmâl-i devâhîsi, ve sulh u seferiyle
 bir sel gibi akmış, mütevekkil, mütehâli...
 Yazsın bunu târîh-i iber hatt-ı zeriyle !

Ey bir dem-i rûyâ gibi geçmiş karagünler,
 bir lahza edin seyr-i cahîmînizi tekrâr ;
 dönsün bize mâzî, o derin nazra-i mugberr...
 Heyhât ! Otuz-üç yıl, otuz-üç yıl bütün ekdâr :
 heyhat !.. Ne bir ders, ne bir fikr-i mukarrer !

Silmez fakat elvâhını târîh-i muânid ;
 Doksan-Beşi aç : Gölgesi bir tâc-ı harîsin
 saklar mütelâşî, mütereddid, mütemerrid
 evzâ-i şebîengîzini bir bûm-ı habîsin.
 Hâlâ o vesâvis, o desâyis, o mefâsid !

Hâlâ o şebîn zeyl-i temâdisi bu ızlâm ;
 hâlâ o cehâlet, o tecâhül ve o techîl ;
 hâlâ vatanın hıssası bir tûde-i âlâm ;
 hâlâ düşünen başlara hep latme-i tenkîl ;
 hâlâ sırttan dişlere hep lokma-i in'âm.

DOKSAN-BEŞE DOĞRU

*Bir uğursuz devir başladı: Çiğnendi gene yeminler;
çiğnendi yazık, milletin güvendiği yüce ümidi.
Kanun diye, en temiz alınlar topraklara sürüldü;
Kanun diye, kanun diye, kanun tepelendi...
Bunca ağlamalar, bunca inlemeler gene beyhude oldu!*

*Yazık oldu, otuz üç yıl o zehirli gözyaşlarıyla,
zararları, buhranları, bütün korkuları, bezginlikleri,
bütün emelleri ve felâketleriyle, barışları ve harbleriyle
Allah'a tevekkül olup boşu-boşuna sel gibi akıp gidişe...
İbretlerin târihi bunu da yazsın, altın kalemiyle! ,*

*Ey bir rüyâ ânı gibi geçip giden karagünler,
o cehennemî akışlarınızı tekrarlayın da
o derin ve dargın bakışlı mâzi bize tekrar dönsün...
Yazık! Otuz-üç yıl, otuz-üç yıl hep keder, keder;
yazık! Ne bir ders alabildik, ne de belli-başlı bir fikir!*

*Şu var ki inatçı târih yazılarını kolay-kolay silmez;
orada Doksan Beşi aç: Bir hırslı tacın gölgesi,
sanki, telâşlı-telâşlı, kararsız, ve tam bir inatla uğursuz
bir baykuşun karanlıklara karışan vaziyetini saklıyor.
Hâlâ o kuşkular, o hileler, hâlâ o fesatlıklar.*

*Hâlâ o eski gecenin süresine benziyor bu karanlık;
hâlâ o cehâlet, o bilmezden gelme, ve o cehâletlendirme;
hâlâ vatanın hıssası hep elem yığınları:
hâlâ düşünen insanları tokatla tepelemek,
hâlâ sırttan dişlere doycak lokmaları veriliyor.*

DOKSAN-BEŞ'E DOĞRU

Bir devr-i şe'âmet : Yine çiğnerdi yeminler ;
 çiğnendi, yazık, milletin ümmîd-i bülendi.
 Kânun diye, topraklara sürtüldü cebînler ;
 kânun diye, kânun diye, kânun tepelendi...
 Bîhûde figanlar yine, bihûde enînler !

Eyvah ! Otuz-üç yıl o zehir giryeleriyle,
 husranları, buhranları, ehvâli, melâli,
 âmâl-i devâhîsi, ve sulh u seferiyle
 bir sel gibi akmış, mütevekkil, mütehâli...
 Yazsın bunu târîh-i iber hatt-ı zeriyle !

Ey bir dem-i rûyâ gibi geçmiş karagünler,
 bir lahza edin seyr-i cahîmînizi tekrâr ;
 dönsün bize mâzî, o derin nazra-i mugberr...
 Heyhât ! Otuz-üç yıl, otuz-üç yıl bütün ekdâr :
 heyhat !.. Ne bir ders, ne bir fikr-i mukarrer !

Silmez fakat elvâhını târîh-i muânîd ;
 Doksan-Beşi aç : Gölgesi bir tâc-ı harîsin
 saklar mütelâşî, mütereddid, mütemerrid
 evzâ-i şeb|engîzini bir bûm-ı habîsin.
 Hâlâ o vesâvis, o desâyis, o mefâsid !

Hâlâ o şebîn zeyl-i temâdîsi bu ızlâm ;
 hâlâ o cehâlet, o tecâhül ve o techîl ;
 hâlâ vatanın hıssası bir tûde-i âlâm ;
 hâlâ düşünen başlara hep latme-i tenkîl ;
 hâlâ sırtan dişlere hep lokma-i in'âm.

DOKSAN-BEŞE DOĞRU

Bir uğursuz devir başladı: Çiğnendi gene yeminler;
 çiğnendi yazık, milletin güvendiği yüce ümidi.
 Kanun diye, en temiz alınlar topraklara sürtüldü;
 Kanun diye, kanun diye, kanun tepelendi...
 Bunca ağlamalar, bunca inlemeler gene beyhude oldu!

Yazık oldu, otuz üç yıl o zehirli gözyaşlariyle,
 zararları, buhranları, bütün korkuları, bezginlikleri,
 bütün emelleri ve felâketleriyle, barışları ve harbleriyle
 Allah'a tevekkül olup boşu-boşuna sel gibi akıp gidişe...
 İbretlerin târihi bunu da yazsın, altın kalemiyle! ,

Ey bir rüyâ ânı gibi geçip giden karagünler,
 o cehennemî akışlarınızı tekrarlayın da
 o derin ve dargın bakışlı mâzi bize tekrar dönsün...
 Yazık! Otuz-üç yıl, otuz-üç yıl hep keder, keder;
 yazık! Ne bir ders alabildik, ne de belli-başlı bir fikir!

Şu var ki inatçı târih yazılarını kolay-kolay silmez;
 orada Doksan Beşi aç: Bir hırslı tacın gölgesi,
 sanki, telâşlı-telâşlı, kararsız, ve tam bir inatla uğursuz
 bir baykuşun karanlıklara karışan vaziyetini saklıyor.
 Hâlâ o kuşkular, o hileler, hâlâ o fesatlıklar.

Hâlâ o eski gecenin süresine benziyor bu karanlık;
 hâlâ o cehâlet, o bilmezden gelme, ve o cehâletlendirme;
 hâlâ vatanın hıssası hep elem yığınları:
 hâlâ düşünen insanları tokatla tepelemek,
 hâlâ sırttan dişlere doycak lokmaları veriliyor.

Hâlâ tarafiyyet, hasebiyyet, nesebiyyet;
 hâlâ «Bu senindir, bu benim!» kısmeti cârî;
 hâlâ gazab altında hakıykatle hamiiyyet...
 Hep dünkü terennüm, sayıdan saygıdan ârî;
 son nağmesi yalnız: «Yaşasın Sevgili Millet!..»

Millet yaşamaz, hakka tahassürle solurken
 «Sussun!» diye vicdânına yumruklar inerse;
 millet yaşamaz, Meclisi müstahkar olurken
 iğfâl ile, tehdîd ile titrer ve sinerse;
 millet yaşamaz, mahşer-i millet boğulurken!

Kânun diyoruz; nerde o mescûd-i muhayyel?
 Düşman diyoruz; nerde bu? Hâricde-mi, biz-mi?
 Hürriyetimiz var, diyoruz; şanlı, mübeccel,
 düşman bize kânun-mu, ya hürriyetimiz-mi?
 Bir hamlede biz bunları kahrettik en evvel.

Bir hamle-i mahmûm-i tegallüble değışdik
 hürriyyeti şahsiyyete, kânûnu gurûra;
 heyhât! Otuz-üç yıl geri düşdük, ve bu mühlik
 yoldan şu nedâmetli ve gafletli mürûra;
 bişşübhe o hummâ-yi cünûn oldu muharrik.

Ey millete bir sille olan darbe-i münker;
 ey hürmet-i kânûnu tepen sadme-i bîdâd!
 Milliyeti, kânûnu mukaddes tanıyan her
 vicdan seni lağnetle, meezlletle eder yâd...

Düşsün sana — meyyâl-i tahakküm— eğilen ser;
 kopsun seni — bir hakk diye — alkışlıyan eller!..

— 6 Kânunusânî, 1327 —

Hâlâ taraf kayırma, yersiz itibar, soy-sop gütme çabası;
 hâlâ «Bu senindir, bu benim!» diye paylaşmalar;
 hâlâ hakikat ve yurtseverlik öfke ile karşılanıyor...
 Yalnız sayıdan saygıdan uzak bir eski türkü var ki,
 son nağmesi; «Yaşasın Sevgili Millet!» tir!..

Millet yaşamaz, hasretini çektiği hak uğruna solurken
 «Sussun!» diye vicdanına yumruklar inerse;
 millet yaşamaz, Millet Meclisi tahkir edilirken
 aldatma ile, gözdağıyla titrer ve sinerse;
 millet yaşamaz, onun kurultayı boğulurken!

Kanun diyoruz, nerede o hayalî tapı?
 Düşman diyoruz, nerede bu, dışarıda mı, yoksa biz mi?
 Şanlı, sayın hürriyetimiz var diyoruz, övünüyoruz,
 bize düşman olan kanun mu, yoksa hürriyetimiz mi?
 Daha ilk seferde biz bunların hepsini yok ettik.

Zorbalığın ateşli bir hamlesiyle hemen değişiverdik;
 hürriyeti şahsiyetle, kanunu gururlanma ile;
 yazık! Otuz-üç yıl geri düştük, ve o tehlikeli
 yoldan şu pişman edici ve dalgınlıkla dolu gidişata;
 tabî, o delilik buhranı bunlara sebep oldu.

Ey millete bir sille olan soysuz hâdisе;
 ey kanun saygısını tepeliyen adaletsiz olay,
 milliyeti, kanunu mukaddes tanıyan her

=■=

vicdan seni lânetle, alçaklıkla anacaktır...

Düşsün, sana — hükmünü yürütmek için — eğilen başlar,
 kopsun, seni bir «hak» diye alkışlıyan eller!..

REVZEN-İ MAHLÛĞ

Eyvâh!.. Hep hatâ-mı tecellîsi ümmetin?
 Biz bâb-ı ihtîşâmını iqbâl-i milletin
 alkışla, hutbelerle kaparken, ve boş yere
 kânûnu hırpalarken, uzak bir harâbeden
 — altında korkular dolaşan, süngüler gezen —
 bir gizli, bir kilitli ve nekbetli pencere
 pür|inşirâh açıldı, ve mağrûr u mûntaqim
 bir kakhahayle güldü... «Aman, görmeyim!» dedim.

Ey ser|nüviştimize bizim oynıyan fuhûl!
 İsterseniz, şu anda kapansın kütüb, ukûl;
 günler kararsın, ufk-ı tesellî de gülmesin;
 İsterseniz, şu gözler, ağızlar... Biraz bakan,
 bir parça farkedene, düşünen... «Hakk, şeref, vatan,
 kânun!» diyene ne varsa silinsin, görülmesin;
 hattâ semâ yüzüstü kapansın, ve ağlasın...
 Yalnız, aman, o revzen-i meş'ûm açılmasın;
 yalnız o gülmesin!

— 15 Kânunusâni, 1327 —

MAHLÛ'UN PENCERESİ (*)

*Eyvâh!.. Bu milletin bütün kaderi hep idaresizlik mi?..
Biz milletin saadetini sağlayacak olan yüksek Meclisini
alkışla, nutuklarla kaparken, ve boş yere
kanunu hırpalarken, uzak bir binadan
— ki, etrafında korkular dolaşır, süngüler gezer —
bir gizli, bir kilitli ve musibetli bir pencere
olanca keyfiyle açıldı, gururlu ve intikamcı
bir kahkahayle güldü... «Aman, görmeyin!» dedim.*

*Ey milletin hayatiyle oynayan devlet adamları!
İsterseniz, şu anda kitaplar ,akıllar hep kapansın;
ortalık kararsın, hattâ teselli ufukları da gülmesin;
isterseniz, şu gözler, ağızlar; «Hak, şeref, vatan,
'anun!» diyen ne varsa silinsin, görülmesin;
hattâ semâ yüziüstü kapansın ve ağlasın...
Yalnız, aman, o uğursuz pencere açılmasın;
yalnız o gülmesin!*

(*) Tahtından indirilen 2. Abdülhamid'in penceresi.

RÜBÂBIN CEVÂBİ

«Servetifünûn» âile-i fikriyyesine
şükrâne-i samîmiyyet olarak ithâf
olundu.

— Kayalar, 8 Kânunusânî, 1327 —

— Demlerdir, ey rübâb-ı hazînîm, gunûdesin;
yılğın bir ebkemiyyetin üstünde hür sesin
yıllarca dalgalandı; bu kasvetli mahbesin
çatlak, sağır divarları sayhanla inledi;
binlerle kalb o sayha-i bîdârî dinledi.
Yıllarca susmadın, ve bağırdın derin derin.
Zulmün gazûb ayakları altında tellerin
kopmak değil, çelik kesilirken, bugün niçin
— bir oklarından ayrı düşen yay kadar — hazin,
sâmit köşende tozlanıyorsun?.. Bu intizâr
bir vakfe-i sükûn ise bitsin... Belâ, hasâr,
udvân u vahşet, âteş-i gılzat, sümûm-i veyl,
vicdâna, fikre, hakka ta'addî... Bütün bu seyl
girdâb-ı zehri, sarsar-ı kahriyle çağlıyor;
bak, ağlıyor vatan yine, bak, anne ağlıyor!

«Bağrım!» diyor vatan: «Acıyın, bir yılan dışı
«bağrımda saplı; karhaların en muharrişi
«yorgun ciğerlerimde; medîd öksürüklerim,
«hummâlarım ile ben yine sînemde beslerim,
«besler ve saklarım sizi sînemde bîfütûr;
«lâkin biraz nefes bana, bir parçacık huzûr»

Bir parçacık huzûr u nefes, en büyük kerem...
Heyhât! İşitmiyor gibisin, ey rübâb-ı gam,

RÛBABIN CEVABI

«Servetifünûn» fikir âilesine samî-
mî bir teşekkür olmak üzere hediye
edildi.

— Kayalar, 8 Kânunusânî, 1327 —

— Çok zamandır, ey hazin rûbabım uyumaktasın;
evvelleri, yılgın sessizlikler üstünde senin hür sesin
yıllarca dalgalanırdı; bu sıkıntılı hapishanenin
çatlak ve sağır duvarları çığlıklarınla inlerken
binlerce temiz yürek de o gürbüz çığlıklarını dinlerdi.
Yıllarca susmadın ve bağırdın derin-derin.
Seslenen her telin, zulmün kızgın ayakları altında
kopmak şöyle dursun, daha çelikleşirken, bugün niçin
— oklarından ayrı düşmüş bir yay gibi — hazin,
sessiz, köşende tozlanıp duruyorsun?.. Bu olgunluk
sence bir dinlenme ise yetişir... Bugün belâ, yıkım,
haksızlık, vahşet, hoyratlık zulmü, felâket zehirleri;
bugün vicdanlara, fikirlere, haklara sataşmalar...
Bütün bu akış, zehirli girdap ve kahredici kasırgalarla
çağlıyor; bak, ağlıyor gene vatan, bak, anne ağlıyor!

Vatan «Bağrım!» diye ağlarken: «Acıyın, bağrımda
«binlerce yılan dişi saplı; en derin yaralarım
«ciğerlerimdedir; sonu gelmiyen öksürüklerimle,
«ve bu ateşimle ben gene sizleri sinemde beslerim,
«besler ve saklarım sizi hiç çekinmeden;
«fakat biraz nefes bana, bir parçacık rahatlık verin!» diyor.

Bir parçacık huzur ve nefes, ne büyük bir iyilik olacak...
Ey kederli rûbab, ufukları inleten bu mukaddes iniltiyi

âfâkı inleyen bu mukaddes iniltiyi!

Sen bakma çeng-i san'ati, âheng-i heyheyi
hakkın ru'ûd-i levmine tercîh edenlere.

Sen bak : Nasıl donub düşüyor nağmeler yere;

sen bak : Nasıl benizler uçuk, nazralar melûl;

sen bak : Sitâreler nasıl âmâde-i üfûl;

sen bak : Şu buzlu dalgaların gavr-ı şûmuna:

sen bak : Şu kütlenin tabakât-ı zalûmuna;

sen bak : Ne bünyeler boğuyor gül-i inhitât,

hep devrilen ümîd ü tesellî, zekâ, sebât!

Hep leyl ü hevl; uzak ve yakın hep şikâk u şûr;

hep cehl ü gayz u levs... Acı hengâme-i nüşûr!

Hep kar ve korku; sonra ne bir çit, ne bir yuva;

bîçâre kuşlar, önleri ıssız, bahîl ova!

Sâhil dikenli bir uçurum; sonra teknesiz

cankurtaran, sükûn ve liman bilmeyen deniz!

Balkan, yamac, bütün hatar|engîz, adem|penâh;

kartallarında pençe, kanad hep kızıl, siyâh!

Gök dâimâ bulutlu, güneş dâimâ nihân;

bir kanlı hatt dudakları ufkun, şerer|fişân!

Hep samt u rağşe; saklı bu vâdî-i muzlimin

her hatvesinde şübheli bir hufre, bir kemin!

Hep samt u rağşe; kaynaşıyor canlı gölgeler;

bir mahşer-i cünûn gibi, pür|cûş ü bî|haber!

Hep samt u rağşe; sanki, tebehkâr-ı mağsiyet,

milyonla teşne bekliyor âb-ı magfîret!

Hep samt u rağşe; gizli bir âvâz-ı muztarib

yükselmek istiyor gibi... Rûhum bu nâ|şikîb

âvâz-ı rûhu duydu, ve ürperdi nâgehan...

Sensin, sen, ey rübâb-ı hamûşum, bu hakıran!

ne yazık ki, sen işitmiyora benziyorsun!
 Çalgı sanatıyla süslendirilen «hey, hey» lerin âhengini
 hakikatin azarlı seslerinden üstün tutanlara bakma!
 Sen bak: Asıl hakiki nağmeler nasıl donup düşüyor yere;
 sen bak: Benizler nasıl uçuk, bakışlar nekadardan hazin;
 sen bak: Ümit yıldızları nasıl birer-birer sönüyor;
 sen bak: Şu buzlu dalgaların uğursuz derinliğine;
 sen bak: Şu millete musallat olan zâlim gürûhuna;
 sen bak: Gerilik şeytanı ne istidatları boğuyor;
 hep devrilen, ümit, teselli, zekâ, ve sebat!

Hep korkunç gece hâli; uzak ve yakın hep karmakarışık;
 hep câhilliğin pis hınçları... Acı kavgaların dirilmesi;
 Her taraf kar ve korku; sonra ne bir çit, ne de bir yuva
 bulan biçâre kuşlar ki, önleri ıssız ve verimsiz bir ovardır.
 Sâhil dikenli bir uçurum; sonra teknesiz
 cankurtaran, sükûn ve liman nedir bilmiyen deniz.
 Balkan, yamaç hep ölümle kucaklaşan tehlikelerle dolu;
 kartallarında pençe kızıl, kanadlar hep siyahtır;
 Gök dâima bulutlu, güneş görünmüyor;
 ufkun bile dudakları kanlı bir hat, ateş püskürecek!
 Herşey sağır bir titreyiş içinde; karanlık vâdinin
 her adımında şüpheli bir oyuk, bir tuzak saklı.
 Herkes sessiz bir titreyiş içinde; tıpkı — bilmeden coşan
 deliler alayı gibi — canlı gölgeler hâlinde kaynaşıyor!
 Herkesi sinsi bir çırpınma bürümüş; sanki günahlarından
 kurtulmak için milyonla susamış, bağışlayıcı suyu

bekliyor!

Herşey, herkes sinsi bir ürperme içindeyken ızdıratıcı bir

ses

gizliden yükselmek istiyor gibi... İçim bu sabırsız
 ruhun haykıran sesini duydu, ve birdenbire ürperdi...
 Ey uykuda sandığım rûbabım, demek haykıran sensin!

Biz duymasak da sayhaların susmuyor senin;
pür|jeng, uğulduyor yine her târ-ı âhenin.

— Hicran biter-mi, girye-i hicran diner-mi hiç?..

Bir lahza önce neydi o feryâd-ı muhtelic?

Sendin «Uyukluyor!» diye, gûyâ donuk, deni
bir kalb-i derbeder gibi tel'in eden beni!

Sendin başımda zâr ü sitemkâr inildiyen;

sendin: «Vatan harâb oluyor, ağlıyor!» diyen.

Sensin vuran bu darbeyi, ey rûh-i bî|sükûn,
lerzemle şimdi ürperiyor, titriyor-musun?

Sen zanneder-misin ki benim hep elemlerim?

Heyhât! Ben nevâ'ib-i eyyâmı inlerim!

Tehzîz eden bu telleri, ey rûh-i münkesir,
âfâkı inleten o mukaddes iniltidir.

Mağkes her ihtizâze urûkum, nihan ıyan:

Bağzan cerî, güzîde bir ümmîdi avlıyan

bir kurşunun safîr-i fecîiyle sarsılır,

nefretle inlerim; ve sesim zerd ü muhtazır

bir çehrenin hutût-ı hamûşunda titreşen

evcâ'ı besteler; bu yanık ser|nüvişti ben

günlerle inler, inlerim artık... Tegallübün,

kahrın demir dudakları, cehlin ta'assubün,

masrû'u müfteris canavar dişlerinde hep

insanlığın asırlara mevdû'u pür|tâ'eb

şekvâ-yi ikirabını dinler; yakın, uzak

her nevha-i elemde boğuk bir enîn-i hakk,

sûzişli bir kitâbe okur, inlerim... Şebâb

âgûş açar karanlığa, ben inlerim, harâb...

Ufkun bir ihmirâr-ı ketûmunda, kuşların

çğlıklarında, köyleri tekfîn eden karın

levninde bir fecî'a duyar, inlerim... Vatan,

İfrît-i hırs u gayzın o her keyfi hakk sayan,

Biz duymasak da gür sesin, demek susmuyor senin;
dargın-dargın uğulduyor gene çelikleşen her telin.
— Dert biter mi, bu içacısının gözyaşı diner mi hiç?
Biraz önce neydi senin o sinirli bağrıışların?
Sen değil miydin «Uyukluyor!» diye gûya donuk, aşağılık
ve duygusuz bir kalbim varmış gibi, lânet eden?...
Evet senden başımda durmadan yanıp yakılan ve inildiye-
sendin: «Vatan harâb oluyor, ağlıyor!» diyen.
Ey dinmez ruh, bana bu darbeyi vurdun da,
sesimden şimdi bu kadar ürperiyor, titriyor musun?
Bütün bunlara sebep hep benim elemelerim mi?
Yazık! Ben ancak günlerin felâketlerini söyler ve inlerim!
Zavallı, iyi bil ki, benim tellerimi harekete getiren,
senin «ufukları inleyen» dediğin o mukaddes iniltidir.
Olagelen bütün hâdiseler benim kanımda yankılanır:
Bâzan olur, cesur ve seçkin bir ümidimizi öldüren
bir kurşunun acıklı ışığıyla sarsılır,
nefretler eder ve inlerim; o zaman tellerim sarı bir ölü
çehresinin hareketsiz çizgilerinde titreşen
sızıları ezgiler; ve bu içleri yakan alınyazısını ben
günlerle inlerim, inlerim artık... Zorbalığın, ve
kahrın demir dudaklariyle, cahilliğin, geri kafalılığın
kudurgan ve yırtıcı canavar dışlarında her vakit
insanlığın asırlara emanet edegeldiği yorgun ve
tasalı şikâyetini dinler; öteyandan yakında ve uzakta
her elemli hıçkırıkla boğuk bir «hak» iniltisi işitir,
veya bir acıklı alınyazısını okur, inlerim... Gençlik
karanlığa kucak açıyor görürüm; daha harap olur
inlerim...

Ve artık ufkun gizli bir kızartısında, kuşların
çığlıklarında, köyleri kefenliyen karın
renginde bile acıklı şeyler duyar, inlerim... Vatan,
o, her türlü yediklerini helâl, her keyfini sak sayan,

her şekl-i iltikâmı helâl addeden, «Sözüm Kânun!» diyen tasaltunu altında: «Öksüzüm, «bedbahtım, işte kimseciğin hayrı yok bana; «ben bir zavallıyım!..» diye pür|şehka·i bükâ inlerken, artık, inlememek, hem-de en cesur, en gür sesimle inlememek bir günâh olur...

Ey gözlerinde mâ'i güneşler gurûb eden, altın başında fırtınalardan, didişmeden bir tâc-ı nûr olan o güzel saç didik didik, nâzân vücûdu bir kucak ot, bir yığın kemik! Mahzûn bir ihtifâl ile mâzi-i şâdının gerdûne-i şükûhunu teşyiğ eden kadın! Anlat: O bağra hangi yılan zehridir, akan? Anlat: Ciğerlerin ne için yorgun? Ah, o kan sînende, kollarında kimin, hangi cân|fedâ âşıkların hediye-i yağkûtu, bî|bahâ?!. Onlar — ki, anlatıb seni «Kurbânınız!>» diye kurban eder teseyyübe, iqbâle, herşeye... — sâdık çocukların olamaz, hem-de olmasın! Sen hiç mükedder olma: Senin öz oğulların, şefkatli kızların da var; onlar sabûr, asıyl bir aşk-ı fazl u hakkla senin şimdi pek melîl, pek münhasif duran o muazzez cebînine rahşan hilâleler örecekler, ve sen yine — Şark'ın melek perisi, mübârek melikesi! — hüsnün, mehâsinin ve füyûzunla her sesi pişinde nagle|hıyz edeceksin, güneş gibi. Ben böyle isterim seni: Hep leyle ecnebî, hep şugle, hep seher dolu bir cebhe·i sefid! Karşında son terâne·i rûhum benim, medîd bir sayha·i ümîd olacaktır... Ümîd.. Ümîd!..

hırs ve hınç iblisinin «Sözüm kanun!» diyerek herkese sataşan zorbalığı karşısında : «Öksüzüm, «bedbahtım, işte kimseciğin hayrı yok bana; «ben bir zavallıyım!..» diye hıçkırarak ağlayıp inliyenlere karşı artık bana inlememek, hem de en cesur, en gür sesimle inlememek bir günah olur!..

Ey gözlerinde mâvi güneşler gurub eden,
altın başında fırtınalardan, didişmeden
bir nurlu taş iken, o saç bugün didik-didik,
ve nazlı vücûdu bir kucak ot, bir yığın kemik!
Ey şerefli mâzisinin zafer arabasını
mahzun bir törenle uğurlıyan kadın!
Anlat o bağra hangi yılan zehridir akan?
Anlat ciğerlerin niçin yorgun? Ah o kan
ki, sînende ve kollarında, kimin, hangi yoluna can
veren (!)

âşıkların paha biçilmez yâkut hediyeleridir?!...
Onlar ki, seni aldatarak «Sana kurban oluruz!» diye
kurban ederler seni böyle savsamaya, tâlihine... herşeye.
Bunlar senin sâdik çocukların olamaz ve hem de olmasın!
Sen hiç üzülme, senin öz oğulların,
şefkatli kızların da var; onlar sabırları ve asillikleriyle
hak ve fazilete âşık çocuklarıdır ki, şimdi senin bezgin,
ve pek sönük duran o kutsal alnında
parlak aylar doğduracaklar; ve sen gene
— Ey Şark'ın melek perisi, mübârek ecesi ! —
güzelliğin, gökçenliğin, ve gürlüğüyle her dileğini
önünde nağmelendireceksin bir güneş gibi.
Seni her türlü karanlıklardan uzak, hep ışık,
hep seher dolu nurlu bir çehre olarak görmek isterim!
Karşımda o zaman rûhumun son nağmesi benim,
uzun bir ümit bağırsı olacaktır... Ümit!.. Ümit!..

B Ö L Ü M

II

DİDAKTİK VE İDEAL ESERLER:

	Sahife
1. — FERDÂ, —	54
2. — BİR KIZ MEKTEBİ İÇİN, —	58
3. — SULTÂNİYE, —	62
4. — DARÜLMU'ALLİMİN MARŞI, —	66
5. — HALÛK'UN VEDÂ'I, —	66
6. — MÂZÎ... ÂTÎ, —	74
7. — SABAH OLURSA, —	75
8. — BİR GÜFTE, —	76
9. — İZLER, —	77
10. — ZELZELE, —	78
11. — BİR TASVİR ÖNÜNDE, —	80
12. — PROMETE. —	80
13. — BUDA, —	82
14. — KUTBA DOĞRU, —	84
15. — HEYKEL İ SA'Y, —	84
16. — HALÛK'UN AMENTÜSÜ, —	86
17. — HAKİYKATIN YILDIZI.	88

FERDÂ

— Bugünün gençlerine —

Ferdâ senin; senin bu teceddüd, bu inkılâb...
Herşey senin değil-mi ki zâten ?.. Sen, ey şebâb,
ey şehre-i behîc-i ümîd, işte mağkesin
karşısında : Bir semâ-yi seher, sâf o bî|sehâb,
ağuş-i lerzedârı açık, bekliyor... Şitâb!
Ey fecr-i hande|zâd-ı hayât, işte herkesin
enzârı sende; sen ki hayâtın ümîdisin,
alnında bir sitâre-i nev, yok, bir âfitâb,
âfâka doğ, önünde şu mâzî-i pür|mihen
sönsün müebbeden.

Sönsün müebbeden o cehennem; senin bugün
cennet kadar güzel vatanın var : Şu gördüğün
zümrüd bakışlı, inci şetâretli kızcağız
kimdir, bilir-misin? Vatanın... Şimdi saygısız
bir göz bu nazlı çehreye —Allah esirgesin,—
kim bir nazarla baksa tahammül eder-misin?
İster-misin, şu ak sakalın pâk ü muhteşem
pîşâni-i vakârına, bir kirli el demem
hattâ yabancı bir el uzansın? Şu makberi,
râziy olur-musun, taşa tutsun şu serseri?
Elbet hayır; o makber, o pîşâni-i vakûr
kudsî birer misâl-i vatandır... Vatan gayûr
insanların omuzları üstünde yükselir.
Gençler, bütün ümîd-i vatan şimdi sizdedir.
Herşey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin;
lâkin unutmayın ki zaman tünd ü mutma'in
bir hatve-i samût ile tağkıyb eder bizi.
Önden koşan, fakat yine dikkatle her izi
tağmîka yol bulan bu yanılmaz mu'âqibin

Y A R I N

— Bugünün gençlerine —

Yarınlar senindir; bu inkılâp, bu yenilik hep senin...
Herşey senin değil mi ki zâten?.. Sen, ey gençlik,
ey ümidin parlak çehresi, işte sembolün
karşında: Sâf ve bulutsuz, seherli bir semâ,
titrek kucacı açık, bekliyor... Koş!

Ey hayatın neşesinden doğan tanyeri, işte herkesin
gözü sende; sen ki bir yaşama ümidisin,
alnında yeni bir yıldız - hayır - bir ay - olarak
ufuklara doğ, önünde şu çileli mâzi
ebedî olarak sönsün.

Sönsün ebediyen o cehennem; senin bugün
cennet kadar güzel vatanın var, şu gördüğün
zümrüt bakışlı, inci şatâretli kızcağız
kimdir, bilir misin? Vatanın... Şimdi saygısız
bir göz bu nazlı çehreye — Allah esirgesin, —
kötü bir gözle baksa tahammül eder misin?
İster misin, şu ak sakalın pök ve muhteşem
ve vekarlı alnına, bir kirli el diyemem,
hattâ yabancı bir el uzansın? Şu dede mezarını,
râzı olur musun, taş a tutsun şu serseri?
Elbet hayır; o mezar, o vekarlı alın,
kutsal birer vatan sembolüdür... Vatan çalışkan
insanların omuzları üstünde yükselir.

Gençler, vatanın bütün ümidi şimdi sizdedir.
Herşey sizin, vatan da sizin, her şeref sizin;
lâkin unutmayın ki zaman, sert ve emniyetli,
sessiz adımlarla bizi takip eder.

Önden koşar ama, yine her hareketi dikkatle
ve derinden incelemeğe yol bulan bu şaşmaz takipçinin

şermende-i itâbı kalırsak, yazık!.. Demin
 «Ferdâ Senin», dedim, beni alkışladın; hayır,
 birşey senin değil, sana ferdâ vedî'adır;
 herşey vedî'adır sana, ey genc, unutma ki
 senden de bir hesap arar âtî-i müşteki.
 Mâziye şimdi sen bakıyorsun pür|intibâh,
 âtî de senden eyliyecek böyle iştibâh.
 Her uzvu girdibâb-ı havâyicle sarsılan
 bir neslin oğlusun; bunu yâdet zaman zaman.
 Asrın, unutma, bârikalar asr-ı feyzidir:
 Her yıldırımında bir gece, bir gölge devrilir,
 bir ufk-ı iğtilâ açılır, yükselir hayât;
 yükselmeyen düşer: Ya terakqî, ya inhitât!

Yükselmeli, dokunmalı alnın semâlara;
 doymaz beşer dedikleri kuş—, iğtilâlara...
 Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
 durmak zemânı geçdi, çalışmak zemânıdır!

bizi azarlamasiyle utanacaksak, yazık olsun!... Demin
«yarınlar senin» dedim, beni alkışladın; hayır,
birşey senin değil, sana yarınlar ancak emanettir;
herşey emanettir sana, ey genç unutma ki
senden de bir hesap arar şikâyetçi âti.
Mâziye sen şimdi nasıl bütün uyanıklığınla bakıyorsun,
âti de senden böyle şüphelenecektir.
Her organı ihtiyaç kasırgalarıyle sarsılmış
bir soyun oğlusun; bunu arasına hatırla.
Asrın, unutma, yıldırım nurlarıyle gürelmiş bir asırdır;
her yıldırımla bir karanlık, bir şüphe devrilir,
bir yükseliş ufku açılır, yükselir hayat;
yükselmiyen düşer: Ya ilerleme, ya düşme!

Yükselmeli, dokunmalı alnın semâlara;
bıymaz beşer dedikleri kuş, yükselmelere...
Uğraş, didin, düşün, ara, bul, koş, atıl, bağır;
durmak zamanı geçti, çalışmak zamanıdır!

BİR KIZ MEKTEBİ İÇİN (*)

— Kızlarını okutmıyan millet, oğullarını mağnevî öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir; husrânına ağlasın! —

Osmanlılık, ufukda kızıl bir bulut gibi,
ulvî bir inkişâf ile etrâfa rağşeler,
endişeler nisâr ediyor; şanlı mevkibi
her yanında pâ-yi azmini lertzân, şirkeste|ser
bir inkıyâde öpdürüyor; bir kırık salı
şâhâne bir donanmaya ancak nasıyb olan
şâhâne bir zafer taşıyor: en küçük dalı
Tübâ-yı sıyt u satvetinin dehre fer salan
bir şeh|per-i celâl açıyorken; bugün... Hayır,
zannetmeyin, bugün düne hasretle ağlamak,
yâhud dünün şükûhuna nisbetle muhtazır,
zâ'il bir ibtisâm-i seher, bir sönük şafak,
bir gölge görmek istiyorum; yok, bugünle dün
kardeşdir; onda gördüğünüz nusc-ı fıtratin
elbette feyzi bunda da mevcut; evet, bugün
siz vâris-i hayâtısınız dünkü milletin!

Osmanlılık... O dünkü şehâmet, O dünkü şan,
Osmanlılık... O dünkü hamîyyet, muhâlasat
mahvolmamış ve olmayacaktır; bugünkü kan
ayniyle dünkü kandır; evet, dünkü kan: evet,
siz, birkaç atlı koskoca bir ülke fetheden
Osmanlı kahramanlığının kan ve nâmını
hâmilsiniz; bu fitret o fitret, bu ten o ten!
Onlar nasıl zamanlarının ihtirâmını,
onlar nasıl o refrefe-i nûr u şevketi

(*) Ki hâlâ açılmadı, yazık!

BİR KIZ OKULU İÇİN

— Kızlarını okutmayan millet, oğullarını mânevî öksüzlüğe mahkûm etmiş demektir; hüsrânına ağlasın! —

Osmanlılık, dünya ufkunda kızıl bir bulut gibi,
yüce bir serpilişle her tarafa ürpermeler,
korkular saçıyor; şanlı ordusu
azimli ayağını, her ülkenin tirtir titriyen, boynu eğik
kulluğuna öptürüyor; bir kırık salı bile
şâhâne bir filoya ancak nasip olabilen
şâhâne bir zafer taşıyor; ünlü ve kudretli
Tübâ'sının en küçük bir dalı dünyaya şan salan
bir büyük kanad gibi açılıyorken; bugün... Hayır,
zannetmeyin bugün, dünü özliyerek ağlamak,
yahut da, dünün yüce şanına bakarak şimdi ölgün
ve geçici yalan bir gülüş, bir sönük şafak
yahut bir gölge görmek istiyorum? Hayır, bugünle dün
kardeştir; onda gördüğünüz yaradılış mayasının
gürlükleri elbet şimdi de var. Evet, bugün
biz dünkü milletin hayatının mirasçısıyız!

Osmanlılık... O dünkü yiğitlik, o dünkü şan,
Osmanlılık... O dünkü hamiyet, arısoyluluk
mahvolmamış ve olmıyacaktır. Bugünkü kan
tıpkı dünkü kandır; evet, dünkü kan, evet,
siz, birkaç atlı koskoca bir ülke fetheden
Osmanlı kahramanlığının kanını ve adını
taşıyorsunuz; bu yaradılış o yaradılış, bu ten o ten!
Onlar nasıl zamanlarının bütün saygılarını,
onlar, nasıl nur ve ihtişamın kanadlı saçaklarını

pirâmeninde toplıyabilmiş bu sancağın?
 Târihe söyletin bu mu'allâ hakıykatı.
 Söyletmesek de biz, o sükût etmiyor, bakın:

«Osmanlılar, -diyor- sizin ecdâd-ı pâkiniz
 «cidden birer hızâne-i himmetdi; en metîn,
 «en zinde bir merâm ile asrın ve şübhesiz
 «dünyanın en bahâdırı onlardı; fahredin,
 «magrûr olun... Fakat vatan ikmâl-i şân için
 «evlâdının kemâlini ister; o mutlakâ
 «ister ki siz de himmet edin, siz de yükselin.
 «Yükselmek istiyenlere pervâz için fezâ
 «dâ'im küşâdedir... Yaşamak hem vazîfedir,
 «hem hakkıdır ademoğluna. Herkes, küçük büyük
 «mihmânıdır ribât-ı hayâtın; fakat bilir,
 «herkes bilir bugün ki, o mihmâne bir çürük
 «me'vâ-yı bîlkaâr olan âlem hakıykatın
 «fânî de olsa hürmete, igmâr u hürmete
 «lâyık bir âşiyân-ı pederdir. Düşünmiyen
 «teşbih eder şu varlığı boş bir seyâhate.
 «Heyhât! O köhne lâne-i mevrûs, odur bugün
 «insan için penâh-ı mukadder, hep ondadır
 «dinler, dehâlar, an'aneler; ondadır bütün
 «insanlığın havârik-ı irfânı. Aldatır
 «dünyâya boş nazarla bakan kendi kendini...
 «Tetvic eden bu hârikalardır, güneş gibi,
 «eyvân-ı hilkatin ser-i tâc-ı bülendini!»

Osmanlılar, tekâmül-i ağısâra ecnebi
 kalmak sukûta doğru eğilmekdir; iğtilâ
 irfansız olmuyor. Medeniyyet, ki en celîl
 bir gâyedir, o gâyeye koşmak ve ibtidâ
 milletde kâbiliyyeti ihyâ için asıyl,

bu bayrağın çevresinde toplayabilmiş?
Bu pek yüksek hakikati târihte söylenti.
Söyletmesek de biz o susmuyor, bakın:

«Osmanlılar - diyor - sizin aksoylu dedeleriniz
gerçektenb irer himmet hazineleri idi; en berk,
«en dinç bir maksatla asrının ve şüphesiz ki
«dünyanın en yiğit insanları onlardı; övünün,
«gururlanın... Fakat vatan, şânını tamamlamak için
«oğullarının olgunlaşmasını ister; o mutlaka
«ister ki siz de himmet edesiniz, siz de yüksesiniz.
«Yükselmek istiyenlere uçmak için gök
«dâima açıktır... Yaşamak hem vazifedir,
«hem haktır âdemoğluna. Herkes, küçük - büyük,
«bu hayat konağının misafiridir; fakat bilir,
«herkes bilir bugün ki, o konduğumuz yer, yâni çürük
«ve kararsız bir barınma yeri olan dünya, hakikatte
«geçici de olsa, hürmet edilmeğe, onarılmaya ve saygıya
«değer bir baba ocağıdır. Düşünemiyenler
«şu varlığımızı boşverilen bir seyahate benzetir;
«imdi, miras kalan o köhne yuva, odur bugün
insan kaderinin sığınağı; hep ondadır
dinler, dehâlar, an'aneler; ondadır bütün
«insanlığın kültürel hârikaları. Aldatır
«dünyaya boş nazarla bakan kendi kendini...
«Yaradılış tahtının en yüksek taçlarını — güneş gibi —
«başa giydiren de işte bu hârikalardır!»

Osmanlılar, asırların terakkî ve tekâmülüne yabancı
kalmak, düşmek için eğilmek demektir; yükseliş
kültürsüz olmuyor. Medeniyet ki, en yüce
bir sonuçtur, o sonuca koşmak ve herşeyden evvel
milletteki kabiliyet ve istidadı yaşatabilmek için asıl

müsmir bir ictihâd ile gehvâre-i hayât,
 gehvâre-i necât olan âgûş-i mâderi
 techîz edilmek ister... Evet, sadr-ı ümmehât
 firdesvs-i akdes-i medeniyyetdir; en geri,
 en âciz, en felek|zede millet kadınlığı
 hemşîre-i cehâlet edendir!

Verin, verin,
 kalbin, semâhatin, hele ilmin yarattığı
 herşeyde kızların, bu mu'azzez çiçeklerin
 bir hakkı var... Verin!

SULTÂNÎ'YE

Fecrin bütün semâsını birden kucaklıyan
 bir pencerede, sahne-i hâverle rû|be|rû,
 yıllarca bundan evvele râciğ, bugün yavan
 bir ser|güzeşt, o günler için mâcerâ dolu
 bir ömre nasb-ı fikrile daldım... Bugünkü ben
 kim der o yirmi beş sene evvelki gölgeyim?
 Bir çeyrek asra öyle uzakdan bakıp gülen
 sîmâye şimdi ben bile bigâneyim... O kim?

Kimdir hakıykatın şu beyaz bir gelin kadar
 hassâs ü şüh akasyaların gölgesinde gâh
 bağran, gülen, koşan, tepinen; bağzı pür|vekâr
 bir tavr-ı iktinâh ile, bir yanda bir siyâh
 cildin zılâl-i lâl-i sutûrunda gaybolan
 cevval ü muhteriz çocuk?.. Ey me'men-i şebâb,
 ey me'menü-i şebâb ü zekâ, ben de bir zaman
 etdim geniş kanadların altında ihticâb.

ve verimli bir gayret göstererek yaşama beşiği,
kurtulma beşiği olan ana kucagını
iyice donatmak ister... Evet, anaların mübarek bağı,
medeniyetin en mukaddes cennetidir. Bugün en geri,
en âciz, en felek vurgunu bahtsız millet, kadınlığını
cahillikle kardeş edendir!

Verin, verin,
kalbin, cömertliği, hele ilmin yarattığı
herşeyde kızların, bu muazzaz çiçeklerin
bir hakkı var ...Verin!

L İ S E Y E

Tanyerinin bütün semâsını birden kucaklıyan
bir pencerede, Doğu'yla yüzyüzeyim,
yıllarca bundan evvel âit, bugün yavan
bir sergüzeşt, o günler için mâcera, dolu
bir ömre fikrimi saphıyarak daldım... Bugünkü ben
kim der ki o yirmi-beş sene evvelki gölgeyim?
Bir çeyrek asra öyle uzaktan bakıp gülen
sımaya şimdi ben bile yabancıyım... O kim?

Kimdir hakikaten şu beyaz bir gelin kadar
hisli ve şakrak akasyaların gölgesinde kâh
bağırان, gülen, koşan, tepinen; bazan ağırbaşlı
ve herşeyin sırrına erecekmiş gibi bir pozla, bir tarafta
bir karakaplı kitabın dilsiz satırlarının gölgesinde

kaybolan

atılğan ve sakınğan çocuk?... Ey gençliğin barınağı,
ey gençliğin ve zekânın barınağı, ben de bir zaman
geniş kanadlarının altında saklanmıştım.

Sen sakladın bu rûhu muhîtin zıya|şiken,
 muhniq soluklarından; evet, sen kucakladın,
 tutdun, önüm bütün çurum, hep sukût iken
 cehlin, ta'assubun dudağından kaçan adın,
 gel dinle, rûhumuzda ne hurrem terâneler
 canlandırır, ne hâtıralar titretir, ne sâf
 efsâneler, ne mudhikeler, güldürür, neler
 iykâz eder, neler yaşatır!.. Fikr için matâf,
 ümmîd için melâz olan âgûş·i müşfikın,
 ey pîr·i muhteşem, medeniyet perisine
 bir kehf·i bî|riyâ; ona en mahrem, en yakın
 sensin; biraz düşünme ve kurtulma hissine
 sâhib vatan çocukları hep sende beslenen,
 senden hayât alanlar; en âteşli hakk sesi
 senden kopar koparsa bu boşlukda bagteten:
 Sensin cihân·ı fikretin en canlı mağkesi...

Garb iştiyâk·ı fikre açık bir ufuk, ve sen
 Şark'ın bu ufka ilk açılan bir deriçesi!

Sen sakladın ruhumu, çevrenin ılık söndüren ve
boğucu soluklarından; evet, sen kucakladın,
tuttun, önüm bütün uçurum, ve hep düşme iken
cahilliğin ve geriliğin dudağından kaçan adın,
gel de dinle, ruhumuzda ne sevinçli ezgiler
canlandırır, ne hâtıralar titretir, ne sâf
masallar, ne komediler güldürür, neler
uyandırır, neler yaşatır!... Fikir için tavaf edilecek,
ümit için sığınılacak bir yer olan şefkatli kucagın,
ey ihtişamlı pîr, medeniyet perisine riyasız
mutlu bir ocak; ona en sırdaş, en yakın
sensin; biraz düşünme ve kurtulma hissine
sahip olmuş vatan çocukları hep sende beslenen,
senden hayat alanlardır; en ateşli «hak» sesi
senden kopar koparsa bu boşlukta ansızın:
Fikir cihanının en canlı yankısı sensin...

Batı fikir özlemine açık bir ufuk, ve sen
Doğu'nun bu ufka ilk açılan bir penceresi!

DARÜLMU'ALLİMİN MARŞI

Fıkr ordusuyuz, meş'al-i irfanla mücehhez;
 âyât-ı hakıykat okunur râyetimizde.
 Ye'sin ebedî hasmıyız, ümmîd-i mu'azzez
 rehberlik eder meşyet-i zîfikretimizde...

Cehlin, gecenin hâdimiyiz, hâdim-i ilmiz;
 fıkr ordusu, feyz ordusu, nûr ordusuyuz biz.

Meşhûn-i seher gözlerimiz vakf-ı temâşâ :
 Manzurumuz âfâk-ı tekemmül ki pür|enver;
 müzfiq vatan, ey sîne-i feyyâz u mutarrâ,
 bir gün seni elbet görürüz Meşrik-ı efkâr...

Fıkr ordusu, cehd ordusu, azm ordusuyuz biz;
 cehlin, gecenin hâdimiyiz; hâdim-i ilmiz.

— Hisar: 21 Temmuz, 1326 —

HALÜK'UN VEDÂ'I

— Prens Fârûk'a

— Sirkeci: 3 Eylûl, 1325

Sen tren, ben vapurda pür|temkin
 atılırken — sen İskoç ellerinin
 sisli, yağmurlu, karlı, buzlu, fakat
 cidd ü himmet, vakâr u hürriyyet (*)
 dolu peygüle-i temeddününe ;
 bense nâzende Bosfor'un köhne,
 köhne, âvâre, bî|haber, bîzâr,
 belki cennet kadar tarâvetdâr,

(*) gayret ve azim, vekar ve hürriyet dolu bir medeniyet ülkesine,

ÖĞRETMEN OKULU MARŞI

Bilim ışıklarıyla donanmış bir fikir ordusuyuz ;
 bayrağımızda hakikatın âyetleri okunur.
 Ümitsizliğin, edebî düşmanınız, mutlu ümidler,
 düşünme hareketlerimizde bize yol gösterir...

Cahilliği, karanlığı yıkar geçer, ilme hizmet ederiz ;
 fikir ordusu, feyz ordusu, nur ordusuyuz biz.

Seher dolu gözlerimiz durmuş bakıyor :
 Nurlar içinde yükseliş ufuklarını görüyor ;
 şefkatli vatan, ey feyzi gür ve taptaze kucak,
 birgün seni elbet «fikirler tanrı» olarak görürüz...

Fikir ordusu, çaba ordusu, azim ordusuyuz ;
 cahilliği, karanlığı yıkar geçer, ilme hizmet ederiz.

fakat âlûde-i kelâl ü kesel (*)
 bir kenârında münharif, mugfel
 bir hayâtın firâş-i uzletine, —
 ne düşündüm, bilir-misin ? Şu nine,
 şu sahî toprak en sonunda... Yazık,
 bunu benden-mi duymalıydın !.. Arık
 ve bakımsız harâb olub gidecek

acı şeyler, Halûk, fakat gerçek!

Hani birgün seninle Topkapı'dan
 geliyorduk ; yol üstü bir meydan,

(*) fakat bıkkınlık ve tenbellik içindeki bir kenarında sapık
 ve aldanmış bir hayatın elini - eteğini çekmiş bir döşegine

bir çınar gördük •enli, boylu, vakûr
 bir ağaç ; hiç eğilmemiş, mağrûr
 koca bir gövde ; belki altı asır,
 belki ondan da fazla, dalgın, ağır,
 kaygısız bir ömür sürüb gelmiş,
 öyle serpilmiş, öyle yükselmiş
 ki, civârında kubbeler, damlar
 — ser|te|ser secde|gîr•i istigfâr — (*)
 onu haşyetle seyreder gibidir.
 Duyulan hep onun menâkıbidir.
 görülen hep odur uzaklardan,
 Fakat ayyûk'a ser çeken, uzanan
 bu mehâbetli gövde çırpıplak,
 ne yeşil bir filiz, ne bir yaprak...
 Kuruyor âh, pek yazık ! Şu derin
 şerha böğründe belki bir hâ'in
 baltanın, bir gazablı yıldırımın
 zehridir... Söyle, ey çınar, bağrın
 hangi odlarla yandı ? Hangi siyâh
 kurd içinden kemirdi ? Hasta, tebâh,
 seni kim şimdi bağlayıp saracak ?
 Kim şifâlar verib de kurtaracak ?
 Şu dönen kargalar başında senin,
 söyle, bunlar-mıdır zehirliyenin ?

Söyle ey muztarib vatan, bildir :
 Çektiğin hangi kanlı seyyi'edir ?..

Bu geçid işte böyle dar, muğvec ;
 ey şetâretli yolcu, sen yürü, geç.

(*) günahlarını bağışlatmak için başbaşa vermiş secde eder
 gibi onu korku ile seyrediyor.

sen bu menhelde kalma, sıçra, atıl,
 bir ziya kârbânı bul ve katıl.
 Gez, dolaş kâ'inat-ı efkârı,
 — Dâimâ önde, dâimâ yukarı !—
 Pür|tehâlûk hayât u kuvvetden
 ne bulursan bırakma: San'at, fen,
 iğtimâd, iğtinâ, cesaret, ümîd,
 hepsi lâzım bu yurda, hepsi müfid.

Bize bol bol zıyâ kucakla, getir ;
 Düşmek etrâfı görmemekdendir.

* * *

Elvedağ, ey sevimli yolcu ! Gecen,
 gündüzün dâimâ yüzün gibi şen,
 rûh-i sâfın kadar beşûş olsun ;
 geçdiğin yer çiçek, çemen dolsun...
 Elvedağ, ey şerefli yolcu ! Hayât
 bir karış yol ; fakat şü'ün, akabât
 onu hergün biraz бүker, uzatır...
 Ey şetâretli yolcu, gün kısadır,
 gece bağzan mahûf olur ; lâkin
 sen cesûr ol, gayûr ol. En sâkin
 yolculuk uykudur. Büyük kuşlar
 yenecek dalga, yok, kasırga arar.

* * *

İşte bir yol ki hep çakıl ve diken ;
 geçeceksin yarın bu yoldan sen...
 Geçeceksin, ayakların yorgun,
 ellerin şerha şerha ,bağrın hûn ;
 fakat alnın açık, yüzün handân,

gözlerin ufka feyz u nûr akıtan (*)
 bir tecellîye müncezib, meshûr...
 Sen koşarken, o tayf-i nûr|â|nûr
 yaklaşıırken uzaklaşır ; çılgın
 bir tehâlûkle sen kucaklarsın,
 o kaçır ; kolların açık, meshûf,
 atılırsın ; o tâ uzakda mahûf
 bir dikenlikde gizlenir ve güler;
 sen koşarsın, kırık, ezik, mugberr,
 ellerin şerha şerha, bağrın hûn,
 büsbütün teşne, büsbütün yorgun.
 Sen yoruldukça yol uzar, artar ;
 çalı dişler, taş ağrıtır, yırtar ;
 çırpınır her dikende bir parçan...
 Yine sen, pür|emel, önünde uçan
 o esîrî hayâli kapmak için
 atılır, yırtılır, ve inlersin.

Varsın uçsun, bugün değilse yarın
 o senindir, mükedder olma sakın.

* * *

Koşan elbett varır; düşen kalkar ;
 kara taşdan su damla damla akar,
 birikir, sonra bir gümüş göl olur ;
 arayan hakkı en sonunda bulur...

(*) gözlerin ufka feyz ve nur akıtan bir görüntüye kapılmış,
 büyü...

Bunu hürmetle dinle; mâzînin (*)
 bu derin seslerinde bil ki senin
 bütün âti-i sâkitin yaşıyor.
 Oku hep ser|nüvişt-i âlemi, sor
 bütün esrâr-ı istifâsından
 sana, bak, nev'inin bekâsından
 bahsederken beşer ne anlatacak :
 Yaşamak hakk, yaşatmamak... o da hakk.

Âdem evlâdı bıkmamış cidden
 ne ezilmek, ne hakkı ezmekden.
 Duymamış hiç bu işde yorgunluk ;
 Bir teşekkî, heman tokat, yumruk.
 Yumruk elvermemiş, topuz vurmuş ;
 «Hakk !» diyen ağzı taşla susdurmuş.
 O da kâfi değil, bugün karalar.
 ve denizler zehirli kumbaralar,
 bombalar, güllelerle mâl|â|mâl.
 Biraz âciz-misin, zebun-musun, al
 bir tokat, bir topuz, ya bir gülle ;
 — İşte hakkın !.. Fakat güzel belle :
 Sen de bir gün, cihan bu, kendinden
 daha âciz biriyle istersen
 aynı dilden tekellüm eylersin ;
 sen de en gür belâgatinle sesin

(*) Bunu hürmetle dinle; geçmişin bu derin seslerinde bil ki,
 henüz susmakta olan senin bütün geleceklerin yaşıyor.
 Oku bütün âlemin alinyazısını, sor, onun bütün en seçkin
 sırlarını, bak, sana beşer kendi cinsinin yaşayış süresinden
 bahsederken ne anlatacak: — Yaşamak hak, yaşatmamak...
 o da hak.

çıkdığı, yetdiği kadar gürler
ve yakarsın... Semâ da şimşekler,
yıldırımlarla aynı dersi verir :

Bütün âlem esîr-i kuvvetdir.

* * *

Buna râzıy değil ukuûl, elbett
hakkdadır, hakkdir en büyük kuvvet.
Dün sönük titreyen bu şebhe yarın
bir müşağşag hakıykat... Ey yarının
inqılâb ordusunda çarpışacak
kahraman, öğren işte : Kuvvet = hakk !
Ve bu düstûr elinde, bîlpervâ
yürü, dünyâyı fetheder bu livâ.
Düne bir kerre bak : Düşen, kalkan
hep delîlinde haklı ; hakkı yakan
yine hakktan alınma bir şugle ;
hakka baş kesdiren kılıcda bile
parlıyan hakk... Fakat senin kılıcın
hakka sıyrılmasın, ya çarpılırsın !

Beklerim bir zafer esâsen ben,
kılıcından ziyâde kalbinden.

* * *

Ey Bizans'ın çürük, sukût/âlûd (*)
kollarından, pür/iştîyâk-ı suûd,
sıyrılan yolcu, bakma arkana hiç ;
seni bir lahza etmesin tehyc

(*) Ey Bizans'ın çürük ve sakat kollarından, yükselme emel-
leriyle dopdolu, sıyrılan yolcu! bakma arkana hiç; onun
ahlâkı solduran bakışı seni bir an bile heyecanlandıрма-
sın. — Dâima önde, dâima yukarı! — İşte senin azmin

onun ahlâkı solduran nazarı.
 — Dâimâ önde, dâimâ yukarı ! —
 İşte fermân·ı azm ü pervâzın.
 Uç git, eflâk·i sun'u iğcâzın
 bütün atbâk·ı şârikında dolaş ;
 Ferş'i geç, Arş'i atla, Sidre'yi aş ;
 gör ne var mâ|verâda ibret|hıyz,
 iğtilâ — ictirâ — rehâ|engiz...

Topla, fırlat ne varsa taş, iğne,
 şu muhîtin ser·i rehâvetine.
 O biraz belki canlanır, ve senin
 zahmetin, himmetin, ve fazlın için
 koyar elbett vatan, bu hasta nine
 bir sıcak bûse terli nâsiyene!...

ve yükselişinin buyrultusu. Uç git, akıllara hayret verecek işlerle dolu semâların bütün parlak tabakalarında dolaş Ferş'i geç, Arş'i atla, Sidre'yi aş; bunların daha öteleri de ibret alınacak, yükselmemize, cesaret almamıza, kıtılmamıza yarar neler varsa gör...

MÂZÎ... ÂTÎ

Mâzî... O şimdi gölge iken şimdi zî|hayât bir cism olan ; o şimdi ölen, şimdi canlanan mevcûd ; evet, o dalga, o girdâb-ı hâtîrât insan için nedir ?.. Evet, insan ki doğmadan ölmekle uğraşır, ve bu takdire katlanır, mâzîde bir teayyünü hâiz-midir?... Hayır. (*)

Ölmek hayâtı tâzelemekdir: Biz ölmesek (**) efkâr ölür ; hayât-ı beşer şahs-ı fikretin bir cümle-i tekâmülü... Her fikr, müşterek bir sadmedir, onunla kımıldar bu hey'etin zerrât-ı bî|nihâyesi ,zerrât-ı nâîmi ; kevnin, hulâsa, fikr-i beşerdir munazzimi.

Mâzîde kâbil olsa teayyün, bekâ, sübût, âtî nasıl hayâl edilir ?.. zekâ|şiken durgunluk ihtinâk-ı melûliyle pür|sükût, ancak tenebbüt eyliyen, ancak pinekliyen,

(*) Geçmişte direnir kalabilir mi? Hayır.

(**) Ölmek yaşayışı yenileştirir: Biz ölmesek fikirlerimiz ölür; beşer hayatı, düşünen adamın olgunluk topluluğudur... Her fikir, ortaklaşa bir sarsıntı yaratır, onunla kımıldar bu varlığın uçsuz bucaksız molekülleri, uyuyan zerrelere; hulâsa varlığı tanzim eden beşer fikridir.

Geçmişte saplanıp kalmak mümkün olsa, geleceği nasıl tasarlıyabiliriz?... Hazin bir boğulma durgunluğu ve zekâyı öldüren bir sükût içinde, ancak yerden biter gibi, ancak pinekliyen,

mensûb u münhasif, mütenahnih, ateh|likâ (*)
bir varlık... İşte çehre-i mâzî- zî|bekâ.

Mâzî o bir muallim, o bir pîr, o bir peder,
hâlin tutub sınırlı elinden, ağır, sabûr,
âtîye doğru yedmedi... Ât', o pür|sefer (**)
bir ufk-ı muhtecib ki füyûzâta mehd-i nûr.
Efkâr için sipîhr-i teâlî bilinmeli ;
âtî çıkınca ortaya, mâzî silinmeli !

— 18 Kânunuevvel, 1322

SABAH OLURSA...

Bu memlekette de bir gün sabâh olursa, Halûk,
eğer bu memleketin sislenen şu nâsiye-i
mukadderâtı, kavî bir elin kavî, muhyî
bir ihtizâz-ı temâsiyle silkinib şu donuk,
şu paslı çehre-i millet biraz gülerse... O gün
ben ölmemiş bile olsa, hayâta pek ölgün
bir irtibâtım olur şübhesiz; — O gün benden
ümîdi kes, beni kötrüm ve boş muhîtimde
merâretimle unut ; çünkü leng ü pejmürde
nazarlarım seni mâziye çekmek ister ; sen
bütün hüviyyet ü uzviyyetinle âtisın :
Terennüm eyliyor el'an kulaklarımda sesin !

(*) silik ve sönük, hırıldıyan, bunak
bir varlık... İşte mâzîde devam eden çehre...

(**) Âtî, şehirlerle dolu saklı bir ufuktur ki
bütün feyzler için nurlu bir beşiktir.
Fikirler için yükseliş gökleri bilinmeli;

Evet, sabâh olacaktır, sabâh olur, geceler,
tulû'·i haşre kadar sürmez; âqıbet bu semâ,
bu mâi gök bize bir gün acır; melûl olma.
Hayâta neş'e güneşdir, melâl içinde beşer,
çürür bizim gibi... Siz, ey fezâ'yı ferdânın
küçük güneşleri, artık birer birer uyanın !
Ufukların ebedî iştîyâkı var nûra.
Tenevvür... Asrımızın işte rûh·i âmâli; (*)
silin bulutları, silkin zılâl·i ehvâli,
ziyâ içinde koşun bir halâs·ı meşkûra.
Ümîdimiz bu : Ölürsek de biz, yaşar mutlak
vatan sizinle, şu zindan karanlığından uzak !

— 8 Eylûl, 1321 —

BİR GÜFTE

— Darülfünun marşı için —

Yükselmeli... Artık yetişir zillet ü zulmet ;
parlatmalı her nâsiye bir neyyir·i fikret ;
cehl ölmeli, zulm ölmeli, hakk bulmalı kuvvet ;
hakkın yüzü güldükce gülümser beşerriyet...

Gafletlere, zilletlere, zulmetlere lağnet ;
sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr·i hakıykat ;

(*) Fikir aydınlığı... İşte asrımızın bütün emellerinin rûhu;
silin bulutları, silkin korkunç gölgeleri,
mutlu bir kurtuluşa aydınlıklar içinde koşun.

Ey fecr-i hakıykat, sana azdır bu tehassür ;
 âtî kılar ancak lemeâtınla tenevvür.
 Gülsün beşerriyet, şu cehennemleri söndür,
 herkes ebedî neş'eli, herkes ebedî hürr...

Şirretlere, zulmetlere, zilletlere lağnet ;
 sen doğ bize, sen doğ bize, ey fecr-i uhuvvet !

İ Z L E R

— Hürriyet yolunda —

Yürürdüm biraz güç, biraz bî|huzûr
 dikenlik, çetin, taşlı bir sâhaden ;
 önüm bir yokuş, hep çakıl, hep diken ;
 yürürdüm fakat ben muannid, sabûr.

Bu yol böyle sâiddi bir minbere ;
 cevânib mehâbetli bir makbere,
 fezâsında al bir güneş mübtesimdi...

Mübeşşir adımlarla etdim mürûr
 demin muhtarib geçdiğim sahâden ;
 yolum aynı şey: Hep çakıl, hep diken;
 yürürdüm fakat ben mübeşşer, vakur.

Geçerdim basıb bir takım izlere ;
 eğildim, biraz dikkat etdim yere :
 O izler benim, hep benim izlerimdi.

— 21 Şubat, 1317 —

Z E L Z E L E

Bin-üç-yüz-ondü... Henüz dün bu köhne izbeye sen

müsâfir olmuşdun,

ki hep sinirli ve hummâlı hastalar gibi yer

birden

için için ve uzun

bir ihtilâc ile çırpındı, kırdı, yıkdı... Keder
ve korku yüzleri soldurdu ; evler, âileler
bিরer döküntü; kalanlar bütün ezik, kurâda;
bir inkisâr·ı huşûğ en şerefli başlarda,

minâreler bile ser-be|zemîn.

Beşer bu sadme·i meş'ûma böyle uğrar-da

biraz tenebbüh eder.

Biraz tenebbüh için bin belâ... Ne ders·i haşîn !

* * *

Sen işte böyle günlerin müsâfirisin,

hayâtın elbette

kolay ve neş'e|fezâ bir seyâhat olmayacak ;

lâkin

bu tîh·i mihnetde

kolay. ve neş'e|fezâ bir seyâhatin ancak
hayâli vardır ; uzak bir serâb için koşmak

nihâyetinde yorulmak, ve boş yorulmaktır ;
hayâtı dîv·i hakıykatle çarpışan kazanır; (*)

zafer biraz da hasar ister;

koşan cihâd·ı maâliye şanlı, lâkin ağır,

mahûf adımlar atar,

önünde zelzeler, arkasında zelzeler !

(*) hayâtı hakıkatin devî ile çarpışan kazanır; zafer biraz da yıkım ister; ülkü savaşlarına koşanlar, şanlı, lâkin ağır, korkunç adımlar atar, önünde zelzeleler, arkasında zelzeleler!

BİR TASVİR ÖNÜNDE

Güldün, bu mehâbet seni güldürdü ; o kaşlar,
 bir ok gibi âteşli nazarlarla müsellah
 gözler, o bakırdan göğüs, atlar
 bir kaplanın evzâı kadar tîz ü mücennah
 etvâr-ı levendâne, o bâzû-yi gazanfer
 ağsâbını oynatdı... Bu irsî ve cibillî
 necdet sana bir cedd-i baiydin şeref|âver
 bir tuhfesidir ; sen bu cerî hûn-i asıyî
 insanlığı ihyâ için iysâr edeceksin ;

hakk bellediğin bir yola, yalnız gideceksin !

PROMETE

Kalbinde her dakıyka şu ulvî tahassürün
 minkâr-ı âteşinini duy, dâimâ düşün :
 Onlar niçin semâda, niçin ben çukurdayım
 Gülsün neden cihan bana, ben yalnız ağlayım ?..
 Yükselmek âsümâna ve gülmek, ne tatlı şey !..

Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
 müştâk-ı feyz u nûr olan âtî-i milletin
 mechul elektrikcisi, aktâr-ı fikretin
 yüklen getir — ne varsa — biraz meskenet|fiken,
 bir parça rûhu, benliği, idrâki besliyen
 esmâr-ı bünye|hıyzını ; loş durmasın elin.

BİR RESİM KARŞISINDA

Güldün, bu heybetli durum seni güldürdü ; o kaşlar,
 bir ok gibi ateşli bakışlarla pusatlı
 gözler, o bakırdan göğüs, sanki atlamak üzere bulunan
 bir kaplanın durumu kadar çevik ve kanatlı
 levent tavırlar, o arslan pazısı
 sinirlerini oynattı... Soyundan gelen bu yaradılıştaki
 yiğitlik, uzak dedelerinden kalma, şeref getirici
 bir armağandır; sen bu cesur ve asıl kanı
 insanlığı yaşatma yolunda dökeceksin ;

hak bellediğin bir yola, yalnız gideceksin !

PROMETE

Kalbinde her dakika şu pek yüce özleyişin
 ateşli gagasını hisset ve dâima düşün ;
 Onlar niçin gökte, ben niçin çukurdayım ?
 Niçin cihan bana böyle gülsün-de, ben yalnız ağlayım?...
 Yükselmek göklere ve gülmek, ne tatlı şey !

Bir gün şu hastalıklı vatan canlanırsa... Ey
 nûra ve feyze canatan, milletin gelecekteki
 meçhul elektrikçisi, bütün fikir alanlarının,
 — nesi varsa — yüklen getir, biraz miskinliği ezen,
 bir parça rûhu, benliği, anlayışı besliyen
 ve onları canlandıran materyellerini ; boş durmasın elin.

Gör dâimâ önünde esâtîyr·i evvelin
gökden dehâ·yi nârı çalan kahramânını...

Varsın bulunmasın bilecek nâm ü şânını !...

B U D A

Büyük hakıykate bir vecd·i pür|tehâlûkle
koşardı ; gözleri ufkun hafâ·yi sâfında,
koşar giderdi hep âdetlerin hılâfında ;
bütün sunûf onu ithâm ederdi körlükle.

Bu kör, zalâm·ı dehâ|perverinde bir gârın
büyük hakıykati yıllarca iktinah ederek,
onunla yüz yüze yıllarca ıstibâh ederek,
sonunda gördü nedir sırrı hep bu esrârın.

Bütün şükûk o zaman karşısında devrildi,
uyûn·i gayzı kamaşdırdı hep o körlükle ;
koşan sâdâsına en mutmain tehâlûkle
sayıklıyor dıye tezyîf eden esâfildi !

Gör dâima önünde evvelzaman masallarının
gökten «ateş» hârikasını yere indiren kahramanını...

Varsın bulunmasın bilecek adını, sanını.

B U D A

Büyük hakikati anlamak için canatarak kendinden geçer
ve koşardı ; gözleri ufkun sâf gizliliğinde,
bütün âdetlere aykırı koşar - giderdi;
bütün halk tabakası onu «kör» diye yererdi.

Bu kör, dehâsını besliyen karanlık mağaranın içinde,
yıllarca büyük hakikatin içyüzünü anlamak için,
onunla yüzyüze yıllarca şüphelenerek,
sonunda gördü, bu akıl almaz sırların ne olduğunu.

O zaman karşısında bütün şüpheler devrildi,
bütün kinci gözleri kaamştırdı hep o körlükle ;
ona önce sayıklıyor, diyen halk tabakası
şimdi onun sesine tam bir imanla koşuyorlardı!

KUTBA DOĞRU

Önünde bir mütebâid semââyî berf|âlûd,
 peyinde bir medeniyet ki muğteriz ve hasûd ;
 yörü : Sükût-i adem, dur : Safîr-i istihzâ...
 Bütün bu kahra mukâbil nedir olan mev'ûd ?

Cihân-ı fennde büyük bir şeref, büyük bir şan ;
 evet, yarın diyecekler ki: «Duydunuz-mu, filân
 «firaz-ı kutba suûd eylemiş, bu istiğlâ
 «nasyibi olmadı âlemde kimsenin el'an...»

— Ne boş tamağ ! Bu tehâlûk revâ-mı şöret için,
 — Gelir-mi âleme insan ya sâde râhat için,
 aranmadan bulunur-mu define-i âmâl ?..

«Şu köhne hikmete bak !» dersiniz : fakat insaf,
 bu köhne hikmeti Nansen edeydi istihfaf
 Fram bugün ne olurdu ?.. Bir ihtimâl-i muhâl.

HEYKEL-İ SA'Y

Şevâhiqdan kopan bir hande-i şâriqle zulmetler
 perîşan bir bulut hâlinde titrerken bevâdîde,
 derin gurrende aks-i savletiyle rağd-i hev|âver
 kımıldar bir siyah ejder gibi âgûş-i vâdîde.

Bütün âfâkı istiâb eden boşlukda nâliş|zen
 hayâletler gezer, hep birbirinden hâr u müsteskal ;
 bu mûhiş, müfteris hengâme-i zulmetde bir heykel
 bakar lâkayd ü ulvî, bir sûtûn-i âhen üstünden,

KUTBA DOĞRU

Önünde, gittikçe uzaklaşan bir kar ve buz deryâsı,
arkasında, bir medeniyet ki, itiraz eder, haset eder;
yürü : Yok-olmanın sessizliği ; dur : Yûhâ ıslığı...
Bütün bu kahra karşılık vâdedilen şey nedir acaba?

Fen âleminde büyük bir şeref, büyük bir şan ;
evet, yarın diyecekler ki : «Duydunuz mu, falan
tam kutup noktasına ulaşmış; bu başarı
şimdiye kadar âlemde kimseye nasip olmamıştı...»

— Ne boş tamah! Bir şöhret için bu kadar atılma değer mi?
— Gelir mi âleme insan ya sade rahat etmek için,
emellerin defînesi aranmadan bulunur mu?

«Şu köhne nasihata bak!» dersiniz; ama doğru düşünün,
bu köhne nasihatı Nansen hiçe saysaydı
(Fram) bugün ne olurdu ?.. Olmıyacak bir iş, bir hiç.

ÇALIŞMA ANITI

Doruklardan kopan parlak bir gülüşle karanlıklar
perişan bir bulut hâlinde kırlarda titreyirken,
korkunç bir yıldırımın derin ve saldırgan yankısı gibi
vâdinin ortasında o, kara bir ejder heybetiyle çalışıyor.

Bütün ufukları kaplıyan boşluklarda feryadı basan
hayâletler gezer ki, hep daha hor, daha çekilmez ;
bu vahşi, bu yırtıcı karanlıklar savaşında bir heykel,
bütün onuruyla demir bir sütun üstünden bakıyor.

Sükûn, ey rağd ü berq, ey sarsar·ı hırs u emel, ey şân !
Bütün ebnâ·yi hilkat en mutantan bir mezelletle
bulurken her küçük nefhande bir mâtem veyâ bir sûr,

şu ulvî şâi·i bî|hâb u râhat işte gayz|efsân
durur karşısında - herşeyden uzak, her neş'eden mehcûr -
eğilmek bilmiyen bir cebhe·i mağrûr·i san'atle !

HALÛK'UN ÂMENTÜSÜ

Bir kudret·i külliyye var ulvî ve münezzeh,
kudsî ve muallâ, ona vicdanla inandım.

Toprak vatanım, nev'·i beşer milletim... İnsan
insan olur ancak bunu iz'anla, inandım.

Şeytan da biziz cin de, ne şeytan ne melek var ;
dünyâ dönecek cennete insanla, inandım.

Fıtratda tekâmül ezelidir ; bu kemâle
Tevrât ile, İncil ile, Kur'an'la inandım.

Ebnâ·yi beşer birbirinin kardeşi... Hulyâ !
Olsun, ben o hulyâye de bin canla inandım.

İnsan eti yenmez ; bu tesellîye içimden
— bir ân için ecdâdımı nisyanla — inandım.

Kan şiddeti, şiddet kanı besler ; bu muâdât
kan âteşidir, sönmiyecek kanla, inandım.

Elbett şu mezar ömrünü bir haşr·i ziyâ|hıyz
tağqib edecekir, buna iymanla, inandım.

*Ey şimşek, ey hırs ve emel fırtınası, ey şan ! Geç !
Bütün şu yaradılış çocukları en tantanalı bir alçaklıkla
her küçük nefesinde bir yas veya bir sevinç buluyorken,*

*şu uyku ve rahat yüzü bilmiyen yüce çalışkan, kin saçarak
karşısında duruyor işte, —herşeyden, her neşeden, uzak,—
eğilmek bilmiyen sanatın gururlu bir çehresiyle !*

==■==

HALÛK'UN «ÂMENTÜ» SÜ

*Bütün varlıkları, yaratan bir kudret var ki, uludur,
kutsal ve yücedir, ona vicdanla inandım.*

*Yeryüzü vatanım, beşer cinsi milletimdir... İnsan
ancak böyle düşünürse insan olacağına inandım.*

*Şeytan da biziz cin de, ne şeytan, ne melek var ;
dünya dönecek cennete insanla, inandım.*

*Yaradılıştaki tekâmül prensipi ezeldenberidir ; bu hâle
Tevrat ile, İncil ile Kur'an'la inandım.*

*Beşer çocukları birbirinin kardeşi... Hulyâ !
Olsun, ben o hulyâyâ da bin canla inandım.*

*İnsan eti yenmez; bu teselliye içimden
— bir ân için dedelerimi unutmakla — inandım.*

*Kan kudurganlığı, kudurganlık, kanı besler ; bu adâvet
kan ateşidir ki nekadar kan dökülse sönmiyeceğine inan-
dım.*

*Elbet şu mezar hayâtını parlak ve mutlu bir sonuç
tâkip edecektir, buna iymânla inandım.*

Akılın, o büyük sâhirin içcâzı önünde
bâtıl geçecek yerlere husranla, inandım.

Zulmet sönecek, parlıyacak hakk-ı drahşân
birdenbire bir tâbiş-i Bürkânla, inandım.

Kollar ve boyunlar çözüleb bağlanacak hep
yumruklar o zencîr-i hurûşanla, inandım.

Bir gün yapacak fenn şu siyah toprağı altın,
herşey olacak kudret-i irfanla... İnandım.

= □ =

HAKIYKATİN YILDIZI

— Yegâne feylesofumuza —

Pür|tehekküm soruyorlardı: — Niçin herkesden
ayrı durdun? Ne için istenilen, titrenilen,
koşulan şeyleri tahqîr ederek, çiğniyerek
âlemin zıddına, pür|çîn ü ta'ab, bir meslek
ihtiyar etmeğe mecbûr oldun

Ne için? Söyle, tecerrüdde ne lezzet buldun?
neydi sevgeyliyen âmâlini bihûde yere
en çetin yollara, en huşk ü haşîn sadmelere?
Neydi rûhunda o illet ki muharris, müzmin?
Doğruluk, hubb-i hakıykat-mi?... Fakat sen delisin!

O sükût etti; ve bir katra-i bârid asabı
bir tebessümde sinen girye gibi
titreyib kaldı cebîninde.

— Evet, sen delisin!

Bütün insanlar akılsız, bütün âlem miskin,

Akılın, o koca büyüünün şaşılacak hareketleri önünde saçmalıkların yerlere geçip yok olacağına inandım.

Karanlıklar sönecek, bir volkanın patlayışı gibi hak nûrunun birdenbire parlayacağına inandım.

Mazlumların kolları ve boyunları çözülüp zâlimlerin yumrukları, o şangırtılı zincirlerle bağlanacak, inandım.

Fen bir gün şu kara toprağı altın yapacak; irfan kudretiyle herşeyin olacağına inandım.

HAKİKATİN YILDIZI

Hep istihza ederek soruyorlardı : — Niçin herkesten ayrı durdun ? Niçin istenilen, üstünde titrenilen, arkasına koşulan şeyleri tahkir ederek, çiğniyerek âleme aykırı, yorucu ve karışık bir yol

tutmıya zorunlandım ?

Niçin ? Söyle, ayrılıkta ne tad buldun ?

Neydi yokyere emellerini, en çetin yollarla, en katı ve kaba acılıklara sürükliyen ?

Neydi ruhunda kökleşen azdırıcı o hastalık ?

Doğruluk mu, hakikatseverlik mi?... Fakat sen delisin!

O seslenmedi ; ancak bir soğuk damla, asabî

bir gülüşte sinen ağıt gibi

yüzünde titreyip kaldı.

— Evet sen delisin !

Bütün insanlar akılsız, bütün âlem miskin,

bütün efkâr-ı beşer kör-de şu dünyâda gören,
anlıyan bir senin aklın-mı ? Neden, söyle, neden

herkesin gitdiği yoldan sapdın ?

Herkesin yıkdığı evhâmı hakıykat yaptın,
tapıyorsun ?

O muannid, mütegâfil, bakıyor,
sanki bir heykel...

— Evet, sen delisin, hem mağrûr
ve muzırr bir delisin ; haddini aşdın, artık
seni igmâz edemez, hazmedemez insanlık...

Ve bütün kâfile taşlarla mücehhez, mahmûm,
etdiler «Hakk !» diyerek hakka hücum.

**Ona her darbe şifâ, her acı söz bir müjde ;
taşlar indikce sızan kanlar o kudsi yüzde
bir küçük nokta bırakmışdı... Bakıb zâlânler
doğdu zannetdiler alnında beyaz bir ahter !**

bütün insanoğlunun fikirleri kör de, şu dünyada gören,
anlıyan bir senin aklın mı ? Neden, söyle, neden
herkesin gittiği yoldan saptın ?
Herkesin yıkmak istediği kuruntuları hakikat yaptın,
ona tapıyorsun ?

O inatçı, bilmemezlikle bakıyor,
sanki bir heykel...

— Evet, sen delisin, hem mağrur
ve muzır bir delisin ; haddini aştın, artık
sana gözyummaz, seni hazmedemez insanlık...
Ve bütün kafile ellerinde taş, kızgınlıkla,
«Hak !» diye hakka hücum etti.

Ona her vuruş bir şifâ, her acı söz sanki bir müjde;
taşlar indikçe o kutsal yüzden sızan kanlar
ancak bir küçük noktayı bulamamıştı... Zâlimler baktılar,
ve alnında hakikat yıldızı doğru sandılar!

B Ö L Ü M

III

MİLLÎ ve VATANÎ ESERLER:

— Yegâne feylesofumuza —
Sahife

1. — ŞEHRÂYİN, —	94
2. — MİLLET ŞARKISI, —	96
3. — DOĞAN GÜNEŞE, —	98
4. — RÛCUĞ, —	100
5. — KİTÂBE, —	102
6. — KASİYDE-i TERCİİYYE'den, —	104
7. — MİDHAT PAŞA İÇİN, —	104
8. — MANYÂSÎ REFİK BEY İÇİN, —	160
9. — KILIC, —	106
10. — ASKER GEÇERKEN, —	108
11. — BİR TABLO, —	108
12. — KEN'AN, —	112
13. — HASAN'IN GAZÂSİ, —	113
14. — VATAN ŞARKISI, —	119
15. — HALÛK'UN DEFTERİ.	120

ŞEHRÂYİN

— 19 Ağustos, 1315 —

Yine biz simsiyah... Bütün Bosfor
heyecanlar, zıyâlar, alkışlar,
neş'eler, nağrelerle çalkanıyor.

Her ağustos bu infilâk-ı mesâr; (*)
sanki yıllarca kayd içinde iken
zencirinden kaçan ve, mest-i firâr,

o çalınmış ferâg-ı aniden
her safâsiyle istifâde için
türlü yollar, vesîleler düşünen

bir esirin, esir-i pür|ye'sin
mütehevvir neşât-ı serşârî...
İşte bir dünbelek, düdük, ve demin

kıyıda sallanıb geçen haşarı
serserinin, içinde hopladığı
kayık ; al, mor, turuncu, mâvi, sarı,

bütün elvân bu muhteşem kayığı
kuzahî bir zıyâya garketmiş.
İşte bir muş, başında bir çalgı;

(*) Her ağustos patlıyan bu sevinç; sanki yıllarca hapisten
şimdi zencirinden kurtulunca keyfinden mestolmuş da o,
fırsatını bulduğu bu küçük zamandan her neşesiyle isti-
fade için türlü yollar, sebebler arıyan bir esirin, bir ke-
derli esirin dolup taşan sevinci içinde sanki...

bir yığın sandal, orta yerde geniş
süslü bir tekne ; hepsi nûr|â|nûr.
O ne rindâne, âşıkâne geçiş...

Rehgüzârında mevceler meshûr,
mütelâşî bir ihtizâz-ı sürûr,
sanır insan ki bir haqîqî sûr.

* * *

Her taraf neş'e her taraf heyecân ;
yalılar, dağlar, âsümâna kadar
bütün eşbâh-i şeb celî, tâbân (*)
bir şetâret içinde ; yıldızlar
gökden iğlân-ı ibtihâc ediyor ;
hele mehtâb, onun da bayramı var

zannedersin ; hep imtizâc ediyor
yer gök ızhâr-ı şâdkâmîde,
sanki yer gökle izdivâc ediyor.

Şu büyük cünbüş-i umûmîde
yine bir yaslî, bizde bir şeb-i târ :
Ne sönük bir hayâl-i ümmîde

benzyen gizli bir tenevvür var,
ne küçük bir pırıltı, bir şebtab ;
koca ev sanki bir gunûde mezar.

(*) Gece vaktinin bütün bu şeyleri, görünen, parlıyan bir sevinç içinde; yıldızlar gökten güzel yüzlerini gösteriyor, hele ay, onun da bayramı var; sanır insan ki yerle gök sevinç gösterisinde hep birleşiyor, kaynaşıyor; sanki yer gökle evleniyor.

Hayır, ıssız değil bu dâr-i harâb ;
yaşıyan var, zıyâ da var, ancak
pek seçilmez yerinde, pek nâyâb.

Bir küçük şahs, önünde bir bayrak,
bir vatan bayragıyla yanmak için
bir yığın al fener ; o müstagrak

bunların karşısında, kalben emîn
ki bu şeylerle bir zaman yapacak
bir mukaddes cülûsa şehráyîn.

MİLLET ŞARKISI

Çiğnendi, yeter, varlığımız cehl ile kahre ;
doğrandı mübârek vatanın bağı sebebsiz.
Birlikde bugün bulmalıyız derdine çâre ;
can kardeşi, kan kardeşi, şan kardeşiyiz biz.

Millet yoludur, hakk yoludur tutduğumuz yol ;
ey hakk, yaşı ; ey sevgili millet, yaşa... Var ol !

Gel kardeşim, annen sana muhtac ; ona koşmak...
Koşmak ona, kurtarmak o bî|bahtı vazîfen.
Karşında göğüs bağı açık, ölgün, yatıyor bak ;
onsuz yaşamakdansa berâber ölüş ehven !

Her ân o güzel sineyi hançerliyor eller ;
imdâdına koşmazsak eğer mahvi mukarrer.

Zulmun topu var, güllesi var, kal'ası varsa,
hakkın da bükülmez kolu, dönmez yüzü vardır ;
göz yumma güneşden, nekadar nûru kararsa
sönmez ebedî, her gecenin gündüzü vardır.

Millet yoludur, hakk yoludur tutduğumuz yol ;
ey hakk, yaşa ; ey sevgili millet, yaşa... Var ol !

Vaktiyle baban kimseye minnet-mi ederdi ?
Yok, kalmadı hâşâ sana zillet pederinden.
Dünyâda şerefdir yaşatan milleti, ferdi ;
silkin, şu mezellet tozu uçsun üzerinden.

İnsanlığı pâmâl eden alçaklığı yık, ez ;
billâh yaşamak yerde sürüklenmiye değmez.

Haksızlığın envânını gördük... Bu-mu kânun ?
En gamlı sefâletlere düşdük... Bu-mu devlet ?
Devletse de, kânunsa da, artık yeter olsun ;
artık yeter olsun bu deni zulm ü cehâlet...

Millet yoludur, hakk yoludur tutduğumuz yol ;
ey hakk, yaşa ; ey sevgili millet, yaşa... Var ol !

— Kayalar: 25 Haziran, 1324 —

DOĞAN GÜNEŞE

— 11 Temmuz, 1324 —

Doğacakdın... Bu kalbimizde hafî,
pek hafî bir ümid-i bî|rengin
pek belirsiz bir iltimâiydi.

Gecenin sayha-i vedâiydi
o sadâlar ki dağların berfîn
tepesinden inib derin, mahfî

köşeler, gölgelerde gizlenmiş
her tesellîyi ürkütür, kaçırır ;
ve bu kuşlar kanadlarında sakat

bir cesâretle bekleşirdi. Fakat
gece artık o müfteris ve ağır
gecenin gölgesiydi ; hep müdhiş,

hep muharrib ve müfteris, lâkin
ne zalâmında eski hevl-i anif,
ne riyâhunda eski nefha-i gül.

Belli bir gizli ihtilâc-i üfûl,
gizli bir rağşe, bir hüzâl-i kesîf...
İşte karşısında titriyor, miskin !

Âqibet ufk açıldı, sen doğdun
bütün âlâyışınle ; şimdi fezâ
seni alkışlıyor, bütün gözler

sende, şevkânla parlıyor her yer ;
ve o karşında titriyor hâlâ
müfteris, müntaqim, fakat solgun.

DOĞAN GÜNEŞE

Doğacaktın... Bu kalbimizde saklı,
pek gizli ve renksiz bir ümîdin
pek belirsiz bir parıltısıydı.

Gecenin ayrılık çağrısıydı,
o sadâlar ki dağların karlı
tepesinden inip derin ve saklı

köşeler, gölgelerde gizlenmiş
her avunmayı ürkütür, kaçırdı.
Ve bu kuşlar, kanadlarında sakat

bir cesâretle bekleşirdi. Fakat
bu gece artık, o canavar ve ağır
gecenin bir gölgesi gibiydi ; hep dehşetli,

hep yıkıcı ve saldırcı ama
ne karanlığında o eski şiddetli korku,
ve ne de rüzgârında o umacı nefesi var.

Gizli bir telâşlanmanın artık sönmekte olduğu,
gizli bir titremeyle, derin bir halsizlikle besbelli...
İşte karşımızda zavallı tirtir titriyor !

Nihâyet ufuk açıldı, sen doğdun
bütün gösterişinle ; şimdi bütün gökler
seni alkışlıyor, şimdi bütün gözler

sende; senin sevincinle parlıyor her yer.
Ve o karşımızda titriyor hâlâ
saldırcı, intikamcı, fakat bitkin.

R Ü C U Ğ

— 11, Temmuz, 1324 —

Hayır, hayır, sana râciğ değil bu tel'inât,
 bütün bu levm ü te'ellüm, bu ibtikâ-yi hayât.
 Hayât-ı milleti tağzib eden, muhakkar eden,
 çamurlıyan ne kadar levs varsa hep birden
 kucaklamış, taşımış bir muhîta âiddi ;
 o mel'anet gecesinden uzakdayız şimdi.
 Karışdı leyl-i musıybet leyâl-i nisyâna,
 açıldı gözlerimiz bir sabâh-ı rahşâna.
 Sen, ey muhît-i teceddüd, o leyl-i menhûsun
 seninle nisbeti yok ; sen şereflişin, ulusun,
 Ne sis yüzünde ne züll, bil'akis, safâ vü vekâr ;
 doğan güneş gibi sâfî bir infilâkın var.
 Ufukların bütün enzârı sende, pür|hayret ;
 bugün senin medeniyyet müsâlemet, safvet,
 adâlet istiyen âzâ-ı hakkı nümûnunla,
 bugün senin harekâtın veya sükûnunla
 tekarrür eyliyecekdir huzûr-i istiqbâl ;
 senin selâmet-i fikrin demek selâmet-i hâl !
 Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma,
 ne varsa doğrudadır, doğruluk şaşar sanma.
 Koş ittihâda, teâliye, sa'ye, iqbâle;
 fakat unutma ki yol intizâm-ı meşyetle
 yakınlaşır, kısalır... Doğru at adımlarını !
 Düşün : Bugünkü adımlar hazırlıyor yarını !
 Ve siz, ey ordumuzun anlı-şanlı efrâdı,
 siz ey güzel vatanın ber|güzîde evlâdı,
 siz ey güzel vatanın ber|güzîde evlâdı,
 siz ey küşâde alınlar, güzîde vicdanlar,
 siz ey yürekli, ve arslan yürekli insanlar !

CAYMA

Hayır, hayır, benim lânetlerim sana değildi.
O sözlerimdeki bütün elemeler, kınamalar ağlamalar
milletin hayatını üzen onu tahkir eden,
çamurlıyan nekadar çirkeflik varsa hepsini birden
kucaklayıp, taşıyan bir çevreye karşıydı.
Biz şimdi o lânetli geceden uzaktayız.
O belâlı haller, unutulmuş gecelere karıştı,
ve gözlerimiz çok parlak bir sabaha açıldı.
Sen, ey yeni çevre, o uğursuz karanlıkların
seninle hiçbir ilişkisi yok ; sen şerefliğin, ulusun.
Yüzünde ne bir sis, ne de zül ; arılık ve onur var ;
güneş doğuyor gibi temiz bir serpilisin var.
Ufukların şaşalıyan bütün gözleri hep sende
bugün senin medeniyet, barış, duruluk, ve
adâlet istiyen haklı sesinle,
bugün senin dinçliğin veya gevşekliğininle
gelecek günlerin durumu kararlaştacaktır ;
bugün senin fikir sağlığın, hayatın selâmetidir!
Güzel düşün, iyi hisset, yanılma, aldanma,
ne varsa doğrudur, doğruluk şaşar sanma.
Birleşmiye koş, yükselişe, çalışmaya, saâdete koş ;
fakat unutma ki yol, intizamlı görünürse
yakınlaşır, kısılır... Doğru at adımlarını,
düşün : bugünkü adımlar hazırlıyor yarını !
Hele siz, ey ordumuzun anlı, şanlı erleri,
siz ey güzel vatanın en seçkin oğulları,
siz ey açık alınlı, temiz vicdanlar,
siz ey yürekli, aslan yürekli insanlar !

İçimde şimdi ne hissler, nasıl temennîler,
ne neş'eler coşuyor, bilseniz, ne vecdîâver
terâneler coşuyor... Bunların haqîr ü güzîn
meâli, şîgri, sünûhâtı, rûhu, lafzı sizin ;

sizin, ne varsa sizin, hepsi hepsi, hepsi sizin !

KİTÂBE

Âbide-i hürriyyet için istenilmişdi.

Eğil hürmetle zâir, pîş-i tağzîzinde heybetler,
celâdetler kuşanmış yükselen tāk-ı hamîyyetdir

Eğil zâir, bu yer mihrâb-ı hürriyyet, bu âli yer
mukaddes kible-i iqbâl-i istiqlâl-i millettir !

Vatan bir lâne-i idbâre dönmüş, titrer ağırlarken
koşanlar, kurtaranlar şübhesiz şâyân-ı minnetdir.

Evet ,şâyân-ı minnetdir, evet, şâyân-ı hürmetdir
bu gâziler ki, en sâtığ birer sîmâ-yi necdetdir.

Bugün hürriyyetin, milliyyetin, nâmûs u ümmîdin
masûn kaldıysa bil, zâir, rehâkârın bu hey'etdir.

Bu hey'et şanlı bir timsâlidir hürriyyetin, takdîs!
Yaşar her ferd için, takdîs-i hürriyyet ibâdetdir.

— Beyoğlu: 15 Kânunuevvel, 1325 —

İçimde şimdi ne hisler, nasıl dilekler,
ne sevinçler coşuyor, bilseniz ; ne çılgınca
ezgiler coşuyor... Bunların iyi - kötü
bütün anlamı, şiiri, esinleri, rûhu, deyimleri

sizin, ne varsa, sizin, hepsi hepsi, hepsi sizin !

= ■ =

YAZIT

Hürmetle eğil önünde, kutlulaştırdığın o heybetler,
bahadırılıklar kuşanmış duran millî şeref tākıdır !

Eğil ziyaretçi, bu bir hürriyet mihrâbı, bu yüce yer
millî egemenlik ve saâdetin kutsal bir kible'sidir!

Vatan perişan bir yuvaya dönmüş, titrer ağlarken
koşup kurtaranlar şüphesiz minnet edilmeğe değer.

Evet minnete lâyıktır, evet, hürmete lâyıktır
bu gaziler ki, ünlü birer yiğitlik simalarıdır.

Bugün hürriyetin, milliyetin, nâmus ve ümidin
dokunulmazlığı erişdiyse bil ki, kurtarıcın bu heyettir.

Bu heyet, hürriyetin şanlı bir sembolüdür, kutlula !
Yaşıyan herkes için hürriyeti kutlulamak, ibâdetdir.

KASİYDE-İ TERCİİYYE den

Doymıyan bir hân·ı yağmâ alçalan bir ihtişâm ;
 bir müşağşağ leyl·i şeh râyin ki pür|jeng ü zalâm ;
 cehl ü haclet, kahr u süfliyyet... nihâyet in'idâm,
 işte mâzî... Bir de istiqbâli seyret, şâd|kâm
 bir müzehher vâdi·i nevvâr·ı firdevs|ibtisâm...
 Esselâm, ey gülşen·i millet, esselâm !

MİDHAT PAŞA İÇİN

Çok zaman bekledi ey, zât·ı mübeccel, vatanın
 yâd için nâm ü ser|encâmını hürriyetle;
 bize hürriyeti sen verdin, evet sen verdin
 bize insanlığı, hürriyet ü milliyetle.
 Sana fermân·ı şehâdet bize tevqî·i bekâ...
 Elde kânûn·ı mübînin geziyor. Hürmetle
 dinle zâir, bu sadâ hakk sesidir ; âfâka
 şunu tevdiğ ediyor, safvet ü ulviyyetle :
 Midhat Osmanlılığın rûhunu tecdîd etdi.
 Rûhu Osmanlılığın, fahredecek Midhat'le.

CAYMA KASİDESİ'nden

*Doymıyan bir kapış sofrası, alçalan bir debdebe:
 Bir ışıklı kutlama gecesi ki paslı ve karanlık ;
 cehalet ve utanç, kahır ve alçaklık... Nihayet yokolan
 mâzî... Bir de geleceğe bak, muradına ermiş sevinçli,
 sanki güleç cennetin çiçekli ağaçlarla donanmış deresi...
 Selâm sana, millet saâdetinin gülşeni, selâm sana!*

MİDHAT PAŞA İÇİN

*Ey mübarek zat, seni vatanın çok zaman bekledi,
 hürriyetle adını ve başından geçenleri anmak için.
 Bize hürriyeti sen verdin, evet sen verdin,
 bize insanlığı, hürriyet ve milliyet hisleriyle.
 Sana en yüce bir şehidlik buyrultusu, bizlere de
 derin minnet ve saygı gösterisi...
 Herşeyi açıklıyan kanunun elde geziyor, hürmetle
 dinle ziyaretçi, sadâ hak sesidir ; ufuklara
 yücelik ve arılıkla şunu emânet ediyor :
 Midhat Paşa Osmanlılığın rûhunu yeniledi.
 Osmanlılığın rûhu da, Midhat'le dâima övünecek...*

K İ T Â B E

— Manyâsî Refik Bey için —

Zâir ! Cihanda hürmete, ibcâl ü hürmete
 şâyeste bin hasıysa bilirsin ; bu en güzîn,
 en muğtenâ hasâisi, en rikkat|âşinâ
 bir kalbe topla, sonra en ulvî, en âteşin
 âmâl o kalbe zelzele versin... Ve işte sen
 durmakdasın önünde bu kalbin... Evet, haşın
 bir kütle, bir mezar taşıdır gördüğün ; fakat
 altında bir cihân·ı hamîyyet yaşar defin !

K İ L İ C

Çekici altında muhakkar ezilir günlerce,
 bir çelik parçası bir tiyg·ı mehîb olmak için ;
 sonra yatmakla geçer ömrü niyâmında bütün ;
 ne hazîn işkence !

O çelik parçası bir gün bir ehemmiyyet alır;
 koca bir kavmin olur hâris·i istiqlâli ;
 koca bir memleketin ırzı, hayâtı, mâli
 ona vâbeste kalır.

O zaman ,ey ebedî hâmi·i şân|akvâm,
 o zaman sen yed·i kakhâr·ı hamîyyetde ıyân
 olarak ehl·i teaddîye verirsin husrân;
 o zaman en nâ|kâm

kalbe şevkınla gelir neş'eli bir hiss·i felâh ;
 sana bakdıkca fahûrâne parıldar gözler,
 sana ey seyf·i mücellâ, sana ey berk·ı zafer,
 sana ey şanlı silâh !

YAZIT

*Ey ziyaretçi ! Cihanda sayına, ululamağa ve saygıya
değer binlerce karakter bilirsin ; bu en seçkin,
en özentili karakterleri, yalnız incelikten ibâret olan
bir kalbe topla, sonra en yüce, en ateşli
emeller o kalbi birden yıksın... İşte sen
böyle bir kalbin önünde durmaktasın... Evet kaba-saba
bir kütledir, bir mezar taşıdır şu gördüğün ; ama
altındaki gömüde koca bir hamiyet dünyâsı yaşıyor.*

KILIÇ

*Çekiç altında günlerce hakaretle ezilir,
bir çelik parçası heybetli bir kılıç olmak için ;
sonra bütün ömrü kınında yatmakla geçer
ne hazin işkence!*

*O çelik parçası bir gün bir önem alır;
koca bir milletin egemenliğini sağlar ;
koca bir milletin ırzı, hayatı, malı
ona bağlı kalır.*

*O zaman, ey milletlerin şerefini daima koruyan,
o zaman sen bir kahramanın elinde görünür
ve düşman sürülerini yok edersin ;
o zaman en isteksiz
kalblere senin yüzünden neşeli bir kurtulma hissi gelir ;
sana baktıkça iftiharla parıldar gözler,
sana ey parlak kılıç, sana ey zafer şimşeği,
sana ey şanlı silâh !*

ASKER GEÇERKEN

Nakkâre önde, bir müteharrik cebel gibi
geçmekde zî|vekâr u tarab mevkib-i zafer ;
sancak, o reng-i âl ile fecr-i ezel gibi
fark-ı mehâbetinde saçar mevce mevce fer.

Herkes, büyük küçük, birikir reh|güzârına
bir incizâb-ı rûh ile, pür|şevk u ihtirâm
gözler dalar güzâriş-i satvet|medârına,
iysâr eder kudûmuna her nazra bir selâm.

Duramaz yürür ketibe-i rahşân-ı mefharet;
her lahza bir nümâyiş-i handân-ı mefharet
yüzlerde, süngülerde, kılıclarda berq urur.

Kalmaz gunûde geçdiği yerlerde hiss-i şân ;
bağzan durur selâmına bir kışla, nâgehân
bir seyf-i âmirâne parıldar : — Selâm dur !

BİR TABLO

Pür|îğtinâ demin pey-i azminde yükselen
tozlarla şimdi örtülü, mecrûh u münkesir,
âlâm içinde can veriyor ; ordudan gelen
her sayha-i zafer ona bir ayrı darbedir.

Düşmüş türâbe zırh u silâhiyle bir yığın
enkâz-ı âhenin gibi ; hûn-i celâdeti
akdıkca dalga dalga, cebîninde toprağın
bir çîn-i hande farkediyor çeşm-i nefreti.

ASKER GEÇERKEN

*Önde davul, yürüyen bir dağ gibi
zafer alayı bütün vekar ve âhengiyle geçiyor ;
bayrak, o al rengiyle ezeli bir tan gibi
heybetli tepesinden dalga - dalga şan ve şeref saçıyor.*

*Büyük küçük, herkes yolunun üstüne birikir,
bir ruh çekimiyle, sevgi ve hürmetle ;
kuvvet sağlıyan geçişine gözler dalar,
her bakış onun şerefli gelişini bir selâmla karşılar.*

*Göğüs kabartan bu parlak alay, durmaz yürür
her an gururla gülen gösteriler,
yüzlerde, süngülerde, kılıçlarda çakar.*

*Şan - şeref hissi, onun geçtiği yerlerde duygusuz kalamaz ;
bâzan selâmına bir kışla durur, bir de bakarsın
bir subay kılıcı parıldar : — Selâm dur !*

BİR TABLO

*Bütün bir özenme ile demin azimli önünde yükselen
tozlarla o şimdi örtülü, yaralı ve bitkin,
ıztırap içinde can veriyor, ordudan gelen
her zafer haberi ona ayrı bir darbe oluyor.*

*Zırhıyla, silâhiyle bir yığın hurda demir gibi
toprağa düşmüş ; yığıtlik kanı kendisinden
dalga dalga aktıkça nefretle bakan gözleri,
toprağın yüzünde tuhaf bir gülüş farkeyliyor.*

Herşey onunla eğleniyor sanki : Yer, havâ,
herşey; ciğerlerinde yanan âteş-i gazez
gittikçe iştîdâd ediyor bir boğuk sadâ
rûhunda inliyor, sitem|âlûd ü pür|taleb.

Bir zerrecik hayât ü mecâl... İşte en büyük
maksûd-i rûhu, işte bütün hirs u hasreti.
Ölmek... dövüşmeğe başlanmadan, çürük
bir dal kadar dayanmadan ölmek... Bu zilleti

aslâ düşünmemişdi ; bugün rahş-i tâliin
birden sukûtu böyle hazıyız-ı felâkete,
kalbinde en derin yaralardan büyük, derin
bir rahne açdı ; çökdü yiğit gavr-ı nekbete.

Akşamdı, karşı dağların üstünden âfitâb
hünin kefenleriyle inerken mezârına,
biçâre bir ümîd ile, mahkûr-i ıztırâb,
davrandı, sonra düşdü yolun bir kenârına.

Herşey onunla eğleniyor sanki : Yer, gök,
herşey; ciğerlerinde yanan öfke ateşi
gittikçe şiddetleniyor ; ruhunda sitemli ve
arzulu bir boğuk sadâ inliyor.

Bir zerrecik hayat ve derman... İşte ruhunun
en büyük bir isteği, işte bütün arzu ve özleyişleri.
Ölmek... Henüz dövüşmeğe başlamadan, çürük
bir dal kadar dayanmadan ölmek... Bu aşağılığı

o hiç düşünmemişti. Talih parıltısının bu gün
birden felâketin çukuruna böyle düşmesi,
kalbinde en derin yaralardan daha derin
bir yara açtı; çöktü yiğit felâketin ta dibine.

Akşamdı, karşı dağların üstünden güneş
kanlı kefenleriyle mezarına inerken,
ıztıraptan kahrolmuş bıçare son bir ümit ile
davrandı, sonra yolun bir kenarına düştü.

KEN'AN

On beş sene evvel şu küçük hânede, sessiz,
 bir köylü kadın, bir de onun yavrucağıyle
 merkebcîği sâkindi... Çocuk sıska ve âciz,
 lerzân harekâtıyla, mukavves bacağıyle
 akrânına eğlenre olur, hırpalanırdı ;
 halkın nazarından kaçınırdı, utanırdı.

Ken'an... Bu soluk çehre, bu uğcube-i fitret,
 şeklindeki noksân ile dûnunda cihânın,
 kalbindeki cevherle fakat, cevher-i gayret,
 hep kendini tezyîf ile memnûn cühelânın
 fevkında idi; sanki bulub cismini şansız
 insanlığı toplanmış idi rûhuna yalnız.

Ken'an büyüdü, hayli de gürbüzledi; lâkin
 hâlâ ona mağtûf idi evvelki nazarlar.
 Bîçâre gezer tek başına sâkit ü sâkin,
 en müşkülü, kızlar da görürlerdi muhakkar.
 Hep şerm ü hakâret dolaşırdı üzerinde,
 bir gonca açılmazdı zemîn-i güzzerinde.

Harb oldu, bütün köydeki şübbân-ı hamîyyet
 serîhadde şitâb eyledi... Ken'an da berâber ;
 bir gün pusuda bir avuc erbâb-ı celâdet
 bir fırka harâb eyledi... Ken'an da berâber.

Ken'an köyüne yâreli dönmüş geliyordu.
 pişinde bir âvâze-i şân yükseliyordu !

HASAN'IN GAZÂSÎ

Uzakda şöyle beş on köhne dam, beş on bacadan
ibâret; eski, fakat şâirâne, âsûde,
yeşil bir ormana hem|sâye bir küçük belde...

Ağaçların arasından ufuk sararmakda ;
küşâde|sîne bulutlarla süslenen gökden
leb·i vedâ·ı nehârın zemîne bûse|fiken.

Sağında bir kuru hendek, solunda bir çalılık,
şu ince yol —ki açılmış geniş adımlarla—
bu âsiyâba olur müntehî sapınca sola...

Bu yol bu gün daha bir sâat önce mahşerdi:
Büyük, küçük ne kadar halkı varsa köyceğizin
—başında bir iki pîr·i imâme|dâr ü güzîn—

tehaşşüd eyledi, teşyiğ için gönüllüleri,
o kahraman, o gazanfer yürekli efdâdı ;
bu muhterem vatanın ber|güzîde evlâdı

küşâde bir alemin al temevvücâtında
bir ibtisâm·i zafer, şanlı bir seher görerek,
—kimin bir yatağan, bağısında bir deynek,—

hudûda, harbe, o meydân·ı kâr ü zâre kadar
yorulmadan gidecekler, yorulmadan... Hattâ
yorulmadan edecekler cinâne istiğlâ.

«Cinâne, cennet·ü didâre bî|melâl ü ta'ab
«kavuşmak... Ah, bu her gün nesiyb olur şey-mi?
«Gazâ, gazâ! Bize Hakk'ın ne mutlu bir keremi!

«Evet, yiğitler, evet... Siz fedâ·yi nefis ediniz;
 «vatan yolunda fedâ·yi hayât eden ölmez...
 «Kadınlar, ağlamayın, cenge her giden ölmez!..»

Diyordu vak'u salâbetle muhterem bir pîr.
 Bu hutbe sanki bir âvâze·i semâviydi;
 bütün yürekleri müstagra·k·ı sükûn etdi.

Sükûn içinde vedâğ etdiler çocuklarına
 o sâl|dide pederler, rahîm vâlideler;
 döküldü bir iki mahfî şirişk·i hasret|eser;

ve bir ketibe·i raksân·ı sûr ü neş'e gibi
 gönüllüler yola doğruldu, hande|kâr·ı ümîd ;
 alınlarında fûrûzân eş'a·i hurşîd.

Hasan, kaç gecedir tarlasında kalmışdı;
 bu gün gelib-de haber|dâr olunca işlerden :
 «Bütün gönüllü yazılmış bizimkiler, bir ben

«köyün yabancısı, bir ben uzak o devletden!
 «Niçin? Benim nerem eksik? Çolak-mı, hasta-mıyım?
 «Soyumda hepsi şehîd: İşte amcam, işte dayım.

«Ne sandılar beni, bir torba ot kadar cansız!
 «Köyün çocukları hep cenge oynaşarak,
 «kadın-mıdır Hasan evde bekleyip yatacak?..»

Demiş, ve kimseye sezdirmeden, dağarcığını
 omuzlayıp yola düşmüşdü, pür|neşât·i merâm...
 Zemîne toz gibi rîzandı rûh·i esmer·i şâm.

Hasan genişleterek muttasıl adımlarını,
 dönüb dönüb bakıyor arkasına bî|hareket
 uzaklaşan köye; nâgâh bir leb·i hasret

gölümsüyor; o zaman bir soğuk, hayâlî el
tutub çevirmek için sanki zorluyor başını.
Hasan, zavallı, silerken yeniyle gözyaşını.

birer birer geçiyor pûş-i iştîyâkından,
güzel nişanlısı, kardeşleriyle vâlidesi;
değirmenin ona «Dön, dön!» diyor yavaşca sesi.

Hayır, o dönmiyecek; bak şu karşı dağlardan
esen havâ ne kadar şanlı müjdeler veriyor;
hayâl pîşine bir levha-i zafer seriyor:

Köy arkadaşları ,hep ellerinde martiniler,
altılmış on kişi yüzlerce düşmanın peyine
sürüb, kırıp gidiyor... Sanki bir avuc iğne

Hasan'cığın deliyor ince ince her yanını;
«Niçin? diyordu, niçin? Ben çolak-mı, hasta-mıyım?»
Bu infiâl onu koşdurdu öyle bir kaç adım.

Namâzgâhın önünden geçerken irkilerek
durub heman iki rik'at namaz edâ etdi ;
kapandı secdeye, sûzişli bir düâ etdi.

Yüzünde şimdi bir ümmîd-i münbasıt gülüyor;
omuzda torbacığı, sağ elinde bir deynek,
Hasan çavuş gidiyor cenge türkû söyliyerek !

* * *

Kızıl şeritlere müstağrak, işte on gündür
Hasan tüfek taşıyor; her adımda: Bir.. iki.. üç...
Bu bir terâne ki dilden düşürmek artık güç!

Silâh oyunları zâten köyünde bildiği şey;
nizam|perver, itâatli, tendürüst, çevik
kanında var yiğitin belli işte askerlik.

* * *

Hasan bu on günü pek neş'esiz geçirmişdi;
o istiyordu ki ser|hadde vâsıl olduğu gün
emelli gözleri bir ceng, bir duman görsün.

Silâh omuzda, gezer dağda gâh başına,
bütün tetikliği üstünde, hasım önünde gibi,
—Görünse çeşmine bir düşman, âh Yârabbi!...

Bu arzu onu meşgûf-i hasret etdikçe
görürdü tozlu, müşevveş, acib rûyâlar
içinde rengi bozuk, bî|hutût sîmâlar.

Nihâyet işte adüvv, işte harb... Dağlarda
süyûl-i âteş ü hûn dalga dalga çalkanıyor;
barut dumanları altında her taraf mosmor.

«Şu karşı sırtı da tutmak nasıyb olursa bu gün,
«yarın şehirdeyiz artık, diyordu zâbitler;
«fakat hücûma dayanmaz, yoruldu pek asker...»

O gün Hasan bölüğün tâ önünde on sâat!
bilâ|tevakkuf avuçlarla kurşun atmışdı ;
nedir gazâ?.. Bunu görmüş, bu zevkı tadmışdı.

Sabah olub-da hücûm emri, müjde-i zaferi
bütün taburlara ismâğ edince, her yandan
hurûşa başladı bir nehr-i âteşin|cereyan .

Hasan ilerde giden bir bölük fedâinin (*)
önünde sâil idi; gözlerinde hûn|âlûd
bir iltimâ-i beşâsetle eyliyordu suûd.

(*) Hasan, en ileride giden bir bölük fedâinin önünde, saldır-
maya hazırıdı; gözleri kançanağı, fakat sevinçle parlıyarak
ilerliyordu.

Yiğitlerin çoğu, şiddetle düşmanın tepeden
zemîne dökdüğü nîrân içinde, hande|kûnân,
şehîd olub düşüyor; cümlesinde şevk·ı cinân

bir inhimâk· şehâdetle ân|be|ân meşhûd.
Adüvv, bu savleti gördükçe sanki imrenerek
bütün kuvâ-yi hayâtiyle istiyor yürümek;

fakat bizimkilerin satvet·i muhâcemesi
bırakmıyor ki atılsın o bir adım ileri...
Duyuldu bizde nihâyet zafer terâneleri!

Hasan'dı bayrağı rekz eyliyen o gün tepeye;
zevallı, tabyaya birlikte yaklaşırlarken
şehîd olan çavuşun dest·i rağşe|nâkinden

bu şanlı ra'yeti kapmış düşürmemişdi yere;
fakat ne çâre ki bir kurşuniyle hasm·ı zebûn (*)
düşürdü hâke o şîr·i gazâyı, garka·i hûn.

* * *

Hasan bu hâle inanmazdı : Bir cılız kurşun
demir vâcûdunu sersin hazıyz·ı ihmâle!
Bakıb bakıb yarasından akan dem·i âle ^

gülümsüyordu soğuk bir sükûn·i vahşetle,
önünde şimdi bütün heybetiyle ordû
parılıyor, bir oğultuyla ortalık memlû :

Koğan, kaçan, boğuşan, öldüren, ölen, ezilen...
Mehîb mahşer·i heycâ!.. Zevallı yâreli, sen
bu harbi seyr edecek-miydin öyle hâricden ?..

(*) Fakat ne çare ki, mağlûp düşmanın bir kurşunuyla o sa
vaş aslanı, kanlar içinde yere düştü.

Zevallı yâreli, harbin safâli vaktinde,
tenezzül eyledi bir sedyenin iânetine (*)
demin huşû-i mezelletle pâ-yi savletine

mesîr olan tepeden ordugâha inmek için.
Hazin nazarları etrâfa şekve|rîz-i fûtûr,
fakat bu günkü gazâsiyle müftahir, magrûr !

* * *

Uzakda köy üç ay evvelki vaz'-ı safiyle
gunûde ormanın âgûş-i lerze|dârında
biraz soluk çalılıklar yolun kenârında,

havâ biraz daha râkid, semâ biraz daha boş,
dumanlar ortada güclükle eyliyor pervaz;
hulâsa yaz, Hasan'ın pek ziyâde sevdiği yaz.

O şimdi yâresinin aks-i tâbdârı gibi
gurûba karşı geniş sînesinde berq|efşan
madalyanın lemeâtiyle sanki dalgalanan

nigâh-i şevk-ı tufûlânesiyle, müstagrak,
köyün likâ-yı hâmûşunda bir peyâm arıyor ;
bir âşinâyî-i dîrine, bir selâm arıyor.

Ve bir madalyalı gâzî mehâbetiyle vakûr,
ağır ağır yürüyor... Nâgehan tevakkufle
fezâye fırlatıyor bir nigâh-i pür|şugle.

(*) Biraz önce, hücum ederken, ayağıyla ezerek tırmandığı
tepeden şimdi inmek için bir sedyenin yardımına sığındı. }
Hazin bakışları etrafa şikâyet ve öfke yağıdırıyordu ama,
o günkü savaşıyla de gururlanıyor ve iftihar ediyordu,

Bu şanlı avdeti gûyâ selâmlıyor öteden :
 Değirmenin açılan kollarında bir şefkat,
 ağaçların eğilen dallarında bir hürmek !..

VATAN ŞARKISI

Biz fedâî milletiz, merd oğlu merd Osmanlıyız;
 burc-ı istibdâdı yıkdık, kahramânız şanlıyız ;
 bir vatan, bir hakk tanır ahrârız ; arslan canlıyız.
 Canla, şanla, ey vatan, te'bîdine peymanlıyız...

Can da sen, şan da sen, hepsi sensin, yaşa;
 ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa !

Toprağın cevher, suyun kevser, bahârın bî|hazân ;
 işte dünyâ: Bir eşin, bir benzerin yokdur inan.
 Müşfiq evlâdın bulur koynunda her gün, her zemân
 başka şefkat, başka niğmet, başka kuvvet başka can...

Can da sen, şan da sen hepsi sensin, yaşa ;
 ey vatan, ey mübârek vatan, bin yaşa !

HALÛK'UN DEFTERİ

Defter bile denmez, sekiz on parça kâğıddır; (*)
 üstünde Halûk'un mütereddîd kalemiyle
 saff saff karalanmış yazılar, şüpheli hattlar
 bir yanda vatan bayrağı, altında şu cümle :
 «Ölmek ve Yaşatmak Seni!» — Artık bunu atdır !
 Mümkün-mü? Bu kıymetli kâğıdlar bana bir yar,
 bir yâr-ı samîmî; benim efsürde leyâlim (**)
 onlarla harâretlenecek; onları kalben
 intâk ederim ân-ı fütûhrumda, ve nevmîd
 pürüşlerim onlardaki cevval ü mülevven
 sâffiyet-i ümmîd ile titrer... Bu ne mün'im
 bir lahza-i nisyân u şagafdır! Bunu te'bîd
 imkânını bulsaydı hayâlim ne olurdu?

Heyhât !

Ey lemha-i mükrîm, ne olurdu
 te'bîdine olsaydı da imkân

(*) «Kâğıd» imlâsı, ne telâffuza ne de arûza uymadığından
 (kâ) hecesini kısa okumak gerekmektedir.

(**) Bir samimî dost; benim donuk gecelerim
 onlarla ısınacak; canım sıkıldığı zaman onları
 kalbimde söylettiririm, ve bâzan umudsuz
 sorularım onlardaki canlı ve renkli
 umud ayrılıklarıyla titrer... Bu, ney aşatıcı
 unutma ve kendinden geçme ânıdır! Bunu sürdürebilmek
 imkânı bulsaydı hayâlim n'olurdu?

Heyhât!

sermest-i teselli yaşasaydım...

Yok yok, benim aksâ-yı mürâdım

karşımda ne bir debdebe görmek, ne-de gülğün
bir hande-i pür|gamze-i iqbâl.

Ey hırs-ı zelîl, al bütün âmâl,

âmâl-i zer, âmâl-i müzehher senin olsun...

Ancak şudur aksâ-yı mürâdım:

Bir gölge kadar hür yaşasaydım.

Bulsaydı hayâlim buna imkân

cidden yaşamak niğmet olurdu.

Heyhât!

İnsan melek olsaydı, cihan cennet olurdu.

* * *

«Ölmek ve Yaşatmak Seni!» Ey penbe Halûk'un
al sözleri... Ey fecr-i hilâl|âvere karşı (*)

bir ebr-i behârîde çakan berk-ı şerer|hıyz,
bilmem ki bu hîss hangi donuk hisslere karşı
kalbinde uyanmış; bu müheyyic kısa nutkun
etmekde derin sadmesi tâ rûhumuzu tehzîz.

Ey şanlı vatan bayrağı, bir gün seni oğlum
bir mevkib-i zî|heybet-i hürriyet önünde
çekmiş görebilseydim... O pür|hande ölürken
etmezsem eğer şevkını takdîs ile secde,
Dünyâda en alçak baba elbett ben olurdum.

Oğlum, onu gönlünce yaşat... Ölme fakat sen.

-
- (*) Ey semasında ayları bulunan bir tanyerine karşı
bir bahar bulutunda çakan yalımlı şimşek,
bilmem ki bu his hangi donuk hislere karşı
kalbinde uyanmış; bu heyecanlı kısa nutkun
derin yankısı ta ruhumu titretmektedir.

B Ö L Ü M

IV

MAĞŞERÎ VE İCTİMÂÎ ESERLER:

	Sahife
1. — TECDÎD-i İZDİVAC, —	124
2. — KÜÇÜK ÂİLE, —	126
3. — HASTA ÇOCUK, —	128
4. — NESRİN, —	130
5. — ŞEKVÂ-Yı FİRÂQ, —	133
6. — HAYAVATA, —	135
7. — SÜKÛN İÇİNDE, —	136
8. — HALÛK İÇİN, —	138
9. — VÂLİDE, —	138
10. — NİNNİ, —	140
11. — HALÛK'UN SESİ, —	142
12. — YARIN, —	143
13. — YİNE HALÛK, —	144
14. — BİR AYYAŞIN KARŞISINDA, —	144
15. — BALIKÇILAR, —	145
16. — HALÛK'UN BAYRAMI, —	147
17. — PARA VE HAYAT, —	147
18. — VERİN ZAVALLILARA, —	148
19. — DÜN GECE, —	150
20. — RAMAZAN SADAKASI, —	152
21. — CEZÂ-Yı MENSİYYET.	154

TECDİD-İ İZDİVÂC

Evlendiler, sevişdiler ammâ muvakkaten;
 sevdâ sukûta başladı beş hafta geçmeden.
 Evlendiler, niçin?... Bunu bir kız nasıl bilir?
 Evlenmesiyle mâderi olmuşdu müftahir;
 zevcin de verdi neş'e düğün akrabâsına,
 lâkin dokundu kendi hayâl ü havâsına.
 Tahdîd idi, onun nazarında, hayâtını
 bir şahsa hasrediş emel ü irtibâtını...
 Evlendiler, sevişdiler ammâ muvakkaten;
 sevdâ sukûta başladı beş hafta geçmeden.

Endişeden gönülleri hâlî değildi hiç;
 olmuşdu bir şitâ bu gönüllerde mündemic.
 Bigâne bir kadınla bir erkekdi hânede;
 dargın bir ihtirâm idi cârî meyânede;
 bağzan ısıdırırsa da nevvâre-i heves
 — Benzer mi aşk-ı hâlisa bir şevk-ı muktebes? —
 Olmazdı müntefî o bürûdet bütün bütün;
 gitdikçe yâde gelmemeğe başladı düğün.
 Bir şeb getirdi hâtime bezm-i muhabbete,
 çıkdı sabâhı tıfl-ı muhabbet seyâhate...

Birkaç zaman da öyle güzâr etdi günleri;
 dönmüşdü bir mezâra evin gerçek her yeri,
 bir yolcunun kudûmu idi orda muntazar:
 * Gün doğmadan meşîme-i şebden neler doğar!...
 Kaç hafta geçdi bilmiyorum, bir seher yine
 gösterdi zevce oğlunu, hiddetli zevcine:

YENİLENEN EVLİLİK

Evlendiler, seviştiler ama çok sürmedi;
beş hafta geçmeden aşk sönmeye başladı.
Evlendiler, niçin?... Bunu bir kız nasıl bilsin?
O evlenince annesinin göğsü kabarmış,
delikanlının da akrabasına düğün neşe vermişti,
lâkin bu iş delikanlının arzu ve hevesine dokundu.
Evlenmek bir bakıma hayatını habsetmek oldu ona,
bütün emel ve ilgisini bir kadına bağlamak ne demek?
Evlendiler, seviştiler ama çok sürmedi;
beş hafta geçmeden aşk sönmeye başladı.

Gönülleri kara düşüncelerden hiç boş kalmıyordu;
gönüllerde sanki bir kış hüküm sürüyordu.
Sanki yabancı bir kadınla bir erkekti evde;
aralarında ancak dargın bir hürmet vardı;
bâzan arzu ateşi onları ısındırıyorsa da
— Benzer mi hiç, yapmacık bir heves sâf aşka? —
Soğukluk aradan bütün - bütün kalkmazdı;
gitgide düğün de anılmamağa başladı.
Bir gece bu sevgi ocağına büsbütün son verildi,
koca bebek o sabah çıkıp gitmişti...

Birkaç zaman da öyle geçti günleri;
her nekadardır bir mezara döndüyse de evin her yeri,
evde bir yolcunun gelmesi bekleniyordu:
«Gün doğmadan geceler neler doğurur!...»
Kaç hafta geçti bilmiyorum, bir seher vaktiydi
hiddetli kocasına kadın yavrusunu gösterdi:

«Bak, yavrumuz!...» O dem kadının doldu gözleri;
 zevcin de hande|rîz-i gurûr oldu gözleri;
 pîşinde etdiler beşiğin, gark-ı ibtihâc,
 bir bûse-i medîd ile tecdîd-i izdivâc.

KÜÇÜK ÂİLE

Son gonce-i sevdâsını dökmüşdü nihâlân,
 Son katre-i gevherle bezenmişdi çemenler...
 Yağnî bu çocuk doğduğu gün, penbe vü uryân,
 kış en acı bir fakr ile gelmişdi berâber;
 olmuşdu küçük âilenin kalbi mükedder.

Ev bir yeni mihmâne tehammül edemezdi,
 bir fazla tabak sofrayı bir dağ gibi ezdi.

— Lâkin bu teessür ne için, ey eb-i müşfiq?
 Yavrun sana bir hiss-i übüvvet de-mi vermez:
 Olmaz-mı şu dilber, şu yumuk dest-i muazzez
 tezyîd-i mesâîne bugün bir yeni sâiq?

Şefkatli peder hiss-i übüvvetle çalışdı,
 bir şevq ile, bir şevk ü harâretle çalışdı...

Son gonce-i sevdâsını dökmüşdü nihâlân,
 son katre-i gevherle bezenmişdi çemenler...
 Lâkin bu sefer kış, o soğuk zâr-i sekrân
 bulmuşdu küçük âileyi şâd ü mübeşşer,
 bir sofrada, birkaç-da müsâfirle berâber.

«Bak, oğlumuz!...» O anda kadının gözleri doldu,
kocanın da gururundan gözleri gülüyordu;
ve ikisi birden beşiğin önünde, sevinçler içinde,
uzun bir öpücükle evliliği tazelediler.

KÜÇÜK AİLE

Dallar aşkının son goncalarını da dökmüş,
çimenler son cevâhir damlalarıyla bezenmişti...
Yâni, bu yavrunun pembe ve çıplak doğduğu gün,
kış da en acı bir yoksulluk içinde gelmişti;
küçük ailenin yüreğini incitmişti.

Ev yeni bir misafire dayanamazdı,
bir fazla tabak sofrayı bir dağ gibi ezdi.

— Ey merhametli baba, canın sıkılmasın.
Yavrun sana bir babalık hissi de mi vermez:
Şu dilber, şu yumuk güzel eller
çalışmanı artırmaya bir yeni sebep olamaz mı?

Şefkatli baba, babalık hissiyle çalıştı,
bir sevinçle, şiddetli bir arzu ile çalıştı...

Dallar aşkının son goncalarını da dökmüş,
çemenler son cevâhir damlalarıyla bezenmişti...
Ama bu sefer kış, o soğuk sarhoş kış
küçük aileyi birkaç misafirle berâber sofra başında
sevinçli ve gözleri-aydın bulmuştu.

HASTA ÇOCUK

— Bugün biraz daha râhatdı, çok şükür...

— Elbett;

geçer, bu korkulacak şey değil.

— Fakat nevbet

zevalı yavrucağın hâlini harâb ediyor:

Vücûdu âteş içinde, dalıp dalıp gidiyor.

İlacların da-mı têsîri kalmamış acebâ?

Sekiz gün oldu...

— Merâk etmeyin hanım, hummâ...

— Hayır, Hudâ'ye emânet, neden merâk edeyim?

Fakat kuzum, ne kadar olsa ben de vâlideyim!

Sekiz gün oldu, harâret devam edib duruyor.

Bakın, nabızları bîçârenin nasıl vuruyor.

Sarardı, korkuyor insan bakınca ellerine,

— Üzülmeyin siz efendim, gelir çabuk yerine;
çocukdur o...

— Gece pek çok sayıklıyor.

— Ne zarar!

İlac verir misiniz?

— İstemez...

Kadın ağlar.

Zevallı anne şu bir tek hediye-i ömrün

seâdetiyle garîq-ı sürûr iken daha dün,

bu gün başında nigeħ|bân-ı pür|teessürdür.

Mezar gibi oda samt u sükûn ile pürdür.

Nedir iniltisi hâricde bâd-i sermânın?

Bükâsı hastaya âid-midir şu bârânın?

Teessürât-ı beşerden gelir-mi dehre melâl?

* Zehî tasavvur-i bâtil. Zehî hayâl-i muhâl!

— Ninem...

— Ne var güzelim?

— Kaldırın şu perdeleri;
kefen-midir nedir onlar?...

Yine sudâ-ı seri

yatakda hastayı çıldırtıyor, sayıklatıyor;
kadın bu sözleri duydukca ağlayıp yatıyor.
Zevallı annecik ümmîd ü bîm içinde tebâh;
önünde gözlerinin bir yığın türâb-ı siyâh;
görür o toprağa üftâde nûr-i didesini,
— mezar iniltisidir zanneder boğuk sesini.
Kılar yetimi için Hâliq'ından istimdâd,
yetimeler gibi eyler için için feryâd.
Bu dul kadın bir o mahsûl-i ömr için yaşıyor;
onun kemâline âid ümîdler taşıyor.

— Ninem!

— Nedir meleğim?

— Ağlıyor çocuklar, bak...

Bırak, bırak beni arsız çocuk!... Ninem, toprak!

— Sayıklıyor yine. Yâribbi sen esirge bizi;
bağışla yavrumu, onsuz bırakma lânemizi!

Zevallı anne soluk bir likâ-yı şefkatdir;
bu gün sekiz gün, o mehcûr-i hâb u râhatdır.
Yegâne şevk-ı fuâdı yatakda bî|dermân,
onun ümîd-i halâsiyle rûhu pür|halecân.
Tutub hayâlini ağ|ış-i iktirâbında
gezer bütün gece etrâf-ı câme|bâbında.

Bu kim bilir ne kadar böyle ber|devâm olacak,
o yaşlı gözlerine uykular harâm olacak;
çocuk açılmıyacak belki uykusunda hiç...

— Sakın, hanım, bu fenâ hissi etmeyin tervic;
bakın, havâ ne güzel açdı, incilâ buldu;
deminki velvele, şiddet sükûn|pezîr oldu.
Bulur çocuk da şifâlar, olursunuz mesrûr;
Hudâ büyükdür, eder mâtemi mübeddel·i sûr...

* * *

Çocuk, o şimdi kavî bir civan; fakat mâder,
zevallı, üstüne hâlâ çocuk gibi titrer.

= ■ =

NESRİN

— Şimdi ben doğrusu evvelki çocukluklardan
nâdimim; gönlümü isrâf ü 'tebâh etdiğimi
bin merâretle bugün anlıyorum; 'bir vicdan
bana ihsâs ediyor işte bitib gitdiğimi.
Ben ki bitmez sanıyordum bu hayâtın şevkı...

— Etme, Nesrin, bana zehretme şu bir dem zevkı!

Kız bu son âşıkının kaç gecedir en coşgun
bir muhabbetle alevler saçan âğuşunda
hep bu şekvâ·yi nedâmetle, muazzeb solgun,
inlemiş sonra — Bunun neşve·i bî|hûşunda
bir teselli bulurum belki... — hayâliyle bütün
cism·i pî|tâbını bezletmiş idi:

Bak her gün,
her zaman ben seninim, hep sana münkâdım ben.

Lâkin artık yetişir: Aşk, o benim menfûrum,
o benim zehr-i hayâtım... Bana hep sevmekten
bahs ederler; bunu artık çekemem, mağzûrum!

Diye hem aşkını ithâm ederek, hem nevmîd
bir verem hastası hâlinde müselsel ve medîd
iştikâlarla berâber yine ondan ebedî
bir şifa bekliyerek, kaç gecedir pür|nefret
bir telezzüz, acı bir zevq ile eğlenmişdi.
Şimdi artık bu maişetde büyük bir zillet,
bir sefâlet görüyor; ağhyabilmek... Heyhât!
Çokdan olmuş ona bigâne bu mat'ûn-i hayât.

— Ağlasam, ah azıcık ağhyabilsem, ömrüm
bütün âlâm ile ekdâr ile geçsin, aramam.
Ağlasam, belki biraz yağsa o rahmet, görürüm
şu bulutlarla sönen günde açık bir akşam.
Fakat efsûs!...

Evet, efsûs ki biçâre, senin
ebediyyen kalacak böyle mülevves bedenin,
ebediyyen kalacak böyle mülevves rûhun.
— Ağlamak... Hiç o seâdet bana kismet-mi olur?
Ben ki bâzîçesiyim her emel-i mekrûhun,
bana ölmek yaraşır, başka seâdet-mi olur?...
Âh ben, ben ki henüz gonce iken solmuş gül
gibiym, böyle mülevves, bana ölmek bile züll!

* * *

Tâ çocuklukda penâh ettiği âgûş-i vefâ (*)
— doymadan germ-i nûşinine biçâre sabî —

(*) Tâ çocukken sığındığı vefâlî kucak (!)

— letâfetinin sıcaklığını daha farketmeden yavrucak —

ebediyyen soğuyub, en acı, en rûh|gezâ (*)
 bir maîşet onu velyetdi... Bu bir hayye gibi
 çocuğun mâil-i ulviyyet olan tıynetini
 sanki tesmim ederek, cevher-i sâfiyyetini
 bir kömür hâline koymuş, ona artık yaşamak
 bir felâket gibi olmuşdu; rehl-i âmâli
 bu soğuk terbiyenin karları altında uzak,
 pek uzak, hem bütün âsâr-ı şerefden hâlî
 bir beyâbâna açılmakda idi; belki yarın
 bir güzel göz, iki dikkatli nazar, bir dalgın
 vaz'-ı giryân-ı garîbâne, kızın bâkir ü tâm
 nekadardı duygusu kaldıysa tutub mahveedcek:
 Sonra biçâre kadın — dul, beceriksiz, bed|nâm, —
 bir çürük meyve kadar hâr u mülevves, bitecek...

İşte Nesrin daha bir gonca-i nev|hande iken
 geçdi, makhûr-i kazâ, hep bu dikenliklerden.
 Şimdi artık yaşamakdan bile nefret duyuyor;
 şimdi artık bütün âmâlini tahlil etsen
 bir yutum zehr olacak; bir acı vahşet duyuyor
 en safâ bulduğu, en sevdiği âlemlerden...

* * *

Bir sabah, evde, bütün bir şeb-i tâkat|şikenin
 taab-ı nekbeti altında ezilmiş, gam|gîn,
 otururken, kapıdan örtülü dilber bir kız
 korkarak girdi:

(*) biteviye soğuyup, en acı, en ruh kemirici
 bir yaşayış onu tâkip etti... Bu bir yılan gibi,
 çocuğun iyiliklere ağan yaradılışını
 sanki zehirleyerek, onun saf cevherini
 kim kömür haline koymuş, ona artık yaşamak
 bir felâket olmuştu; bütün emellerinin yolu.

— Hanım, ben hamarat bir çocuğum;
 nineciğim öldü, babam yok; bana bir vicdansız
 para teklif ediyor... Ben size kurban olurum,
 beni reddetmeyiniz, saklayınız... Hizmetden
 hiç yorulmam... Beni tahlîs ediniz zilletten...
 Öf hâin!...

Bu teheyyüc, bu temennî, bu sıcak
 yaşlar altında vakûrâne yanan vech-i güzîn
 kadının rûhuna bir aks-i tesellî saçarak
 gözlerinden iki yaş düşdü... O akşam Nesrin,
 yeni bir âşıkı reddeyledi; bir leyl-i huzûr
 çekdi mâzîsine bir sût-re-i nisyân, pür|nûr.

= ■ =

ŞEKYÂ-Yİ FIRÂQ

Belki yalnız biraz sükûn bulurum,
 belki yalnızken iştîyâkınıza
 alışır, öylelikle kurtulurum,
 diye katlandım iftirâkınıza.

Şimdi sizden uzak, hayâlimde
 sönüyor zerre zerre tâb-ı hayât;
 müteressib muhît-i bâlimde
 sanki yüz yıllık ıztırâb-ı hayât.

Daha bir leyle-i firâkın bu
 tuhfe-i iştîyâkıdır, düşünün;
 ayrılık bir azâb imiş doğru!
 Ben de taddım o zehri işte bu gün.

Nısf·ı leyl işte... Pür|emel nazarım
daha tasvîrinizde müstagrağ;
karşıdan lâl ü muntazır bakarım
o hazîn bergüzâra, ağılıyarak.

Gâh bir nafha, bir nüvîd·i visâl (*)
almak ümmîd·i bî|karâriyle
dönerim: Pencерemde bir leb·i lâl
bana vaz'·ı pür|igbirâriyle

bahs eder tâ uzakda bir yerden;
bu uzak lâne·i şebânede siz
şimdi hâbîde·i sükûnet iken
burda, âlâm içinde, ben ve deniz

İki bîçâre haste·i firkat,
iki bîçâre, işte inliyoruz...
Seni bilmem, zavallı dalga, fakat
yaşamam bir dakıyka ben onsuz!

-
- (*) Bâzan bir esinti, bir nefes, kavuşturucu bir müjde
almak için kararsız, boş ümitlere kapılır
dönerim: Penveremde sanki açılmıyan bir dudak
pek darılmış haliyle bana anlatır, tâ uzakta

bir yerden, bu uzak yatak odasında siz şimdi
huzur ve sükûnla uykuya dalmışken burada
ben ve deniz, inim-inim inleriz.

HAYAVATA*

— Küçük sandal —

Küçük kolların şimdi bir muntazam
taharrükle canlandırır tekneyi.
Onun bir beyaz martı vaz'ındaki
hırâmiyle hem sâde hem muhteşem
bir âheng-i seyrânı var, öyle şûh
bir âheng-i nâzân ki hem|râz-ı rûh.

Sükûnetle Bosfor bu ulvî gece
bir âgûş-i takdise pek benziyor.
Ne oldun Halûk? Titredin gizlice...
Gecikdik-mi? Mehtâba bir kerre sor.

Küçük kolların şimdi gülâne bir
taharrükle canlandırır sandalı...
Bu sevdâlı sandalcıyı, kim bilir,
ne müşfiq harâretle bekler yalı.

Evet, serv-i sîmîni tağkıyb eden
şu pür|neş'e yol en nazar|perveri...
Bu akşam şetâetlisin pek, neden?
Hakıykat, ne oldun demindenberi?

Kanadlandı şâir mizâcın yine;
güzel seçdin ithâf için teknene
o sahrâ-yi vahşet firârîsinin,
o hürriyet evlâdının nâmını...
Geçir sen de âzâde eyyâmını,
küçük kolların hiç hatar görmesin.

== ■ ==

* Amerika şâir-i zinde|âsârı (Longfellow) un bir ceylân
gibi sâf, çâlâk ü âzâde|rûh sevimli kahramanı.

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çarpınan, bağırان
gıriv-i mûhiş-i emvâc ağır ağır sönerek
vücûd-i leyli uyuşdurdu bir huzûr-i girân.
Deniz de solgun, ezik bir bakıyye-i halecan;

Hava ağır; yorulan bir emel rehâveti var
bütün hayât-ı anâsırda; son yağın karlar
çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek
geçen adımları sezdirmiyor derin, muztarr

bir ihtizâz ile bağzen, bu dinlenen gecenin
rükûd-i nâimini dişliyor enîn-i kilâb;
ve sisli camlarımın arkasında ben, bî|hâb,

yarın şu bir gecelik iftirâka ağılyacak
neşîde-i elemin ninnisiyle sallanarak
sabâhı bekliyorum... Gelmiyor, fakat hâin!

* * *

Sükûn içinde... Fakat muztarib, emînim ki
tabîatin de büyük bir melâli var bu gece;
onun da hüznü samimî, derin, hafî, ince;

onun da mâtemi bir dul kadın ki en mübki
facîalarla geçen bir hayâtı nakleyler,
şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller.
Onun da gözleri yaşsız değil; şu dallardan

sızıp düşen katarâtın sukût-ı nâlânı
bükâ-yi hasretidir... Ey nedîme-i heyecân,
sen ağla; ben de bütün sûzişimle girye|fişân,

kapımda beklerim; elbett gelir, sorar: — Bu ne?... — Yâ,
bu böyle işte, senin hasretin... Bu zehri bana
firâkın ağılatıyor, besliyor bu hicrânı
siz olmayınca sönük, boş kalan, ölen bu yuva!

SÜKÛN İÇİNDE

Sükûn içinde... Şu bir hafta çarpınan, bağırان dalgaların vahşi feryâdı ağır-ağır sönerek bir rahatlık bastı ve gecenin vücudunu uyuşturdu. Deniz dahi şimdi solgun, sinik bir çarpıntının artığı...

Hava ağır, yorulan bir özleyiş gevşekliği var herşeyde; son yağın karlar, çamurlu kaldırımın taşlarında pek seyrek geçen adımları hissettirmiyor derin, çaresiz bir sarsıntı ile bâzan, bu dinlenen gecenin uyuyan durgunluğunu bir köpek havlaması dişliyor; ve sisli camların arkasında ben, uykusuz,

yarın şu bir gecelik ayrılığa ağılayacak hüzünlü nağmenin beşiğinde sallanarak sabahı bekliyorum... Fakat hain gelmiyor!

* * *

Sükûn içinde... Fakat ıztıraplı, biliyorum ki tabiatın de büyük bir usancı var bu gece; onun da acısı samimî, derin, gizli ve ince;

onun da yası bir dul kadın gibi ki, en ağlanacak fâcialarla geçen bir hayâtı anlatır, şakaklarında vakitsiz beyazlanan teller için. Onun da gözleri yaşsız değil: Şu dallardan

sızıp düşen damlaların dökülüş iniltileri onun ayrılık ağıtıdır... Ey heyecanıma eş olan tabiat, sen ağla; ben de bütün teessürümle gözyaşı dökerek,

kapıda beklerim elbet gelir, sorar: — Bu ne?... — Yâ, bu böyle işte, senin hasretin... bu zehri bana ayrılığın ağılatıyor, bu hasreti besliyor işte, siz olmayınca sönen, boş kalan, ölen bu yuva!

HALÜK İÇİN

Şafak, bulut, gece, mehtâb, jâle, gonce-i ter,
siyâh saçların altında bir likây-yi seher
bahâr-ı aşka medâr-ı tarâvet olsa bile...

Ümîd, neş'e, muhabbet, visâl, ıyş ü tareb,
— ki en haqîri olur ihtizâz-ı rûha sebeb, —
hayâta rûh|nisâr-ı seâdet olsa bile...

Doğan bedâyia bir şâirin hayâlinde
bu şeylerin biri mümkün-müdüür nazıyr olmak?
Çocuk, çocuk... Şu mücessem şetâret-i mutlak
tutub koşar o hayâlin de şâh|bâlinde!

VÂLİDE

Şikeste reng-i sefâlet, mükedder ü magmûm,
yüzünde gölgesi meşhûd çekdiği mihenin;
yegâne zînet-i âgûşu, bir güzel mağsûm,
soluk dudakları lağnet|güzâr-ı tâli-i şûm...
Dokundu gönlüme hâli şu hasta vâlidenin!

Harâb cismi azâb-ı marazla bî|derman,
garîb gönlü yanık âteş-i zarûretle;
fakat bulur yine rûhiyle iştigâle zeman:
Olunca tıfl-ı melek|çehre leb|kûşâ-yi figân
kapar dehânını gül|bûse-i muhabbetle.

HALÛK İÇİN

Şafak, bulut, gece, mehtap, jâle, tâze gonca,
siyah saçların altında bir seher çehresi,
aşkın baharına tâze bir güzellik katsa bile...

Ümit, neşe, muhabbet, visâl, zevk ve sefâ,
— ki, en değersiz bile rûhu titretmeğe yeter, —
hayâta ruh saçarak saâdet getirse bile...

Bir şâirin hayalinden doğacak bütün güzelliklere,
bu bütün saydığımız şeyler eşit olabilir mi?...
Çocuk, çocuk... Şu cisimlenmiş yüzde yüz varlık,
o hayallerin de en büyük kanadından tutar ve koşar!

ANNE

Sefâletten perişan, kederli ve gamlı,
yüzünde çektiği mihnetin gölgesi görünüyor;
kucağının biricik ziyneti bir güzel yavru,
soluk dudakları karabahtının lânetini ödemektedir.
Şu hasta annenin hâline pek acıdım doğrusu!

Bitkin vücudu derdlerinin acısıyla dermansız kalmış,
garip gönlü yoksulluğun ateşiyle yanık;
fakat gene yavrusuyla uğraşacak vakit bulabiliyor:
Melek yüzlü, çocuğu dudaklarını açarak ağlasa
sevgisinin bir gül öpücüğüyle onun ağzını kapar.

Çocuk o vaz'ı yetimânesiyle bir dürb-i nâb,
kadın o hâl-i harâbiyle bir şikeste sadef;
çocuk da, mâder-i müşfiq de garqleşk ü türâb;
eder bu levha en âvâre kalbi rikkat|yâb,
verir bu manzara en kaydsız mizâce esef.

Zavallı, bağına basdıkça tıfl-ı uryânı
bakan gurûruna zanneylemez ki sâiledir;
gözünde yavrusunun nazra-i perişânı,
lisân-ı fâli olub tercümân-ı vicdânı
diyor ki: «Vâlidelik en safâlı gâiledir!»

NİNNİ

Muhteriz bir zıyâ, basık tavanın
hüzn-i mebhût-i pür|gubârında
titreyib söndü; şimdi boş odanın
nîm muzlim kalan cidârında

ince bir gölge irtiâş ediyor.
Bu karanlıkda bir vâcûd-i nahîf
eğilib kalkıyor, telâş ediyor;
onu bir nefha eyliyor tahvîf.

Nâgehân bir sadâ-yi eşk-âlûd,
bu yetimin enîn-i gam|gîni,
gezdi cevîf-i zalâmı inliyerek;

«Anneciğim!...» aksedib hazîn, memdûd
yatdı öksüz bu aksi dinliyerek:
Ona söylendi sanki bir ninni.

*Çocuk o emsalsiz vaziyetiyle sâf bir inci,
kadın o harap hâliyle bir kırılmış sedef gibi;
çocuk da, anne de toprağa ve gözyaşına batmışlar.
Bu levha en aldırışsız kalbi hislendiriyor,
bu manzara en duygusuz insanlara bir esef veriyor.*

*Zavallı, o çıplak yavruyu bağrına bastıkça,
gören — gururuna bakarak — onu bir dilenci sanmaz;
yavrusunun perişa nbakışları hep annesinin gözünde,
kadının hâli ise, vicdanına tercüman olarak
diyor ki: «Annelik en eğlenceli bir sıkıntıdır!»*

NİNNİ

*Ürkek bir ısıltı, basık tavanın
tozlu ve sinik hazinliğinde
titreyip söndü; şimdi boş odanın
yarı karanlık bir köşeciğinde*

*ince bir gölge kımıldıyor gibi.
Bu karanlıkta sıska bir vücut
eğilip kalkıyor, telâş ediyor;
onu bir nefes, sanki korkutuyor.*

*Ansızın gözyaşıyla boşanan bir sedâ,
bu, o yetimin felâketli bir iniltisidir,
ki, boş karanlığı dolaştı - durdu;*

*hazin ve uzun bir «Anneciğim!...» yankısı...
Yattı öksüz bu yankıyı dinliyerek:
Ona sanki bir ninni söylenmişti.*

HALÛK'UN SESİ

Terennüm eyliyor sesin,
ne söylüyor bilir-misin?

Diyor ki: «İşte leyl olur, tulûğ olur, nehâr olur;

«şitâ geçer, bahâr olur;

«zemin şükûfezâr olâr;

«çiçeklerin tarâvetiyle pür|tarâvet-i şebâb;

«gezer, koşar, uçar, güler... Güler bütün zevil|hayât

«güler bütün terâneler,

«güler hep âşiyâneler;

«bu kar, bu kış, bu serd-i havâ ki titretir seni,

«şu incimâd-ı âteşin ki yakdı rûh-ı gülşeni,

«şu berf|pâreler ki doğrusu üşütmüyor beni...

«Evet, şu berf|dâneler,

«neşâtıma behâneler,

«tef-i hayât|bahş-i âfitâba karşı bi|sebât, (*)

«erir, akar; onunla reşhe|yâb-ı feyz olur türâb;

«o feyz ile bahâr olur,

«zemîn şükûfezâr olur.»

Melek çocuk, baban senin sesinle bahtiyâr olur.

Terennüm eyliyor sesin

ne rûhsun bilir-misin!

(*) «Hayata hararet bahşeden güneşe karşı, durmadan
«erir, akar; toprak o sâyede damla-damla bereketlenir;

YARIN

«Çalış, çalış ki yarın belkiistirâhat için
 «bir istifâde edersin bu günkü sağıyinden...»
 Bir istifâde... Yarın... Belki... Ben bu elfâzın
 tazammun etdiği vağd-i baide aldanarak
 bu günkü zevkımı bir muhtemel seâdet için
 tutub harâb edecek; sonra bir çocukcağzın
 eliyle kırdığı kıymetli bir oyuncağına
 tehassür etmesi tarzında giryelbâr olacak
 kadar bebek değilim; nusha-i hayâtın ben
 bugün önümde açılmış duran şu yaprağına
 bugünkü ömrümü kaydetmek isterim; ferdâ,
 o bir cenîn ki bu günden tevellüd eyliyemez.
 Nasıl bu hâlimi âtiye eylerim fedâ
 geçen şüûn-i hayâtım teceddüd eyliyemez?...

O gün derince düşünmüş, fenâ yorulmuşdum,
 ve: «Böyle boş yere koşdurmadansa efkârı
 «bütün hakâyıkı pâmâl edib atâletime
 «biraz-da râhata baksam!...» demiş, bu safsatadan
 başım döner gibi olmuşdu, sanki sarhoşdum;
 sıcak da ayrıca têsîr edib rehâvetime
 bulunduğum yere bitâb düşmek üzreydim
 ki cevî-i gûşuma, pür|neş'e, başka bir odadan
 gelib döküldü Halûk'un sadâ-yi bîdârı..
 — Hayır, melek çocuğum, hep yalandı söylediğim,
 benim olanca huzûrum, sürûrum işte fedâ
 çocukca, nazlı, küçük bir dakıyka şevkîn için;
 büyük gözümde seninle hakıykat-i ferdâ:
 Bugün çalışmalım ben yarınki zevkın için.

YİNE HALÛK

Siyâh bir gece... Altımda bir kırık tekne.
Başımda bir mütezzî hayât·ı mel'ûne;
verib küreklere hâlâ olanca kuvvetimi
yetişmek istiyorum bir kenâr·ı memûne.

Niçin, niçin?... Buna bir çok sebep düşündüm ben;
Hayır, ne meskenetetimden, ne acz ü yêsinden ;
bütün bu derdimin eshâbı sende toplanıyor,
sen, âh ey sarışın tıfl·ı nâ|tûvân, hep sen !

= ■ =

BİR AYYAŞIN KARŞISINDA

«Bırak diyorsunuz, elbet cezâsıdır, çekecek ;
«cezâsı mest·i müdâmin humâr·ı zilletdir !..»
Evet, bırakmalıyız, belki bu seâdetdir
ki, biz cezâ ediyoruz gâfilâne, bilmeyerek.

Onun şu hâli, şu hâl·i sefil ü pâmâli
ceza da olsa, olur karşısında kahkaha|zen ;
ayılmıyor ki utansın cezâ·yi fiğlinden...
Onun o günc·i mezellet şerîr·i âmâli.

Bakın gözündeki bî|rengi·i temâşâyeye,
nasıl görür bu nazar kâinâtı ?.. Bir boşluk ;
o sisli hâtıra uğrar-mı ev, ayâl, çocuk ?

Cezâyı işte bu bîçârelerdir, âh duyan ;
kaçıb sümûm·i sefâlet onun civârından
gelir bu âile·i bî|günâhı ifnâye !

= ■ =

BALIKCILAR

— Bu gün acız yine evlâdlarım, diyordu peder, bu gün acız yine; lâkin yarın, ümîd ederim, sular biraz daha sâkinleşir... Ne çâre, kader!

— Hayır, sular ne kadar coşkun olsa ben giderim, diyordu oğlu, yarın sen biraz ninemle otur; zavalhıcık yine kaç gündür işte hasta...

— Olur;

biraz da sen çalış oğlum, biraz da sen çabala; ninen baban, iki miskin, biz artık ölmeliyiz... Çocuk düşündü şikâyetli bir nazarla: — Ya biz, ya ben nasıl yaşarım siz ölürseniz?...

Hâlâ

dışarda gürlüyerek kükremiş bir ordu gibi döğerti sâhili binlerce dalgalar asabî.

— Yarın sen ağları gün doğmadan hazırlarsın; sakın yedek biraz ip, mantar almadan gitme... Açınca yelkeni hiç bakma, oynasın varsın; kayık çocuk gibidir: Oynuyor-mu kaydetme, dokunma keyfine; yalnız tetik bulun, zîrâ deniz kadın gibidir: Hiç inanmak olmaz hâ!

Deniz dışarda uzun sayhalarla bir hırçın kadın gürültüsü neşreyliyordu ortalığa.

— Yarın küçük gidecek yalnız, öyle-mi, balığa?

— O gitmek istedi; «Sen evde kal!» diyor...

— Ya sakın

o gelmeden ben ölürsem?...

Kadın bu son sözle

düşündü kaldı; balıkçıyla oğlu yan gözle
soluk dudaklarının ihtizâz-ı hâsirine
bakıb sükût ediyorlardı; başlarında uçan
kazâyı anlatıyorlardı böyle birbirine.
Dışarda fırtına gitdikce pür|gazab, cûşân
bir ihtilâc ile etrâfa rağşeler vererek
uğulduyordu...

— Yarın yavrucak nasıl gidecek?

Şafak sökerken o, yalnız, bir eski tekneceğin
dügümlü, ekli, çürük ipleriyle uğraşarak
ilerliyordu; deniz aynı şiddetiyle şırak -
şırak döğüb eziyor köhne teknenin şişkin
siyah kaburgasını... Âh acılık, âh ümîd!
Kenarda, bir taşın üstünde bir hayâl-i sefid
eliyle engini gûyâ işâret eyliyerek
diyordu: «Haydi, nasıybin o dalgalarda, yörü!»
Yörür zavallı kırık teknecek, yörür; «Yörümek,
«nasıybin işte bu!... Hâlâ gözün kenarda... Yörü!»
Yörür, fakat suların böyle kahr-ı hiddetine
nasıl tahammül eder eski, hasta bir tekne?...

* * *

Deniz ufukda, kadın evde muhtazır... ölüyor:
Kenarda üç gecelik bâr-ı intizâriyle,
bütün felâketinin darbe-i hasâriyle,
tehî, kazâ|zede bir tekne karşısında peder
uzakda bir yeri yumrukla gösterib gülüyor;
yüzünde giryeli, muzlim, boğuk şikâyetler...

HALÛK'UN BAYRAMI

Baban diyor ki: «Meserret çocukların, yalnız
 çocukların payıdır! Ey güzel çocuk, dinle;
 fakat sevincinle
 neler düşündürüyorsun, bilir-misin?... Babasız,
 ümîdsiz, ne kadar yavrucakların şimdi
 sıyâh· mâteme benzer terâne-i iydi! (*)
 Çıkar o süsleri artık, sevindiğin yetişir;
 çıkar, biraz da şu öksüz giyinsin, eğlensin;
 biraz güzellersin
 şu rû·yi zerd·i sefâlet... Evet, meserretedir (**)»
 çocukların payı; lâkin senin sevincinle
 sevinmiyor şu yetim, ağlıyor... Halûk, dinle!

PÂRE VE HAYAT

«Bu çok güzel, bakınız; çok güzel bu, çok zengin...»
 Ve, bir bebek gibi, sırtında süslü bir pelerin
 ağır ağır dönüyor karşınızda; siz bakıyor,
 beğendinizse güzel, yoksa hiç sıkılmıyarak
 «Hayır, fenâ!» diye reddeyliyorsunuz... Bir hakk;
 bu hakk sizin kesenizden parıl parıl akıyor!

(*) Bayramının şarkısı mâtem bağırışmalarına benzer!

(**) Şu sefâletten saramış yüz...

Parıl, parıl... Bize her hakkı bahşeden bu denî (*)
 bu müfteris, bu mülevves parıltı!... İşte ganî,
 (veya) faqîr, ona herkes, onun şeâmetle
 tasadduk ettiği iqbâle müftaqir, müştāk.
 Zavallı kız, seni karşımda döndüren de o bak;
 o, hep o, hep o mülevves, o müfteris kütle!

VERİN ZAVALLILARA!

— Balıkesir musâbîni için —

Harâb-ı zelzele bir köy... Şu yanda bir çatının
 çürük direkleri dehşetle fırlamış; öteden
 çamur yığıntısı şeklinde bir zemin katının
 yıkık temelleri manzûr; uzakda bir mesken
 zemîne doğru eğilmiş, heman sukut edecek;
 önünde bir kadın... Of, artık istemem görmek!

Bu levha kalbimi tahrîk içinse, kâfidir;
 tasavvur eyliyemem bir yürek, velev münkir,
 velev haşîn ü mülevves ki böyle bir hâli
 görüb-de sızlamasın... Şimdi siz bu timsâli,

(*) Parıl-parıl... Bize her hakkı bağışlayan bu aşağılık,
 bu yırtıcı, bu pis parıltı!... İşte zengin,
 veya fakir, ona herkes, onun şumlukla
 bir sadaka gibi verdiği saâdete boyun eğmiş, onu özler.

bu levh-i mâtemi her türlü dehşetiyle alın, (*)
 şu muhterem vatanın bir kenâr-ı bâridine;
 bütün o manzara-i cân|şikâfı bir-de kalın
 ridâ-yi berf ile örtün ki titresin-de yine
 — içinde saklıyarak sûziş-i felâketini —
 yabancı gözlere göstermesin sefâletini...
 Nasıl tahammül eder sonra karşısında bunun,
 bunun, bu sahne-i pür|ye's ü girye|meşhûnun
 biraz hamîyyet ü rikkatle sızlıyan dil-i pâk?...

Derin, iniltili çarpıntılarla sine-i hâk
 teessürâtını söyler bu levh-i âlâma;
 sizin de kalbiniz elbet acır, değil-mi? Verin,
 verin şu dullara, yoksul kalan şu eytâma,
 verin enînine gâyet, şu bir yığın beşerin!

(*) Böyle bir mâtem levhasını her türlü dehşetiyle alın,
 şu muhterem vatanın kış ortasında bir yerine;
 onun o yürekler parçalayıcı manzarasını sonra
 kalın bir kâr perdesiyle örtün ki orada titresin de gene
 — felâketinin bütün acılarını içinde saklıyarak —
 yabancı gözle göstermesin sefâletini...

DÜN GECE

Sâhil zalâm içinde; donuk bir parıltı var
yalnız şu birkaç evde; birazdan siner, batar
onlar da, hep karanlık olur. Bir kalın nikâb

örter birer birer
gündüz hayâtının bütün evsâhını... Beşer
bilmem ki hangi seyyiesinden edib hicâb,
zulmetle perdeler o likâ-yi siyâhını...

Sen, ey semâye mağkes-i reyyân olan deniz,
kanlarla, lâşelerle bulanmaz miyâhını
gönder, şu paslı çehreyi silsin; biraz temiz
bir yüzle belki bir iki gün süslenib hayât,
iğrenmez Âdemoğlunu gördükce kâinât.
Gönder, şu dalgalar yıkasın şeyn-i hilkati...
Lâkin hayır, senin ne ümûrun? Bu hizmeti
senden ne hakkla bekliyorum?... Sen, güzel deniz,
hissiz, vazîfesiz,

her günkü inşirâhına dal; çırpın, oyna, ak;
sâfi köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
sarsın hayâl ü rûhu; sarılsın, kucaklasın
hulyâ-yi aşk u san'ati zümrüd kanadların!

* * *

Bağzan bu muhteşem geceler, sen derin derin
başlarsın ihtizâsına bir organûn gibi;
birden cevânibi
intâk edib sadâ, duyulur gizli bir enîn.
Sâhil, gunûde kütle-i deycûr, ufuk abûs;
gök pür|sehâb u zıll, ona sen mehbîb-ı ukûs...

DÜN GECE

Sâhil kapkaranlık; donuk bir parıltı var
 şu birkaç evden yalnız; birazdan o da siner, batar
 onlar da hep karanlık olur. Bir kalın peçe
 örter birer birer

gündüz hayatının bütün kirlerini... İnsanoğlu
 bilmem ki hangi kusurlarından utanıp
 karanlıklarla perde çekmek ister, o karayüzüne...

Sen, ey deniz ki, kanıksadığını göklere aksettirirsin;
 kanlarla, lâşelerle bulanmaz sularını
 gönder, şu paslı çehreyi silsin; biraz temiz
 bir yüzle belki bir-iki gün sülenir de hayat,
 adamoğlunu gördükçe iğrenmez kâinat.
 Gönder şu dalgalarını yıkasın yaradılışın bu lekesini...
 Lâkin hayır, senin ne vazifen? Bu hizmeti
 senden ne hakla bekliyorum?... Sen, güzel deniz,
 hissiz, vazifesiz,

her günkü keyfine bak, çırpın, oyna, ak;
 sâf köpüklerin, o ipek saçların, bırak,
 sarsın hayâlimi, rûhumu; sarılsın ve kucaklasın
 aşk ve sanat kuruntularını, zümrüt kanadların!

* * *

Bâzan bu pek muhteşem gecelerde sen derin-derin
 seslenmeğe başlarsın bir org gibi;

birden bütün her tarafı
 dile getirir bu ses, gizli bir inilti duyulur gibi.
 Sâhil, uyumuş karanlık bir yığın, ufuk suratsız;
 gök, karanlık ve bulutlu, ancak sen, bir kurtuluş alanı...

Gergin kanadlarıyla muazzam birer ukâb
tecsîm eden bulutlar o mevvâc-ı pür|şitâb
sathında parça parça yüzer, titreşir, söner;
gönlüm sanır: Emelleri... ulvî küşâde|per,
magrûr, azıym emelleri kalb-i hamîyyetin,
pîşinde intihâr ediyor zulm ü zilletin!

— Kayalar: 12 Haziran, 1324 —

RAMAZAN SADAKASI

— Köprüde —

Soğuk, soğuk... Acı bir nevha-i teşekkîsî
yolunda kalb-i hayâtın, gelir enîn-i riyâh;
soğuk, soğuk... Denizin lerze|dâr-ı girye sesi
eder yüreklere târî bir ihtizâz-ı cenâh.
Delik paçavralar altında bir küçük seyyâh...

«Efendiler, ne olur? Ben faqîrim işte...» Sükût;
«Efendiler, acıyın...» Pür|vekâ u bî|ârâm
efendiler geçiyor; yavrucak soluk, mebhût,
nazarlarında hazîn bir edâ-yi istirhâm,
çolak eliyle verir her geçen hayâle selâm.

«Efendiler, Ramazan'dır... Mübârek akşamdır...»
Zavallı tıfl-ı sefâlet, zavallı ömr-i tebâh!
«Efendiler, acıyın, ben garîbim işte...» Hayır,
akın akın geçen erbâb-ı igtizâz ü refâh
eder bu kirlî, bu yırtık sadâdan istikrâh.

Gergin kanadlarıyla büyük birer kara kuşu
andıran bulutlar ve o çılgın dalgalar
senin yüzeyinde parça-parça yüzer, titreşir, söner.
İçim sanır ki: Vatan-sever bir yüreğin bütün
ümitleri... yüce ve kanadlı, onurlu büyük emelleri,
zulmün ve alçaklığın karşısında intihar ediyor.

RAMAZAN SADAKASI

Soğuk, soğuk... Rüzgârların iniltisi,
hayat kalbinin en acı bir şikâyet feryadını andırıyor.
Soğuk, soğuk... Denizin ağıhyan titrek sesi,
yüreklere bir kanad çırpıntısı hissini veriyor.
Bu havada delik paçavralar altında bir küçük dilenci...

«Efendiler, ne olur? Ben fakirim işte...» Ses yok;
«Efendiler, acıyın...» Efendilerin burnu havada,
efendiler durmadan geçiyor; yavrucak soluk, şaşkın,
bakışlarında hazin bir yalvarış edâsı var,
çolak eliyle her geçen gölgeye selâm veriyor.

«Efendiler, Ramazan'dır... Mübârek akşamdır...»
Zavallı sefâlet çocuğu, zavallı heder olan ömür!
«Efendiler, acıyın, ben garibim işte...» Kim duyacak?
Akın-akın geçip giden varlıklı ve mesut adamlar
bu kirli, bu yırtık sestten hattâ tiksiniyor.

Soğuk, soğuk... Asabî darbelerle bir yağmur
 ufukda parçalanan bir sehâbe hiddetle
 gelib likâ-yi zelîl-i hayâtı kamçılıyor.
 Soğuk, soğuk... Bu tehammül|gezâ bürûdetle
 çocuk harâb olacak; âh, ey seâdetle,

o süslü haclelerin sîne-i muattarına
 koşanlar, işte bir insan ki inliyor nefesi;
 bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
 bu artık işliyemez; hissa-i mesâîsi
 sizindir işte, verin, susdurun bu hasta sesi!

CEZÂ-YI MENSİYYET

Unutulmak... Yığın yığın tozlar,
 küller altında muztarib, muztarr
 beklemek, beklemek; soğuk, sâmit
 bir derinlikde aynı bir meyyit,
 aynı bir müstehâse, bir mağden,
 bir kırık taş; hayır, bu şeylerden
 daha mağnâsız, âdetâ bir sis,
 bir duman, bir adem; fakat zî|hiss
 bir adem; bir adem, fakat yaşayan,
 çarpınan, uğraşan, koşan, arayan
 bir adem, bir hayât-ı mahrûme.
 Unutulmak... O gavr-i meş'ûme

*Soğuk, soğuk... Sinirli çarpıntılarla bir yağmur
ufukta parçalanan bir buluta kızarak
gelip şu hayâtın en hakir çehresini kamçılıyor.
Soğuk, soğuk... Dayanılmaz bu havada
çocuk harab olacak; ah, ey saâdetle*

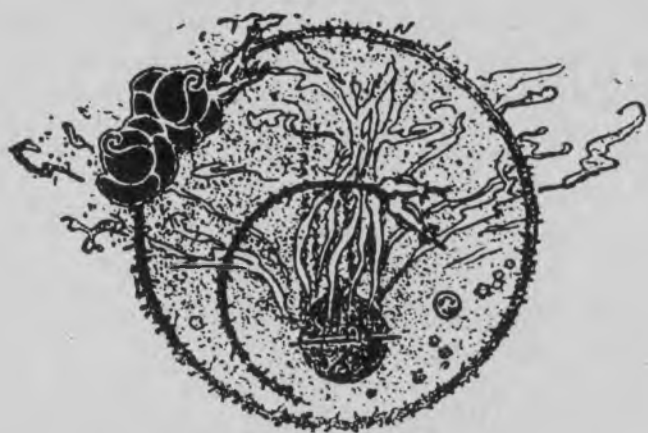
*o süslü gelin odalarının kokulu kucaklarına
koşanlar, işte bir insan ki inliyor nefesi;
bakın şu sıska, şu çıplak, şu eğri kollarına;
bu artık işliyemez, onun çalışmasının hissesi
sizindir işte, verin, susturun bu hasta sesi!*

müstemirr bir sukût-ı ümmîdin
sadme-i kâhiriyle in, in, in!
Sonra hep böyle, hep sukût u üfûl;
mütemâdî, müebbeden mechûl.

Unutulmak... O bir tahaccürdür,
ki berâber, muhîtimizde yörür!

BÖLÜM

V

FİKİR ESERLERİ:

	Sahife
1. — KARI'LERİME, —	158
2. — TEFEKKÜR, —	160
3. — TEFELSÜF, —	160
4. — MÜKEDDER, —	162
5. — KAYA KİTÂBESİ, —	164
6. — YAŞADIKCA, —	164
7. — BİR FEYLESOFA, —	166
8. — BALIKÇILAR, —	166
9. — SERHOŞ, —	168
10. — KENDİ KENDİME, —	170
11. — BİSİKLET, —	170
12. — BÜYÜK İKRÂMIYE, —	171
13. — HUSN-İ ÂN NEDİR, —	176
14. — SEHÂİF-İ HAYÂTİMDAN, —	178
15. — SENİN YERİNDE, —	180
16. — HALÛK'A	184

KARİ'LERİME:

Size, ey bilmediğim, görmediğim kâri'ler;
size ithâf ile neşreyliyorum bunları ben.
Size ithâf ile; zirâ, ne için ketmedeyim,
o sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz,
safha-i şîğrime ibzâl-i nigâh eylerken
belki bir noktada birden durarak, velvelesiz,
gösterişsiz iki üç katracık iysâr eyler...
Ben bu ümmîd ile teşyî-i hayât etmedeyim.

İki üç katra-i şefkat... Bu tesellî yetiştir;
şu cedelgâh-ı mukasside bütün husranla,
bütün âlâm ü fecâyigle geçen günlerimin
iki üç katradır ancak silecek mâtemimi.
Siz, ki en doğru gören bir nazar-ı vicdanla
tâ uzakdan bana bakmadasınız, müstagnî
tuhfe-i mahmedetimden... Ne samîmiyyetdir;
o bakış çehre-i eş'ârıma sâkin sâkin!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
o samîmiyyete meczûb olarak toplanıyor;
kim bilir, belki içinden biri âlâmınızın,
— Evet, âlâmınızın; çünkü elemden hâlî
yaşıyan yok... Buna bîçâre beşer katlanıyor! —
belki bir mağkes-i nâcizi olur; en âlî
yaşıyanlar bile hissetmede en müstahkar
yaşıyanlar gibidir... Aynı çamurdan bu yığın!

OKURLARIMA

Siz, ey bilmediğim, görmediğim okurlarım!
 Sıze bunları ben, armağan olsun, diye sunuyorum.
 Size armağan olsun, diye; çünkü neden saklıyayım,
 o sizin görmediğim, bilmediğim gözleriniz,
 şiirlerimin sayfalarına cân ü gönülden bakarken
 belki bir noktada birden durarak sessiz ve
 gösterişsiz iki-üç damlacık akıtır...
 İşte ben hayâtımı bu ümit ile uğurlamaktayım.

İki-üç şefkat damlası... Bana bu avunma yetişir;
 şu sıkıntılı çekişme dünyasında bütün haraplıklarla,
 bütün ıztırap ve fâcialarla geçen günlerimin
 ancak o iki-üç damladır yasını silecek.
 Siz ki, en doğru gören bir vicdan gözüyle
 tâ uzaktan bana bakmaktasınız; bir şey ummadan
 ve şu armağanıma karşı hiçbir minnet duymadan..
 Şiirlerimin yüzüne böyle sâkin-sâkin bir bakış, ne kadar
 içten bir bakıştır!

Hepsi bunlar, bu yazılmış, unutulmuş şeyler
 hep o samimîliğe kapılarak toplanmıştır.
 Kim bilir, belki içinden biri, bir derdinizin,
 — Evet derdinizin; çünkü dertsiz
 yaşıyan yok... Buna biçare insanlık katlanıyor! —
 belki küçük ve değersiz bir benzeri olur; en yüksek
 hayat sürenler bile duygulanmada, en âdi
 yaşıyanlar gibidir... Hep aynı çamurdan bu yığın!

TEFEKKÜR

Zemân olur ki, düşünmekden ihtirâz ederim;
müfekkirem o zaman bir nihâle benzer ki,
alil ü rağşe|nümâ şâh|sâr-ı bî|berki
şikest olur küçücük darbesiyle bir kanadın.
O gün, fasiyh u muakkad, bütün neşîdelerim
harâb-ı girye birer levha-i teessürdür.

Bu gözyaşıyla silinmiş nükûş-i hasretten
bakıp çıkarmağa saġyeylerim de bir maġnâ,
şu gafletimden edib sonra kendim istihyâ
derim: Zevallı! Hayâl-i muhâle aldandın;
«Çıkar-mı reng-i hakıykat ukûs-i hayretten?»
Bu söz bakılsa bir enmûzec-i tefekkürdür...

Hayır, îâneti yokdur tefekkürün bunda,
bütün şiirlerimin rûhu bir tekeddürdür
ki, dem|be|dem duyarım kalb-i nâle|meşhûnda.

TEFELSÜF

Evet, nasıl veriyorsam bu nazma şimdi emek,
şu cümlelerde, şu nesc-i raqık-ı san'atde,
nasıl bu cehdimi kâbilse anlamak, görmek,
nasıyb-i ömrüm olan nekbet ü seâdet de
gelir vücûda bütün kedd-i ihtiyârımla.

DÜŞÜNME

Zaman olur ki düşünmekten sakınırım;
 düşüncem o zaman bir küçük fidana benzer ki
 titriyen, zayıf ve yapraksız dalı
 bir kanadın hafif bir dokunuşuyla kırılıverir.
 O gün, bozuk-düzen, bütün şiirlerim
 ağlamaktan harap olmuş birer keder levhasıdır.

Göz yaşıyla silinmiş bu özlediğim nakışlardan
 bir mâna çıkarmaya çalışırım da,
 şu budalalığımдан sonra kendim utanarak,
 derim: «Zavallı! Olmıyacak hayâl aldandın;
 şaşkınlık yankılarından hakikatın rengi görünür mü?»
 Bir bakıma bu söz pekâlâ düşünme örneğidir...

Hayır, düşünmenin yardımı yoktur burada,
 bütün şiirlerimin rûhu ancak kederlenmedir
 ki, inliyen kalbimde onu zaman-zaman duyarım.

FİLOZOFLAŞMA

Evet, bu şiire şimdi nasıl emek veriyorsam,
 Okuduğunuz şu cümlelerde, şu sanatın ince dokusunda
 nasıl bu çalışmamı anlamak, görmek kabil oluyorsa;
 ömrüm boyunca nasibim olan felâket ve saâdet de
 kendi istek ve çalışmalarım ile vücuda gelir.

İçimden eğlenirim bağzı igbirârimla:
Benim yapan bu hayât·ı melûl ü mes'ûdu,
benim veren o ruhâm·ı haqîre keyfimce
şu vaz'·ı dilberi, yâhud bu şekl·i merdûdu;
benim elimde benim benliğim de bâzîçe...

MÜKEDDER

Başka bir dest·i saht içinde elim;
pek muhakkak, bu ibtihâl·i beşer...
Bana ömr·i alîl münfa'ilim
iki agreb hüviyyet arzeyler:

Biri dâim cenâh·ı gayretle
evc·i âmâle yükselir gibidir;
biri nevmîd bir sükûnetle
sönmek ister... Fakat değil kâdir.

Kağr·ı mahfisinde bir leylin
biri hâb·ı huzûra mâil iken,
biri mahzûz olur didinmekden.

Bu tehâlüfdür işte her meylin
mahveden bende rûh·ı lezzetini,
mahveden rûhumun seâdetini!

Bâzı dargın fikirlerimle içimden eğlenirim:
 Kederli, şen ne kadar hayâtım varsa ben yapıyorum,
 benimdir veren o âdi mermere — keyfime göre —
 ya şu çok güzel pozu, veya beğenilmez bu şekli;
 hâsılı benim benliğim de benim elimde bir oyuncak...

KEDERLİ

Elim, başka, sert ve pek kuvvetli bir elin içinde;
 pek muhakkak, bu bir insanlık yakarışdır...
 Benim hasta, küskün hayatım, bana
 çok garip iki benlik gösterir:

Biri dâima titiz bir çalışmanın kanadıyle
 amacımın en üst katına yükselir gibidir;
 biri ümitsiz bir sükûnetle sönmek,
 yokolmak ister... Fakat olamaz.

Biri, bir karanlık gecenin saklanacak derinliğinde
 rahat bir uyku isterken, öteki
 uğraşıp didinmeden memnurluk duyar.

İşte bu ayrılıktır ki, bütün arzularımın
 tath rûhuru mahveder, öldürür.
 mahveder, öldürür, rûhumun saâdetini!

(Âşîyan'da bir kayaya kendi eliyle
kazıyarak yazdığı bir kitâbe)

Ey taş, sen ey kitâbe·i jengîn·i kün|fekân,
bir ser|şikeste heykel·i bül|hevli andıran
vaz'ınla seyr·i hilkat edersin, pür|iştibâh
etdin-mi bâri sen o büyük sırrı iktinâh?
Sen bâri anladın-mı, sen ey kalb·i zî|huzûr.
hep taş yüreklerin neye âlemde şevk u sûr?

YAŞADIKÇA

Evet, bu dağları aşdıkca böyle tırmanarak,
evet, bu dalgaların sath·ı bî|karârında
şikeste, güm|şüde, âvâre, hâr u müstagrak,
yuvarlanıb zedelendikce... İsterim koşmak!

Önümde bir gece, bir gavr·i lâciverd·i zalâm,
derinleşir beni pûyân görüb kenârında;
derinleşir ve güler... Ben, alîl·i bî|ârâm,
uçan bu gölgeyi teshîyre eylerim iqdâm.

O zıll·i mübhem·i sâir, o mevceler, o cibâl
birer misâl·i emeldir ki reh|güzârında
görür bülend ü mutarrâ, edersin istiğcâl;
bütün teab, yine kâbil değil fakat ihmâl:

Sever hayâtı beşer, tâ ser·i mezârında!

(KAYA YAZITI)

*Ey taş, sen ey varlık âleminin paslı kitâbesi,
başı kırılmış bir sfenks heykelini andıran
durumunla, şüpheli-şüpheli, yaradılışı seyredersin;
anladın mı bâri o büyük sırrı sen?
Sen bâri anladın mı, sen ey huzur içindeki kalb,
hep taş yürekli, âlemde neye şenlik ve sevinç içinde?*

YAŞADIKÇA

*Evet, bu dağları böyle tırmanarak aştıkça,
evet, bu dalgaların çalkanın yüzeyinde
kırık, ezik, âvare, hor ve kendinden geçmiş,
yuvarlanıp örselendikçe... Daha çok koşmak isterim!*

*Önümde bir gece, karanlıkların lâcivert bir derinliği,
beni kenarında koşuyor görünce daha da derinleşir;
derinleşir ve güler... Ben, durmak bilmiyen kötürüm,
uçan bu gölgeyi tutmaya çalışırım.*

*O yürüyen belirsiz karanlık, o dalgalar, o dağlar
bিরer emeli andırır ki, yolunun üstünde
onları yüksek, güzel şeyler gibi görür ve acele edersin;
bütün bir yorgunluk, fakat savaştırmak imkânı yok;*

İnsanoğlu bu hayatı, ta mezarının başına kadar sever!

BİR FEYLESOFA

Soruyorsun ki: Böyle hâk|âlûd
bir hayâtın niçin mukayyedisin?
Hangi zevkıyle hangi hiss ü vücûd
seni meşgûf-i ömr eder ve niçin?

Ben de sorsam: Nasıl garâbet-i rûh
böyle bir hırs-ı merk eder hâsıl?
Hangi hükmiyle hangi hikmet-i rûh
sizi meshûf-i mevt eder ve nasıl?

O telakqî de iğtibârîdir,
bu telâkqî de... Bence mevt ü hayât
«Bir ölür, bir doğar!» meâlinde

bir tesellî-i ıztırârîdir.
Yaşarız böyle cümlemiz, heyhât,
müteharrik nüûş hâlinde!

BALKCILAR

Açık tesâdümler-i emvâc-ı kahre sîneleri,
bির kayıktan ibâret bütün hazîneleri,
bির kayık ve tükenmez bir ihtiyâc-ı sebât;
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü sâiyân-ı hayât
— ki titrer ağlarının her telinde zehr-i memât, —
niçin, sorun, bu takâzâ-yı ömre katlanıyorlar,
nasıl, ne hisse şu girdâb-ı gamda çalkanıyorlar?...

BİR FİLOZOFA

Soruyorsun ki: böyle toprak olacak
bir hayata niçin bu kadar düşkünsün?
Hangi zevk ile, hangi gönül hissiyle ve niçin,
kendinden geçercesine hayâta bağlanırsın?

Ben de sorsam: Nasıl bir ruh acayıplığıdır ki
böyle şiddetli bir ölüm arzusunu meydana getirir;
hangi ruh felsefesi, hangi karâriyle ve
nasıl, sizi ölüme böyle susatır?

O anlayış da kendine göredir,
bu anlayış da... Bence ölüm ve hayat
Bir ölür, bir doğar« mânasında

zoraki bir avunmadır.
Hepimiz böyle yaşamaktayız, ne yazık,
yürüyen canlı ölümler hâlinde!...

BALIKÇILAR

Kahır dalgalarının vuruşlarına göğüsleri apaçık,
bিরer kayıktan ibâret bütün hazineleri,
bিরer kayık ve bitmez - tükenmez bir muhtaçlık.
Şu kır bıyıklı, yanık yüzlü hayat ırgatları
— Ki, ağlarının her bir telinde ölüm zehirleri titrer, —
sorun, bu çekilmez hayâta niçin katlanıyorlar;
nasıl, ne hisle şu gamlı girdapta çalkanıyorlar?...

Hayır, süâle mahall yok; sunûf-i hâr-ı beşer
 bütün o soytarının aynıdır ki, pâ|ber|ser,
 tuhaflık etmek için yerde elleriyle gezer;
 tuhaflık etmek için, güldürüp kazanmak için!
 Zavallı soytarı, uğraş hayâta kanmak için...
 Bu böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
 ya sen hayâtını satmış değil-misin?... Öleceksin!

S E R H O Ş

Bir siyeh|neş'e mest-i lâyağqıl
 gidiyor, çarpa çarpa kendisini;
 dinlemek, anlamak değil kâbil
 bir hırıltıyla inliyen sesini.

Titriyor dest-i nekbetinde hayât
 bir mülevves paçavra hâlinde;
 saklı yüzlerce müfteris hevesât
 alnının çîn-i infiâlinde.

Gülme biçârenin sefâletine;
 kim bilir, belki bir tabîatdır
 ona yetmiş yıl önceden mevrûs;

kim bilir, belki — muztarib, meâyûs —
 onu mahkûm eden şu zilletine
 seni mesûd eden muhabbetdir!

Hayır, sormaya mâna yok; insanın şu amele tabakası
 gördüğümüz o soytarılara benzer ki, ayakları yukarıda
 — tuhaflik etmek için — yerde elleriyle gezer;
 tuhaflik etmek için, güldürüp kazanmak için!
 Zavallı soytarı, uğraş bakalım, hayâta kanmak için...
 Bu, böyle işte, için ağlıyor, fakat güleceksin;
 ya sen hayatını satmış değil misin?... Öleceksin!

SARHOŞ

Körkütük bir karaltı hâlinde
 kendisini çarpa-çarpa gidiyor;
 hırıltılarla inildiye sesini
 dinleyip anlamak mümkün değil

Onun yaşadığı hayat, uğursuz benliğinde,
 kirli bir paçavra hâlinde titriyor;
 alnındaki kızgın çizgilerde ise
 yüzlerce canavar hevesler saklıdır.

Bîçarenin bu sefâletine gülme;
 kim bilir; belki bir yaradılıştır ki,
 ona yetmiş yıl önceki dedelerinden kalmış;

kim bilir, belki — acı çekmiş, derde düşmüş —
 onun şu aşağılık kötü durumu, belki,
 seni saâdete erıştiren «aşk» yüzündendir!

KENDİ KENDİME

Bir buçuk, işte bir buçuk sâet
bir küçük, rûhsuz neşîde için;
bu kadar sa'y, iğtinâ, zahmet
topu bir kıt'a, yâ kasıyde için.

Âh ey piş-i istifâdemden
bî|tevakvuf uzaklaşan mevecât,
ey mübârek dakıykalar, sizi ben
böyle gaybeylemekdeyim, heyhât!

Bilirim: Bir nefesde, bir demde
koca bir kâinât-ı zinde doğar;
canlanır bir hayât, bir hilkat.

Öyle zî|rûh var ki âlemde
bir buçuk sâ'etin içinde doğar,
yaşar, itmâm-ı ömreder... İbret!

BİSİKLET

Uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde,
geçen şu tâze kadın bir nümûne-i hevesât;
ayaklarında kanadlarla sanki aşk u hayât
uçar, uçar gibi kumlar, çemenler üstünde.

Meşâm-ı rûha emel lezzetinde neşrediyor (*)
 ten-i raqîqı bahârın esîr nâkhetini;
 şitâbı, titreterek sîne-i tarâvetini;
 pırıl pırıl uçuyor, muttasıl uçub gidiyor.

Uçub uçub gidiyor; sonra pür|gurûr u garâm
 zemîne resm ile bir nazlı hatt-ı istifhâm:
 «Güzel değil-mi şu hâlim, bakın!» diyor... Parlak,

güzel, evet bu revişler, güzel bu câzibeler,
 güzel; fakat bu tehâlûk nedir, değilse eğer
 hayâtı bir kaç adım fazla koşdurup yormak?...

BÜYÜK İKRÂMIYE

Kazanmış bir gazete muharriri lisânından

Şimdi artık hayâtı anlıyorum...
 Eskiden her bakışta gözlerime
 âteşin bir karartı akseyler:
 «İşte, derdim, bu; işte ömr-i beeşr
 «sen bu zulmetde böyle çarpınarak
 «biteceksin, zavallı cism-i zelil!
 «Sen bu zulmetde böyle müstagrak,
 «aynı bir torba, bir yığın toprak;

(*) İnce, güzel vücudu, baharın esiri kokusunu
 ruhlara bir emel lezzetiyle koklatıyor;
 bisikletin hızı, tâze vücudunu titreterek

«öyle toprak ki ac, susuz, cansız...»
 Ooh! Bak şimdi, şimdi pâyansız
 bir meserretle, işte mesrûrum!
 Şimdi peymâne-i seâdetimin
 neş'esinden biraz emân bularak,
 çehre-i kâinâta, servetimin
 mübtesim gözleriyle bakdıkca,
 gülüyor pîş-i inşirâhımda
 sarışın bir cihân-ı hubb ü neşât.

Sarışın... Âah, şimdi her şeyde (*)
 bu sıcak levn-i muhteşem zâhir;
 bir müzehheb perî hikâyesidir
 duyduğum her sadâ-yi nâzende.
 Sarışın... Tıbkı leyl-i hulyânın
 beni meshûr eden sitâreleri;
 sarışın tıbkı fecr-i nîsân'ın
 mütenevvir sehâib-i güheri;
 sarışın her çiçek bu cennetde.
 Sanki bir dest-i pür|mehâretde

(*) Sarışın... Ah, şimdi her şeyde
 bu sıcak, muhteşem renkli görünüyor;
 sanki bir altınlı peri hikâyesidir
 duyduğum her nazlı ses.
 sarışın, tıpkı bir nisan sabahının
 beni büyüliyen yıldızları gibi;
 sarışın, tıpkı bir nisan sabahının
 nurlu cevâhir bulutları gibi;
 bu cennette her çiçek sarışın.
 Sanki çok usta bir elde

ufalanmış yığınla nûr u zeheb, (*)
 sonra etrâfa püskürtülmüş hep.
 Ooh! Bak şimdi anlıyor gibiyim
 kâinâtın lüzum-ı hilkatini,
 gecenin, gündüzün hakikatini.
 Neydi evvelki hâl-i münkesirim?
 Yarı ac bir hayât-ı pür|halecan;
 gündüzün dâimâ harâb-ı teab,
 gece bir meyyitâne hâb-ı teab
 ki bulur ıztırâb ile pâyan...
 Buna katlanmışım, bakın, o zaman!
 Şimdi hattâ inanmıyor fikrim,
 o kadar kahrolur-mu hiç insan?...
 Aah! Birden şu inqılâb-ı nasıyb
 bana sevdirdi kâinâtı bütün;
 hani evvelki ben, o merd-i gariyb?
 Bulabilsem o serserîyi bugün
 bir avuç altun eyleyib ihsan:
 «Haydi git, derdim, elverir husran!»

Sâhib-i mâlikâne-i servet; (**)
 kağr-ı peygüle-i şükûhumda,
 ben emînim ki şimdi herkesden

(*) Bir yığın nur altın ufuklanmış,
 sonra hep etrafa püskürtülmüş.

(**) Servet arâzisinin sahibi gibi,
 şanlı-şerefli köşemin sıcak derinliğindeyim.
 Ben inanıyorum ki, şimdi herkesten

— hep o evvelki fakre mahsûben — (*)
gelecek bir hediye-i hürmet.

Para... Ey şems|pâre-i âmâl, (**)
ey güzel mağden... Ooh, ey leb|riz
kise-i şuğle|reng-i fecr|âmîz,
gülüyor gül yüzünde istiqbâl!
Ne büyük bir delil-i kudretsin,
rehber-i tâli-i seâdetisin,
câzib-i ibtisâm-ı şöhretsin,
en müşağşağ tezâd-ı ibretsin!
Sana iğlân-ı gayz eder-de yine
beşeriyet koşar, gelir sesine.
Ey muazzez melike-i hevesât,
zîr-i pâ-yi şehâmetinde hayât;

(*) —hep o evvelki yoksulluğa bedel—
bir saygı armağanı gelecektir.

(**) Para... Ey arzular güneşinin küçük parçası,
ey güzel mâden... Oh, ey gür bir
fecir aydınlığı renginde olan kese,
gül yüzünde gelecek günler hep gülüyor!
Ne büyük bir iktidar kılavuzusun,
saâdet tâlihine yol gösterirsin,
gülüşmeler getiren bir şöhretsin,
ne parlak ibretler zıddısın; çünkü
herkes sana kinini ilân eder de gene
beşeriyet koşar, gelir sesine.
Ey heveslerin kutlu ecesi,
hayat, kuvvetli ayağının altındadır;

şükr ü minnet birer şeref|hâhın, (*)
 ser|fürûlar nisâr·ı şeh|râhın!
 Açılır eyleyince sen ibrâm
 en kavî, en güzîde bab·ı merâm.
 Kapılan pençe·i teaddîne
 ağlasın kendi zağf u zilletine...

Para, derler ki, akla reh|zendir;
 bence hiç şübhe yok ki sendendir,
 ey güzel cevher·i füsûn|perver,
 rûhu ecsâda bağıyan teller;

varsa hattâ beşerde bir vicdan,
 ya gümüşdendir o ya altundan!

(*) teşekkür ve minnet senin şeref duacılarıdır,
 başeğmeler, bulvarının etrafa saçtıklarıdır!
 Sen biraz zorlayıverdın mi, hemen
 en kuvvetli, en seçkin arzuların kapıları açılır.
 Senin cefâlı pençene kapılanlar
 kendi eksikliğine ve âdiliğine ağlasın...

HÜSN-İ ÂN NEDİR?

— Büyük bir süâlin küçük bir cevâbı —

Rübâbımın şu kırık tellerinde vaktiyle
 boğuk bir âksini titrer duyunca keyfimden
 onuncu kat göke yükseldiğim; şu her meyle,
 her ihtiyâca, her ümmîde karşı kahkaha|zen
 mizâcımın bütün iqbâl-i dehri tekmeliyen
 vekâretiyle berâber sönük, donuk, nâçiz
 bir ihtizâzını tesbit edince çırpınarak
 önünde secde|güzâr olduğum o vecd|engiz
 sürûd-i hüsn, nedir?... Hüsn ü ân nedir? Mutlak
 bir iltimâ-i hakıykat-mi? — Yoksa bir muglak
 nühüfte nükte-i hilkat-mi? — Bilmem; Eflâtûn,
 Hegel de bilmiyor... Onlar ki râz-ı ekvânı,
 ledünn-i hilkati süzmüş; bütün hudûd-i şûûn
 avuclarında; fezâ gözlerinde; insânı,
 nebâtı, mağdeni, hayvânı belki Yezdân'ı
 didiklemiş; ve bugün — doğru yanlış — efkâre
 hitâb eden ne kadar şey tasavvur eylersen
 heman umûmunu tahkıkya, keşf ü izhâre
 muvaffak olmak için aklı reh|nümûn ederek
 peyinde mahşer-i pehnâ-i müdrikâtı gerek
 cerî adımlar atan bir nazar, gerek dalgın
 ve muhteriz yürüyen bir fikirle seyretmiş;
 evet, hulâsa: O başlar ki igtirâra yakın
 bir iğtimâd ile yükselmiş; onların müdhîş
 birer sukûta veyühud medîd bir verziş
 ve ictihâde mukâbil sükûta katlanarak

GÜZELLİK VE ÇEKİM NEDİR?

Rübabımın şu kırık tellerinde vaktiyle boğuk bir yankısını titrer duyunca keyfimden onuncu kat göke yükseldiğim; ve şu her hevese, her ihtiyaca, hattâ her ümide karşı kahkaha atan mizacımın bütün dünya niyetlerini tekmeliyen ciddiliğiyle beraber sönük, donuk, ve değersiz bir hareketini görür-görmez çırpınarak önünde secdeye vardığım, o insanı kendinden geçiren güzellik armonisi nedir?... Güzellik ve çekimi nedir? Kesin bir hakikatın ışığı mı? — Yoksa yaradılışın, içinden çıkılmaz, gizli ve güzel ifadesi mi? — Bilmem; Eflatun, Hegel de bilmiyor... Onlar ki bütün varlıkların sırrını, içyüzünü süzmüş; bütün olayların sınırı avuçlarında; gök boşluğu gözlerinde; insanı, bitkiyi, mâdeni, hayvanı belki Allah'ı didikliyerek aramış; ve bugün —, doğru-yanlış — fikirlere takılan ne kadar şey tasavvur eylersen hemen hepsini aramıya, keşfe ve açıklamıya yetebilmek için aklı kılavuz tutarak onun arkasında, anlamamız gereken engin mahşeri, gerek cesur adımlı bir bakışla, gerek dalgın ve çekingen bir fikir yürüyüşüyle seyretmiş; evet, hulâsa: O âlimler ki, gururlanmakta haklı bir güvenle yükselmiş; onların dehşetli birer yuvarlanmıya veyahut derin bir çalışma ve kanıtlarına karşılık susmaya katlanarak

önünde, âqir ü hâir, tebelbül etdiği sır
 bir iltimâ-i hakıykat-mi, yoksa bir muglak,
 nühüfte nükte-i hilkat-mi? Kim bilir?... bu sağır
 ya kör bir âdeme bir ses, ya reng aratmaktır
 Benim o kör ve sağır şahs; o ses, o reng, o hayâl,
 o ihtimâl, o heyûlâ, o sır, o mâhiyyet,
 o her tarafda, o herşeyde var ve yok gibi hâl,
 o iltimâ-i hakıykat, ya nükte-i hilkat,
 o bence rûha biraz ihtisâs-ı hürriyyet
 veren, tabîati ısı'ad eden tecellîdir;
 güzellik, işte şu çirkin hayâta bir ziynet,
 ve bir tesellîdir.

SAHÂİF-İ HAYÂTİMDAN

Bunu şıgım de söylüyor belki:
 Ben hakıykatden ihtirâz ederim;
 âsüman füşat-i kebûdiyle,
 deniz emvâc-ı pür|sürûdiyle,
 gece esrâr-ı bi|hudûdiyle
 beni terhîb eder; o füşatden
 sıkılır sanki rûh-ı pür|hazerim;
 sanki her dalga bir li anla bana
 haykırır nâ|şinîde bir magna?
 sanki leylin zılâl-i hāmûşu
 canlanır pîş-i irtiâbımda...
 Ne mükedder mizâc-ı ahvel ki
 en mülevven dem-i şebâbımda
 görerek boş hayât-ı pür|cûşu

önünde — kısır ve şaşkın — bir türlü anlıyamadıkları o sır.
 bir hakikat ışığı mı, yoksa bir muammâ hâlinde,
 yaradılışın gizli, güzel bir ifâdesi midir?... Kim bilir?...
 Bu sağır, ya kör birine bir ses veya renk aratmaya benzer.
 O kör ve sağır adam benim; o ses, o renk, o hayâl,
 o ihtimâl, o heyûlâ, o sır, o mâhiyet,
 o her tarafta, o her şeyde var veya yok gibi hâl,
 o hakikat parıltısı, veya yaradılışın nüktesi,
 o bence, rûha biraz canlanma hissi veren, ve
 tabiatı yükselten yüce bir görünüştür;
 güzellik işte şu çirkin hayâta bir ziynet,
 ve bir tesellidir.

HAYÂTIMIN SAYFALARINDAN

Bunu şiirlerim de söylüyor belki:
 ben dâima hakıktan çekinirim;
 gök geniş maviliğiyle,
 deniz şarkıcı dalgalarıyla
 gece hudutsuz sırlarıyla .
 beni korkutur; o enginlikten
 çekingen rûhum sanki sıkılır;
 sanki her dalga bir çeşit dille bana
 işidilmemiş bir mâna haykırır,
 sanki gecenin uyuyan karanlığı
 ürkek benliğimin önünde canlanır...
 Ne kederli ve şaşkı bir tabiattır ki,
 gençlik çağımın en renkli ânında,
 akıp giden şu dalgalı hayatı boş görerek

beni gâfil yaşatdı hilkatden,
tutdu âvâre her seâdetden.

Şu hazîn fîtrat·ı garîbemle
ben o seyyâha benzerim ki mehîb
çölde şemsin şuâ·ı sûzânı
yakarak gözlerinde elvânı,
görmez artık selâmet imkânı;
o zaman her yanında bir boşluk
duyarak, bir edâ·yi mâtemle
— dest·i lertzânı pîş·i çeşminde —
oturub nîm mürde vü zinde
bir tecellîye muntazır, düşünür;
bu tecellî, ki mevt·i hâildir,
ona bir şîğr içinde serhoşluk
vererek, neşve·i ümîd ile pür
bir cihan gösterir ki mugfildir...
Âh ey gaflet, ey serâb·ı nasiyb,
seni mümkün-mü etmemek tağqîb!

SENİN YERİNDE...

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
neler yapardım ben,
neler yapardım' o mübhem nazarlı gözlerle...
Senin yerinde olaydım o hüsn·i esmerle,
o tâzelikle o şûh
edâ·yi hâr·ı şebâbınla, pür|harâret·i rûh,
bütün gönülleri meshûr·i iştîyâkım eder,
ve bî|sebeb mugberr,
uzaklaşırdım... O biçâre kalbler o zaman

yaradılıştan beni habersiz yaşattı,
ve her saâdetten beni âvare etti.

Şu hazin ve garip karakterimle
ben öyle bir seyyaha benzerim ki, heybetli
bir çölde güneşin yakıcı ışığı
gözlerindeki renkleri yakarak
artık selâmet imkânı göremez olur.
O zaman her yanında bir boşluk
duyarak, bir mâtem edâsiyle
— titrek elleri gözünü kapamış —
oturup yarı diri, yarı ölü
başına geleceği bekler, düşünür;
bu tecelli, ki korkunç ölümdür,
ona bir şiir içinde sarhoşluk
vererek, ümit neşesiyle dolu
bir cihan gösterir ki, insanı aldatır...
Âh ey gaflet, ey insan kısmetinin serâbı,
seni kovalamamak mümkün mü?!

SENİN YERİNDE

Senin yerinde olaydım, güzel çocuk, bilsen
neler yapardım ben,
neler yapardım o anlaşılmaz bakışlı gözlerle...
Senin yerinde olaydım o esmer güzellikle,
o tâzelikle, o şuh
gençliğinin sıcaklığıyla, bütün ruh harâretiyle,
bütün gönülleri hasretimle büyüler,
ve sonra sebepsiz gücenir
uzaklaştırdım onlardan... O biçare kalbler o zaman

aşklariyle ve ayrılmamla onları yalvartır, inlettirir
sonra onlar sönüp dururlarken
karşılarında güzelliğimin semâsından, gülerdim uzaktan.

Senin yerinde olaydım, bütün aşk güneşleri,
durmadan bitkin,
döner, titreşirlerdi, savsaklamama karış,

senin yerinde olaydım, gururlu dudaklarımda
öpücüklerimi öldürür de,
kimsenin aşkının hazzı için harcanmazdım.

Yazık değil mi, nazlı bir melek vücut ama
sevilmeden ölmek?...

Senin yerinde olaydım, hayır, severdim ben;

ama, önce kendi güzelliğimi sevmeğe başlardım.

Bu, ruh için bir hak:

Yaşamak, biraz da kendini sevmek değil midir?...

HALÛK'A

«Nedir bu taş?» diye sordun o tombul ellerinin
uzatdığını hazef-i pür|gubârı göstererek;
berâber anlıyalım gel, o taş ne olsa gerek?...

Evet, melek çocuğum, ben o seng|pâre ile,
tahattur eyliyorum işte, yirmi yıl akdem
ölen kanaryama yapımdı hücre-i mâtem.

Kitâbesiydi şu hattlar o lahd-i mağsûmun;
çocuk, fakat yine senden epeyce yaşlı idim;
kuşum ölünce, «Bunun bir mezârı olsa!» dedim...

Husûle geldi bu tıflâne, şâirâne emel:
Açıb şu pencerenin karşısında bir küçücük
mezâr, o nağş-i garîbi kefenledik, gömdük.

Bahar idi; ona kuşlar okurdu mersiyeler, (*)
ederdi hâkini her şeb sehâbeler sîrâb,
yakardı şem'a-i türbet başında bir şebtâb...

Hikâye eyliyorum iğtidâl-i demle bugün,
fakat bu vak'aya çok ağladımdı vaktiyle;
zevallı kuşcağızım, hâtırimda şimdi bile!

(*) Bahardı; ona kuşlar ağıtlar söyler,
toprağını her gece bulutlar ıslatırdı,
ve bir ateşböceği de başucunda mum yakardı...

(†) Bahardı; ona kuşlar ağıt ezgiler,

«Bu taş nedir,» diye sordun o tombul ellerinin
 uzatdığı hazef·i pür|gubârı göstererek;
 berâber anlıyalım gel, o taş ne olsa gerek?...

Kırıldı işte bugün bir raqîq kâse gibi
 o taşla mahfaza·i hâtîrât·ı mağsûmem,
 döküldü hep reşehât·ı hayât·ı mağsûmem...

O taş meğer olacakmış bu şîğrimin sebebi!

BÖLÜM

VI

SANAT KONULARINA AİD ESERLER:

	Sahife
1. — HEYKEL · İ GİRYÂN, —	188
2. — PERİ · İ ŞİGRİME, —	188
3. — LEYL · İ VEDAĞ, —	190
4. — YAŞAMAK AŞKI, —	192
5. — AŞK U FİRÂQ, —	194
6. — FİRÂK U TELÂQİ, —	196
7. — BEYAZ YELKEN, —	198
8. — ENİN · İ GAM, —	200
9. — RESMİNİ YAPARKEN, —	202
10. — BİR HİCRÂN · İ MUVAKKAT- DEN SONRA, —	204
11. — BİRLİKDE, —	206
12. — SEN OLMASAN, —	206
13. — SENİNLE, —	208
14. — BAHARDA, —	210
15. — DİNLE, RŪHUM, —	212
16. — ŞÂİRİN ÇUBUĞU, —	214
17. — HÜCRE · İ ŞÂİR, —	216
18. — RAKIYBE, —	218
19. — ZEVALLI «EVET», —	218
20. — TİMSÂL · İ CEHÂLET, —	220
21. — BAHÂR · İ TERÂNE DÂR, —	222
22. — BİR YUDUM SU, —	223

HEYKEL-İ GİRYÂN

Bu bir mermerdi: Câmîd bir beşâset vech-i sâfında
gülümser; sonra, siz nasb-ı nigâh etdikce dikkatle,
bütün evvelki aks-i hande-i şevkîn hilâfında
samimî bir merâret gösterir, ağlardı riqkatle.

Düşen her dem'a-i mevhûme ecfân-ı sefidinden
inerken, pür|harâret, ârız-ı sengini titrerdi,
gâzâr eylerdi bir sis cebhe-i sevdâ|bedîdinden;
bu mermer sanki bir zî|rûh idi, zî|rûh-i mugberrdi.

— Nedir san'at ki taşlar canlanır sihr- temâsiyle;

nasıl berk-ı dehâetdir ki lemh-i in'ikâsiyle
hayât|engiz olur bir kütle-i câmidde?... Hayretler!

— Nedir aşkın ki ey mahkûk olan rûhumda timsâli,
nedir aşkın ki bağzan en donuk, en mürde, en hâlî
dem-i yësimde levh-i fikrimi teb'rîz-i şığreyler?...

PERÎ-İ ŞİĞRİME

Bağzan sesinde öyle derin bir inilti var,
bir hadşe var ki rûhumu karşında titretir;
Hind'in zehirli goncelerinden nümûnedir
bağzan yanaklarındaki muhriq parıltılar.

Birlikde öyle tatlı zamanlar geçer ki rûh
ister seninle bir ebedî zevk-ı imtizâc;
bağzan fakat, — Nedir bu felâketli ihtiyâc,
bilmem! — eder hayâlîme hep zulmetin sünûh.

AĞLAYAN HEYKEL

Bu bir mermerdi: Sâf yüzünde donuk bir beşâset
gülümser; sonra siz dikkatlice bakacak olursanız,
evvelce o neşeli gülüşün tatlılığına karşılık
samimî bir acılık gösterir, ince-ince ağlardı.

Beyaz göz kapaklarından dökülüyor sandığın gözyaşı
damla-damla inerken yanakları harâretle titrerdi.
Sanki aşk beliren yüzünden bir sis geçerd;
bu mermer sanki bir canlıydı, dargın bir canlıydı.

— Sanat nasıl bir kudrettir ki, büyüliyen dokunuşuyla
taşlar canlanıyor;

nasıl bir dehâ, şimşegidir sanat ki, parıltısının aksiyle
katı bir taşta hayat yaratıyor?... Hayretler!

— Nedir aşkın ki, ey sembolü ruhumda yer eden,
nedir aşkın ki, bâzen en donuk, en ölgün, en
umursamadığım
kederli ânımda bile fikrimin levhasını şiirle doldurur?

ŞİİRİMİN PERİSİNE

Bâzan sesinde öyle derin bir inilti var,
bir tırmalayış var ki karşında ruhumu titretir;
sanki Hind'in zehirli goncalarında bir nümunedir.
bâzan yanaklarındaki o ateşli parıltılar.

Birlikte öyle tatlı zamanlar geçer ki rûhum
seninle sona kadar bir kaynaşma zevkı ister;
bâzan fakat, — Nedir bu felâketli ihtiyaç,
bilmem! — hayâlîme hep karanlıkların doğar.

Günler geçer ki paslı bulutlarla kasvetin
 bir âhenin siper gibi örter semâmızı;
 ben ağlarım bu siqletin altında, bir sızı
 tâ kalbimin içinde çukurlar açar, derin...

En ber|güzîde şîgri fakat böyle bir zemân
 ilhâm edersin; işte mükâfât-ı mihnetin!
 Mısır'ın o şehriyârına benzer ki tıynetin,
 öldürmedikce, vaslını etmezdi râyegân.

= ■ =

LEYL-İ VEDAĞ

Ooh, gel... Rûh-i tabîat gibi mahmûr u hamûş,
 bu vefâsız gecenin koynunda
 kalalım bir ebedî sâniye dalgın, bihûş...
 Kim bilir, belki-de son leyle-i sevdâmızdır;
 bunda her lahza, biraz ömr-i seâdet sayılır!

Ooh, bak dalgaların cezbe-i sâfiyyetine;
 sanki bir hamle-i sevdâya açık bir sîne.

O kadar râkid ü sâkit, o kadar müstagrak,
 o kadar uykuda her şey ki heman korkulacak!

Ooh, gel gel, bu hafâlgâhe berâber gidelim;
 orda sensiz geçecek günleri tazmîn edelim.

Bir siyah kuş gibi âmâde-i pervâz ü firâr,
 bu vefâsız gecenin koynunda
 edelim gel, ebedî kalmak için bir ısrâr...
 Kim bilir, belki de son lahza-i sevdâmızdır;
 hoş geçen her dem-i sevdâ, ebediyyet sayılır!...

= ■ =

Günler geçer ki, paslı bulutlariyle sıkıntılı ağırlığın
bir demir perde gibi örter semâmızı;
ben ağlarım bu ağırlığın altında, bir sızı
ta kalbimin içinde derin çukurlar açar...

Ama en güzel şiirleri böyle zamanda
kalbimde doğdurursun; işte, eziyetlerinin mükâfatı!
Senin huyun, Mısır'ın o kudretli ecesine benzer ki,
sonra onu öldürmedikçe, kendini teslim etmezdi.

AYRILIK GECEŚİ

Ooh... Tabiatın rûhu gibi uykulu ve mahmur,
bu vefasız gecenin koynunda
kalalım biteviye, dalgın ve kendimizden geçmiş...
Kim bilir, belki de aşkımızın son gecesidir;
bu gece de her dakika biraz saâdetli ömürden sayılır!

Ooh, baş şu dalgaların insanı çeken duruluğuna;
sanki aşkın hamlesine açık duran bir kucak.

O kadar durgun, o kadar sessiz, ve kendinden geçmiş ki,
o kadar uykuda herşey ki, insanı korkutacak.

Ooh, gel gel, bu gizli yere birlikte gidelim;
sensiz geçecek gecelerin orada acısını çıkaralım.

Bir siyah kuş gibi uçup kaçmaya hazırlanan
bu vefasız gecenin koynunda
sonuna kadar kalabilmek için gel, ısrar edelim...
Kim bilir belki de son sevdâ ânımızdır,
hoş geçen her sevdâ ânı, sürüp gidecek sanılır!...

YAŞAMAK AŞKI

Sâf u mağsûm; sanki bir zanbak;
o kadar sâf idim ki fikrimden
geçebilseydi bir gün aldanmak,
yaşamaz, mahvolur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay şeydi:
Tıbbî bir zanbağın memâtı gibi
soluvertermek, fakat bu gün, şimdi
şu soğuk toprağın hayâtı gibi

solmıyan bir hayâta müftaqırım;
«Hâr u mugfil, fakat hayât olsun!»
diyorum; şimdi hâtırım, fikrim
hep şu müz'ic ümîd elinde zebun.

Yaşamak... Başka ihtiyâcım yok;
yaşamak, hem çocukca aldanarak,
öyle yıllarca, dâimâ, bir çok
zâr ü mağlûl ü muhtazır yaşamak...

Büyüyor cism-i nev|hayâtiyle
sarışın, tatlı bir çocukcağızın;
yaşamak aşkı bende her emele
olacak melce-i yegâne yarın.

YAŞAMAK AŞKI

Sâf ve mâsum; sanki bir zambak;
o kadar sâf idim ki, fikrimden
bir gün geçebilseydi, «aldanmak»,
yaşamaz, mahvolur giderdim ben.

O zamanlar bu en kolay birşeydi:
Tıpkı bir zambağın ölümü gibi
soluvermek; fakat bugün, şimdi
şu soğuk toprağın hayâtı gibi

solmayan bir hayâta ihtiyacım var;
«Kötü ve aldatıcı, fakat hayat olsun!»
diyorum; şimdi bütün gönlüm, fikrim
hep şu musallat «ümit» elinde bir oyuncak

Yaşamak... Başka ihtiyacım yok;
yaşamak, hem çocukça aldanarak,
yıllarca öyle, biteviye, birçok,
cılız, kötürüm ve ölümcül yaşamak...

Sarışın, tatlı bir çocukcağızın
tâze bir hayat olan vücudiyle büyüyen
bu yaşama aşkı, yarın, bütün emel
ve ümitlerimin biricik sığınağı olacaktır.

AŞK U FİRAK

Yosunlu bir derenin sath·ı mevce|dârında
 söğüdlerin aşabî ihtizâz·ı giryânı;
 pamuk bulutların âgûş·i bî|karârında
 henüz doğan güneşin ihmirâr·ı uryânı.

Birer ümîd·i mücennah letâfetiyle uçan
 terâne|kâr iki nermîn kebûter·i magrûr;
 terennümât·ı dem|â|âdemleriyle — pür|galeyan —
 sükûn·i meşceri târâc eden gühûh·i tuyûr...

Bütün bu neşve·i perrânı, rûh·i nevvârı,
 bütün bu hüsn·i rebî'isi bir güzel seherin,
 eder ihâta yeşil bir sedîr·i ezhârı;

yatar o lânede, bir çift şûh ü nâzende...
 Tahattur eylediğim lahza, aşk·ı çeşmimde,
 bu levha zâhir olur işte piş·i çeşmimde.

* * *

Evet bu levhayı seyreylerim hayâlimde
 hayât·ı aşka alel'âde bir misâl olarak;
 fakat hakıykat·i aşkın samîm·i bâlimde
 nasıl tecessüm eder, ey penâh·ı ömrüm, bak:

Lepiska saçları düşünde ham|be|ham dağınık,
 dudaklarında senin hâr ü sâf bir bûsen,
 gözünde, sanki senin gözlerin, o baygınlık...
 Hülâsa öyle melek bir çocuk ki aynın, sen!

Fakat bu üç senelik tıfl·ı neş'e|perverde
 zaman zaman o teessür nedir, bilinmez ki,
 nedir o çîn·i hazîn gâh o cebhe·i terde?

AŞK VE AYRILIK

Yosunlu bir derenin dalgalı yüzeyinde
söğütlerin, ağlar gibi asabî-asabî sallanışları;
pamuk bulutların kararsız kucagında
henüz doğan güneşin çıplak kızartısı var.

Birer kanadlı ümit letâfetiyle uçan ve
ötüşen iki güzel ve gururlu güvercin;
durmadan cıvıldıyan — bütün coşkunlukla —
ağaçlığın sükûnetini hırpalayan kuş sürüsü...

Bütün bu uçuşan neşeleri, bu nur saçan ruhları
bir güzel seherin bütün bu bahar tâzeliği,
çiçekliğin yüksek ve yeşil yerlerini kuşatıyor;

o yuvada iki şuh ve nazlı kimse yatar sanırım...
Sihirli aşkı hatıra getirdiğim anda,
işte gözümün önünde bu levha belirir.

* * *

Evet, bu levhayı seyreylerim hayâlimde,
aşk hayatına basit bir misâl olarak;
fakat senin aşkının hakikatı gönlümün samimîliğinde
nasıl canlanır, ey ömrümün sığınağı, bak:

Omuzlarında lepiska saçları büklüm-büklüm dağılmış,
dudaklarında senin sıcak, sâf bir öpücüğün,
gözünde, sanki senin gözlerin, o baygınlık...
Hulâsa öyle bir melek yavru ki, tıpkı sen!

Fakat bu üç senelik neşe sever çocukta
zaman - zaman o keder nedir, bilinmez ki,
nedir o bâzan hüzünlü çehre, o körpe yüzde?

Firāk... Belki o, lâkin düşünme encâmı,
 çıkar şu vehm-i seâdet|güzârı fikrinden;
 yeter, yeter bize aşkın hayâl-i hod|kâmı!

— 28, Ağustos, 1313 —

FİRÂK U TELÂQİ

Her yıl bu medid bûselerle
 tekrâr olunan vedâi sâkin
 — Kalbimde büyüdüğüm kederle —
 bir rûz-i siyâhı tev'em eyler
 bir leyl-i sefid-i mâtemiye.
 Aldanma, ben ağlamam desem de:
 Karşımda hayâl-i rûh/enîsin,
 kirpiklerimin ucunda girye!
 Lâkin soğudukca leyl-i hasret
 kalbimde donar bu menba-i ter;
 artık ebedî defîn-i vahdet,
 bir türbeyi andıran köşemde
 benzer duruşum, abûs ü mugberr,
 bir muğtekif-i adem|refîka...
 Yalnız dem-i avdetinde, hayran,
 senden seni sorduğum, ve mûnis
 nazranla içimde sanki taşdan
 bir kütle duran hayâta bir hiss,
 bir neş'e yarattığın dakıyka,
 yalnız o zaman bu lahd-i gamden
 bir şevq ile sıyrılıb çıkarken

Ayrılık... Belki o, ama düşünme sonunu,
şu saâdetimizi kaçıran kuruntuları çıkar fikrinden;
bize yeter, yeter bize aşkın o bencil hayâlî!

AYRILMA VE BULUŞMA

Bu uzun öpücüklerle her yıl
tekrar olunan sâkin vedâ merâsimi
— kalbimde büyüttüğüm kederle —
ıranlık bir günü, mâtemli
beyaz bir geceye eş eder.
Aldanma, ben ağlamam desem de:
Rûhumu oksıyan hayâlin karşısında,
gözyaşlarım kirpiklerimin ucunda!
Lâkin ayrılık gecesi uzayıp soğudukça
bu tâze kaynak artık donar kalbimde;
artık yalnızca ve ebedî gömülmüşümdür sanki,
bir türbeyi andıran köşemde
duruşum, asık yüzlü, gücenik bir adama,
yokluğa arkadaş olan bir mûtekiye benzer...
Ancak dönüp geldizin vakit, bütün sevgimle
senden seni sorduğum, ve sevimli
bakışınla sanki içimde taştan
bir yığın hâlinde duran hayâta bir his,
bir neşe yarattığın o dakika,
yalnız o zaman bu keder tabutundan
can atarcasına sıyrılıp çıkarken

hissetdiğim ihtilâc·ı kalbi
 hisseyliyemez, o şiddetiyle
 bir muğtekif·i harıysa Rabb'i
 bahşeyle Arş·i cennetiyle!

BEYAZ YELKEN

Bak şu zevrakçe·i dilârâmin
 cünbüş·i iltifât|perverine;
 refref·i bâdbân·ı pür|ferine
 pek muvâfık sükûnu akşâmın.
 Ooh, ey neş'e, sen kanadlansan
 bu kadar belki dilber olmazsın!

Yaslanıb şöyle dūş·i emvâce
 — Sanki meczûb u mest ü müstagrak,
 bir serâb·ı kebûde aldanarak, —
 gidiyor şâirâne, tenhâce;
 âh bilsem, götürdüğü halecan
 hangi sevdâlı kalbe âiddir!

Bu şetâretle işte Marmara'nın
 bir perî·i küşade|şehperidir;
 şûh pervâne·i müzehheridir
 pâk ü nevvâr olan şu manzaranın.
 Gece mersâ·yi nâz olur mutlak
 ona âgüş·i aşkı bir adanın...

Bir vakitler gönül ederdi hayâl
 sütbeyaz bir deniz, beyaz kayalar,

hissettiğim kalb çarpıntısını
 hisseyliyemez kimse o şiddetiyle.
 Hattâ çok şeyler yalvaran bir mütekife Allah'ı,
 cennetiyle beraber gökleri bağışlasa bile!

BEYAZ YELKEN

Gönülleri ferahlatan şu tekneciğin
 lûtfederek oynayışına bak;
 akşamın sükûneti, parıldıyan yelkene
 pek yakışan yeşil bir çarşaf gibi.
 Ooh, ey neşe, sen ne kadar kanadlansın
 belki bu kadar dilber olamazsın!

Söyle dalgaların göğsüne yaslanıp
 — sanki kendinden geçmiş, dalgın ve tutkun
 bir mavi serâba aldanarak, —
 gidiyor şâirâne, tenhâca;
 ah bilsem, götürdüğü iç çarpıntısı
 hangi sevdalı kalbindir acabâ!

İşte bu şenliğe bakarak Marmara'nın
 kanad açmış bir perisi zannolunur;
 temiz ve parlak olan şu manzaranın o,
 sanki şuh ve çiçekli bir kelebeğidir.
 Bu gece bir adanın aşk kucağı,
 mutlaka ona nazlı bir liman olacaktır...

Bir vakitler gönül hayâl ederdi,
 sütbeyaz bir deniz, beyaz kayalar,

mâi, lâkin heman beyâza çalar
 bir semâ, sonra bir beyaz sandal.
 Biz c sandalda yâr-ı cânımla
 dolaşırdık beyaz seherlerde.

Şimdi yâdetdirir o hulyâmı
 ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
 böyle sâf u sefid bir yelken.
 Bana tasvîr eder o sevdâmı
 bir beyaz kuş ki nevha|perverdir
 bir beyaz leyl-i mâh|perverde.

ENİN-İ GAM

Anîf darbe-i kahriyle, bâd-i bî|insâf
 birer birer düşürür dallarından evrâkı,
 tulûğ eden güneşin her nigâh-ı işrâkı
 eder zevallıların mâtemiyle istihfâf.

Nişib-i hüznü ezer, inletir firâz-ı mesâr!
 Şu hasta sâilenin pîş-i iktirâbından
 gülüb geçen şu müzehher kadınların insan.
 revişlerinde sezer bir şemîm-i istihkâr.

Benim de ağlıyarak yazdığım şu şîğr-i siyâh,
 lebinde kâriemin handelerle titriyecek;
 neler, ne giryeler ölmüşdür öyle titriyerek
 dudaklarında neşât u seâdetin, eyvâh!

mavi, ama biraz beyaza çalar
bir semâ, sonra bir beyaz sandal.
Biz o sandalda sanki, sevgilimle
dolaşırdık beyaz seher vakitlerinde.

Şimdi o hulyâmı hatırlattırır,
ne zaman geçse gözümün önünden
böyle sâf ve beyaz bir yelken.
Bir beyaz mehtaplı gecede
bir beyaz kuş ki, feryatlarıyla
baan o günkü sevgimin resmini çizer gibidir.

TASA İNİLTİSİ

İnsafsız rüzgâr sert ve yıkıcı hücumlarıyla
dallarından yaprakları birer-birer düşürür;
doğan güneşin her parlak bakışı,
zavallı yaprakların yasıyle alay eder gibidir.

Şahlanan sevinç, boynu bükük hüznü ezer, inletir!
Şu hasta dilenci kadının acıklı çevresinden
gülüp geçen şu süslü, çiçekli kadınlara bakınca
insan, hallerinde bir hakaret kokusu sezer.

Benim de ağılıyarak yazdığım bu bahtsız şiirim,
sevgilimin dudaklarında kahkahayla titriyecek;
neler, ne gözyaşları ölmüştür, öyle titriyerek,
sevinç ve saâdetin dudaklarında, yazık;

Niçin bu reng·i tehâlûf likâ·yı hilkatde?
 Niçin benim kederim başkasında zevq olsun?
 Yazık değil-mi, niçin bir tanîn·i şevq olsun
 benim enin·i gamım bir leb·i meserretde?...

RESMİNİ YAPARKEN

Bilsen niçin o noktada kalmışdı ellerim,
 bir lerziş·i anîf ile mevkûf u bî|tûvân;
 bilsen niçin o noktada levh·i musavverim
 bir mevce·i sevâd ile örtüldü nâgehân.

Bozdum niçin o resmi, o timsâl·i hüsnünün
 sildim niçin bilir-misin, eşkâl·i safını?...
 Gönlüm bu zulme kâil olur-muydu hiç, düşün,
 fikrim nasıl görürdü revâ inkisâfını?

Mümkün değildi men'i fakat ıztırâbımın;
 fırçam dudaklarında ölen bir tebessümü
 tesbit ederken onda zevâl·i şebâbımın
 birden göründü en acı reng·i teellümü...

Karşında iğtirâf edeyim işte: En deni
 bir inhimâk·i ömr ile hâr u muazzebim;
 her gün biraz bu âleme râbteyliyor beni!
 her gün biraz ölen bu hayât·ı müzebzebim!

Yaradılışın çehresindeki bu aykırılık niçin?
Niçin benim kederim başkasında «zevk» olsun?
Yazık değil mi, niçin sevinçli bir dudakta
benim yasımın iniltisi, bir keyf çığılığı olsun?...

* * *

RESMİNİ YAPARKEN

Bilsen niçin o noktada ellerim öyle
sert bir titreyişle mecalsiz ve durgun kalmıştı;
bilsen niçin o noktada resmini yaptığım çerçeve
bir kara dalga ile öyle birdenbire örtüldü.

Bozdum niçin o resmi, o güzelliğin sembolü
olan sâf şekilleri niçin sildim, bilir misin?...
Gönlüm bu zulme razı olur muydu hiç, düşün,
fikrim, kapanıp silinmeni nasıl lâayık görürdü?

Fakat ıztırabımı yenemedim, ona imkân bulamadım;
fırçam dudaklarındaki ölü bir gülüşü
resmederken birden orada, kaybettiğim gençliğimin
en acı duygularının tablosu göründü...

Karşında çekinmeden açıklıyorum işte: En bayağı
bir yaşayışa düşkünlükle belki kötüyüm ve dertliyim;
fakat beni bağlıyor bu âleme her gün biraz daha
her gün biraz daha ölen ve çalkalanan bu hayâtım;

BİR HİCRÂ-I MUVAKKATDEN SONRA

Sâkin, soruyordun bana: «Giryân ne demektir?»
«Giryân... Onu geç, anlamadım ben de!» diyordum;
inkâr ediyordum.

Dalgın, soruyordum sana: «Hicrân ne demektir?»
«Hicrân... Onu hiç bilmiyorum işte!» diyordun;
ısrâr ediyordun.

İnkâr ile, ibhâm ile mağnâ-yi hayâtı, (*)
sevdâmızı bir vâha-i gafletde yaşattık;
bâziçe-i âmâl ederek hep sademâtı
bir mehd-i serâbîde çocuklar gibi yattık...

Yattık, uyuduk, sevdik, inandık, oyalandık;
ufkun o derin sîne-i sâfındaki lerziş
her gün bizi şefkatle kucaklardı; karanlık,
bir zâir-i mechûl idi... Hep nûr ü nüvâziş!

Çâk etdi, biz etbâq-ı tahayyülde uçarken, (**)
bir sadme-i bâliyle hakıykat bu zılâli;
öğretti hayât en acı bir ders ile birden
en giryeli hicrânı... Bütün hüzn-i leyâli!

(1) Hayâtın mânasını inkâr ederek, ondan şüphelenerek
sevdâmızı dalgın bir çöl yeşilliğinde yaşattık,
bütün olayları emellerimize sanki oyuncak ederek
bir serap beşiğinde çocuklar gibi yattık...

(2) Biz hayâl tabakalarında uçarken, hakıykat;
bir kanad çarpmasıyla bu gölgeleri yırtıverdi;
öğretti hayat bize, en acı bir dersle, birden
en ağlanacak acılığı, bütün gecelerin kederlerini!

Artık soramam ben sana: «Giryân ne demektir?»

«Giryân... Onu geç, anlatamam ben.» Diyemezsin;

ısrâr edemezsin;

artık soramazsın bana: «Hicrân ne demektir?»

Hicrân-mı, evet; ah onu inkâr edebilsem,

«Bilmem!» diyebilsem!...

BİRLİKDE

Birlikde açılmış iki zanbak gibi hem|ser,
birlikde geçirdik bütün eyyâm·ı şebâbı;
birlikde, ne yapırsa şu insanlığa benzer,
birlikde, ne gördükse mukassî ve münevver...

Bir hâtıra yokdur o güzel günlere şâhid,
bir hâtıra yokdur ki bugün mevc·i sehâbı
arzylemesin rûhuma her an mütebâid
bir lemha ki yalnız sana, yalnız sana âid.

Birlikde olursak yine bir parça gülümser
ömrün, şu geçen ömrümün iqbâl·i harâbı;
tezkîr ile mâzîyi, — Gel ey hem|dem·i dilber! —
birlikde okurduk, yine birlikde; berâber

hatmeyliyelim, gel, şu gam|âlûde kitabı!

SEN OLMASAN

Sen olmasan... Seni bir lahza görmesem yâhûd,
bilir-misin ne olur?

Semâ, güneş ebediyyen kapansa, belki vücûd
bu leyl·i serd ile bir çâre·i teennüs arar,
ve bulur;

fakat o zulmete mümkün-müdürlüğü alırdırmak
bütün güneşle, semâlarla beslenen rûhu,
bu·rûh·i mecrûhu?...

BİRLİKTE

Birlikte açılmış iki zambak gibi başbaşa,
 birlikte geçirdik bütün gençlik günlerimizi;
 birlikte, ne yaptıksa şu insanlığa benzer,
 birlikte, ne gördükse kasvetli ve parlak...

Bir hâtıra yoktur o güzel günleri bilen,
 bir hâtıra yoktur ki, bugün bulutunun dalgaları
 her vakit rûhuma sunmasın, uzaklaşan
 bir parıltıyı ki, yalnız sana, yalnız sana ait.

Birlikte olursak gene bir parça gülümser
 ömrün, şu geçen ömrümün harap olan saâdeti;
 geçmişî hatırlıyarak — Gel ey dilber dostum! —
 birlikte okurduk, gene birlikte, beraber

bitirelim, gel, şu keder veren kitabı!

SEN OLMASAN

Sen olmasan... Yâhut seni bir an görmesem,
 bilir misin ne olur?

Gök ve güneş sonsuz kapansa, insan belki,
 bu soğuk gecede başının çâresine bakar
 ve bulur;

bütün güneşlerle, semâlarla beslenen rûhu,
 o karanlığa alıştırmak nasıl mümkün olur,
 bu yaralı rûhu?...

Sen olmasan... Seni bulmak hayâli olsa muhâl,
yaşar-mıyım dersin?

Söner üfûlüne bir lahza kâil olsa hayâl;
soğur, donar, kırılır senden ayrılınca nazar;
ne hazin

gelir hayât o zaman hem vücûda, hem rûha!
Yaşar-mıyız seni kaybetsek âah ben, kalbim,
bu kalb-i muztaribim?...

Sen olmasan... Bu samîmî bir iğtirâf işte:
Sen olmasan yaşamam.

Seninle râbıtamız hoş bir iytilâf işte;
fakat bu râbıta hâlî-mi rûhu ezmekden?...

Akşam
gurûba karşı düşündüm sükûn içinde bunu:
Fena değil sevişib ağlamak, fakat heykât,
bükâye değse hayât!...

SENİNLE

Seninle gel, bu hıyâbân-ı vahdet|ârâmın
ilel|ebed koşalım sebz-i zalâmında;
seninle gel, bu muattar harîm-i ilhâmın
ilel|ebed kalalım zıll-i ihtisâmında.

Bu yol, bu sine-i vahşetde gizlenen reh-i nûr
açıldı böyle ne hoş pîş-i intihâbımıza;
seninle gel bu tenezzühde, pür|hayât ü huzûr,
bu gün de dönmiyelim lâne-i harâbımıza.

*Sen olmasan... Seni bulmak hayâli mümkün olmasa
yaşar mıyım, dersin?*

*Batıp gidişine bir an inansa insan, hayâl söner;
soğur, donar, kırılır, senden ayrılınca nazar;
ne hazin ve acı*

*hayattır o ki, vücudu ve rûhu kaplar!
Yaşar mıyız seni kaybetsek âh ben, kalbim,
bu ızdıraplı kalbim?...*

*Sen olmasan... Bu samimî bir açıklama işte:
Sen olmasan yaşamam.*

*Seninle bağlılığımız, hoş bir anlaşma işte;
fakat bu bağlılık rûhu ezmekten de boş kalmıyor.*

*Akşam
güneş batarken sükûn içinde bunu düşündüm:
Fena değil sevişip ağlamak, fakat heyhât,
ağlamaya değse hayât!...*

SENİNLE

*Seninle gel, bu kimsesiz bulvarın
yeşil karanlığında sonsuz koşalım;
seninle gel, bu güzel kokulu ilham koynunun
muhteşem gölgeğinde ilelebed kalalım.*

*Bu yol, yabanî sinede gizlenen bu nurlu yol,
arzumuzun önünde böyle ne hoş açıldı;
seninle gel bu hayât ve rahatlıkla dolu gezintiden,
bu gün de dönmiyelim evimize.*

Fakat niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum?
 Yazık değil mi bütün emel sahaları böyle!
 Bu yol, bu saâdet yolu da — ah korkuyorum! —
 en sonunda sessiz bir harabeye çıkacak...

Evet, niçin bu güzel yol sonunda bir uçurum!

BAHARDA

Çok gölgeli bir bulvar ki, gizlilik saklıyan içinde
 ayağımız, sesimiz, bakışlarımız ve başlarımız bir,
 uçup aydınlanarak,
 gel seninle avlınalım,
 ben kafiyele, sen de altın kelebekler.

Kırlarda o hüzmün verici tenhalıkta
 yaradılışın sevinçli nağmeleri titrer gibidir;
 nızlanmayı bırak da
 gel dinliyelim gel,
 ben şiirin ezgisini ,sen de kuşların âhengini.

Emelllerimize minnet etmeden hizmet eden ne varsa,
 her yer, bize bir sevgi armağanı gönderir gibidir;
 kıskanılarak ve mutlu,
 gel toplayalım gel,
 ben güzel bir mısra, sen de taze çiçekler.

Hep ezgi ve ıııklı bir boşlukla dopdolu,
 günlerimiz sona kadar şeref ve renkliliğıyle geçsin...
 Sen cisimleşmiş bir şiir,
 ben duygulanmış bir şâir,
 sen güzellik ve büyü, ben sana günden güne büyü!

DİNLE, RÛHUM...

İnce, nâzik, nahîf, belki de şûh
bir güzellik... Terennümâtında
öyle bir şemme-i sitem var ki,
o kadar bîkesâne ağlar ki,
bu sadâ-yi şagaf, bu nefha-i rûh,
bir ezâ var denir hayâtında...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı giryânı!

Şimdi bir mevc-i bûşîş-i nagamât
süzölüp sine-i rakıykından,
sarılıyor leblerinde pürşuğle
bir figân-ı garâmı şefkatle;
yine bir muztarib enîn-i hayât
duyulur en küçük şehikından...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı nâlânı!

Tâze bir aşk-ı muhtazır, sesinin
meyecâtında keşf-i râz ediyor;
savt-ı billûru, cû-yi pürsafvet,
setr-i hicrâna bulmuyor kudret;
işte her zerresinde sînesinin
aşk-ı nevmîdi ihtizâz ediyor...

Dinle, rûhum, bu rûh-ı uryânı!

DİNLE, RÛHUM...

İnce, nâzik, nârin, belki de şuh
bir güzellik... Şarkısının seslerinde
öyle bir sitemli hava var ki,
öyle kimsesizce ağlar ki,
bu aşk sesiyle, bu ruh nefesiyle,
hayâtında gene bir ezâ var denebilir...

Dinle ruhum, bu ağılayan rûhu!

Şimdi nağmelerin bu öpüş dalgası
hisli kalbinden süzülüp,
dudaklarında ısıldıyan bir aşk
ağıtını şefkatle sarıyor;
gene ızdıraplı bir hayâtın iniltisi
duyulur, en küçük bir iç çekişinden...

Dinle ruhum, bu feryat eden rûhu!

Tâze bir ölümcül aşk, sesinin
dalgalarında bile kendini açığa vuruyor;
billûr gibi sesi, sanki tertemiz bir deredir de,
hicranını gizlemeyi başaramıyor;
işte benliğinin her zerresinde
ümitsiz bir aşk çıpınıp duruyor...

Dinle ruhum, bu çırcıplak rûhu!

ŞÂİRİN ÇUBUĞU

— Kahkaha·i şığriyye —

Buram buram çubuğundan kopan dumanlarla
döker dudaklarının ihtizâz·ı handânı
zemîn·i san'ate bir ince nükte bârânı...

Buram buram çubuğundan coşan dumanlarla
bu nükteler ezeli irtibâtı hâizdir,
bu nükteler o dumanlar sayılsa câizdir!

Bakın nasıl tütüyor: Bir amûd·i mevce|nümûd
ağır ağır çıkıyor cev·i bî|tenâhiye,
temâs edib gülüyor bir ümîd·i vâhiye.

Bulutların leb·i sâfında belki zevq|âlûd
bir ibtisâm arıyor, belki bir melâl arıyor;
hayır, nüzûl edecek zirve·i hayâl arıyor.

Bakın nasıl tütüyor: Şimdi bir şetâretle
bulutların uçarak sine·i safâsından
geçer gider kamer'in pîş·i iğtilâsından...

Zevallı şâir·i fulyâ|girifte, hayretle
onun peyinde gezer fikri hep sehâbeleri;
sukû·ı fikrini hâkidir en güzel eseri.

Buram buram çubuğundan çıkan dumanlardan
hayâli meşk·ı suûd eyler, inbisât ederek;
muhâl olur, o kadar yükselir ki, fark etmek.

Buram buram çubuğundan uçan dumanlardan
doğar fahâvi·i eş'ârı, irticâlidir;
gören sanır ki sünûhâtı hep maâlîdir!...

ŞÂİRİN ÇUBUĞU

— Şiir komedisi —

Çubuğunda buram-buram kopan dumanlarla
dudağının titrek gülüşü sanat alanına
sanki ince bir nükte yağmuru yağıdırır...

Çubuğundan buram-buram coşan dumanlarla
bu nüktelerin ezeli bir ilgisi var gibi,
bu nüktelere, o dumanlar, desek olur!

Bakın nasıl tütüyor: Dalgalı bir dikey şekilde
uçsuz boşluğa ağır-ağır çıkıyor,
çıkarken boş bir ümide dokunup gülüyor,

Belki bulutların sâf dudağında zevkli
bir gülüş arıyor, belki bir keder arıyor;
hayır, inecek bir hayâl doruğu arıyor.

Bakın nasıl tütüyor: Şimdi coşkun bir sevinçle
bulutların sefâli sînelerinde uçarak
Ay'ın önünden yükseklere geçip gidiyor...

Hulyâya saplanan zavallı şâir, fikrini
o dumanların arkasına takarak bulutları gezdirirken,
en güzel eseri, fikrinin tepetakla geldiğini anlatır.

Çubuğundan buram-buram çıkan dumanlardan
hayâli genişliyerek yükselmek öğrenir;
okadar yükselir ki, onu artık göremeyiz.

Çubuğundan buram-buram uçan dumanlardan
sanki birdenbire şiirlerinin anlamları doğacak;
gören de sanır ki, duyguları hep yüksek şeylerdir!...

HÜCRE-İ ŞÂİR

Birkaç risâle, bir iki tasvîr-i yâdigâr;
minderde, yerde bir yığın evrâk-ı târümâr.

Solmuş çiçek demetleri, pejmürde handeler;
binlerce hâtırât ki magmûm u neşve|dâr.

Hulyâlar, işttyâq u emeller, garâmlar;
cânâneler ki cümlesi ârâyîş-i mezâr.

Her yanda bir nigâh ki tâ rûha mûin'atîf,
her yanda bir dehân ki eder rûhlar nisâr.

Şâir bütün bu şeylere atf-ı hayâl ile
eyler vürûd-i refref-i ilhâme intizâr.

Nâ|gâh bir kitab arasından kılar zuhûr
mâzî, o yâr-ı güm|şüde, âlûde-i gubâr.

Pür|lerze-i tehâlûk, eder arz-ı şevq ona;
tab'ında bir neşât-ı garîb eyler ibtidâr.

Hep şîğr olur ne gelse o dem kalb ü fikrine;
gördükce yâr-ı cânını pîşinde âşikâr,

kuşlar gibi terâneye başlar; bu nagmede
memzûcdur sürûd-i hazân, nefha-i behâr.

Şâir neşîmeninde bulur her safâsını,
şâir neşîmeninde eder seyr-i huld|zâr.

Bir lânedir ki hücre-i âfâkı muhtevî,
tevlîd eder o lânede eş'âr-ı dil|şikâr

bir kalb-i âteşîn ile bir fikr-i bî|karâr.

ŞÂİRİN ODASI

Birkaç dergi, bir-iki hâtıra resmi;
minderde, yerde yığınlarca dağınık kâğıtlar.

Solmuş çiçek demetleri, buruşuk gülüşler gibi;
orta yerde gamlı ve neşeli binlerce hâtıra.

Kuruntular, özlem ve emeller, aşklar;
sevgililer ki, hepsi de birer mezar süsü olmuş.

Her yanda bir bakış ki, tâ rûha saphı,
her yanda bir ağız ki, ruhlar seryer...

Şâir bütün bu şeyleri hayalliyerek
ilhamının kanadını açıp gelmesini bekliyor.

Birden bir kitap arasından «mâzî» çıkagelir,
toza bulanık o kaybolmuş yâr.

Acele bir titreyişle ona şevkle atılır;
içinde bir garip sevinç hemen başlar.

O zaman kalbine ve fikrine ne gelse hep şiir olur;
sevgilisini âşikâre önünde gördükçe,

kuşlar gibi terâneyle başlar; bu nağmede
ilkbaharın nefesi; sonbaharın sevinci karışıktır.

Her sefâsını, şâir kendi yerinde bulur,
şâir kendi yerinde cenneti seyredir.

Bir yuvadır ki, orası ufukları içine alır.
Gönül avlıyan şiirleri de o yuvada doğar,

kararsız bir fikir ve ateşli bir kalble.

R A K İ Y B E

Birinde hüsn·i tabî'î şefak|nisâr·ı gurûr,
bedîa|zâr·ı tecellîsi nûr·ı iycâdın;
latîf·i lûkneti bir tıfl·ı hande|muğtâdın
verir lisânına pek tatlı bir edâ·yi vakûr.

Birinde eski bir âlüfte hâlidir manzûr,
durur sevâd·ı cebîninde köhne bir yâdın;
fasıyh·ı gılzatı bir sahre|kâr·ı üstâdın
olur dehân·ı kadîdinde nûkte|zâr·ı zuhûr.

Güzel çocuk, o güzel bir demet takıp koluna,
bilâ|udûl ü tevakkuf devâm eder yoluna;
edible mün'atıf enzârı dâimâ yukarı...

Düşer-mi hiç ona hem|pâ olu; bu fertûte,
nasıl rekâbet eder gölge nûr·i lâhûte?
Nedi merâmı, ne ister o tâzeden bu karı?...

ZAVALLI «EVET»

Evet muhâtabımın fikri pek musarrahdı:
«O muğlakât·ı hayâliyyeden ne anlaşılır?
«Meâli yok, yine âsâr·ı ber|güzîde adı;
«şu hâl·i cehline erbâb·ı fikretin şaşılır!

«Nedir bu sizdeki aşk·ı teceddüd ü iycâd?
«Ne gördünüz gazelliyâtıdan, kasâyiddenden?...»
Diyor, ve koskoca bir defter·i neşâyiddenden
nümûneler okuyub eyliyordu istişhâd.

KISKANÇ

*Birinde tabii bir güzelliğin şafak saçan gururu,
iycad nurunun estetik sahasında kendini gösteriyor;
gülmeye yeni alışmış bir çocuğun sevimli peltekliği,
konuşmasına pek tatlı ve vakarlı bir hâl veriyor.*

*Öbüründe, eski bir orospu hâli var;
kara alnında köhne izleri çok açık
ve ifâdeli kabalığı, alaylı bir ustalıklı
buruşuk ağzından nükteli-nükteli çıkıyor.*

*Güzel çocuk, o güzel bir demet takıp koluna,
sapmadan ve durmadan yoluna devam eyliyor;
bakışları edepi bir haysiyetle dâima yukarıda...*

*Bu kız şu koca kaltağa nasıl eş olabilir,
bir gölge nasıl benlik güder lâhûtî bir nurla?
Nedir merâmı, ne ister o tâzeden bu kari?...*

ZAVALLI «EVET»

*Evet konuştuğum adamın fikri pek açıktı:
«Zorâki hayâl çapraşıklığından ne anlaşılır?
«Mânası yok, gene de «seçilmiş eser» adı;
«fikir adamlarının şu cahilliğine şaşılır doğrusu!*

*«Nedir bu sizdeki yenileşme ve icat etme aşkı?
«Ne gördünüz gazellerden, kasidelerden?...»
Diyor ve koskoca bir şiir defterinden
nümuneler okuyup onları şahit gösteriyordu.*

Benim o dem geliyordu sımâh-ı dikkatime
safâlı aksi gibi gizli bir müşâarenin
hazîn terâne-i billûru bir küçük derenin.

Bununla hükmedin isterseniz garâbetime:
O boş lakırdıları dinledim-de bir müddet,
sonunda boynumu bükdüm, dedim ki: «Öyle, evet!»

= ■ =

TİMSÂL-İ CEHÂLET

Merkûz idi leylin nazar-ı hadşe|nisârı
âfâk-ı şühûde;
olmuşdu bütün lem'alerin mağkes-i târı
emvâc-ı gunûde.

Bir samt-ı siyeh|reng ile meşbû-i hayâlât,
dağlar, dereler sanki birer mahfil-i emvât,
yalnız koca bir fem,
bir dağ gibi âdem
dikmiş nazar-ı gayzını bî|havf ü mübâlât,
eylerdi o boş âleme iyrâd-ı makâlât...

Kükrer, bağırır; dağlara çarpar-da sadâsı
bî|fâide, eylerdi bütün kendine avdet;
ablak yüzünün lihye-i cârûb|nümâsı
enzâr-ı temâşâyâ verib siqlet ü vahşet,

titrerdi civârındaki, pîşindeki eşyâ
nutkundan uçan zehr-i Bürûdetle; o hâlâ
pür|cür'et ü nahvet
eylerdi hitâbet

O zaman benim kulağıma da, gizli şiir söylemenin
neşeli yankısı gibi, bir küçük derenin
hazin ve billûr sesi geliyordu.

Bununla hükmedin isterseniz tuhaflığıma:
O boş lâkırdıları dinledim de bir müddet,
sonunda boynumu büktüm, dedim ki: «Öyle, evet!»

CEHÂLET SEMBOLÜ

Gecenin vesveseli bakışı, görünen ufuklara
dikili kalmış,
bütün parıltıların karanlık akisleri, uyuyan
dalgalarda görünmüştü.

Uğursuz bir sükûnetle hayâletler dopdolu,
dağlar, dereler sanki birer ölümler derneği,
yalnız koca bir ağız,
bir dağ gibi adam

kinli bakışını dikmiş, korkusuz, aldırışsız,
o boş âleme nutuk söyler dururdu...

Kükreler, bağırır; dağlara çarpar da sedâsı
faydasız, kendisine gene hep geri gelirdi.
Ablak yüzündeki süpürgeye benziyen sakalı,
bakanlara ayrıca ağırlık ve ürperti verirdi.

Nutuklarından uçan o soğuk zehirlerle etrafındaki,
önündeki bütün herşey titrerdi; o hâlâ
cesaretle ve kibirle
yüksekten konuşurdu;

eş'âr ü fûnûn hep o dudaklarda müheyyâ
çirkâb-ı taarruzdan ederlerdi tehâşâ...

İnsanlığı muhtâc idi şâyân-ı tefekkür
binlerce güvâhe;
atmışdı bu manzar beni hem|reng-i teneffür
bir havf-i siyâhe!

BAHÂR-I TERÂNEDÂR

Sabâ ser, gusûn-i ter
ki mûrg-ı aşka lânedir,
fısıldaşır, sükût eder...
Bu bir güzel terânedir.

Akar çağıl çağıl o su,
ki bağlara revânedir;
meler başında bir kuzu...
Bu bir güzel terânedir:

Çoban kaval çalar, anın
hayâtı şâîrânedir;
güler perîsi tarlanın...
Bu bir güzel terânedir.

Öter hezâr-ı nagme|ker,
ki şevkı bî|behânedir;
öter, öter, öter, öter...
Bu bir güzel terânedir.

Fakat şu tıfl-ı cân|rübâ,
ki rûhdan nişânedir,
gülerken ağlıyor... Bana
bu en güzel terânedir!

*şiiirler ve fenler onun çirkefli saldırışından
hep korkar ve çekinirlerdi...*

*İnsanlığı, düşünebilen binlerce şahitle
isbat olunamazdı;
ve bu manzara beni nefret renginde kara
bir korkuya bürümüştü!*

= ■ =

BİR YUDUM SU

- Güzel çoban, bir içim, bir yudum su testinden;
bu gün sıcak yine pek, sanki ortalık yanıyor.
- Güzel çocuk senin olsun hayâtım istersen;
niçin gözüm sana bakdıkca böyle yaşılanıyor?
- Güzel çoban, ne kadar tatlı söylüyorsun sen;
yalan da olsa içim doğru söyledin sanıyor.
- Güzel çocuk, bana bak, aldatır-mıyım seni ben?
İçin bu yaşları boş anlıyorsa aldanıyor!
- Güzel çoban, bir içim, bir yudum su testinden;
bu gün sıcak yine pek, sanki her yanım yanıyor!...

= ■ =

BÖLÜM

VII

TASVİRİ VE TEMSİLİ ESERLER:

	Sahife
1. — LA DANS SERPANTIN, —	226
2. — SÜS, —	228
3. — UFK U HİLÂL, —	232
4. — ÖMR.İ MUHAYYEL, —	234
5. — HÂB.İ GİRİZÂN, —	236
6. — VAGONDA, —	238
7. — YAĞMUR, —	240
8. — ÇIRKIN, —	241
9. — ZAVALLI HASTA, —	242
10. — KOCAMAN SÂATE, —	242
11. — KARLAR, —	244
12. — EY KIZ, —	246
13. — ÂVENG.İ ŞÜHÛR, —	248
14. — ÖKSÜZLÜĞÜM, —	262
15. — HANDE.İ BÛM, —	264
16. — BİR ÂN.İ HUZÛR, —	266
17. — FENER, —	268
18. — KAHKAHA.İ YE'S, —	270
19. — YEŞİR YURD.	270

LA DANS SERPANTİN

Mahmûr ü müzehher, mütelevvin, mütenevvir,
 bir fecr-i behârî gibi zulmetler içinden
 reyyân-ı tebessüm doğuyor; şimdi muayyen
 bir şekl-i sehâbîde melekler gibi tâir,
 derken mütegayyir,
 bin hey'ete birden giriyor, berk-ı hırâmı
 hatfeyliyor enzâr-ı heves|dâr-ı garâmı.

San.at sarı, mor, penbe, yeşil, kırmızı, mâî
 elvân-ı zıyâiyyeye bir kudret-i cevân
 bahşeyliyerek; hepsi perîler gibi mahfî,
 mahfî ve sükûnetli adımlarla şitâbân,

etrâfını birden sarıyorlar; o, semâvî
 bir tûde-i ezhâr-ı muhayyel gibi lertzân,
 lertzân ü perişan dönüyor... Bir şeb-i sâfî
 tenvîr ediyor sanki bir âvîze-i raksân.

Bağzan sönecekmiş, bitecekmiş gibi nâcâr,
 meyyâl-i tefekkür, mütereddid, süzülürken
 bir darbe-i şeh|bâl ile bir hamlede, birden
 tecdid-i hayât eyliyerek, aşk-ı füsûnkâr
 şeklinde bedidâr,
 bin şîğr ile tehzîz ediyor kalb ü hayâlî
 her cilve-i nâzendesi, her cünbüş-i bâli.

Bağzan kocaman bir kelebektir ki müzehheb
 pervâz-ı hamûşânesi birlikde sürükler
 enzâr-ı temâşânızı; bağzan da mutarrâ
 bir zanbağa benzer ki değildir mutasavver

LA DANS SERPANTIN

Mahmur, çiçekli, renkli ve ışıklı,
bir bahar fecri gibi karanlıklar içinden
bütün bir gülüşle doğuyor; şimdi şekli belli
bir bulut hâlinde melekler gibi uçuyor;
derken değişiveriyor,
bin türlü şekle birden giriyor; salınışının şimşegi,
aşka hevesli bakışları, yalımıyla kamaştırıyor.

*Sanat sarı, mor, pembe, yeşil, kırmızı, mavi
ışık veren renklere kudretli bir akış
vererek hepsi de periler gibi gizli,
gizli ve sükûnetli adımlarla sanki atılıyor ve*

*etrafı birden sarıyorlar; o göksel
ve hayâli bir çiçek yığını gibi titrek,
titrek ve perişan dönüyor... Sanki duru bir geceyi,
kıvrak bir âvize nurlandırıyor.*

Bâzan sönecekmiş, bitecekmiş gibi çâresiz,
düşünür gibi, çekingen süzülürken,
bir kanad vurmasiyle bir hamlede birden
yeniden canlanarak, büyüleyici bir aşk
şeklinde beliriyor;
her nazlı cilvesi, her kanad oynatması
kalbi ve hayâlî bin şiir ile titretiyor.

Bâzan altın kanadlı bir kelebek gibi
onun sessizce uçuşu, seyre dalan bakışınızı
birlikte sürükler; bâzan da körpe bir
zambağa benzer ki, tabiatla bir esine

bir mislini görmek şu tabîatde; mükevkeb
tîrâje|nümâ... Hem bu güzelliikle berâber
yapraklarının lerziş·i mestinde hüveydâ
bir çehre·i pür|ağd·i emel, çehre·i dilber.

Ey sihr·i nazar|perver·i san'at, mütenevvir
bir fecr·i behârî gibi zulmetler içinden
doğdun, yine zulmetlere döndün; ebediyyen
fikrimde seher|hıyız olacaktır sana dâir
bir leyl·i serâir;
bir leyl·i serâir ki bütün şûh u mülevven
gülleri, güneşlerle, emellerle müzeyyen!...

SÜS

Ey nahl·i müzehheb! Ki çıkar berk ü berinden
bir sâf u muanber
zehr|âbe·i nûşîn;
ey nehr·i mutalsam! Ki uçar mevcelerinden
en rûh|firîb, en güzel, en şûh u münevver
bir bûsiş·i nefrîn.

Ey nagme·i rengîni rûbâb·ı hevesâtın,
ey nagme·i sûzân,
ey nagme·i mûhlik!
Ey şîr·i teri sîne·i pür|zahm·ı hayâtın!
ey câm·ı murassağ|leb·i gaflet! Ki nümâyân
kağrında mehâlik.

rasgelmenin imkânı yoktur, sanki yıldızlı
bir alkım gibi... Hem bu güzellikle beraber
yapraklarının baygın titreyişlerinde vait ve
ümit dolu dilber bir çehre belli olur gibidir.

Ey gözlere bir nimet olan sanat büyüğü, ışıklı
bir bahar sabahı gibi karanlıklar içinden
doğdun, gene karanlıklara döndün; ölünceye kadar
fikrimde, o senin bir gecelik büyün,
seherler uyandıracaktır;
bir gecelik büyüleri ki, bütün şakrak ve renkli
güllerle, güneşlerle, emellerle bezenmiş!...

SÜS

Ey altın palmiye: Ki dallarından
tertemiz ve kokulu
bir çeşit zehir çıkar.
Ey tılsımlı ırmak! Ki dalgalarında,
en ruh aldatici, en güzel, en şakrak ve ışıklı,
fakat iğrenç öpüşler uçuşur.

Ey heves rübabının renkli ve dilber nağmesi,
ey yakıcı nağme,
ey tehlikeli nağme!

Ey hayatın yara dolu göğsündeki tâze süt!
Ey dudağı cevâhirlle işlenmiş gaflet kadehi; Ki içindeki
zehirler besbellidir.

Ey şugle-i berkıyye! Ukûsunla gülümser

— mehtâba mûmâsil —

her tûde-i zulmet.

Ey burku'-i ziybâ! Görünür pâk ü müzehher

zîr-i ham u tâbında en âlûde vü sâfil

sîmâ-yi hakıykat.

Ey gâze-i sehhar-ı herem'pûş! Güzelsin,

lâkin mütegayyir...

Bir kız gibi, heyhât!

Ey mevce-i safâ! Rûha keşfîşân-ı emelsin;

gösterdiğin ahlâm-ı şagaf mugfil ü müskir,

ey nevm-i huzûzât!

Bir hüsn-i mükemmel gibi herkes sana âşık,

herkes sana meczûb,

herkes sana müştâk.

Ey tıfl-ı hayâlî! Yed-i lehvinde kadınlık

bin şekle girer, hırpalanır, âciz ü maglûb,

gûyâ bir oyuncak.

Kuşlarla, çiçeklerle, ipeklerle yaşarsın;

elvân ü revâyah

kût-i hevesindir.

Mûnis, açılan her leb ü âgûşa koşarsın;

baksan, o dudaklardaki âvâz-ı medâyih

hep kendi sesindir.

Eyler seni iymâ bana, ey mürğ-i hevâ|hâh,

bir lemha-i bî'gâh

umkunda leyâlin...

Binlerce nazar hep seni tağqîb ile gümrâh;

binlerce sukûtun oluyor bâ'isi, eyvâh,

bir darbe-i bâlin!

Ey şimşek alevi! Senin ışıgınla gülümser

— parlak bir ay gibi —

yığın-yığın karanlıklar.

Ey süslü duvak! Senin çiçeklendirilmiş, temiz ve
ışıklı kıvrıntılarında, en aşağılık ve en kirli

hakikatın çehresi görünür.

Ey ehramlara bürünen sihirli tuvalet! Güzelsin,

ama hercâyi...

Bir kız gibi, heyhât!

Ey neşe dalgası! Rûha emel köpükleri saçarsın;

gösterdiğin aşk rüyaları herkesi sarhoşça baştan çıkarır,
ey hazların uykusu.

Mükemmel bir güzellik gibi herkes sana âşık,

herkes sana tutkun,

herkes sana bayılıyor;

ey hayâlî bebek! Senin oynatıp-kandıran elinde kadınlık,

bin şekle girer, hırpalanır, âciz kalır, mağlûp olur,

sanki bir oyuncak olur.

Kuşlarla, çiçeklerle, ipeklerle yaşarsın;

renkler ve kokular

arzularının gıdâsıdır.

Cana yakınsın, açılan her dudak ve kucağa koşarsın;

baksana, dudaklardaki övgü haykırıları,

hep kendi sesindir.

Ey aşka susamış kuş, gecenin derinliğinde

birden parıldıyan

bir ışığı andırırsın...

Binlerce bakış, hep seni tâkip ederek sapıtmış;

ne yazık ki, bir kanad vuruşuyla sana koşan binlerce

bîçare, yerlere serilmiştir.

UFK U HİLÂL

Akşam bütün fûrûg·ı şükûhiyle bir cihan,
bir âlem·i hayât u zıyâ ufka toplanır;
üstünde âsüman
bir mâ'i tül yığıntısı hâlinde sallanır.

Nâzik bir ihtizâz·ı havâ: Şimdi kâinât
titrer, kalır dumanların altında müstetir;
vâdî hayâl eder gibidir nevm içinde bir

yek|rengi·i hayât.

Leylin emer emer leb·i sâfında toplanan
nûşâbe·i sükûnu leb·i teşne·i türâb;
bir kuş, uzakda muhteriz, âvâre, dil|harâb

bir kuş eder figan.

Ağmâk·ı leyle birer kimsesiz çocuk
vaz'·ı mükedderiyle bakar hep sitâreler;

öksüz kalan ufuk

süslense bir hilâl ile, mes'ûd olur... Güler.

— 18 Eylûl 1313 —

UFUK VE AY

Akşam, bütün parlaklık ve azametiyle bir cihan,
bir hayat ve ışık âlemi ufka toplanır;
üstünde gök,
mavi bir tül yığını hâlinde sallanır.

Nâzik bir hava esintisi: Şimdi kâinat
titrer, dumanların altında örtülü kalır;
vâdi hayâl eder gibidir, uyku içinde bir hayâtın,

aynı düz bir renkte olduğunu.

Kanıksıyan toprak, gecenin sâf dudağında toplanan
sükût içindeki tatlı suyu emer-durur;
bir kuş, uzakta çekingen, âvare ve harap gönlüyle

bir kuş ağılar.

Gecenin karanlık derinliğinde, birer kimsesiz çocuk gibi
yıldızlar, kederli-kederli hep bakarlar;

öksüz kalan ufuk

bir Ayla süslense, mesut olur... Güler.

ÖMR-İ MUHAYYEL

Bir ömr-i muhayyel... Hani gülbünler içinde
 bir kuşcağzın ömr-i behârîsi kadar hoş;
 bir ömr-i muhayyel... Hani göllerde, yeşil, boş
 göllerde, o sâfiyyet-i vecd'âver içinde
 bir dalgacığın ömrü kadar zâil ü mugfel
 bir ömr-i muhayyel!

Yalnız ikimiz, bir de o: Mağbûde-i şîgrim;
 yalnız ikimiz, bir de onun zıll-ı cenâhı;
 hâkilere bahşeyliyerek hâk-i siyâhı
 düşünde beyaz bir bulutun göklere âzim.

Her sahn-ı hakıykatden uzak, herkese mechûl;
 bir safvet-i mağsûmenin âgûş-i terinde,
 bir leyle-i aşkın müteennî seherinde
 yalnız ikimiz sayd-ı hayâlât ile meşgûl.

Savtındaki eş'âr-ı pür'lâheng ile mâlî,
 şîğrindeki elhân-ı muhabbetle negam'sâz,
 ah istiyorum göklere âmâde-i pervâz
 bir lâne-i âvârede bir ömr-i hayâlî...

Bir ömr-i hayâlî... Hani gülbünler içinde
 bir kuşcağzın ömr-i behârîsi kadar hoş;
 bir ömr-i hayâlî... Hani göllerde, yeşil, boş
 göllerde, o sâfiyyet-i vecd'âver içinde
 bir dalgacığın ömrü kadar zâil ü hâlî
 bir ömr-i hayâlî!

HÂYALÎ ÖMÜR

Hayâlî bir ömür... Hani gül ağaçları içinde,
bir kuşcağızın bahardaki ömrü kadar hoş;
hayâlî bir ömür... Hani göllerde, yeşil, boş
göllerde, insanı delirten o sâflık içindeki
bir dağarcığın ömrü kadar geçici ve aldatıcı,
hayâlî bir ömür!

Yalnız ikimiz, bir de o: Şiirimin İlâhesi;
yalnız ikimiz, bir de onun kanadının gölgesi;
bu kara toprağı, üstünde yaşıyanlara armağan edip,
beyaz bir bulutun omuzlarında göklere yollansak.

Her hakikat sahnesinden uzak, hiç kimsenin bilmediğı;
mâsum bir saflığın tâze ve nârin kucığında,
bir aşk gecesinin uyanık seherindeymiş gibi
yalnız ikimiz hayâl avcılığına çıksak.

Sesindeki pek âhenkli şiirlerle dopdolu ve
şiirimdeki sevgi melodileriyle şarkı söylüyerek,
göklere uçmak üzere olan âvare bir yuvacıkta,
hayâlî bir ömür istiyorum; ah!...

Hayâlî bir ömür... Hani gül ağaçları içinde
bir kuşcağızın bahardaki ömrü kadar hoş;
hayâlî bir ömür... Hani göllerde, yeşil, boş
göllerde, insanı delirten o sâflık içinde
bir dalgacığın ömrü kadar geçici ve bomboş,
hayâlî bir ömür!

HAB-İ GİRİZÂN

Şeb-i nîlî-i nîsan, pür|tarâvet,
açıb karşımda bir âgûş-i mükrim
okur bî|intihâ eş'âr-ı dağvet:

«Gel ey bîçâre fânî, gel, zılâlim
«firâş-ı sâfıdır dildâr-ı hâbın,
«sükûnet gâhıdır her ıztırâbın.

«Uyur nagmemle efvâc-ı hayâlât;
«uyur dağlar, sular, eşcâr ü ezhâr;
«uyur gehvâre-i sinemde biz|zât
«uyur sevdâ, o hırçın tıfl-ı bîdâr;
«uyur fikr-i beşer, tıfl-ı muazzeb,
«uyur hattâ şu pehnâ-yi mükevkeb...»

Evet, her şey uyur, ey leyl-i mes'ûd;
fakat ben bir zıyâ-yi rağşe|dârın
enîs-i hüznü, bî|ârâm ü bî|sûd,
müebbed beklerim bir subh-i târın
tulû'-i nahsini ümmîd içinde...
İçim bir medfen-i âmâl-i zinde!

Uyurken böyle mahfûf-i zılâlin,
bütün âlem uyurken böyle hâmûş,
benim tayr-i huzûrum bir melâlin
gezer dest-i sitem|kârında medhûş;
ve şekvâlarla hâl-i şîvenimden
firâr eyler şikâf-ı revzenimden.

KAÇAN UYKU

Çividi bir nisan gecesi, bütün tâzeliğiyle,
 karşımda lûtufkâr bir kucak açarak
 bitmez-tükenmez dâvetiye şiirleri okur:
 «Gel ey geçici olan biçâre, gel, gölgelerim
 «uyku mâşukasının en sâf döseğidir,
 «her ıztırâbın, orası sükûn bulacak yeridir.

«Nağmelerimle hayâllerin dalgaları uyur;
 «uyur dağlar, sular, ağaçlar ve çiçekler;
 «uyur, beşik gibi kucagımda ta kendisi,
 «sevdâ bile uyur, o hırçın yumurcak;
 «hattâ beşerin fikri uyur, o can sıkıran çocuk,
 «hattâ şu engin yıldızlarıyla gök uyur...»

Evet her şey uyur, ey mesut gece;
 fakat ben titrek bir ışığın
 keder arkadaşımı, durmadan ve faydasız,
 biteviye beklerim, ümit içinde, karanlık
 bir sabahın uğursuz doğuşunu...
 İçim sanki dipdiri arzuların bir mezarıdır!

Uyurken böyle çevrelenmiş gölgelerinde,
 bütün âlem uyuyorken böyle sessiz-sedâsız,
 benim gönül kucum, bir can sıkıntısının
 sitemli elinde şaşkın-şaşkın gezer;
 ve âh ve figanlarımdan şikâyet ederek
 pencereimin açık bir kanadından kaçır-gâder.

VAGONDA

Tenhâ, bulunduğum vagonun bir kenârına
yığmışdı bâr-ı cismini bir haste-i garâm;
solgun, çökük yanaklarının ısıfırârına
âid lebinde şübheli, dalgın bir ibtisâm.

Tarz-ı telebbüsündeki reng-i garîb ile
belliydi şigre, san'ate meyl-i tabiati;
etrâfa atmıyordu fakat bir nazar bile,
sönmüş demek bütün heves-i şigr ü san'ati.

Bir lerziş-i alil ile meyyâl-i intufâ
enzârı ağlıyordu bakıb kendi kendine;
bilmem niçin, yakışdırıyordum hazân|nümâ
bir çin-i infiâli cebîn-i bülendine!

Hâricde neşve-i ezelisyle nev|behâr
serperken âşiyânlara güller, ümidler,
bir örtü dizlerinde, bu mağlûl-i derd-i yâr
hâr u şikeste münteqil-i hufre-i heder...

Donmuş bütün harâreti cism-i zaîfinin,
dökmüş olanca berk-i ümîd-i şebâbını,
solgun bakışlariyle, semâ-yi kesîfinin
teşyiğ eder gibiydi uzak bir sehâbını.

VAGONDA

Bulunduğum تنها vagonun bir kenarına
aşk hastası bir vücut, kalıbını yığmıştı;
solgun, çökük yanaklarının sarartısına
âit dudağında şüpheli, dalgın bir gülümseme vardı.

Giyinişindeki acâip renklerle
belliydi, şiire, sanata olan tabii meyli;
etrâfa hiç baktığı yoktu,
sönmüştü demek, bütün şiir ve sanat hevesi.

Hâlsiz bir titreyişle sönmeye yüztutan
gözleri, ağlıyordu kendi kendine bakıp;
bilmem niçin, sonbaharı andıran dargın
çehresini, o güzel yüze pek yakıştıırıyordum.

İlkbahar, ezeli neşesiyle dışarda
her tarafa güller, ümitler serperken,
bu zavallı sevgili dertlisi, dizlerinde bir örtü,
bütün acılığıyla ölüme doğru yol-almakta...

Zayıf vücudunun bütün sıcaklığı donmuş,
gençliğinin bütün ümit yapraklarını dökmüş; ve
solgun bakışlariyle, sanki hâtıra dolu semâsının
uzak bir bulutunu uğurlar gibiydi.

YAĞMUR

Küçük, muttarid, muhteriz darbeler
 kafeslerde, camlarda pür|ihtizâz
 olur dem|be|dem nevha'ger, nagme|sâz
 kafeslerde, camlarda pür|ihtizâz,
 küçük, muttarid, muhteriz darbeler...

Sokaklarda seylâbeler ağlaşır,
 ufuk yaklaşır, yaklaşır, yaklaşır;

bulutlar karardıkça zerrâta bir
 ağır, muhtazır dalgalanmak gelir;

bürür bir soğuk gölge etrafı hep,
 nümâyân olur gündüzün nısf-ı şeb.

Söner şimdi, manzûr olurken demin
 heyûlâsı karşımda bir âlemin.

Açılmaz ne bir yüz, ne bir pencere;
 bakıldıkça vahşet çöker yerlere.

Geçer boş sokakdan, hayâlet gibi,
 şitâbân u pûşide|ser bir sabî; (*)

O dem leyl-i yâdımda, solgun tebâh,
 sürür bir kadın bir ridâ-yi siyâh.

Saçaklarda kuslar — Hazîndir bu pek! —
 susarlar, uzakdan ulur bir köpek.

Öter gûş-i rûhumda boş bir enîn, (**)
 boğuk bir tezâd-ı sükûn u tanîn:

(*) Acele ile başı örtülü bir çocuk;

(**) Rûhumun derinliğinde boş bir inilti öter,
 sessizlikle çınlamanın boğuk zıtlaşması:
 Küçük, hevesli, cevâhir damlalar

Küçük, pür|heves, gevherin katreler
 sokaklarda, damlarda pür|ihtizâz (*)
 olur muttasıl nevha|ger, nagme|sâz
 sokaklarda, damlarda pür|ihtizâz,
 küçük, pür|heves, gevherin katreler...

= ■ =

ÇİRKİN

Buruşuk hatları şişkin yüzünün
 açılır şübheli bir safvetle;
 gülüyor zannolunurken öyle,
 bir muhakqir bakışından gözünün (**)

ducret-i rûhu bütün farkolunur.
 Başka hiçbir sebep-i zilleti yok;
 o da herkes gibi, lâkin menfur;
 âah çirkinlik!... Evet, râhatı yok:

Ne zaman baksa bu süfliyyetine
 gerilir inliyerek' ağsâbı,
 çalkanır kalb-i teessür|yâbı

en felâketli tasavvurlarla.
 Tükürür gayz u tehevvrlerde (***)
 hılkatin çehre-i sâfiyyetine!

= ■ =

(*) sokaklarda, damlarda titreyerek ve
 devamlı ölüm ağıdı yaparak, sokaklarda,
 damlarda titreşerek şarkı okur-durur,

(**) Gözünün tahkir edercesine bakışından
 rûhundaki kötü ızdırıp derhal anlaşılır.

(***) Kin ve öfkeyle yaradılışın yüzüne tükürür!

ZAVALLI HASTA

Birinde zehr·i hakıykat, birinde şehd·i hayâl:
minel|ezel iki peymâne·i mukadderden
zavallı hastacık eyler tecerru·i âmâl,
yaşar ümîd·i ifâkatle hep firîfte|bâl.

Vücûd·i rağşe|verinden kobup düşen zerrât
verir peyâm·ı hazîn bir dem·i mukarrerden;
o muttasıl yine mahrûr·i iştiyâk·ı hayât,
eder lebinde şikâyet acıklı bir «Heyhât!»

Zavallı hasta, firâş·ı zelîl·i rihletde
umar şifâ·yi bekâ bir cihân·i digerden;
gezer nazarları âfâk·ı bî|nihâyetde
sükûn arar gibi âgûş·i sermediyyetde,

hayât alır gibi eshâr·ı hande|perverden.

KOCAMAN SÂATE:

Her sâniye bir hatve·i raksıyyene pâmâl
ulu bir sâhâ·i âmâl;
cebhende uyur izleri pür|hâtıra, yorgun,
hiç benlemiyen, hep yürüyen pâ·yi şûûnun.

Eyler iki engüşt·i dürüştün bize iymâ
âtîde, o gayyâ·yi serâirde müheyyâ
girdâb·ı tebâhiye düşen seyl·i revânı,
bütün ağmâr·ı cihânı.

ZAVALLI HASTA

Birinde hakikatın zehri, ötekinde hayâlin balı;
 eskidenberi kaderin bu iki bardağından,
 zavallı hastacık, arzularını kana-kana içiyor,
 ve gönlünü aldatarak, kurtulurum, ümidiyle yaşıyordu.

Titrek vücudundan kopup düşen zerreler,
 başa gelecek bir anın hazin haberini veriyordu;
 o gene biteviye ve harâretle yaşamayı özler,
 dudaklarında acıklı bir «Heyhât!» şikâyet ederdi.

Zavallı hasta, döşğinde bile
 bir başka cihandan yaşama şifâsı umar,
 bakışları nihayetsiz ufuklarda gezerdi,
 sermediyet kucığında sükûnet arar gibi.

Sanki hayat alacak, gülümsiyen seherlerden.

KOCAMAN SÂATE

Her sâniye, hareket eden bir adımınlu tepelenir,
 koca bir emeller sâhası;
 hiç beklemiyen, hep yürüyen olayların ayak izleri,
 hâtıralarıyla yorgun-yorgun sallanışlarında uyur.

Sert ve kaba iki parmak şeklindeki işaretin bile,
 ileride, sırlar dolu gayyâ kuyusunun öldürücü
 girdabına düşmek üzere olan bütün bir cihan ömrünü,
 anlatmaya çalışır gibi.

İnler, çıkıyormuş gibi ağmâk-ı zeminden,
her sâati bir harhare-i muhtazırânen;
vâkıf-mı için saydığın ekdâr-ı hayâta?

Her çınlayışın bir acı, bir sadme-i meş'ûm,
yalnız biri, son darbe teselli, o da mağdûm:
Bin mâteme bir sûr, o da peyveste memâta.

— 30 Şubat, 1317 —

KARLAR

Bir ıztırâb-ı serd ile titrer mükevvenât,
altında karların;
bir dûd-i mûncemid gibi âfâk-ı bî|hayât,
pîşinde canlanır mütehâşî nazarların.

Çıplak ağaclariyle, beyaz damlariyle gâh
— mahsûl-i vâhime —
bir bî|hudûd-i mahşer-i emvât olur; nigâh
teşrihlerle dem|be|dem eyler musâdeme...

Bağzan akûr bir denizin sath-ı zâhiri
donmuş-da, bî|mecâl,
gûyâ ağır ağır inerek, hep mezâhiri
altında bagteten ezecek zanneder hayâl...

Bağzan da âsümân yere âmâde-i sukût
bir safhadır, hazîn;
manzû olan o safhada, bî|reng ü bî|hutût,
timsâl-i hadşe|âveridir mevt-i hâilin...

Sanki yer-yı dibinden çıkıyormuş gibi her saat,
can çekişen hırıltılı vuruşlarıyla inler-durur;
saydığın bunca yaşama kederlerini için anlıyabiliyor mu?

Her çınlayışın bir acı, bir uğursuz vuruş değil mi?
Yalnız biri, son teselli vuruşu, o da hani, nerede:
Bin dertten sonra bir sevinç, ki o da ölümle birlik gelir.

KARLAR

Soğuk havanın acısından her şey titrer
karların altında;
donmuş bir duman gibi cansız ufuklar,
ürkek bakışların önünde canlanır.

Çıplak ağaçlariyle, beyaz damlariyle gâh
— kuruntu bu ya —
hudutsuz bir ölümler mahşeri olur; bakış
o motiflerle durmadan çatışır, çarpışır...

Bâzan kudurmuş bir denizin coşkun yüzeyi
donmuş da, mecalsiz,
gûya ağır-ağır inerek, bütün varlıkları
altında birdenbire ezecek zanneder insan...

Bazan da gök, evresel bir levha halinde
yere düşüyor gibidir ki, hazindir;
o levhada görülen, renksiz ve şekilsiz,
ölüm fâciasının tırmalayıcı timsâlidir...

Lâkin sorun şu penceresinden bakanlara
 gâh'ı tehayyülün,
 onlarca aynıdır bu bürûdetli manzara,
 bir sine-i semende gülen bir beyaz gülün.

EY KIZ!

Feyz-i behârdır deherinden uçan zıyâ;
 bekler çiçek açılmak için ibtisâmını;
 bekler hübûb için o seher|hıyz olan sabâ
 bir hırâmını.

Hüsnün bütün havâssını tagyîr eder gibi:
 Nûrunla hande hande olur çehre-i melâl,
 pîşinde lem'a lem'a durur bir seher gibi
 zulmet-i leyâl.

Bir ihtiramdır bu semâvî cemâline,
 pîrâmeninde zelzeleler pür|sükûn olur;
 çarparsa âsümân nazar'ı infiâline
 ser|nigûn olur!

Vaz'ı meâl|perverin eş'ârdan güzel;
 şâîr değil, fakat ne kadar şâîrânesin!
 Sâfiyyet-i muhabbete ezhârdan güzel
 bir nişânesin.

Envâr'ı ismetinle tesellî kılınca sen,
 enzâr'ı aşk, önünde olur mâil-i sücûd;
 bulmuş kadar latıyfsin, ey goncel|pîrehen,
 rûhdan vücud.

Ama bir de şu köşkünün penceresinden bakıp
 hayâl edenlere sorun,
 onlarca bu soğuk manzara: Yâsemin bir göğüste
 gülen bir beyaz gülün tıpkısıdır.

EY KIZ!

Ağzında uçan zıyâ, bir bahar gülüşüdür ki:
 Çiçekler açılmak için gülmeni bekler;
 ve o seherlere hayat olan sabah rüzgârı esmek için
 nazlı bir yürüyüşünü.

Güzelliğin bütün duygularını değiştirir gibi:
 Saçtığın nurla, kederin çehresi güler,
 önünde bir seher gibi aydınlanır durur
 gecelerin karanlığı.

Bu göksel yüzüne öyle bir saygıdır ki,
 çevrende depremler hep sükûnet bulur;
 eğer dargın bir bakışın göke çarpsa,
 tepe-aşağı düşer!

Mâna taşıyan vaziyetin şiirlerden güzeldir;
 şâir değil ama ne kadar şâirânesin!
 Aşkın sâflığına çiçeklerden daha güzel
 bir misâlsin.

Sen kızlık nurlariyle bir görünüverince
 aşkın gözleri, önünde secdeye varır;
 sanki ruhdan yaratılmış kadar güzelsin
 ey goncanın zarı.

Rahmet biter, bulut dağılır, mihr-i nev|behâr
 âfâka lem'a|rîz oluryorken hazîn hazîn,
 eyler çiçeklerin biri bir hande âşikâr:
 Sen o handesin.

Lâkin bakılsa en hıred|âşûb ziynetin
 kızlıktır, ol hicâb ki hüsnün safâsıdır;
 kızlık hayâl içinde bir hakıykatin
 incilâsıdır.

Kızlık, o çehre kim, üzülür bir nigâhdan,
 sevdâ, çiçek, şebâb... O ilâhî bedîâlar,
 inmiş cihâna cümlesi bir hacle|gâhdan
 bir dem-i seher.

ÂVENG-İ ŞÜHÛR

— 1 —

(Mart)

Câmid nazarlariyle, soğuk çehresiyle kış
 ayrılmak istiyor, fakat ayrılmıyor gibi;
 örter, açar, bakar, yine örter sehâibi...
 Bir çok sürer bu reng-i tereddüd, bu nazlanış.

Kuşlar, zevallı yavrucağızlar bu cilveden
 sersemленir, tahassun ederler saçaklara;
 her lahza bir tehavvül-i bâridle manzara
 bir lahza önce aldanarak inkişâf eden

Yağmur diner, bulut dağılır, ilkbahar güneşi
 ufuklara ışıık saçarken hazin-hazin,
 çiçeklerden biri apaçık güler:
 Sen o gülüşsün.

Bir bakıma ziynetinin, fikri alt-üst eden tarafı
 yalnız kızlıktır, o bekâret güzelliğın sefâsıdır;
 kızlık, hayâl içinde güzel bir hakikatın
 parıldayışıdır.

Kızlık, o çehre ki, küçük bir bakıştan üzölür,
 sevdâ, çiçek, cıvanlık... o tanrısal eşsizliklerin
 hepsi, bir gelin odasından bu dünyaya
 bir seher vaktinde inmiş.

AYLARIN HEVENGİ

— I —

(Mart)

Donuk bakışlarıyla, soğuk çehresiyle kış
 ayrılmak istiyor, fakat ayrılmıyor gibi;
 örter, açar, bakar, yine örter bulutları...
 Bir çok sürer bu şaşkınlık, bu nazlanış,

Kuşlar, zavallı yavrucağızlar bu cilveden
 sersemleşir, sığınırılar saçaklara;
 her dakika soğuk bir değışme ile manzara,
 daha evvel aldanarak açılan

ezhâre dehşet|âver olur; şimdi mübtesim
bir nazra, şimdi giryeli bir çehre-i melâl;
bir ân-ı ferd içinde meserret ve infîâl.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki mürtesim
en nazlı hattlarında huşûnet alâimi...
Hırçın, sinirli bir kadının hâl-i dâimi.

— 2 —

Çiçekli bir dala konmuş kanadlı bir hulyâ...
Kalem, bahârı bu tasvîr-i sâde|nakşîyle
hulâsa eylemek ister; ve nâgehân peydâ
vüreykalardaki şermende bir tehâşîyle
eder bu cür'et-i âvâresinden istihyâ.

Hakıykatın o ne hengâme-i teceddüddür
ki, dallariyle, semâsiyle, kuşlariyle bütün
şu köhne toprağı tervîh eder; o kışın daha dün
elinde hırpalanırken, bakarsınız ki bu gün
bir inbisât-ı müzehherle hep tabîat pür.

Sular akar, kuzular oynar; safâsından
hayât rakediyor zannedersiniz; eshâr
olur tele'lü'-i bârân içinde hande|fişân...
Bu ibtisâm ile gûvâ, şükûfte|rûh-i behâr,
lebinde bir sarı nîlûferin doğar Nisân.

— 3 —

Mayıs bir köylü kızdır; sâf u dilber, şûh ü sevdâ|kâr;
çiçekler, kuşlar etrâfında fevc|â|fevc ü reng|â|reng:
Çiçekler handesinden serpilen elvân-i revnak|dâr;
tuyûr, âvâz-ı şevkindan uçan ervâh-ı zî|âheng.

çiçeklere dehşetli bir şey olur; şimdi gülen
bir bakış, şimdi ağlamaklı bir keder çehresi;
bir tek zaman içinde hem sevinç, hem teessür.

Çirkin değil, fakat acı bir yüz ki, en nazlı
çizgilerinde bile katılık belirtileri var...
Sanki, hırçın, sinirli bir kadının her vakitki hâli.

— II —

Çiçekli bir dala konmuş kanadlı bir hulyâ...
Kalem, baharı bu sâde nakışlı târifiyle
hulâsa eylemek isterken, bir de bakar: Yeni açmış
küçük yapraklardaki utangaç ürkekliğe,
mânasız bu cesâretinden sıkılır.

Tabiatla o ne yenileşme hengâmesidir
ki, dallariyle, semâsiyle, kuşlariyle bütün
şu köhne toprağı burculatır; kışın daha dün
elinde hırpalanırken, bakarsınız bu gün
çiçeklerin serpilmesiyle tabiat dopdoludur.

Sular akar, kuzular oynasır; sefâsından
hayat dans ediyor sanırsınız; seherler
yağmurun inci dâneleriyle gülüşler saçar...
Bu gülüşle gûya, baharın rûhu açılmış da
sarı bir nîlüferin dudağından Nisan doğmuştur.

— III —

Mayıs bir köylü kızıdır; sâf ve dilber, şuh ve sevdâhı,
çiçekler, kuşlar her tarafında dalga-dalga renk-renk;
Çiçeklerin gülüşü, parlak renklerin serpilisine;
kuşların neşeli çığlıkları, uçan âhenkli ruhlara benzer.

Münevver nergisi çeşmânı handân·ı tarâvetdir,
muattar sünbül·i geysûsu tâlân·ı şetâretdir,
müzehher sine·i uryânı lerzân·ı muhabbetdir...
Mayıs bir köylü kız, bir şûh·ı fettân·ı tabîatdır.

Mayıs bir köylü kızdır, sâf u dilber, şûh u bîârâm;
doğub, gülçin olurken jâleler subh·i behârîden.
söner biçâre, en parlak dem·i şevkinda bir akşam,
ekinler en müzehheb rağşe·i aşkıyle titrerken.

— 4 —

Altun başaklı tarlasının bir kenârını
tezyîn eden ağaçların altında, bîlhaber,
dalmış tahayyüle;

mes'ûd köylü! Nâsiye·i pür:gubârını
okşar bir incilâ ki, behimî ve hande|ver,
benzer tevekküle.

Gel sevgilim, seninle bu muzlim hazıyreden
bir lahzacık firâr edelim... Bak, teferrüce
şâyeste her taraf.

«Mes'ûd köylüler!» diye olsun terâne|zen
geldikce karşımızda ekinler temevvüce
pür|neş'e, pür|şagaf.

— 5 —

Mâi yeldirmesinin yenlerine
silerek alnını, yorgun argın,
gezinir tarlada bir köylü kadın.

Hüşe|çin olmağa çıkmış, belli;
semt·i resinde güneş pür|feverân
ediyor neşr·i şua·ı nîrân.

Parlak nergis gözleri, tâze bir güzellik gülüşüdür,
kokulu sünbül kâkülleri şenliği kapışır ve,
çiçekli çıplak vücudu sevginin titreşimi içindedir...
Mayıs bir köylü kız, tabiatın fettan, şuh bir varlığıdır.

Mayıs bir köylü kızıdır, sâf ve dilber, şuh ve oynak;
bir bahar sabahında jâleler gül toplarken doğar,
sonra söner biçare, ekinler altınlaşmanın aşkıyle
kıvrılırken, bir akşamın en neşeli, parlak bir ânında.

— IV —

Altın başaklı tarlasının bir kenarını
süsliyen ağaçların altında aldırışsız
hayâle dalmış;

mesut köylü! Toz-topraklı yüzünü
bir parıltı okşar ki, bön-bön ve güleç,
tevekküle benzer.

Gel sevgilim, seninle bu karanlık çevreden
bir parçacık kaçalım... Bak, gezmiye
her taraf elverişli.

«Mesut köylüler!» diye dem tutsunlar
ekinler dalgalanarak karşımıza geldikçe
neşe dolu hırslarıyla.

— V —

Mâvi yeldirmesinin yenlerine
silerek alnını, yorgun-argın,
gezinir tarlada bir köylü kadın.

Başak toplamaya çıkmış, belli;
başucunda güneş kaynıyor
ve cehennem yalımı saçıyor.

Eğilib doğrularak fâsılasız
toplıyor kût·i maîşet yerden,
toprağın verdiği niğmetlerden.

Gâh bir nazra·i şefkatle bakar
zevcinin gayret·i gülânesine,
kızının neş'e·i tıflânesine.

Bu seâdet ona kâfi görünür:
Bir kavî âile, bol bir mahsûl;
başka şey fikrini etmez meşgûl.

O küçük âiledir besliyecek
âlemi bir sene in'âmiyle,
tuhfe·i kemter·i iqdamiyle...

Bence timsâli budur Temmûzun:
Mâi yeldirmeli bir köylü kadın
çalışır tarlada, yorgun argın.

— 6 —

Sünbülî bir havâ ki mest·i rûkûd;
duruyorken muhît ü nâ|mahdûd,
acı bir hissle sanki rağşelenir.

Hasta bir nagme, bî|mecâl·i suûd,
dökülür katra katra, eşk|âlûd;
bu sönen
nefes·i vâpesîn·i mevsimdir...

Bu soluk nagme der ki: «Ey bî|sûd
«ömr·i nâlende, geçdi fasl·ı sürûd;

Eğilip doğrularak aralıksız
geçiminin gıdâsını topluyor yerden,
toprağın verdiği nîmetlerden.

Kâh şefkatli bir nazarla bakar
eşinin bir der gibi çalışmasına,
ve kızının çocukça neşesine.

Bu saâdet ona yeter görünür:
Sağlam bir âile, bol bir mahsûl;
başka şey fikrini etmez meşgul.

O küçük âiledir besliyecek
âlemi bir sene nîmetleriyle,
küçük çalışmasının hediyesiyle...

Bence sembolü budur Temmuzun:
Mâvi yeldirmeli bir köylü kadın
çalışır tarlada yorgun-argın.

— VI —

Sümbülü bir hava ki bayılmış, kımıldamıyor;
hudutsuz bir çevre halinde durup duruyorken
acı bir hisle sanki titreyiverir.

Hasta bir nağme, kalkmıya mecâli yok,
dökülür damla-damla bir gözyaşı;
bu sönen
mevsimin en son nefesidir...

Bu soluk nağme der ki: «Ey faydasız
«inildiyen ömür, çalıp-oynama vakti geçti;

«sen kudûm·i behârı beklerken
 «yaz vedâ·ı hayât edib gidiyor,
 «seni dest·i hazâne terk ediyor!»

— 7 —

Ne zaman zerd ü muhtazır Eylûl
 etse giryân bulutlariyle hülûl
 aġlatır yâdımı bu şîġr·i melûl,
 ben bu teşbih·i zârı pek severim:

«Bir kızın hiyn·i irtihâlinde
 «dolaşan handeyi cemâlinde
 «andırır hâlet·i zevâlinde...
 Âah, ben sonbahârı pek severim!.

— 8 —

Soluk yapraklı bir nahl·i hazânın
 perişan zıll·ı hasret|perverinde
 oturmuş; belli bir hiss·i nihânın
 bütün ekdârı vech·i dilberinde;
 arar bir şîġr·i giryân defterinde.

Muvâfık mevqîin hüznîyle hâli:
 Biraz solgun, biraz mahmûr·i sevdâ;
 düşen yaprakların râz·ı melâli
 nümâyân cebhe·i sâfında gûyâ;
 nümâyân cebhe·i sâfında hulyâ.

«sen, gelsin, diye baharı beklerken
yaz, hayâta vedâ edip gidiyor,
«seni sonbaharın eline bırakıyor!»

— VII —

Ne zaman ölümcül ve sarı yüzü Eylûl
ağlayan bulutlarıyla gelip çatsa
hâtıramı ağlatır bu kederli şiir,
ben bu ağlatıcı teşbihi pek severim:

«Bir kızın öleceği vakit
«güzel yüzünde dolaşan gülümsemeyi
«andırır son deminde...
«Ah ben sonbaharı çok severim!»

— VIII —

Soluk yapraklı bir güz ağacının
hasret çeken perişan gölgesinde
oturmuş, gizli bir hissini
bütün kederleri güzel yüzünde besbelli;
defterinde ağlatacak bir şiir arıyor.

Mevkiin durumu kederiyle uyuşmuş:
Biraz solgun, biraz sevdâ mahmuru;
düşen yaprakların kederli sırrı
sâf yüzünde görünüyor gûyâ;
görünüyor sâf yüzünde hulyâ.

— 9 —

Döner âvâre|ser tehiz-i bûd-i pür|tehevvürle,
 müşâbihdir birer pervâne-i sekrâna yapraklar;
 kırık dallar, bozulmuş âşîyanlar hep tehayyürle
 hazânın pençe-i kahrında vakf-ı igbirâr, ağlar.

Kışın câmid nigâh-ı lerze|bahşasıyle rencide,
 arar biçâre kuşlar bir melâz-ı nev|behâriyi;
 uzanmış, hasta, uryân, bister-i sengin-i hakide,
 arar cism-i tabiat bir şifâ, bir feyz, bir muhyî!

— 10 —

Her yer beyaz: Lifâfe-i emvâtı andırır
 yek|pâre bir beyazlığın altında nağş-i hâk;
 yek|pâre bir beyazlığın altında rağşe|nâk;
 her şey hitâm-ı hâile-i berfe muntazır.

Gûyâ bu intızârın o reng-i sükûnudur...
 Birkaç — nazıyr-i tayf-i adem — zâg-ı bed|nigâh
 teşkil eder bu sahnede bir tûde-i siyâh;
 bunlar kışın nümûne-i râz-ı derûnudur!

— 11 —

Yine kar... Bir sükûn-i câmidle
 yine heryer melûl ü mevt|âlûd;
 bir donuk perde, bir nikâb-ı anûd
 saklıyor çehre-i semâvâtı
 beşerin çeşm-i ibtihâlinden;
 beşerin nazra-i münâcâtı
 titriyor bir hirâs-i bâridle
 o donuk perdenin zılâlinden.

— IX —

*Hiddetli, sert rüzgârın esintisiyle yapraklar,
başıboş dönüyor, sarhoş, pervâneler gibi;
kırık dallar, bozulmuş yuvalar, hayret ederek
güzün kahırlı pençesinde kırgın-kırgın ağlar.*

*Kışın titreten donuk nazarlarından incinen
hiçare kuşlar ilkbahar sığınağı arıyor;
uzanmış, hasta, çıplak, kara toprak döşğinde
tabiat cisimleri, bir şifâ, bir feyz, bir yaşatıcı arar.*

— X —

*Her yer beyaz: Âdeta mevtâ kefenini andıran
yekpare bir beyazlığın altında toprağın cesedi,
yekpare bir beyazlığın altında titriyor;
her şey felâketle karın kalkmasını bekliyor.*

*Gûya bu bekleyişin kar, sükûnetinin rengidir...
Birkaç — ölüm hayâli şeklinde — kötü bakışlı kuzgun,
bu sahnede bir karaltı hâlinde görünüyor;
bunlar, kışın içsel sırrının nûmuneleridir!*

— XI —

*Gene kar... Donmuş bir sükûnetle
gene her yer hüznü ve ölecek gibi;
bir donuk perde, inatçı bir maske
gibi göklerin çehresini, insanlığın
yakarış gözünden saklıyor;
insanlığın yalvaran bakışı
titriyor soğuk bir korkuyla,
o donuk perdenin gölgesinden.*

İşte uryân u zâr ü müstagrağ
 iki timsâli fakr-ı meş'ûmun...
 — Her yanından şu levh-i magmûmun
 akıyor dalga dalga reng-i memât! —
 İki âciz kadîd-i lerezende,
 iki mat'ûn-ı şekve|kâr-ı hayât,
 çatlamış elleriyle yokliyerek
 arıyorlar hayâtı mezbelede.

— 12 —

Mevsim vedağ eder gibidir, zâr ü bi|mecâl;
 son lerziş-i cenâhı döker hâk-i nâime
 karlar, ümîdler;
 seylâbelerle şerhalanır sine-i cibâl,
 her şerha bir bahâr-ı hayât ihtivâ eder.

Her mevsimin sukûtu olur başka mevsime
 bir menba-i nemâ...
 Bakdıkça ben zuhûr u sukût-ı mevâsin'e,
 ey tâli-i beşer,
 bilmem niçin teellüm eder, ağlarım sana!...

— ■ —

İşte çıplak, ağlamaklı ve dalgın,
çekilmez yoksulluğun iki timsâli...
— Şu gamlı levhanın her yanından
dalga-dalga ölüm motifleri akıyor! —
İki zavallı, titrek ve bitkin insan,
hayâta lânet eden hor-hakir bu iki kişi,
çatlamış elleriyle şurasını - burasını karıştırarak
bir çöplükte yiyeceklerini arıyor.

— XII —

Ağlıyarak kış halsiz-halsiz, gitmek üzeredir,
son kanad çırpışlariyle uyuyan toprağa
karlar, ümitler döküyor;
akan sellerle dağların göğsü parçalanıyor,
her parça bir hayat baharını içine alıyor.

Her mevsimin yıkılıp gidişi başka bir
mevsimin gelişmesine kaynak oluyor...
Mevsimlerin böyle batıp çıkmasına baktıkça,
ey insanlığın tâlihi,
Bilmem niçin acı duyar, ağlarım sana!...

[Temsili Eserler:]

ÖKSÜZLÜĞÜM

Ufukda, işte şu'penhâ-yi lâciverdide
ağır ağır yürüyor bir hayâl-i hün|âlûd;
lebinde lerze-i şekvâ, gözünde bir memdûd
nigâh-ı rencide.

Hayâtımın bu hayâletle bir tealluku var:
İlerledikçe o, kalbimde artıyor halecân;
ilerledikçe o, rûhum gidib izinde arar
medid bir hicrân.

Nedir, bu hangi perestîdenin sefâletidir;
nedir, bu hangi ümidin sukûtudur, mecrûh?
Ninem, ninem... Bu hazân|dide zıll-ı ber|zede rûh
Onun hayâletidir!

Onun hayâletidir, bir muhîr-i cûşânın
siyah köpükleri üstünde çırpınıp yatıyor,
siyah köpükleri üstünde bahr-i nisyânın
müebbeden batıyor...

Ve ben uzakda, şu me'vâ-yi istirâhatde,
onun üfûlünü seyreyliyor da ölmüyorum;
çocuklarımla, çocukluklarımla mesrûrum
bu gün bu sâatde!

Sembolik Eserler:

OKSÜZLÜĞÜM

Ufukta, işte şu lâcivert ummanda
kanlara bulaşmış bir hayâl, ağır-ağır yürüyor;
dudağında şikâyetli kımtılar, gözünde sürekli
incinmiş bir bakış...

Hayatımın bu hayâletle bir ilgisi var:
İlerleyip gittikçe o, kalbimde çarpıntı artırıyor;
ilerledikçe o, rûhum izinde uzun bir
hasret arıyor.

Nedir, bu hangi kutlunun sefâletidir;
nedir, bu hangi ümidin batmasıdır, yaralı?
Ninem, ninem... Bu solan ve benliğinden rûhu alınan,
onun hayâletidir!

Onun hayâletidir, coşan bir denizin
siyah köpükleri üstünde çarpınıp yatıyor;
unutma denizin siyah köpükleri üstünde,
sonsuz batıyor...

Ve ben uzakta, şu dinlendiğim yerde,
onun batışını seyreyliyor da ölmüyorum;
ve nasıl oluyor da çocuklarımla sevinçliyim,
bu gün bu saatte?!

HANDE-İ BÛM

Mütehâlik, samût bir mahşer...
 Nâzil olmuş edîm-i arz'a kamer;
 toplanıb seyr için bütün kişver,
 ediyorlar büyük küçük, mebhût,
 karşıdan ihtirâz içinde sükût.
 Gündüzün böyle zulmet-i yelda,
 sonra toprakda Mâh-i Arş|ârâ,
 bütün ezhâna bir kesel veriyor;
 hepsi parmaklariyle gösteriyor
 bu yatan kütle-i münevvereyi,
 kumlar üstünde mevc uran dereyi,
 ki onun hûn-i şugle|perveridir;
 soruyorlar: «Kimin bu iş, bu sihir?
 «Hangi sehhar-ı muğcizin bu füsûn?
 «Hangi Hârut olub acîbe|nümûn
 «eylemiş kubbe-i semâyı nigûn;
 «Bedr'i, pâ-yi türâba indirmiş?...»
 Nâgehân bir tarrâka-i mûhiş
 sarsıyor hep kulûb-i huzzârı;
 Kamer'in safha-i zıyâ|bârı
 bir mukassî dumanla örtülüyor.
 Tâ uzaklarda bir sadâ gülüyor;
 bir sadâ, bir sadâ ki rağd|efşân,
 veriyor hâke lerziş-i heyecân;
 bunu dehşetle eyliyor tağqib
 bir hurûş-i hamûş-i diyv-i jiyân...
 Sonra her yanda bir sükûn-i mehîb
 o dumanlar, o cûyibâr-i lehîb,
 hepsi bir ân içinde mahvoluyor;
 o zaman sanki ortalık soluyor.

BAYKUŞ GÜLÜŞÜ

Telâşlı ve sessiz bir mahşer kalabalığı...
 Ay dünyanın yüzüne inmiş,
 toplanıp seyre gelmiş bütün memleket,
 büyük-küçük hayret içinde ve
 manzaradan çekinerek sükût ediyorlar.
 Gecenin zindan karanlığı, böyle güpegündüz,
 sonra gökteki ay toprak üstünde,
 bütün akıllara bir durgunluk veriyor;
 hepsi parmaklariyle gösteriyor
 yerde yatan bu nurlu yığını ve
 kumlar üstünde dalgalanan dereyi,
 ki bu dere o yığınının parlıyan kanıdır;
 soruyorlar: «Kimin bu iş, bu büyü?
 «Hangi şaşılacak sihirbazın bu afsun?
 «Hangi Hârut şaşırtmaca oynayıp
 «semânın kubbesini başaşağıya getirmiş de
 «Ay'ı böyle toprağın ayağına indirmiş?...»
 Birdenbire vahşice bir patırtı,
 hazır bulunanların kalbini sarsıyor;
 Ay'ın ışıık serpen safhaları
 sıkıntılı bir dumanla örtülüyor.
 Ta uzakta bir ses gülüyor;
 bir ses ki şimşek saçıyor,
 yeryüzüne heyecanlı titreyişler veriyor;
 kükremiş bir devin sessiz gürüldeyişi,
 manzarayı dehşetle tâkip ediyor...
 Sonra her yanda korkunç bir sessizlik;
 o dumanlar, alev saçan o dere,
 hepsi bir ân içinde mahvoluyor;
 o zaman ortalık sanki soluk-soluğa.

Bu teneffüsle parlıyan gözler
bakıyorlar ki, yok yerinde kamer.
Şimdi kumlarda bir yığın haşerât,
nice bin engerek, çıyan, akreb,
— hepsi meşbû-i zehr· kahr u gazez. —
ediyor cüstücû gıdâ-yi hayât...

bu hayâlât içinde ben meşgûl,
sanki cidden o hârikât-ı ukûl
geliyormuş bütün vücûda gibi
titriyordum, ki bagteten asabî
bir gülüş, bir medid sayha-i şûm
başucumdan zemîne aksetdi;
sonra bir bûm-ı bedlikâ, meş'ûm
çırpınışlarla yükselib gitdi...

BİR ÂN-I HUZUR

— 12 Kânunusânî, 1314 —

Seyreliyorum çeşm-i hayâlimle uzakdan
bir gülbe-i mes'ûd;
üstündeki fersûde, herem|dide ocakdan
yükselmede bir ince duman, mâil ü memdûd.

Sâfi, lekesiz karların altında cevânib
mahfûf-i sükûnet;
bir köy bu sükûnetle ezilmiş gibi gâib,
her yer bu sükûnetle hem|ârâmiş-i cennet...

Bu teneffüsle parlıyan gözler
bakıyorlar ki, ay yerinde yok.
Şimdi kumlarda bir yığın böcek,
binlerce çıyan, akrep, engerek,
— hepsi de kahır ve hiddetin zehirlerine kanmak için, —
yaşayışını sağlayacak gıdâlarını aramaktadır.

Bu hayaller içinde ben uğraşırken,
sanki hakikatte o akıllara hayret veren olaylar
bunlar birer meydana geliyormuş gibi
titriyordum ki, ansızın sinirli
bir gülüş, bir uzun ve derin uğursuz bir ses
baş ucumdan yere aksetti;
sonra kötü suratıyla bir baykuş, netâmeli
çarpıntılarla yükselip gitti...

BİR HUZUR ÂNI

Hayâlimin gözüyle uzakta, mesut bir kulûbe
seyreyliyorum;
damında yıpranmış, ihtiyar ocaktan
ince, uzun bir duman açarak yükseliyor.

Tertemiz, lekesiz karların altında her taraf
sükûnetle çevrili;
bu sükûnetle bu köy, ezilmiş, kaybolmuş gibi,
her yer bu sükûnetle cennetlik bir dinlenme içinde...

Ben sürmedeyim şimdi hayâlimle bu köyde
 bir köylü hayâtı;
 karşımda ocakdan süzülen dūd-i sefide
 kaybolmada hep leyl-i hayâtın zulemâtı.

FENER

Uzakda bir mütereddid zıyâ-yi bî mağnâ
 yolun likâ-ı ratıybinde, muhteriz dolaşır;
 uzar, kopar, kırılır; bir küçük nefesle havâ
 eder zavallıya bin şekl-i muztarib iksâ.

Bakarsınız; mütefekkir, medid, giryehümâ;
 bu şimdi bir nazar-ı âşıkânedir ki taşır
 cenâh-ı sâkini üstünde bir şeb-i hulyâ...
 Bakarsınız; mütchâlik, münevver ü şeydâ,

bu şimdi neş'eli bir gamzedir, behic-i emel...
 Fener o rûhların aynıdır ki, gark-ı hayâl,
 yaşar ümîd ile şeb'zinde'dâr-ı şevk u kesel.

Benim hayâlime en çok hâlidir dokunan:
 Zavallı, dâhil olurken sabâha pür'âmâl
 söner leâli-i bârân içinde girye künân!

Şimdi hayâlîmle bu köyde ben bir köylü
hayatı sürmedeyim;
karşımda ocaktan süzülen beyaz dumana
çevriliyor, hep o hayat gecelerinin karanlıkları...

FENER

Uzakta tereddüt içinde mânasız bir ışık
yolun ıslak çehresinde, çekinerek dolaşır;
uzar, kopar, kırılır, havanın durumu,
zavallıya bin türlü ızdıraplı şekil giydirebilir.

Bakarsınız; dalgın, sürüp-giden bir gözyaşı belirir;
bu şimdi âşıkane bir bakıştır ki, sâkin
kanadlarının üstünde hulyâlı bir gece taşır...
Bakarsınız; aceleci, parlak ve delicesine;

bu şimdi neşeli bir göz kırpmadır ki, ümit çehresi...
Fener o ruhların aynasıdır ki, hayâle boğulmuş,
neşe ve gevşeklik içinde canlı gecelerde ümitle yaşar.

Benim hayâlîme en çok şu hâlidir dokunan:
Zavallı, bütün arzularıyla sabahı bulurken
yağmurun inci damlacıkları içinde ağlıyarak söner!

KAHKAHA · İ YE'S

Bâd · i nâlân · ı hazân giryeli ışıklarla
ötüyor çarpınarak camlara hırçın hırçın;
o takâzâ · yı hurûşanla, o çığlıklarla
dalgalar bir canavar sanki kudurmuş, çılgın...

Başka ses yok, bütün ebd'âd · ı sükûn perver · i leyl
hep onun aks · i hurûşiyle garik · ı vâveyl;

hep karanlık... Bu talâtum'geh · i bârân u zalâm
ediyor kalbe karanlık, acı şeyler ilhâm:
Sanki dünyâ batacak, sanki kıyâmet... Heyhât,
böyle hep korkulu rûyâ doludur hâb · ı hayât!

Sonra bir mevc · i tebessüm, ufacık bir lemeân
etdirir leyle · i rûhumda seherler galeyân

Çarpın, ey bâd · ı hazân camlara, hırçın hırçın.
bir hakâretli sükût işte hep ışıklarına;
kudur, ey lücce · i zulmet, mütehevvir, çılgın.
gülerim kakhaha · i ye'sile çığlıklarına!

YEŞİL YURD

Bahâra benzetilir bir yeşil seâdetdir
gülümsiyen ovanın vech · i pür gubârında;
köyün, uyur gibi, müstagrak · ı sükûnetdir
bütün hayâtı ufak bir çayın kenârında.

KEDER KAHKAHASI

İnildiyeñ g z r zg rı a ıtlı ıslıklariyle
camlara hırçın-hırçın çarpınarak ötüyor;
sıkı tırdı ı saldırmalariyle, o    lıklarla
dalgalar bir canavar sanki kudurmu ,  ılgın...

Başka ses yok, gecenin s k net istiyen bütün uzayı
hep onun  a ıltısının yankisiyle v veyle bo ulmu ;

hep karanlık... Bu birbirini kovalıyan yağmur ne zulmet,
kalbe karanlık ve acı şeyler do duruyor:
Sanki dünya batacak, sanki kıyamet kopacak; yazık,
hay tın uykusu, hep böyle korkulu r y larla doludur!

Sonra bir ufak g l   dalgası, ufacık bir parıltı
r humun gecesinde tanyerleri s kt r r...

Ey g z r zg rı, camlara çarpın, hırçın-hırçın,
i te hakaretli bir s k t, hep ıslıklarına;
kudur ey engin karanlık, delice, çılgın;
acı kahkahalarla gülerim    lıklarına!

YEŞİL YURT

Bir yeşil sa dettir ki, bahara benzetilir
g l ms yen ovanın tozlu çehresinde;
köyün, uyur gibi, s k nete dal ı ne güzeldir,
ufak bir çayın kenarındaki bütün o hay tı.

Uzak yakın bütün âfâka neşreder safvet
tabîatin o samimî tevekkül-i sâfı;
şu yanda bir meşe — dalgın, vakûr, pür|şefkat.
kucaklıyor gibidir kollariyle etrâfı.

Bu köyde her gece bir kaç dakıyka meksederim
olub hayâlîme pîrev seyâhat eylerken
dühûr-i muzlimenin sîne-i melâlinde;

vê bir dakıykacık olsun sükût edib kederim
yavaş yavaş duyurım, bir inilti hâlinde,
kaval sadâları târ-ı alîl-i şîğrimden.

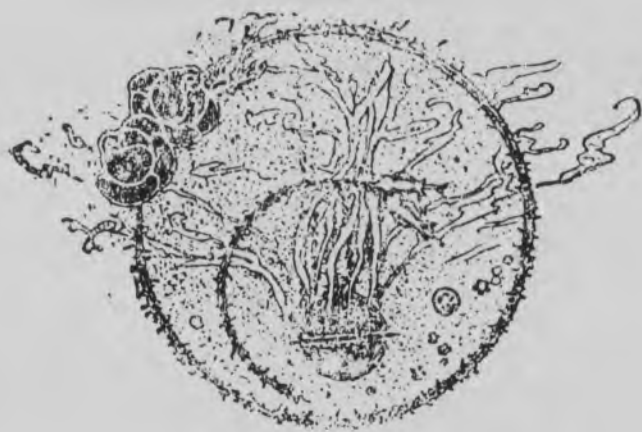
— 4 Mart, 1314 —

*Tabiatın samimî, o sâf tevekkülü,
bütün ufuklara arılık ve duruluk serpiyor;
şu yanda bir meşe — dalgın, vakarlı ve şefkatli, —
kollariyle etrafı kucaklıyor gibidir.*

*Bu köyde ben her gece bir kaç dakika dururum,
karanlık zamanların melâlî sînesinde
hayâlîme uyup seyâhat eylerken;*

*ve bir dakikacık olsun sükûnet bulur kederim,
yavaş yavaş da duyarım, bir inilti gibi,
hasta şürimin telinde bir kaval sesini.*

BÖLÜM

VIII

HİSSİ ESERLER:

	Sahife
1. — SÜHÂ VE PERVİN, —	276
2. — FIRSAT YOLUNDA, —	290
3. — TESÂDÜF, —	291
4. — İKİNCİ TESÂDÜF, —	292
5. — SON TESÂDÜF, —	293
6. — BÜTÜN BİR SER GÜZEŞT, —	294
7. — EN FERAHLI GÜNÜM, —	296
8. — BİR MERSİYE, —	298
9. — HAYÂL·İ ZÂİR, —	302
10. — KRİZANTEM, —	304
11. — SON NAĞME, —	306
12. — BİRAZ ÜMİD, —	308
13. — MÂİ DENİZ, —	308
14. — TEŞRİK·İ MELÂL, —	310
15. — DERD·İ NİHAN, —	312
16. — RESİM YAPARKEN, —	312
17. — BELKİ... HAYIR!.. —	314
18. — BEHÂR·İ MAGMÛM, —	316
19. — İLEL'EBED, —	318
20. — TOPRAK.	320

SÜHÂ VE PERVİN

«Hayâl — Hakîyat»

Bulutlu bir semâ-yi Nisan altında, sâkin ve muattar bir çam ormanı... Geniş, uzun bir yol ki döne döne; gûyâ araya mâi, durgun bir denizin leb-i reyyân-ı bîpâyânını buluyor... Korunun biraz kuytu, biraz karanlık her noktası ya bir fikr-i mütecessise melce'-i tefekkür, ya iki rûh-i mütehassire mev'id-i telâqî... Herkes, her taraf, herşey sâkit... Kadın erkek bağzan bir iki, birkaç vücut ağır ağır yoldan geçerek ağaçlıkta kayboluyor... Sühâ ile Pervin yola en yakın bir gölgelikde, birbirinin âğuş-i iştîyâkında...»

— ■ —

S Ü H Â

«Müstagrak, esîri bir tabîat... Açık sarı, uzun, tûrmâr saçlarının dağılıb örtüğü beyaz alnında dâimî bir çîn-i infiâl ile, ağlar gibi bakan mâi gözlerini dalların arasından karlı bir şâhika gibi görünen bulut parçasına dikmiş... Devâm ile:»

— Uzak değil, şu küçük zirve-i sefîde kadar; şu parlıyan tepecik yok-mu?... Aah, bir sarsar, anîf sadme-i gülânesiyle bir kuvvet, dururken öyle, habersizce, sanki bîhareket alıb götürse bizi...

P E R V İ N

«Esmer ve nermin câzibe-i hüsnîyle meyyâl-i huzûz bir vücûd... Parlak, mütebessim enzâr-ı tehekkümünü âşıkının solgun çehresine serperek:»

— Şâirâne hulyânız;
fakat niçin? Bu maîşet fenâ-mı?...

SÜHA VE PERVİN

«Bulutlu bir Nisan gününde, sessiz ve kokulu bir çam ormanı... Geniş ve uzun bir yol ki, döne-döne, gûya araya-araya mâvi, durgun bir denizin kanıksamış nihayetsiz kıyısını buluyor. Korunun biraz kuytu, biraz karanlık olan heryeri, ya bir araştırmacı fikir sahibine bir sığınak veya birbirlerini özlemiş iki rûha buluşma yeri... Herkes, her taraf, herşey sessiz... Kadın-erkek bâzan bir-iki, birkaç insan ağır-ağır, yoldan geçerek ağaçlıklar arasında kayboluyor. Süha ile Pervin yola en yakın bir gölgekte kucak kucağalar...»

S Ü H A

«Dalgın, esîri ruhlu bir yaradılış. Açık sarı, uzun, dağınık saçlarının örttüğü beyaz alnında görülen dargın bir çizgi, ağlar gibi bakan mâvi gözlerini, dalların arasından karlı bir dağ tepesini andıran bulutlara dikmiş... Devamla:»

— Uzak değil, şu küçük beyaz tepeciğe kadar; şu parlak tepecik yokmu... Ah, bir kasırğa, kızgın bir devin vuruşu gibi bir kuvvet, durup-dururekn öyle, habersizce, sanki hareketsiz alıp götürse bizi...

P E R V İ N

«Güzelliğinin esmer ve yumuşak gekimiyle zevke düşkün bir kız... Parlak güleç bakışlarını alaylı-alaylı âşıkının yüzüne serpererek:

— Kuruntularınız pek şâirce; fakat niçin? Bu hâlimiz fena mı?...

S U H Â

— Hoş; yalnız

bütün bu toprağa mensûb olanların hâli!
Ben isterim ki garâmım açınca şeh|bâli
nihâyet olmasın artık fezâ-yı nûzhetime;
ben isterim ki semâvî olan muhabbetime
semâ kadar açık olsun hudûd-i zevk u emel;
sizin şu elleriniz kıymetinde bir çift el;

Parmaklarının
ucunu tutub öper.»

bu eller işte... Bu nâzik, bu penbe elleriniz
hayâl ü rûhuma açsın derin, nihâyetsiz
bir âsümân-ı müzehheb, bir âsüman-ı huzûz.

«sokularak»

Vücûdunuzdan uçan nûr içinde ben mahfûz,
bütün şu âleme gülmek... Şeb-i teayyüşde,
şeb-i siyâh-ı teayyüşde muztarib...

P E R V İ N

«mütegafil»

— Müjde!

bulutlar ayrılıyor... Oof, neydi kaç gündür
güneş görünmedi hiç.

S U H Â

«Dudaklarında nezâketli bir te-
bessüm resmetmeğe çalışarak:»

— Emredin, çıkar görünür!

«sonra ciddî»

Ne söylüyordum? Evet, piş-i nâzınızda sizin
şu hây ü hûy-i hayâtı, baîd bir denizin
telâtumundaki mübhem sürûde benzeterek,

S Ü H A

— Hoş; yalnız

bütün bu yeryüzüne bağlı kalanların hâli!
 ben isterim ki, aşkım kanadını açınca
 dolaştığı boşlukta uç-bucak olmasın;
 ben isterim ki, semâvî olan sevgime,
 zevk ve arzu hududu, semâlar kadar açık olsun;
 meselâ sizin şu elleriniz değerinde bir çift el;

«Parmaklarının ucunu tutup öper»

Bu eller işte... Bu nâzik, bu pembe elleriniz
 hayâlîme, rûhuma derin ve nihayetsiz bir altın semâ,
 çok hoşâ giden bir semâ açsın.

«Sokularak»

Vücudunuzdan uçan nurlar içinde ben saklansam ve
 bütün şu âleme karşı gülsem, derim... Fakat şu geçimde,
 şu geçinmenin kara gecelerinde çalkanır dururum...

P E R V İ N

«Aldırış etmiyerek»

— Müjde!

Bulutlar ayrılıyor... Oof, neydi kaç gündür,
 güneş görünmüyordu hiç.

S Ü H A

«Dudaklarında nâzik bir gülüş
 göstermeye çalışarak:»

— Emredin, çıkar görünür!

«Sonra ciddî»

Ne söylüyordum? Evet, şu güzel nazınız önünde
 şu hayâtın bütün gürültüleri, uzak bir denizin
 çalkantısındaki belirsiz nağmelere benzeterek,

onunla şöyle uzakdan, güzelce eğlenmek...

Bu en büyük emelimdir;

«daha ziyâde tekrâruble»

bu en büyük emelim

bu gün siz olmasanız bir hayâl olur, güzelim!

P E R V İ N

«Sühâ'nın titriyen ellerini

cağlı bir şefkatle sıkar.»

— Çocuk!...

S Ü H Â

— Çocuk-muyum?

«mes'ûd ve meshûr»

Ah işte güldünüz, gülünüz!

Bu gün hayâtımı tecdîd eden tenezzülünüz

ilel|ebed beni tıflâne şâd|kâm edecek

bir iltifat-ı kaderdir...

P E R V İ N

— Çocuksunuz gerçek!

«Karşılarında son şuâ-ı şems ile tenev-
vüre başlayan sehâbeleri işâret eder.»

Bakın, şu penbe bulutlarda bir edâ-i visâl:

«Yeter çocukluğa râğbet!» diyor, hevâ-yi visâl

sıcak deniz gibi etrâfımızda çalkanıyor.

Niçin sevişmiyoruz?

S Ü H Â

«müteaccib ve müteheyyc»

kalır gözümde sevişmek ilel|ebed münker!

Sevişmemekse bu, sevmekden ihtirâz edelim;

o çünkü pek hatar|engîz, o çünkü pek mü'lim

bir ihtisâs olacak; ben tehammül eyliyemem.

«tevakkufdan sonra»

onunla şöyle uzaktan, güzelce eğlenmek...

Bu en büyük emelimdir;

«Daha çok yaklaşıarak»

— Bu en büyük emelim

bu gün siz olmasanız bir hayâl olurdu güzelim!

P E R V İ N

«Sühâ'nın titreyen ellerini
yapmacık bir şefkatle sıkar.»

— Çocuk!...

S Ü H A

— Çocuk muyum?

«Büyülenmiş gibi mesut»

Ah işte güldünüz; gülünüz!

Bu gün hayatımı yeniliyen, benimle buraya tenezzülünüz
ölünceye kadar beni çocukça sevindirecek
tâlihînin bir lûtfudur.

P E R V İ N

— Çocuksunuz gerçek!

«Karşılarında güneşin son ışıkla-
riyle renklenen bulutları gösterir.»

Bakın şu pembe bulutlardaki buluşma arzusu:

«Yeter çocukluğu bırakın!» diyor; buluşma havası

sıcak deniz gibi etrafımızda çalkanıyor;

tabiatı görünce içim böyle kıskanıyor...

Niçin sevişmiyoruz?

S Ü H A

«Hayret içinde ve heyecanlı»

— Biz sevişmiyorsak eğer

ömrüm oldukça sevişmeyi inkâr edebilirim.

Sevişmemekse bu, sevmekten çekinelim;

çünkü o pek tehlikeli, çünkü incitici

bir duygulanma olacak o; ben tahammül edemem.

«Biraz durduktan sonra»

Fakat niçin bu şikâyet, bu gizli gizli sitem?
Sevişmemek... Bana izâh edin şu nükteyi siz;
sevişmemek... Müteneffir-mi yağni?

P E R V İ N

— Yok, hissiz;
biraz harâreti eksik bahâr-ı aşkımızın.
Bizim muhabbetimiz bir çocuk ki hep dalgın;
değil-mi?

«Gözlerini kırparak,
bütün kadınlığıyla»

Hep müteennî... Biraz acûl olsa!

S Ü H Â

«Nazariyle gökde küçük bir bulutun âheste cevelânını tağqib eder.»

— Şu nazlı tıfl-ı semâvî kadar melûl olsa...
Melâli çehre-i eşyâye pek yaraşdırırım.
Menâzırırmda hazîn bir hayâl araşdırırım.
Denir ki hüzn ile rûhumda bir karâbet var;

«mütefelsif»

pek âşikâre, bu bir hastalık; fakat ne zarar!
Hayâtı bence teessürdür eyliyen isbât,
taayyün eyliyemez nevm içinde reng-i hayât.

«birden tehavülle»

Fakat, bilir-misiniz? Ben hakıykatden mübrim
bir ihtiyac-ı teessürle dâimâ severim;
emellerimde soluk bir hazân tezehhür eder.
Ne isterim meselâ: Bîhudûd bir meşcer,
fakat ağaçları hep serşikeste, hep uryân;
içinde bir derecik, bir şelâle-i giryân;
yosunlarında, uçan kuşlarında, her şeyde

Fakat niçin bu şikâyet, bu gizli-gizli sitem?
Sevişmemek... Bana açıklayın bu ince noktayı siz;
sevişmemek... Nefret mi ediliyor yâni?

P E R V İ N

— Yok, hissiz;
aşkımızın baharında biraz sıcaklık eksik.
Bizim sevişmemiz de bir çocuk gibi hep dalgın,
değil mi?

«Gözlerini kırparak
bütün kadınlığıyla:»
Hep ağırbaşlı... Biraz çabuk olsa!

S Ü H A

«Gökte küçük bir bulutun gi-
dişini bakışlariyle tâkip eder.»
— Şu nazlı gök çocuğu kadar kederli olsa...
kederli hâli, her şeye çok yakıştırırım.
Dâima karşımda hüzünlü bir hayâl araştırırım.
Hüzünle rûhumda bir yakınlık var, dense doğrudur;

«Filozofça»
apaçık bir hakikat, bu bir hastalık, fakat ne zarar!
Bence hayâtın varlığını isbat eden hüzündür.
Yoksa, hayâtın rengi uyku içinde anlaşılamaz.

«Birden değişerek»
Fakat bilir misiniz? Ben sahiden, direnen
bir hüznün ihtiyacı içindeyken dâima severim;
arzu ve emellerimde soluk bir güz havası çiçeklenir.
Ne isterim meselâ: Hudutsuz bir ağaçlık,
fakat bütün ağaçlarının başları kırık, gövdeleri çıplak,
sonra ara yerde bir derenin ağlıyarak dökülüğü;
büyülü bir aşkın ağlıyan sonbaharında, yosunlar,

takattur etmeli âvâre, mest ü lertzende
bir ibtikâ-yi hazânisi aşk-ı sehhârın...

«Mağlûb-i hayâl... Yavaş ya-
vaş kendinden uzaklaşan mağ-
şukasına doğru tehâlûkle:»

Sizinle ben o mükedder, o solgun eşcârın
adım adım uzanan rağşe-i zılâlinde
bিরer hayâlet-i pûşîde|çehre hâlinde
gezib dolaşmalıyız; nâgehân bu esnâda
güneş gurûb ederek, tâ uzakda, tenhâda
fısıldaşan iki serv-i siyâha son lemeât
sükûn içinde verirken bir ısıfâr-ı memât,
yavaş yavaş azalan tâb-i tal'atiyle kamer
çıkıp görünmeli bir hasta kız kadar mugberr.
Semâ dalar o zaman bir perili rûyâye,
serer zemîne ağaclar sadefli bir sâye;
ufukda nâir ü nâim sitâreler görünür,
leb-i tabîate bir bûse-i hafî sürünür;
vücûda öyle rehâvet gelir ki yerde bile
yürür kıyâs olunur bir kanad temâssiyle.
Bu sâye-zâr-ı serâirde böyle yapıyınız
yürür, yürür, yürüyorken habersiz ayrılırsınız.

P E R V İ N

«İpek örtüsünün saçaklariyle meş-
gul parmaklarını çıtlatarak:»

— O ayrılış da niçin sanki... Cebreden var-mı?

«Bir dalın üzerinde bir
çift kumruyu gösterir.»

Bakın şu kuşlara, ayrılmak istiyorlar-mı?
Bütün cihan kavuşurken...

uçan kuşlar, herşey, kendinden geçmiş, âvare hâlde
damla-damla insanın içine sinmeli.

«Hayâline mağlûp... Yavaş-yavaş uzak-
laşan sevgilisine doğru atılarak:»

Sizinle ben o kederli, o solgun ağaçların
adım-adım uzanan titrek karanlığında
yüzü örtülü birer hayâlete benzer hâlimizle
gezip dolaşmalıyız; bu esnâda birdenbire
güneş batarken, tâ uzakta, tenhalıkta
fısıldaşan iki siyah selviye çarpan son parıltıları,
sükûnet içinde onlara bir ölüm sarılığı verirken,
bir hasta kız gibi dargın olan ay, yavaş-yavaş
parlak çehresiyle çıkıp görünmeli.
Semâ o zaman bir perili rüyâyâ dalar,
ve ağaçlar yerlere sedefli birer gölge serer;
ufukta yıldızlar kâh ısrır, kâh uyur görünür,
sanki gizli bir öpücük tabiatın dudağına sürünür;
insana bir gevşeklik gelir ki, yerde yürüyorken
insan kendini kanadlanmış farzeder.
İşte böyle biz ikimiz, bu muhteşem gölgeliklerde
yapayalnız yürür, yürüyorken habersiz ayrılırız.

P E R V İ N

«İpek örtüsünün saçaklarıyla oy-
nayan parmaklarını çıtlatarak:»

— O ayrılış da niçin sanki... Bizi zorlayan var mı?

«Bir dalın üstünde bir çift
kumruyu göstererek:»

Bakın şu kuşlara, onlar ayrılmak istiyor mu?
Bütün cihan kavuşurken...

«Bundan sonra Pervin hep, Sühâ'yı bırakarak yoldan geçenlerle iştigal eder; bakanlara güler; birçokları karışısında dolaşmağa başlarlar; Pervin onlarla eğlenir.»

S Ü H Â

— Evet, biz ayrılırız;
ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman kalırız.
Bu iftirâkı, bunun telhi-i lezîzini siz
tehayyül etmeğe bilmem ki muktedir-misiniz?
«Tağrif eder:»

Uzakda birbirimizden, uzakda her şeyden,
uzakda benliğimizden de... Âh, ruhun ben
bu inceliklerinin karşısında gâşyolurum;
bu incelikleri teşrih eder, neler bulurum.
Sizin de böyledir elbett hayâl-i sevdânız,
değil-mi, sevgili?

P E R V İ N

— Pek şâirâne hulyânız!

«soğuk»

S Ü H Â

«Samimî bir iğtirâf ile»

— Evet, hakıykati hulyâye hep fedâ ederim,
zaman olur ki vücûdumdan ayrılır, giderim...
Bu hastalık beni bir tıfl iken tutub ezdi,
zaman olurdu ki fikrim tehammül etmezdi.
Fakat ne olsa budur en safâlı eğlencem;
geçer bütün bütün esrâr önünde bağzı gecem...
Deminki levhayı siz şimdi bir hayâl ediniz:
Bütün o vahşet-i giryân içinde biz, ikimiz

«Bundan sonra Pervin Sühâ'yı bırakarak hep yoldan geçenlerle ilgilenir; geçenlere güler; geçenlerin birçoğu Pervin'in karşısında dolaşmaya başlar; Pervin onlara bakar.»

S Ü H A

— Evet, biz ayrılırız;
ve hep cihandan uzak, ayrı, bir zaman öylece kalırız.
Bu ayrılığı, bunun lezzetli acılığını siz
bilmem ki, hayâlinizde canladırabilir misiniz?

«Târif eder:»

Uzakta birbirimizden, uzakta her şeyden,
benliğimizden de uzakta... Âh, ben rûhun
bu inceliklerinin karşısında mestolurum.
Bu incelikleri yorumlar, onlarda neler bulurum.
Sizin de böyledir elbet aşkınızın hayâlî,
değil mi sevgili?

P E R V İ N

«Soğuk»

— Pek şâirce kuruntularınız!

S Ü H A

«Samimî bir açıklama ile»

— Evet, hayâl uğruna, hakikatlerden vazgeçerim,
zaman olur ki, kendi vücudumdan ayrılır, giderim...
Bu hastalık, daha ben çocukken beni tutup ezdi,
zaman olurdu ki, fikrim artık tahammül etmezdi.
Fakat ne de olsa en sefâli eğlencem budur;
çok defa gecelerim, böyle sırlar içinde geçer-gider...
Deminki tabloyu siz şimdi bir hayâl ediniz:
Ağlıyan o vahşi manzara içinde biz, ikimiz

uzaklaşmış gidiyorken, yosunlu bir kabrin
başında birleşerek, — Ah o kabır, o kabır-i hazîn;
benim bekâret-i rûhumdur onda nâim olan! —
o nâim-i ebedînin sükûn-ı hâbından
bir ihtizâr-ı nihâni duyar, teheyyüc eder,
ve ağlarız... Bu coşan girye-i huzûrâver,
benimçin işte budur aşka en güzel timsâl,
gözümde bundan ibâretdir işte aşk u visâl!
Sizin de öyledir elbett hayâl-i sevdânız,
değil-mi, rûhum?

P E R V İ N

«Erkek kadın, şevq|engiz terennümle-
riyle yaklaşan birkaç yabancıyla mec-
lûb u muhtaris gülümser; sonra Sühâ-
ya dönerek, dâimâ bârid ve mütehek-
kim:»

— Evet, şâirâne hulyânız;
fakat ne çâre ki ben şimdi şiğre mugberrim...

G E L E N L E R

«Mest ü münhemik... Bir âğuş-i telâqî
gibi açılıp halkalanarak Pervin'e:»

— Güzel çocuk, bize gelmez-misin?

P E R V İ N

«İstiğcâl eder... Ve câmid bir kütle-i
tahayyür hâlinde bakakalan Sühâ'yı
bigâne bir nazarı altında ezerek koşar.»

— Şitâb ederim!

uzaklaşıp gidiyorken, yosunlu bir mezarın başında birleşerek, — Ah o mezar, o hüznü kabir; işte benim rûhumun kızlığı, bütün sâflığıyla orada uyur!— kalkmamasıya orada uyuyan rûhumun sâkin uykusunda görünmiyen bir ölüm hâli duyar, heyecanlanır, ve ağlarız... Bu coşkun göz yaşlarımızdaki rahatlık, işte benim için aşkın en güzel sembolü; gözümde budur ancak, aşk ve kavuşmak! Sizin de öyledir elbet aşkınızın hayâli, değil mi rûhum?

P E R V İ N

«Kadınlı erkekli, neşeli şarkılar söyliyerek yaklaşan kimselere katılmak arzusuyla onlara bakar ve güler; sonra Süha'ya dönerek, dâima soğuk ve alaylı:»

— Evet kuruntunuz pek şâirce; fakat ne çâre ki, ben şimdi şiire dargınım...

G E L E N L E R

«Kendilerinden geçmiş, istekli... Birleşilecek bir kucak şeklinde açılıp halka olurlar, ve Pervin'e:»

— Güzel kız, bize gelmez misin?

P E R V İ N

«Sabırsızca... Ve donmuş, şaşkın bir yığın hâlinde bakakalan Süha'yı yadırgıyan bir bakışıyle onu ezer ve koşar.»

— Hemen geliyorum!

FIRSAT YOLUNDA

ipek etekleri tarzında bir
güzel kadının: «Beni tağqib
et ey şikeste|hayat!» diyerek

c. ş.

Müzehher bir etek tağqib ederdim: Geçdiğim yerler
şakāyıklarla, zanbaklarla, sünbüllerle süslenmiş
birer gülşendi; herşey, her çiçek bir nāzenîn cûşış
verir, her nefha mesteylerdi sevdāmı;

bütün sāfiyyet-i meşcer

öpüb, mes'ûd, o dāmân-ı dil|ârâmı

benim okşardı hulyâmı.

Çocuklardan çocuk, ben, pür|tehâlûk bir meserretle
koşardım hep o pîşimden kaçan reftâre müstagra; k;
olurdu pây mâlim gâh bir gül, gâh bir zanbak...

Giderken böyle, uryân bir çocuk nâ|gâh

nasıl bilmem, ne cür'etle

elimden tutdu; bakdım: Bir küçük gümrâh.

Çocuk dargın tebessümlemlerle ayrılmışdı pîşimden; (*)
o dem bir serd-i mugriq bütün ezhârı soldurdu.

Çiçeklerden uçan reng-i adem enzârı soldurdu!

Gözüm gaybetdi dāmân-ı dil|ârâmı...

O hırçın tıfl-ı uryân|ten

alıb kaçmışdı rûhumdan da sevdāmı,

bütün ümmîd ü hulyâmı!

(*) Çocukdargın gülüşlerle önümden ayrılmıştı;
o zaman yakıcı bir soğuk bütün çiçekleri soldurdu.
Çiçeklerden uçan ölüm renkleri de bakışları!...

Gönlümü okşıyan eteği gözüm kaybetti...

O hırçın dekolte çocuk...

TESADÜF

Niçin o çehreyi görmekle titredim birden,
o didelerde niçin gizli bir nigâh aradım?
Değil garâm-ı heves|perverâne muğtâdım, (*)
niçin o gözlere dikkatle bakdım öyle iken?...

Niçin? Niçin?... Bu «Niçin?»lerle şimdi pür|halecân
dilimde titreşiyor en sitemli nâlišler;
kabâhatim ona bakmakdı, muhteriz, mugberr,
dudaklarında sönerken bir ibtisâm-i nihân.

Bu yüz hayâlîme — gitdikce — hiç yabancı değil;
fakat, yazık, o vücûd-i hayâl|perverde
tesadüfüm ne hazîn oldu öyle bir yerde!

Sen ey sefâlet-i meş'ûme, ey şeb-i hâil, (**)
soğuk soğuk bakıyorsun; o nazra-i şûmun
nasıl sukûtuna kâil şu hüsn-i mağsûmun?...

(*) Aşka heves beslemek benim âdetim değil.

(**) Sen ey uğursuz sefâlet, ey korkunç gece,
soğuk-soğuk bakıyorsun; o uğursuz bakışın
nasıl râzı oluyor, şu mâsum güzelliğin düşmesine?...

İKİNCİ TESADÜF

Bu gün o çehrede boş bir nazarla dinlendim
 didişmeden geliyordum gam·ı hayâtımla;
 dedim ki sonra: «Şu müz'ic teessürâtımla
 «önünde ağlayıversem... Ve olmasam nâdim!»

O sanki fikrimi bilmiş-de ihtirâz ediyor
 gibiydi; gözleri yerlerde, bakmadan geçdi.
 Güneş ufukda bu hâk·i sefile bir ebedî (*)
 vedağ eder gibi rikkatle ihtizâz ediyor,

semâ bulutlanıyorken, onun civârımdan
 güzârı böyle soğuk bir yabancı tavrıyla
 bütün kararımı kâfi göründü tağdile...

Dedim ki: «İşte hakıykat bu, hep kusûru yalan;
 «değil garâm·ı heves|perverâne muğtâdım, (**)
 «bu dîdelerde fakat bir nigâh·ı aşk aradım!»

(*) Güneş ufukta bu aşağılık dünyaya, sonsuz
 vedâ eder gibi incelikle titriyor,

(**) «Aşka heves beslemek benim âdetim değil,
 «öyleyken bu gözlerde niçin bir aşk bakışı aradım!»

SON TESADÜF

Acıklı oldu bu pek... Bir garib hâhişle
o gün tenezzüh^e çıkdım; semâ bulutlu idi;
içimde bilmediğim bir neşât·ı mûhişle (*)
tevâfuk eydi kırım hâl·i girye|perverdi.

Yürürdüm öyle, çemen tâze, ortalık tenhâ;
uzak yakın bütün eşyâda bir sükûn·i melûl;
likâ·yi hüzn·i tabiat pür|ihtizâz·ı bükâ... (**)
Güzeldi doğrusu: Nîsan içinde bir Eylûl.

Önümde birden sanki inşikâk etdi:
Refikı bir sarışın gence ittikâ ederek
o geçdi: Süslü, şetâretli, nazlı, şûh, melek!

Evet, o geçdi, o hem-de bakmadan geçib gitdi;
güneş de, şimdi açılmış ufukda hande|nümâ,
eder gibiydi uzakdan benimle istihzâ...

(*) içimde bilmediğim korkunç bir sevinçle

(**) Tabiatın hüznünlü çehresi hemen ağlıyacak gibi...

BÜTÜN BİR SER|GÜZEŞT

Hazîn bir ukde meşkûkiyyet·i neş'et hayâtında;
 Karanlık bir sabâvet, bir şebâb·ı hâsir ü merdûd;
 bütün bir ömr·i mecbûhâne kahr u minnet altında;
 bütün bir ser|güzeşt·i münkesir, bir ömr·i zehr|alûd...

O meshûf·i meserret günlerin yâd·ı melâliyle
 bu gün ayrılmıyor minâ·yi teb|riz·i seâdetden;
 geçer her ân·ı zevkî başka bir zevkîn hayâliyle;
 bu hoş bir intikâm almak demektir ömr·i zilletden

O yeldâ·yi sefâlet şimdi bir subh·i teselli|bâr;
 ne parlak handeler makdûr ise bir subh·i âmâle
 birikmiş, bağlamış pîrâmen·i bahtında bir hâle.

Fakat; bilmem niçin, mâzîde müdhiş bir teannüd var:
 Bu sîmâ·yi neşâtın, işte aksâ·yı refâhında,
 bütün bir ser|güzeşt·i inkisâr ağlar nigâhında.

BÜTÜN BİR SERGÜZEŞT

Hayâtı sağlıyan bilinmez varlık, hazin bir düğümdür:
Karanlık bir çocukluk, husranla yıkılıp giden bir gençlik;
kahır ve minnet altında boğazlanıyor gibi bir ömür;
bütün kırılmış bir sergüzeşt, zehirle dolu bir hayât...

Sevinmeye susamış o günlerin hüznü anışıyle
bu günüm, saâdetin dolu kadehinden dudağını çekmiyor;
her zevk ânı, başka bir zevkin hayâliyle geçip gidiyor;
bu hâl, kötü ömürden hoşça intikam almak demektir.

O uzun sefâlet gecesi, şimdi teselli serpen bir sabah;
arzuların sabahına ne kadar ışıklı gülüşler lâzımsa
birikmiş de bahtının çevresine bir hâle olmuş gibi.

Ama, bilmem niçin, geçmişte müthiş bir direnme var:
Bu sevinç çehresinin, işte erişilmez noktasında bile,
bakışlarında, bütün gene kırılmış sergüzeşt ağılar.

EN FERAHlı GÜNÜM

Güneş sath-ı sükûn|perverinde bir havuzın
uçan hevâmm-ı heves|kârı andırır fikrim;
budur sebab ki, en âsûde nevha-i şîğrim
verir sadâsını, bir gizli mevc-i pervâzın.

Nasıl kolayca perîşan olursa ebr-i hevâmm
hafif bir darbe-i bâliyle bir nesîm-i terin,
yeter hayâlimi tahdîşe bağzı en nârin
bir ihtizâz, ufacık bir teheyyc-i ilhâm.

O gün sahife-i şîğrim kalır tehi, uryân,
bu en ferahlı günümdür: Ne söylerim, ne yazar;
ne ihtimâl-i taarruz, ne havf-i istihkâr...
Evet, geçer o günüm pür|sükûn-i itmi'nân

yarınki şîğrime ihzâr için biraz halecân.

EN FERAHlı GÜNÜM

*Fikrim, bir havuzun gayet sâkin ve güneşli yüzeyinde
şuraya-buraya uçuşan hayvancıkları andırır;
bu yüzdendir ki, şiirim, en sâkin bir ağlayışında
bile, uçan bir gizli dalganın sedâasını verir.*

*O hayvancıklar sürüsü nasıl kolayca perişan olursa,
küçük bir esintinin hafif bir kanad dokunuşuyla;
benim de hayâlimi tırmalamaya yeter, en nârin
bir kımıldama, hattâ ufucuk bir esin heyecânı bile.*

*O gün şiir sayfalarım boş kalır, çıplak kalır;
bu, en ferahlı günümdür: Ne söylerim, ne yazar;
ne sataşma ihtimali, ne hakaret korkusu...
Evet, o günüm sükûn ve emniyetle geçer ki,*

yarınki şiirime bir hazırlık, biraz iç çarpısı olsun, diye.

BİR MERSİYE

Hepsi, en bî|vefâ emellerden
en samimî tahayyülâte kadar,
hepsi kalbimde şimdi bir medfen,
bir penâh·ı sükûn u hasret arar.

Hep o mağşûkalar türâb oldu;
gençliğin ravza·i hayâlinden
pür|heves toplamışdım onları ben;
o gülistan bütü serâb oldu.

Hepsinin câ|nişîn·i hicrânı
şimdi bir tûde zulmet·i makber;
ah olaydı yaşatmak imkânı
geçen iqbâl·i ömrü... Yok, mugberr.

ben o rûyâ·yi şekva mugberrim;
istemem, gülmesin o çehre bana,
müteverrim likâ·yi istihzâ,
onu gördükce artıyor kederim.

Onda bir şîve·i tahakküm var:
«Sen, diyor, sen benim esîrimsin;
«yaşıyorsun benimle, benden umar
«nefha·i inbisâtı her nefesin...»

Her nefes, böyle her nefes duyuram
bu muhakqir sadâyı mâzîden...
Var hayâtımda bir tasarruf eden;
var ki ben pençesinde muztarrım.

BİR ANMA AĞITI

Hepsi en vefâsız emellerden
en samimî hayâl tasarısına, kadar
hepsi kalbimde şimdi bir mezar hâlinde
bir sükûn sığınağı ve hasreti arar.

Hep o sevgililer toprak oldu;
gençliğin hayâl bahçesinden
bütün hevesimle toplamıştım onları ben;
o gülüstan bugün serap oldu.

Hepsinin de ayrılık yerine gelip oturan
şimdi yığın hâlinde bir mezar karanlığıdır;
ah geçen mesut ömrü yaşatmak
imkânı olsaydı... Yok, dargınım.

evet ben o neşeli rüyaya dargınım;
istemem, gülmesin o çehre bana,
o veremli ve istihzâcı çehre,
onu gördükçe artıyor kederim.

Onda öylesine hükmeder bir edâ var ki:
«Sen, diyor, sen benim esirimsin;
«yaşıyorsun benimle, benden umar ancak
«senin her nefesinin geniş bir soluğu...»

Her nefes, böyle her nefes duyuram
geçmişten bu hakaretli sedâyı...
Var hayâtımda bana sahip olan birisi var,
var ki, ben pençesinde ızdırıp çekmekteyim.

Hani âgûş·i iğtimâdında
 üç gün evvel gülen ümîd·i latîf?
 O da rahvoldu; şimdi yâdında
 kalan efsürde bir sehâb·ı kesîf.

İşte en sonra sen de eksildin,
 sen de gitdin, senin de arkandan
 ağladım, ağladım; fakat insan
 ağlamakdan da korkuyor... miskin!

Âah sen, sen ki zîr·i bâlinde
 bir yeşil köy hayâtı sakladın;
 şıgırımın nuhbe·i meâlinde
 sen, bütün safvetinle sen vardın.

Ne serâzâde ömr·i sâfidi
 geçecek gölgesinde çamlarının;
 sende kalmışdı münfail, kırıgın,
 muhtarib gönlümün son ümmidi.

Sen de gitdin; senin de arkandan
 ağladım, ağladım, harâb oldum...
 Ne olurdu, gunûde·i nisyân,
 geçebilseydi bilemel bir ân,
 diyebilseydim: «Ooh, kurtuldum!»

Hani güvenip kucağıma aldığım
üç gün evvelki gülen güzel ümit?
O da fahvoldu; şimdi hâtıramda
kalan, donmuş yoğun bir bulut.

İşte en sonra sen de eksildin,
sen de gittin; senin de arkandan
ağladım, ağladım; fakat insan
ağlamaktan da korkuyor... miskin!

Âh sen ki, kanadının altında
bir yeşil köy hayâtı saklardın;
şiiirimin en beğenilir yerlerinde
sen, bütün sâflığıyla sen vardın.

O ne başına-buyruk sâf bir ömürdü ki,
çamlarının gölgesinde geçecekti;
sende kalmıştı, benim küskün, kırgın ve
ıztıraplı gönlümün son ümidi.

Sen de gittin, senin de arkandan
ağladım, ağladım; harap oldum...
Ne olurdu, unutma uykusu yanımdan
bir an bilmeden geçebilseydi de,
diyebilseydim: «Oh, kurtuldum!»

HAYÂL İ ZÂİR

Gurûb edib-de güneş bir veremli tâze gibi
 çökünce magrib'e reng-i memât olan zulmet,
 çıkar yakındaki bir külbeden cenâze gibi
 peride reng-i tehassür, melûl, bi tâkat;
 — Bakılsa hüsnüne subh-ı şebâbdan terdir,
 bakılsa vechine hem reng-i şâm-ı esmerdir; —
 yürür dikenler içinden hayâl-i zî vahşet...

Kılar ümidi kadar ince bir yolu tağqîb,
 tarîk-ı ömrü gibi müntehî o yol ademe;
 alîl bir çamın altında bir mezâr-ı garîb,
 ki müntehâ-yi azimet o şebrev-i eleme,
 mezâr-ı yâr, bu bir kabza hâk-i mugberdir;
 hazân reside çemen sanki sütr-i zerdır
 mezâr-ı yâre bu bir kabza hâk-i muhtereme...

Gören zavallıyı kabrin başında, zanneyler
 ki nağş-i yâridir, etmiş soluk kefenle zuhûr;
 bulur yerinde o bedbaht-ı aşkı necm-i seher
 bükâ-yi hicr ile sâât-ı leyl eder-de mürûr.
 Nedir bu sahne-i mâtem, nedir nedir, Yâreb?
 Donuk ziyâlı nücûmiyle âsümân her şeb
 döker bu levha-i hicrân meâle girye-i nûr

ZİYARETÇİNİN HAYÂLİ

Güneş, bir veremli tâze kadın gibi batıp da
ölüm renginde olan karanlığı batı'ya çökünce,
yakınındaki bir kulübeden cenâze gibi çıkar
ki, ilgi ve özleyişi kalmamış, hüznü, bitkin birisi;
— Güzelliğine bakılsa, gençlik sabahından daha tâze,
yüzüne bakılsa, akşam karasına çalar; —
yürür korkmuş bir hayâlet gibi dikenler içinden...

Ümidi kadar ince bir yolu tutarak yürür,
ömrünün yolu gibi o yol da ölüme çıkıyor;
çıplak bir çamın altında garip bir mezar var,
ki, o elemden ıyurgezerin yolu oraya varıyor,
bu bir avuç kederli toprak yâr mezarıdır;
güze eren çimen sanki altından bir örtüdür
bu mezara, bu bir tutam sayın toprağa...

Zavallıyı mezarın başında görenler sanırlar ki,
soluk kefenle çıkagelmiş sevgilinin cenazesidir:
seher yıldızı, o bedbaht aşkı her vakit yerinde bulur,
ayrılık ağıtıyla gecenin saatleri geçer-gider âe.
Bu acıklı dram nedir, Allah'ım nedir, nedir?
Gök donuk zıyalı ışıklarıyla her gece
bu ayrılık anlatan sahneye nurdan gözyaşı döker.

KRİZANTEM

Şafak|âlûde bir hadîka gibi
 nazre|gâhımda ibtisâm eyler
 sarı, fesrengi, penbe, sencâbî,
 bir kucak, bir yığın şükûfe-i ter.

Krizantem, bu hande-i sâfa
 münkalib girye-i yetîm-i hazân...
 Nâf-ı zerrîni serper etrâfa
 acı bir nefha, bir şemîm-i hazân.

Krizantem, bu nâmı pek severim,
 önce duydum onun lisânından;
 bana mûnis bu gün o hâtıradır.

Hep onun yâdigâridir kederim;
 açılır sonbahar olunca ıyan,
 krizantem içimde bir yaradır;

— 12 Eylûl, 1312 —

KRİZANTEM

Şafakla çevrili bir bahçe gibi
gözümün önünde güler
sarı, bordo-rengi, pembe, gri,
bir kucak, bir yığın tâze çiçek.

Krizantem, bu sâf bir gülüşe
dönen sonbaharın biricik ağıtı...
Altın göbeği, acı bir esinti,
bir güz kokusu serper etrafa.

Krizantem, bu adı pek severim,
önce duydum onun ağzından;
bana cana yakın gelir bu gün o hâtıra.

Benim kederim hep onun yâdigâridir;
sonbahar geldimi, açılır işte,
krizantem içimde bir yaradır!

SON NAGME

Nev|emel bir çocuk inâdiyle
 şu atılmış, kırık rübâbımdan
 bir sürûd istedin... Peki, dinle:
 Dinle târ·ı şikeste·i rûhu,
 dinle şekvâ·yi rûh·i mecrûhu;
 fakat incinme iktirâbımdan.

Darabân·ı sukutu bir derenin
 cevî·i pür|nâliş·i hazânında
 ne hazîn aksederse meşcerenin,
 aynı rikkatle, hâsir ü mebhût,
 duyulur şimdi bir enîn·i sukût
 şığrımın lerziş·i beyânında.

Nerde evvelki şevk·i bîdârım,
 nerde evvelki nagme·i hevesât?
 Şimdi bir mürde|hâb·ı efkârım...
 Söyle, ey tıfl·ı pür|emel, gerçek
 sanıyor-mıydın ihtizâz edecek
 ölü bir telde bir sürûd·i hayât?

SON NAĞME

Yeni - heves bir çocuk direnmesiyle
atılmış, kırık, şu rübâbımdan
bir şarkı istedin... Peki, dinle;
Dinle kırık ruhlu teli,
dinle yaralı bir ruhun şikâyetlerini;
fakat kederlenmemden incinme.

Bir derenin akıp giderken duyurduğu çağıldı,
bir orman sonbaharının inliyen boşluğuna
ne kadar hazin aksederse,
işte aynı incelikle, şiirimin
titrek anlatışından böyle yıkık, harap
bir akış çağlayanının iniltisi duyulur.

Nerde, o evvelki dipdiri neşem,
nerde, o evvelki arzuların nağmesi?
Şimdi ben, fikirlerimin ölüm uykusundayım...
Öyle, ey pek istekli çocuk, gerçek
sanıyor muydun sen, ölü bir telde
yeni bir şarkı seslenecek?

BİRAZ ÜMİD

Biraz hayât ü harâret şu cism-i sengine
 biraz çiçek şu hazin kabır-i vahşet|âgîne;
 içim seâdete asla inanmak istemiyor,
 biraz elem şu donuk rûh u kalbi teshîyne!

Hayât için çekilen her azâb-ı dūr|â|dūr
 bir ihtisâs-i merâretle verdi nefse fütûr;
 durur soğuk iki nağş-i remîde hâlinde
 fezâ-yı târ-ı hayâlimde şimdi kahr ü sürûr...

Biraz bu leyle-i sermâye şugle-i hurşid.
 Biraz bu sâgar-ı metrûke neşve-i tecdîd;
 muhîtimin beni yek|pâre seng-i hâre gibi
 sıkıb eritdiği demler... Biraz mecâl-i ümîd!

MÂİ DENİZ

Sâf u râkid... Hani akşamki tegayyür, heyecân?
 Bir çocuk rûhu kadar pür|nisyân,
 bir çocuk rûhu kadar şimdi münevver, lekesiz,
 uyuyor mâi deniz.

Ben bütün bir gecelik cûşîş-i ahzânımla,
 o hayâlât-ı perîşanımla
 müteşekkî, lâim,
 karşıdan safvet-i mahmûrunu seyretmedeyim...

BİRAZ ÜMİT

*Şu taş kesilmiş vücuda biraz hayat ve harâret,
bir az çiçek, şu keder ve korku dolu mezara;
içim saâdete asla inanmak istemiyor,
şu donuk ruh ve kalbi ısıtmak için biraz elem!*

*Yaşamak için çekilen bütün bunca ızdırıp,
acı bir hislenmeyle bana bıkkınlık verdi;
şimdi atılmış, soğuk iki leş hâlinde
karanlık hayâlimin semâsında keder ve sevinç durur...*

*Bu soğuk kış gecesine biraz güneş ışıını.
Biraz yeni bir neşe, unutilan bu kadehe;
çevremin beni yekpâre sert bir taş gibi
sıkıp erittiği demler. Biraz ümit kuvveti!*

MAVİ DENİZ

*Temiz ve duru... Hani akşamki hiddet, heyecan?
Bir çocuk rûhu kadar her şeyi unutan,
bir çocuk rûhu kadar şimdi nurlu, lekesiz,
uyuyor, mâvi deniz.*

*Ben bütün bir gecelik kederlerimin coşkunuğuyle,
o perişan hayâl görüntüleriyle
şikâyetçi ve dargın,
mahmur sâflığını, karşıdan seyretmedeyim...*

Yok, bulandırmasın âlûde-i zulmet bu nazar
 rûh-i mağsûmunu, ey mâi deniz;
 âh, lâkin ne zarar;
 ben bu gözlerle mükedder, âciz,
 sana bakdıkca tesellî bulurum, aldanırım:
 Mâi bir göz elem-i kalbime ağlar sanırım...

TEŞRİK · MELÂL

Rûhum çocuk gibiydi ser|âzâde, bî|haber;
 kasrî beşâşetinde likâ-yı tabîatin,
 bir menba-i latîyf-i tesellî bulub güler,
 her yanda aks-i şevkını dinlerdi, mutmain.

Bir gün bu tıfl-ı bî|haberın kalb-i sâfına
 bir nokta-i siyâh-ı elem düşdü bagteten;
 bakdım o cebhe-i seherin inkisâfına
 bir levha seyreder gibi lâkayd ü hande|zen.

Lâkin o devre geçdi; bugün her seâdetin
 ben mâtem-i sukûtunu tutmakdayım, figan!
 Hattâ senin seâdetinin, sevgilim, inan,

hattâ senin seâdetinin, anlıyor-musun?
 Ah, ey medârı bende melâl ü meserretin,
 etdin-mi zahm-i kalbimi hiss, ağlıyor-musun?...

Yok, bulandırmasın, karanlıklar çöktüren bakışım
senin mâsum rûhunu, ey mâvi deniz;
ah, ama ne çıkar
ben kederli ve âciz, bu gözlerle
sana baktıkça tesellî bulurum, aldanırım:
Mâvi bir göz kalbimdeki derde ağlar sanırım...

DERT ORTAKLIĞI

Rûhum, başına - buyruk, söz - anlamaz bir çocuk gibi;
tabiatın o zoraki güler - yüzlülüğünde
güzel bir tesellî kaynağı bulup güler,
rahatça ondaki sevincin yankısını dinlerdi.

Bu söz-anlamaz çocuğun yüreğine bir gün,
bir kara-keder birden saplandı;
o seher gibi yüzün böyle karanlığa tutuluşuna,
bir resim seyreder gibi aldırıışsız, gülerek bakmıştım.

Ama artık o zamanlar geçti; bu gün her saâdetin
kopup kırılışının yasını tutmaktayım, ağıt!
Hattâ senin saâdetinin yasını, inan sevgilim,

hattâ senin saâdetinin, anlıyor musun?
Ah, ey neşe ve kederlerimin sebebi olan sevgilim,
şimdi hissettin mi kalbimin yarasını, ağlıyor musun?...

DERD-İ NİHAN

Hazân, hazân... Yine sen, ey remide fasl-ı hüzâl!
 Şu kırdığın mütehasşis, nahif dallardan
 şu döktüğün müteverrim, zavallı yapraklar,
 — zavallı acz-i hayât! —
 bilir-misin nasıl ızhar-ı derd eder, ağlar?...

Bu gün nasılsa gam|âlûd sislerinle cibâl,
 yarın da cism-i tabîat kefenlenib kardan
 ölür bütün şu menâzır, donar şu ırmaklar,
 donar; fakat heyhât,
 için için yine hepsinde bir melâl ağlar!...

RESİM YAPARKEN

Fırçam, kadîd bir ağacın hasta bir dalı,
 destimde müşteki heyecanlarla titriyor;
 gûya çiçek diye
 bir hâk-i sebze döktüğü kanlarla titriyor.

On gündür işte uğraşüyor fikr ü san'atim
 bir mevc-i hisse vermek için şekl-i irtisâm;
 söylerim bu levhayı artık aled|devâm,
 verdim emek diye.

Seyreylerim, ve aczine kâil bu san'atin,
 takdîse inhimâk ederim sun'-i kudreti;
 lâkin zaman olur
 pek rûhsuz bulur-da beğenmem tabîati.

GİZLİ DERT

Hazân, hazân... Gene sen, ey ürkek güz mevsimi!
 Şu kırdığın çok hisli, cılız dallardan
 şu döktüğün veremli, zavallı yapraklar,
 — zavallı yaşama âcizliği!
 bilir misin nasıl derdini döker, ağlar?

Keder yüklü sislerinde dağlar bu gün nasılsa,
 yarın da tabiatta herşey karla kefenlenip
 ölür bütün manzaralar, donar, şu ırmaklar,
 donar; fakat heyhât,
 için- için gene hepsinde bir hüzündür ağlar!...

RESİM YAPARKEN

Fırçam, sanki kuru bir ağacın hasta bir dalı,
 elimde şikâyet ederek heyecanlarla titriyor;
 gûya çiçek, diye
 bir çimenli toprağa döktüğü kanlarla titriyor.

İşte fikrim, sanatım on gündür uğraşıyor,
 bir his dalgasına resimle şekil vermek için;
 seyreylerim bu levhayı artık biteviye;
 çünkü emek verdim.

Seyreylerim, sanatımın başarısızlığına inanarak,
 ve kutlamak isterim, başarılı olmuş bir eseri;
 ama zaman olur ki,
 pek ruhsuz bulur da beğenmem tabiati.

Mutlak o gün beğenmek için hasta münfâil,
 bir başka çehre, giryeli bir çehre isterim...
 Bundandır işte, şîğr olacak yerde sözlerim
 bağzan figân olur!

BELKİ, HAYIR!...

Mütelevvîn değil meýûs:
 Ben bu gün aşk·ı bî|mecâlimle,
 şu sönük iştiyâk·ı bâlimle,
 yağni hissen değil hayâlimle
 sana arz·ı muhabbet eyliyorum;
 bil ki cebr·i tabîat eyliyorum.
 Bu kadarcık da bir seâdetdir;
 işte fırsat, şu yapma sevdâdan
 müstefîd ol, ki bir ganîmetdir...
 Bir zeman sonra kalb·i şeydâdan
 çıkacaksın bütün bütün, efsûs!
 Müstefîd ol, şu berk ü bârımдан,
 Bulacaksın yarın bahârımdan
 bir bulut, belki... Bir şükûfe, hayır!

Öyle bir ânı kıl tasavvur ki
 yüreğim pür|lehîb·i mihnetle,
 donarak serd·i muhabbetle
 acı bir nefha·i bürûdetle
 bozulan âşiyânı andıracak.
 O zaman, hâr u münkesir, ancak

O gün beğenmek için mutlaka hasta, dargın,
 bir başka çehre, gözyaşlı bir çehre isterim...
 Bundandır işte, şiir olacak yerde yazdıklarım
 bâzan inilti olur.

BELKİ HAYIR!...

Şakrak değil, inadına kederli:
 Ben bu gün harab olmuş aşkımla,
 şu sönük gönül arzusuyle,
 yâni hissimle değil, hayâlimle
 sana sevgi takdim ediyorum;
 bil ki, bunu da zoraki yapıyorum.
 Bu kadarcık da bir saâdettir;
 işte fırsat, şu yapmacık sevdâdan
 istifâde et ki, pek ele geçmez...
 Bir zaman sonra deli gönülden
 çıkacaksın büsbütün, ne yazık!
 İstifâde et, şu yaprak ve yemişlerimden,
 yarın baharımдан görüp-göreceğin
 bir bulut, belki... Bir çiçek, hayır!

Oyle bir zamanı tasarla ki,
 yüreğim ıztırap ateşiyle yanıp - tutuşurken,
 aşkın kışında soğuktan, donarak
 acı ve sert bir rüzgârla
 bozulan yuvayı andıracak.
 O zaman, hor-hakir, ancak

birer efsâne-i şebâne gibi
 söylerim hâtîrât-ı sevdâmı;
 şimdi bir nagme, bir terâne gibi
 dinle şîğr-i muhabbet|ârâmı...
 Gelecek bir dem-i teneffür ki
 incinib tavr-ı infîâlîmден,
 duyacaksın leb-i melâlîmден
 bir figan, belki... Bir terâne, hayır!

BEHÂR-I MAGMÛM

Bahâr olsun, bahâr olsun-da gönlüm
 biraz def'-i melâl etsin, diyordum,
 cihan tagyîr-i hâl etsin, diyordum...
 Bahar oldu bütün feyziyle, gördüm:
 Cihan pür|hande, cennetden nişandır,
 benim gönlüm fakat vakf-ı hazandır.

Bütün rengiyle, âhengiyle gülşen
 garîq-i neş'e, lâkin bence magmûm;
 tabîat arzeder karşımda meş'ûm,
 soğuk bir levha, bir tasvîr-i medfen.
 Evet, mest-i hayât ammâ şu enhâr,
 benim gönlüm değil bundan haber|dâr.

Ağaçlıklarla süslenmiş ufukdan
 gelir bir nefha-i serd ü siyeh|reng;
 semâ çeşmimde bir peygüle-i teng,
 döner nazzâre pür|lerziş ufukdan.
 Hazîn bir telhi-i nekbet havâda;
 nedir bilmem, ne vardır, mâ|verâda'...

*birer gençlik masalı gibi
söylerim aşkımın hâtıralarını;
şimdi ise bir nağme, bir türkü gibi
aşkla süslü şiirimi dinle...
Öyle bir nefret ânu gelecek ki,
dargın durumumdan incinip,
bikkın dudaklarımdan duyacaksın
bir inilti, belki... Bir türkü, hayır!*

GAMLI BAHAR

*Bahar olsun, bahar olsun da gönlüm
biraz kederlerinden kurtulsun, diyordum;
cihan biraz değişsin, diyordum...
Bahar oldu bütün gürlüğüyle, gördüm;
Cihan, şen-şâtır, sanki cennette gibi,
benim gönlüm ama, her vakit bir güz mevsimini andırır.*

*Bütün renkleriyle, âhenkleriyle gülistan
neşeye dalmış, fakat bence gamlı;
tabiat karşımda, uğursuz, soğuk
bir levha, bir mezarlık peysaşi gösterir.
Evet, şu ırmaklar hayâta bayılıyor ama,
benim gönlümün bunlardan bir haberi yok.*

*Ağaçlıklarla süslenmiş ufuktan
bir soğuk ve siyah esinti gelir;
gözümde semâ bile sıkıntılı bir yer,
ufuklara bakanlar titriyerek yüzlerini çevirirler.
Havada hazin bir uğursuz acılık;
nedir bilmem, ne var daha ötelerde!...*

Uzakdan bir sadâ. bir lahn·i giryân,
 bükâ-yi tıfla benzer bir boğuk ses
 edib kağr·ı sımâh·ı cânı mağkes
 ne bülbül farqeder gûşüm, ne elhân;
 gelen sesler bütün şekvâ|eserdir,
 çiçekler hep açılmış yârelerdir.

Boğarken rûhumu zulmetle sermâ
 bu leyl artık nehâr olsun, diyordum;
 bahar olsun, bahâr olsun diyordum;
 bahâr olmaz bugün bundan mutarrâ...
 Niçin eksilmiyor hâlâ melâlim,
 niçin şâd olmuyor gönlüm, hayâlîm?...

—5 Nisan, 1312 —

İLEL|EBED

İlel|ebed... Bu tahayyül, verirdi neş'e bana;
 ilel|ebed onu sevmek, ilel|ebed, mü'lim
 fakat hayât|fezâ
 bir ibtilâ ile sevmekdi en güzel emelim.

Tasavvur·i ebediyyet hayât ü sevdâda,
 bu bir hayâl idi, lâkin hayâl·i dilberdi;
 evet, bu rûyâda
 cinanı görmeğe benzerdi, rûh|perverdi!

Yazık! Şu neş'emi tesmim ederdi hiss·i firâk,
 düşerdi rûhuma her ayrılışda bir ahker;
 evet, bu hiss. bu merak
 verirdi aşkıma bir hadşe·i melâl|âver.

Uzaktan bir ses, ağılayan bir sedâ nağmesi;
 bir çocuk ağıtına benziyen bu boşuk ses
 can-kulağımın derinliğine çarpıyor,
 ne bülbül farkediyor kulağım, ne melodi;
 gelen sesler bütün şikâyet ürünüdür,
 gözümde çiçekler birer açılmış yaraya benzer,

Kışın karanlığı rûhumu boğarken,
 bu gece, artık gündüz olsun, diyordum;
 bahar olsun, bahar olsun, diyordum;
 işte, bundan daha güzel bahar olmaz...
 Niçin eksilmiyor hâlâ benim sıkıntım,
 niçin şâd olmuyor gönlün, hayâlim?

SONA KADAR

Sona kadar... Bunu hayâl etsem neşeleneceğim;
 sona kadar onu sevmek, ebediyen, elem verici
 fakat hayat artıran
 bir alışkanlıkla en güzel emelim sevmektir.

Hayat ve aşkta sonsuzluğu tasarlamak,
 bu bir hayâldir, ama dilber bir hayâldir;
 evet, bu rüyâda
 cenneti görmeğe benzerdi, cana-can katardı!

Yazık! Şu neşesi zehirliyen ayrılık duygusu,
 ki, her ayrılıştâ rûhuma bir kor düşerdi;
 evet, bu his, bu merak,
 üzüntü veren durumuyla aşkımı tirmalardı.

Güler görür de o çeşm-i siyâhı ağlardım,
cihanda bir bu iken rûhumun temennâsı;

evet, ben anlardım:

O tatlı giryelerin ayrılıkdı mağnâsı.

Geçib tehâşi-i firkatle hep leyâl-i visâl
sabah olurdu sükûn bulmadan tahassürler;

evet, geçerdı leyâl,

büyürdü beslenib ümmîd ile teessürler...

İle|ebed... İki rûh-ı muâşıkın bu ümîd,
bu vağd-i mugfil-i sevdâ penâh-ı kalbiydi;

fakat ne fikr-i baîd:

Hayât-ı zâil içinde muhabbet-i ebedî!...

TOPRAK

Tûde|ber|tûde mahşer-i esrâr,
ona biz «cirm-i bî|haber» diyoruz;
kûtle-i pür|kesâfet-i edvâr,
ona biz «mavtın-i beşer» diyoruz.

Bırakıb şîgre istiâreleri
şunu ismiyle yâd edin: Toprak!
Beşerin menşe-i hayât|eseri;
bu da bir şîgr-i muzlim ü muglak.

Seni isminle sâde yâd etmek
bana ye's-i fenâ verir... Gerçek
besliyen var-mı sende hiss-i bekâ?

Bence timsâl-i esfeliyyetsin,
kara toprak, maziyk-ı zilletisin;
benden efsûs bî|nihâye sana!

Güler görür de o siyah gözü, ağıldım,
Cihanda bir bu iken rûhumun samimî arzusu;

evet, ben anlardım:

O tatlı ağlayışların mânası, ayrılıktı.

Buluşma geceleri, ayrılık korkusuyla geçer,
özleyişler yatışmadan sabah olurdu;

evet, geçerci geceler,

ümit gibi kederler de beslenip büyürlerdi...

Sona kadar... Bu ümit, bu aldatıcı vait, iki
âşık rûhun kalbinde sevdalarının sığınak yeri idi;

fakat ne uzak bir fikir:

Geçici bir hayât içinde, sonsuz bir sevgi!...

= ■ =

TOPRAK

Yığın yığın üstüne sırlar dolu mahşer,
ona biz «duygusuz bir kütle» diyoruz;
devirlerin yığınlarıyla dolu bir kütle,
ona biz «beşerin vatanı» diyoruz.

Bu benzetmeleri şiir sanatına bırakarak
şunu kendi adıyla anın: Toprak!
Beşerin hayâtını meydana getiren şey;
bu da karışık, karanlıo bir şiir ya!...

Seni yalnız adınla anmak
bana ölüm kederi verir... Aslına bakarsan
sende devamlı yaşama hissini besliyen var mı?

Bence aşağılıkların aşağısısın,
kara toprak, zilletin sıkıntılı bir geçidisin;
benim sana diyeceğim şey, sonsuz bir «Yazıklar olsun!»

= ■ =

B Ö L Ü M

IX

ŞAHİS VE PORTRERLER:

	Sahife
1. — NEJAD'A, —	324
2. — ZEKÂ, —	326
3. — SEZÂ, —	328
4. — MÜSE İÇİN, —	332
5. — CENÂB, —	334
6. — NEDİM, —	336
7. — ÜSTAD-I EKREM, —	342
8. — FUZULÎ, —	344
9. — NEF'Î, —	346
10. — HÂMİD.	350

NEJAD'A

«Bir nussha verdi kim bana Hallâk-ı fazl u cûd
«Nâtık ulüvv-i hikmeti bi|hasr u bi|hudûd

Tefekkü -- Sahife: 47

Ey cebhe-i dehâye vuran şugle-i seher,
ey matla'-i edebde doğan kevkeb-i zekâ,
şığrimle arz-ı hayrete geldim bu gün sana;
fahreylerim seninle büyürse bu şığr-i ter.

Tıflâne suhbetindeki ciddiyet-i edâ,
çeşminde rûha nâfiz olan şugle-i nazar,
geldikce pîş-i fikrime artık hayâ eder,
artık çocuk demem sana, ey zübde-i dehâ!

Benzer derinliğin senin ağmâk-ı fikrete,
fikrim düşer önünde zamanlarca hayrete;
mümkün değil beyânı kemâl-i meâlinin...

Sen bir büyük bediasın, ey şığr-i nev|hayât;
halqeylemiş vücudunu Hallâk-ı kâinât
gûyâ tabiatince eb-i zî|kemâlinin.

NEJAD'A

**Çok şeylerin sahibi cömeri Allah, bana
benzer öyle bir evlât verdi ki, uçsuz
bucaksız olan yüce hikmetini bununla
anlatmış oldu**

Fikret'in hocası «Üstâd-ı Ekrem» in
oğlu Nejad için yazdığı manzûme-
den bir beyit...

*Ey dehâ cebhesine vuran seher ışıĝı,
ey terbiye ve nezâketin tanyerinde doğan zekâ yıldızı,
bugün sana şiirimle hayretimi arzetmeĝe geldim;
bu körpe şiir seninle büyürse eĝer övünürüm.*

*Çocukça anlatışındaki o ciddilik hâli,
gözünde rûha sinen o bakış şûlesi
fikrimin önüne geldikçe, artık utanır,
artık «çocuk» demem sana, ey dehâ özeti!*

*Senin derinliĝin, fikir derinliĝine benzer,
senin önünde düşüncem zamanlarca hayrete düşer,
mümkün deĝil anlatamam, mânandaki olgunluĝu...*

*Sen bir büyük bedîasın, ey tâze hayâtın şiiri;
seni öylesine yaratmış kâinâtın Allah'ı ki,
ĝûya faziletlerin kaynaĝı olan babanın tabiatince.*

ZEKÂ

Zekâ tefelsüfe mâildi... Muttasıl düşünür.
 Okur, okur, ve o hatmetdiği resâilden
 birer hulâsa-i hikmet yapardı; sonra gelen,
 gelen geçen ne kadar âşinası varsa tutub
 mutâleâtını söyler: Falan nasıl düşünür,
 nasıl yazar, nasıl icmâl ü ictihâd eyler,
 bütün bu şeyleri tekrar ederdi... Gâh unutup
 gurûr-ı hikmeti, şâirlenirdi; ben ekser
 onun bu hâlini tercih eder-de beklerdim
 ki, bir neşîde sünûh eylesin hayâlinden.
 O gün o şîğrini elbett gelir okurdu bana:

«Bu şîğri hikrime kimdir bilir-misin mülhim?
 «Hakıykat... Âah hakıykat! Onun zıllalinden
 «vücûde gelmişe benzer hayât, rûh, zekâ.
 «Ne der güzelliği tağrîf ederken Eflâtun:
 «Güzel, hakıykatın enmûzec-i letâfetidir...
 «Bu söz ,bu işte hakıykatlerin hakıykatidir.
 «Hakıykat, âh hakıykat; onunladır meşhûn
 «bütün şu âlem-i câmid; o bir nefes gibidir
 «ki her vücûd-i cemâdiyye bir hayât verir;
 «o bence rûh-ı şûûn|âferîn-i hılkatdır.
 «Oku, önündeki manzûme bir hakıykatdır;
 «hayâle benzetiyorsun, ya anlamazsın ki...
 «Bu bir hakıykat-i mül'im, hakıykat-i mübkî!
 «Şiir demem, ne için yazdığım neşîdelere?
 «Ya şîğri bir tutuyorlar hayâl-i bâtil ile;
 «benim hakıygate hasrettiğim büyük esere
 «geçende — Şîğr! — diyorlardı birtakım cehele...»

ZEKÂ

Zekâ filozoflaşmaya meraklıydı... Durmaz düşünürdü.
 Okur-okur, ve bitirdiği kitaplardan
 birer hikmet özeti çıkarırdı; sonra
 gelip geçen ne kadar bildiği varsa tutup
 mütâlealarını söyler: Falan nasıl düşünür,
 nasıl yazar, nasıl hulâsa eder, nasıl çalışır,
 bütün bu şeyleri tekrar ederdi... Bâzan
 felsefe gururunu atar, şâirlenirdi; ben çok zaman
 onun bu hâlini sever de beklerdim
 ki, hayâlinden güzel bir şiir doğsun isterdim.
 O gün o şiirini elbet gelir bana okurdu:

«Bu şiiri fikrime ilham eden kimdir, bilir misin?
 «Hakikat... Ah hakikat! Onun gölgelerinden
 «vücuda gelmişe benzer hayat, ruh, zekâ.
 «Ne der, güzelliği târif ederken Eflâtun:
 «Güzel, hakıykatın bir letâfet örneğidir...
 «Bu söz, bu işte hakikatlerin hakikatidir.
 «Hakikat, ah hakikat; onunla doludur
 «bütün şu donuk dünya! o bir nefes gibidir
 «ki, her donuk vücuda bir hayat verir;
 «o bence hâdiseleri meydana getiren hilkatın rûhudur.
 «Oku önündeki manzûme bir hakikattir;
 «sen hayâle benzetiyorsun, anlamazsın ki...
 «Bu elem verici bir hakikat, ağılayan bir hakikat!
 «Niçin yazdığım manzûmelere ben «şiir» demem?
 «Boş hayâlde şiiri bir tutuyorlar da ondan;
 «benim hakikat uğruna yaptığım büyük esere
 «geçende «şiir» diyordu, birtakım cahiller...»

Yolunda bir de harâretli nutq edib îrâd
 «Şiir değil!» diye bühthan ederdi ber|muğtâd
 hayâl ü hiss ile malî güzîde bir gazele...
 Evet, bu dâr-i hakâyıkda her eser mutlak
 şikâr-ı nâhun-i tenqîd olur; Zekâ'nın da
 günün birinde bütün sânihâtı yoklanacak,
 ve hep o felsefe hulyâları meyhânında
 hayâtının kalacaktır yegâne mâ|hasali
 hayâl ü hiss ile mâlî güzîde bir gazeli!...

= ■ =

SEZÂ

Garîbdir, ne zaman geçse pîş-i çeşmimden
 ufukda bir mütemevvic bulut, ya bir yelken
 Sezâ gelir o geniş cebhesiyle hâtırıma,
 Sezâ... O neş'eli, rikkatli bir tabîatdı;
 bakarsınız mütelevvin, bakarsınız ciddî.
 Demin getirdi küçük bir vesîle hâtırıma
 Sezâ'cığın yine bir ser|güzeşt-i agrebini.
 O bir sabah bularak bir çamın dibinde beni;
 — Benimle şimdi gelirsen, demişdi, zannederim
 pek istifâdeli bir gün geçirmeyiz ammâ
 epeyce eğleniriz...

— Pek güzel, Sezâ, giderim.

Evet, bugünkü gibi hâtırımdadır hâlâ:
 Yeşil dikenler içinden, yosunlu bir yardan
 sukût eder gibi indik kenâr-ı deryâye.
 Yağardı sahili tezyîn eden ağaclardan
 sadepli kumlara titrek, raqîq bir sâye.
 Bu gölgelikdi Sezâ'nın sedîr-i müntehabi,
 hayâlini buradan mezcederdi dalgalara.
 Uzakda, Heybeli'nin tâ ucunda, martı gibi

Diye bir de harâretli nutuk çekip
âdetince «Şiir değil!» diye iftirâ ederdi
güzel hayâl ve his ile dolu bir gazeline...
Evet, bu hakikatler alanında her eser mutlaka
tenkidçinin tırnağına av olur; Zekâ'nın da
günün birinde bütün fikir esintileri yoklanacak,
ve hep o felsefe kuruntuları arasında
hayâtının biricik, eserlerinin hulâsası olarak
güzel hayâl ve his ile dolu bir gazeli kalacaktır!...

== ■ ==

SEZÂ

Tuhaftır, ne zaman gözümün önünden geçse,
ufukta dalgali bir bulut, veya yelken,
o geniş cephesiyle Sezâ gelir hâtırına.
Sezâ... O neşeli, ince bir yaradılıştı;
bir bakarsınız hercâi, bir bakarsınız ciddî.
Demin küçük bir vesiyle hâtırına getirdi
Sezâ'cığım gene çok garip bir hâlini.
O, bir sabah beni bir çamın altında bularak:
— Benimle gelersen şimdi, demişti, zannederim
pek istifadeli bir gün geçirmeyiz ama
epeyce eğleniriz...

— Pek güzel, Sezâ, gelirim.

Evet, bugünkü gibi hatırımdadır hâlâ:
Yeşil dikenler içinden, yosunlu bir yardan
deniz kenarında sukut eder gibi indik.
Sâhili süsliyen ağaçlardan, sedefli kumlar üstüne
titrek, ince gölgeler yağardı.
Sezâ'nın beğendiği sedir, işte bu gölgelikti;
buradan hayâlini dalgalara karıştıırdı.
Uzakta, Heybeli'nin tâ ucunda, martı gibi

küşâde|bâl-i tenezzühdü bir beyaz kotra.
 Güneş, tulûa henüz başlamış kadar mahmûr,
 pamuk bulutların üstünde eyliyordu huzûr;
 bu yanda çamları örten buhâr-ı berrâkın
 kebûd-i girye'nümûdunda bir yığın zerrât
 bir iltimağ ile titrerdi; şimdi âfâkın
 sükûn-i pür|darabânında muhtefiydi hayât.
 Uzak yakın bütün eşyâ, bütün bu sahiller
 güler gibiydi, fakat bir hazîn tebessümle;
 olurdu rağşe|nüma reng-i infiâl-i seher,
 sadefli kumları bûs eyliyen köpükde bile.
 Sükûn-i manzaradan sanki hissa'yâb olarak
 Sezâ epeyce zaman kaldı öyle müstagrak;
 yüzünde aksi nümâyândı bir mülâhazanın.
 Dedim:

— Bu gün yine dalgınlığın pek üstünde.

— Hayır, şu gördüğümüz kotracık bizim adanın
 biraz hizâsını geçsin, biraz bükülsün-de...
 Cevâb-ı nâkısı rizân olub dehânından
 sükûte vardı yine. Kotra döndü, geçdi; Sezâ
 elinde bir çalı, söz çıkmıyor lisânından,
 önünde kumları çizmekle oynuyor hâlâ.
 — O kotra geçdi, Sezâ...

— Hangi kotra?

Ben, hayrân,

refikimin yüzüne öyle bakmışım nigerân.
 O gün gurûba kadar, sonra her zaman, her gün
 bu kotra bahsini açdık, gülüşdük, eğlendik;
 «O hangi kotra, canım?» derdik. Ah evet, daha dün
 bu bahsi tâzelemiş, tatlı tatlı gülmüş idik...
 Bu gün zavallı Sezâ sâkin-i cinân artık;
 o kotra bahsi bir efsâne, bir yalan artık!

bir beyaz kotra, kanatlarını açmış, gezintiye çıkmıştı.
 Güneş, yeni doğmuş gibi mahmur,
 pamuk bulutların üstünde yeri rahattı;
 bir yanda çamları örten saydam bir buğunun
 ağlayış beliren mâviliğinde bir yığın zerreler
 bir ışıltıyla titrerdi; şimdi hayat,
 ufukların çarpıntı dolu sükûnunda saklıydı.
 Uzak-yakın bütün eşya, bütün bu sâhiller
 guler gibiydi, fakat hazin bir tebessümle;
 sedefli kumları öpen köpükte bile
 seherin gücenik rengi titreşirdi.
 Manzaranın sükûnluğundan sanki hissesini almak için
 Sezâ dalgın-dalgın epeyce bir zaman kaldı;
 bir düşüncesi olduğu yüzünden belliydi.
 Dedim ki:

— Bu gün gene dalgınlığın pek üstünde.

— Hayır, şu gördüğümüz kotracık, bizim adanın
 biraz hizasını geçsin, biraz bükülsün de...

Diye eksik cevabı ağzından dökülürken
 gene sustu, durdu. Kotra döndü, geçti; Sezâ
 elinde bir çalı, söz çıkmıyor ağzından,
 önündeki kumları çizmekle oynuyor hâlâ.

— O kotra geçti. Sezâ...

— Hangi kotra?

Ben hayret içinde,
 arkadaşımın yüzüne öyle bakakalmıştım ki.
 O gün güneş batana kadar, sonra her zaman, her gün
 bu kotra bahsini açtık, gülüştük, eğlendik;
 «O hangi kotra, canım?» derdik. Ah evet, daha dün
 bu bahsi tâzelemiş, tatlı-tatlı gülmüştük...
 Bu gün zavallı Sezâ cennette yatıyor;
 o kotra bahsi bir masal, bir yalan artık!

MÜSE İÇİN (*)

Şâir... Ne büyük rûh, ne âli
kalb-i müteccsir ki dem|â dem
eyler darabânında tecellî
ahzân-ı tarab, neş'e-i mâtem.

Şâir... Ne mübârek, ne ilâhî
vicdan, ne derin fikr-i münevver;
bir nâsiye kim nâmütenâhî,
bir çehre ki pür-hande vü mugberr.

Ey çehre-i sâmit. Gülüyorken
cebhende nigâh-ı ebediyyet,
bekler şu donuk didelerinden
çeşmim yine bir nazra-i ülfet.

Heyhât! Sen ey nûr-i semâvî,
sâfillere mekşûf olamazsın;
ey nazra-i mahmûr-i semâvî,
zulmetlere mağtûf olamazsın.

Bâri bırak etsin beni ibkâ.
ey şâir-i meshûr, kitâbın;
bir nagme-i giryende-i sevdâ
her neş'eli, her nazlı hitâbın.

Şiğrinde periler gibi mahfi
bin câzibe-i şiğr-i tabîat;
ey âşık-ı nâzende muhabbet,
hissinle teessür bana kâfi.

(*) Alfred de Musset. Ünlü Fransız şairi. 1810 — 1857.

MÜSE İÇİN

Şâir... Ne büyük ruh, ne yüksek
teessüre kapılan bir kalb ki, her ân
çarpıntılarında sevinç hüznüleri,
mâtem neşeleri görünür.

Şâir... Ne mübârek, ne ilâhî
vicdan, ne derin parlak fikir;
bir alın ki, nâmütenâhî (uçsuz-bucaksız),
bir çehre ki, darılma ve gülüşmeyle dolu.

Ey suskun çehre. Güliyorsun
yüzünde ebediyetin bakışları,
şu donuk gözlerinden, gözlerim
gene bir dostluk bakışı bekler.

Heyhât!.. Sen ey göksel nur,
aşağı tabakalara görünemezsin;
ey göksel mahmur bakış,
karanlıklara yönelemezsin.

Bâri bırak beni ağlatsın, kitabın
ey tılsımlı şâir
her neşeli her nazlı sözün
ağlıyan bir sevdâ nağmesidir.

Tabiat şiirinin binlerce câzibesi
şiirlerinde periler gibi saklıdır;
ey sevgisi nazlı olan âşık,
senin duygunla edindiğim teessür bana yeter.

Kâfî düşünürsem o leyâlî
kim âlihe-i şîğr ile hem|ser
eylersiniz eflâke teâlî;
sâyen gibi rûhum da berâber

yükselmeyi ister, fakat efsûs!
Ankâ ile bir serçe ne mümkün
bir sâhada olsun mütekârin;
nâgeh düşerim toprağa meýûs.

Kaplar dil-i bî|tâbımı hayret
pervâzını etdikce temâşâ ...
Karşında senin — Âah ne zillet! —
şâir-mi denir bizlere?... Hâşâ!

= ■ =

CENÂB

Halecanlarla geçen bir günün akşâmında;
mâi bir gölgeliğin sîne-i ârâmında,
gecenin bir ebedî ân-ı semen|fâmında,
pür|sükûn, zenzeme-i hılkati gûş etdinse...

Varsa şâirliğe rûhunla nüfûzun, hünerin,
dolaşib neş'e-i san'atle gülen dîdelerin
çehre-i girye|nikâbında hayât-ı beşerin
bir müşerrih gibi teşrîh-i nükûş etdinse...

Bir şey anlarsın, evet, belki bu simâdan sen,
bir şey anlarsın onun şîve-i takrîrinden;
yazamam yoksa Cenâb'ın sana mâhiyyetini.

Evet bana yetiyor, düşünürsem o geceleri
ki, şiir ilâhesiyle başbaşa
göklere yükselirsiniz;
gölgen gibi rûhum da berâber

yükselmeyi ister, fakat ne münâsebet!
Anka kukuyle bir serçe mümkün mü
bir sahada berâberce uçabilsin!
Birden toprağa düşerim, bütün kederimle.

Dermansız gönlümü hayret kaplar,
uçtuğunu öyle seyrettikçe...
Karşımda senin — Âh ne yazık! —
şâir mi denir bizlere? Hâşâ!

= ■ =

CENAP

Yürek çarpıntılılarıyla geçen bir günün akşamında,
mâvi bir gölgeliğin dinlendirici koynunda,
tatlı renkli o gecenin sonsuz bir ânında,
bütün sükûnetinle tabiatın seslerini dinledinse...

Şâirliğe, rûhunla nüfuzun varsa, bu hünere sahipsen,
gülen gözlerin — insan hayâtının gözyaşı kaplı
çehresinde — sanat neşesiyle dolaştı da bir anatomist gibi
ayrıntılarını birer birer ayırt ettiysen...

Evet o zaman belki bu sîmadan bir şey anlarsın,
bir şey anlarsın, o zaman onun ne dediğinden;
yoksa Cenab'ın ne olduğunu anlatamam, yazamam sana.

Şöyle temsil edeyim: Bir yeni ufk-ı meşhûd,
bir semâ|pâre-i nev|dîde ki her çeşm-i şühûd
göremez, görse de idrâk edemez fûshatini.

— 10 Mayıs, 1313 —

NEDİM

Nedîm'i her ne zaman eyleşem tasavvur ben
geçer şu hey'et-i rindâne pîş-i çeşmimden:

Çiçekle nîm bozulmuş raqîq bir sîmâ,
raqîq u hande|be|leb bir dehâ-ı istihzâ;

dehâsı, — şîveli, âhû bakışlı bir dilber, —
olur o çehreye bûşişleriyle hüsn|âver.

Bütün safîha-i vechinde neş'e|perver, şüh,
heman uçar gibi âvâre bir beşâset-i rûh.

Ten-i semîni, cebîn-i bülend ü handânı
safâ-yi hılkatinin pek ferahlı bürhânı.

Zekî nazarlarının hande-i kebûdiyle
tenevvür eyliyen ecfânı sanki pür|şugle.

Sever güzelleri hep aşk-ı lâûbâlisî;
tarab, yegâne pesendîde-i hayâl'sî.

Eder kıyâfeti âzâde bir mizâc iqrâr:

* Kemer güsiste, perâgende gûşe-i destâr.

Şöyle bir benzetme yapayım: Görülen yeni bir ufak,
yeni görülen bir gök parçası ki, bakan her göz
göremez onu, görse de genişliğini anlıyamaz, kavrayamaz.

NEDİM

Nedîm'i her ne zaman tasavvur eylesem ben,
gözümün önünden şu rindce portre geçer:

Hafif çiçekbozuğu, ince bir yüz,
alaycı, gene ince ve güleç dudaklı bir ağız;

dehâsı, — cilveli, ceylân bakışlı bir dilber, —
öpücükleriyle o şehreye güzellik verir,

Yüzünün her noktasında neşeli, şuh,
hemen uçacak gibi âvare bir ruh sevinci.

Dolgun vücudu, gülen geniş alnı,
sefâlı tabiatının pek ferahlı isbâtıdır.

Zekî bakışlarının göksel gülüşleriyle
nurlanan yanakları sanki bir alev.

Lâübâli aşkı, hep güzelleri sever;
zevk ve sefâ da, hayâlinin beğendiği biricik şey.

Kıyâfeti, serbest bir mizâcı olduğunu söyler:
«Belde kuşak kopuk, başda sarık dağınık».

Zevallı âleme pek şâikâne aldanyor;
hayâtı bitmiyecek bir dem·i şefaf sanıyor.

Bütûn heves, heves ü ibtilâ, garâm ü emel;
zemânının yed·i lehvinde mûnkalib, mugfel.

Nasıl kırıp çıkacak? Meşrebince bir halka;
kapılmamak ne kadar güç o seyl·i ezvâka!

Bu gün bu kasr·ı müreffah, yarın o bâğ·ı safâ;
mesîreler, okadar hoş behâneler... Meselâ

açın şu perdeyi: Bir bezm|gâh·ı nûş|â|nûş,
münâdimîn·i tarab ser|be|ser şetâret|pûş.

Kenâr·ı bahre kurulmuş cesîm bir eyvân;
önünde rûh|fezâ bir hadîka·i reyyân;

güler ukûs·i terennümle sakf·ı zer|kârı;
kulûbe neş'e döker selsebîl·i devvârı;

gezer tuyûr·i emel sâye|gâh·ı târında,
çerâğlar dolaşır sahn·ı lâle|zârında.

Sükunlu bir gecenin ufk·ı nâiminde kamer
bu neşvezâr·ı behiştîye arz·ı hasret eder;

ağaçların arasından nigâh·ı reşk|eseri
koşub öper mütebessim, küşâde sîneleri.

Bu yanda hâle|nümâ telli pullu bir cevelân,
o bir perî·i tarabdır ki raks içinde nihân;

Zavallı, dünyaya bütün şevkiyle aldanıyor;
hayâtı, tükenmiyecek haz ve lezzet ânı sanıyor.

Hep heves, bu kadar hevese düşkünlük, aşk ve arzu;
devrinin eğlenceli elinde, bu türlü olmuş, kanmış.

Kendi tabiatına uyan bu çevreden o nasıl kurtulacak?
Bütün o zevkların akışına kapılmamak ne kadar güç!

Bu gün bir ferahlı köşkte, yarın öbür sefâli bağda;
eğlence gezilerinde, o kadar güzel vesileler... Meselâ,

açın şu perdeyi: İçkili bir âlem görürüz,
karşılıklı içenler baştan aşığı şetâret örtünmüşler.

Deniz kenarına büyük bir çardak kurulmuş;
onun önünde ruhları coşturan bir deniz bahçesi;

altın işlemeli tavan, şarkıların yankısıyla gülüyor,
fıskiyelerden çıkan sular gönüllere neşe saçıyor;

arzu kuşları karanlık gölgelerde gezmiye başlar,
meş'aleler lâle bahçelerinde dolaşır, donanma yapar.

Sükûnetli bir gecenin uyuyan ufkunda ay,
cenneti andıran bu şenlik sahnesini kıskanır;

hasetçi bakışları, ağaçların arasından
koşup inerek, gülen çıplak vücutları öper.

Bu yanda hâlelenmiş gibi telli-pullu bir gidip gelmeler,
o bir eğlence perisidir ki, dans edenlerde gizlenmiş;

öter şu yanda nagam|perverânı en güzeli,
dudaklarında Nedîm'in o günkü bir gazeli.

Güler, şakır, bağırır, ağlar, âh ü vâh eyler
hurûş-i vecdilê hep defler, ûdlar, neyler.

Rahîqler sunulur cevherîn kadehlerle,
ümîdler verilir işve-i mükerrerle.

Süzük nazarlara mestâne dîdeler meftûn,
bir ibtisâmı heman karşılar bir âh-ı derûn.

Döner bu âlemin üstünde pür|semîm-i hayâl,
havâsse rağşe veren bir nesîm-i hâr-i visâl.

Piyâle, lâle, sebû, nükte, hande hep karışık;
bulur önünde heves mahfil-i ümîdi açık.

Tasâdüm eyliyerek mevce mevce hissiyât,
bu cûşışın boğulur ortasında fikr-i hayât!

Nedîm, o bir yeni dem|sâze hem|dem-i hurrem,
* çekib visâdeyi, kılmış külâh-ı gûşeyi ham,

kırık dökük dem urur mahremâne sevdâdan;
meyân-ı bezme de bir harf-i şûh atar aradan.

Zarîf bir sözü, bir nev|şüküfte mazmûnu
yerinden oynatır eyvân-ı hande|meşhûnu ...

Nedîm'in işte likâ-yı hayât-ı fânîsi;
Nedîm, o şîğrimizin çehre-i civânîsi!

şu yanda en güzel bir ses, olgun nağmelerle
Nedîm'in o günkü bir gazelini okuyor.

Güler, şakır, bağırır, ağlar, âh ü vâh eyler
kendini kaptıran defler, udlar, neyler çağlar durur.

Cevâhir gibi kadehlerle en halis şaraplar sunulur,
nazlı işvelerle ümitler, randevular verilir.

Süzgün bakışlarla, mest olmuş gözler hep meftun,
bir gülüşü, hemen içten gelen bir «Ah!» karşılar.

Bütün bu âlemin üstünde hayâlin sert lavantası dolaşır,
birleşmenin sıcak rüzgârı, bütün hisleri titretir.

Kadeh, lâle, sürâhi, nükte, gülme hep karışık gider;
arzular umdukları derneği önlerinde açık bulur.

Böylece hisler dalga-dalga birbirine karıştakça, artık
yaşama düşüncesi bu coşkunun ortasında boğulur.

Nedîm, o şimdi yeni bulduğu birisiyle neşe içindeler,
«Yasdığı yanına çekmiş, külâhını bir yana eğdirmiştir».

Gizli-gizli aşktan, şuradan-buradan dem vuruyor;
arada bir, şuh bir sözle meclisi coşturuyor.

Zarîf bir sözü, duyulmamış yeni bir şiiri,
gülmekten kırılan çardak halkını yerinden oynatıyor...

Nedîm'in işte fânî hayâtının içyüzü;
Nedîm, o şiirimizin taptâze, genç yüzü!

ÜSTÂD · I EKREM

Bülend · i nâsiye sîmâ · yi zî|vekâr · ı dehâ;
güzîde heykel · i rûh'ul'edeb ki sadrında
vurur şefak|zede bir kalb · i sermedî heyecân.

Lisân · ı kalbi okur bir neşîde · i giryân
ki en ferahlı, en âsûde mevc · i satrında
derin derin düşünür, bir melâl · i müstesnâ.

Bütün gumûm · ı beşer dûş · i ihtisâsında;
hayâtı bir mütefekkir hazân sabâhı gibi
raqîq sislerin altında pür|sükûn, bî|hâb.

Hazân sabâhı kadar mest · i girye ve mehtâb
şeb · i hayalini okşar, perî cenâhı gibi,
bir ihtizâz · ı münevverle her temâssinde...

Sever tefekkürü, dem|sâz · ı bî|hemâli odur
leyâl · i târ · ı melâlinde, lâl ü müstagrak;
onunla tayyeder âşûb|gâh · ı nâsûtu,

onunla sâir olur huld|zâr · ı lâhûtu,
odur hayâtını telzîz eden biraz ancak;
nedîm · i rûhu odur, mahrem · i hayâli odur.

Bir ihtîşam · ı nezâhet leb · i hitâbında
tekellümâtına bir nûkhet · i necîbe verir;
bu nutk · ı pâk ile eyler ukûlü isticvâb.

Yaşar gıdâ · yi kemâliyle bir cihân · ı şebâb;
kemâl · i sıytini teyid içinse kâfidir
şebâba verdiği ders · i edeb kitâbında.

ÜSTÂD EKREM

Yüksek bir alın... Dehânın vakarlı simâsı;
terbiye ve nezâhet rûhunun seçkin heykeli ki göğsünde
şafak vurgunu bir kalb dâimî heyecanlarla çarpar.

Kalbinin dili, ağıtlı bir ezgi okur
ki, en ferahlı, en sâkin görünen yazılarında bile
müstesnâ bir kederle derin-derin düşünür.

Beşerî olan bütün gamlar onun duygulu göğsündedir;
düşünen bir sonbahar sabahı gibi onun hayâtı,
ince sislerin altında sükûnetle ve uykusuz geçer.

Sonbahar sabahı gibi, ağlamakla mestolmuş bir ay
onun hayâlinin gecesini okşar, peri kanadı gibi.
her dokunuşunda nurlu bir titreyişle...

Düşünmeyi sever, eşsiz biricik arkadaşı odur,
kedeirinin karanlık gecelerinde, sessiz ve dalgın,
kargaşalığı andıran şu dünyada o onunla dolaşır.

Lâhûtî cenneti o onunla gezer-durur,
işte budur hayâtını ancak biraz lezzetlendiren;
rûhunun arkadaşı odur, hayâlinin en yakını odur.

Konuşurken dudağındaki nezih ve zarîf gülümsemesi,
kendisine asîl ve güzel bir hava verir;
böyle pâk nutuklarla akılları sorguya çeker.

Gençlik dünyası, onun olgunluğunun gıdasıyla yaşar;
büyük şöhretini tanıyabilmek için yeter bir sebeptir:
Kitabında gençlere verdiği edebiyat dersi.

FUZÜLİ

Gözünde şugle|nümâ mihr-i âteşin-i İrāk,
 bakışlarında hüveydâ hazîn bir istigrāk,
 dehâye nâsiye-i sâfî merkez-i işrāk,
 soluk dudakları pür|lerziş-i sürûd-i firāk...
 Eserlerinde bu sevdâlı çehredir zâhir,

bu çehre bence Fuzûlî'ye pek münâsibdir.
 Bu çehre çehre-i gam, çehre-i muhabbetdir;
 muhabbetin ona têsîri pür|garâbetdir:
 Sever, ve sevdiği hep derd, hep musıybetdir;
 safâsı, neş'esi yokdur, bütün kedûretidir.
 Fezâ-yı rûhuna bir ebr-i girye târidir,
 gülümsüyorsa emîn ol ki ıztırâridir!

Zeman zeman kapılır gamlı bir tesellâye,
 dalıb gider nazar-ı kalbi leyl-i sevdâye;
 dökerse hâkine bir serv-i nâzenin sâye,
 olur bu rûhu için bir neşât-ı bî'gâye.
 Bütün emelleri gönlünden eylemiş ib'âd,
 * ne verseler ana şâkir, ne kılsalar ana şâd! (*)

Lisân-ı hasreti lâkin şikâyet|efşândır;
 düşünce firkate, âlem gözünde zindândır;
 cihâna geldiğine ân|be|ân peşimândır;
 Refika-i seferi bir perî-i giryândır;
 onun peyinde gezer dâimâ harâbeleri,
 onun gözüyle hep ağlar görür sehâbeleri.

(*) «İşim kara gece tâ subh-ı nâle vü feryâd;
 «Ne verseler ana şâkir, ne kılsalar ana şâd!»

FUZÛLÎ

Gözünde yakıcı Irak güneşinden bir parıltı var,
 bakışlarında hüznü ve derin bir dalgınlık görünür,
 temiz, yüce alnı dehâ doğuşlarına sanki bir merkez,
 soluk dudakları ayrılık nağmeleriyle kımıldar-durur...
 Bu sevdâlı çehredir eserlerinde görünen,
 Fuzûlî'ye bu çehre en uyan, en uygun gelen.

Bu çehre hem tasalı ve gamlı, hem sevgi çehresidir;
 sevginin Fuzûlî'ye tesiri garipliklerle doludur:
 Sever, ve sevdiği hep dert, hep musibettir;
 sefâ nedir bilmez, neşesi yok, her zaman gamlıdır.
 Ağlar bir bulut, rûhunun semâsına çökmüş gibidir,
 gülümsüyorsa, anla ki, yapmacıktır!

Zaman-zaman gamlı bir teselliye kapılır,
 kalbinin bakışı bir karasevdâ gecesine dalar-gider;
 yürürken yolunda bir güzel kadın görse,
 bu rûhu için nihayetsiz bir sevinç olur.
 Bütün arzu ve emelleri gönlünden çıkarmış atmış,
 «ona ne verseler teşekkür eder, ne yapsalar memnun olur!»

Lâkin onda hasretin dilegelişi pek yamandır;
 ayrılığa düşünce dünyalar gözüne zindan olur;
 ve cihana geldiğine her gün pişman olur.
 Yol arkadaşı sanki aklıyan bir peridir de
 onun arkasında harâbeleri gezer-durur,
 onun gözüyle bulutları hep ağlar görür.

Yüzünde, şimdi bakarsın, ümîdler görünür,
 nedir ümîdi? O bundan da bi|haber görünür;
 hayâta karşı nigâhında bir keder görünür,
 hayâtı aşkını temdid için sever görünür...
 Ne varsa aşkı içindir, onunladır bîdâr;
 birer latîfesidir aşkının hazânla bahâr.

Esîri olduğu hüsn-i hayâl|perverde
 çeker mahâsine pîşinde bir donuk perde;
 bütün bedâyi-i hilkat görünse bir yerde,
 döner kalır yine çeşmi o hüsn-i esmerde...
 O hüsn-i esmere meftûnluđu ezeldendir,
 onun gamiyle Fuzûlî hayâta düşmendir.

— 22 Mart, 1313 —

NEF'İ

Bir yağız çehre çatılmış iki hançer: Kaşlar;
 yine hançer gibi keskin iki mağnâlı nazar...
 Yâd-ı ulvîsi hayâlimde bu sîmâyı taşır,
 bence Nef'î'ye bu sîmâ-i mehâbet yaraşır.
 Tab'ı sahbâ gibi cûş|âver-i minâ-i mekaâl,
 fikri Ankâ gibi bâlâl|rev-i atbâq-ı hayâl.
 Açılır gonçe-i ilhâmı leb-i hârında,
 berq urur şugle-i endîşesi enzârında.
 Âteşin cerbeze bir nâtıka'lâsâ gözler
 cezbe-i rûh-i şagaf|dârını takrîr eyler.
 Görünür, safha-i emvâce düşen lem'a gibi,
 alnının çîn-i bülendinde o rûh-i asabî.

Yüzünde şimdi bakarsın, ümitler görünür,
nedir ümidi? O bundan da habersiz görünür;
hayâta karşı bakışında bir keder görünür;
aşkını uzatmak için hayâtı sever görünür...
Ne varsa aşkı içindir, varlığı onunladır;
aşkının baharı da, güzü de ona bir cilvedir.

Hayâlinde yaşattığı güzelin artık esiri olmuştur da
bütün güzelliklerin önüne sanki bir perde çekmiştir;
dünya güzelleri bir yere toplansa ve görünse,
onun gözü gene o esmer güzelinde takılı kalır...
O esmer güzeline tutkunluğu ezeldendir,
onun tasasıyla Fuzûlî hayâta düşmandır.

NEF'Î

Yağız bir çehre, hançer gibi çatılmış kaşlar,
gene hançer gibi keskin mânalı iki bakış...
Onun yüce hâtırası hayâlimde bu sîmâyı taşır
bence Nef'î'ye bu heybetli çehre yaraşır.
Benliği, içki mâhiyetine benziyen coşturucu sözler kadehi,
fikri, Anka gibi hayâl tabakalarının yükseklerinde uçar.
İlhamlarının goncaları ateşli dudaklarında açılır,
ve düşüncesinin alevi gözlerinde şimşek gibi çakar.
Ateşli bir ustalıkla gözleri konuşuyor sanki de
rûhundaki çılgın sevgiye nasıl kapıldığını anlatır.
Alnının derin kırıksıklığında o asabî ruh,
bir dalganın yüzüne çarpan parıltı gibi besbelli olur.

Başkadır feyz-i hüner kilik-i füsûn/sâzında,
 canlanır, vecde gelir söz leb-i iğcâzında.
 Duyulur kağr-ı beyânında sadâ-yi âhen,
 darb-ı şeşperle çıkan kağka'a miğferlerden.
 Âks-i âvâze-i heycâ gibi eyler ızhâr
 bir derin gulgule nazmında hurûş-i efkâr.
 Sanki bir mağreke, bir mağreke-i cûş'â/cûş:
 sıyt-ı velvâl-i vegâ, velvele ceng-i cüyûş.
 Ser|be|ser rağd-i heyâhâ-yi velehzâ-yi sufûf,
 sû|be'sû berq-ı çekâçâk-i şerernâk-i süyûf.
 Hamle-i saffşiken-i cân'fiken-i pîl-i demân,
 savlet-i gürz-i girân, darbet-i şimşîr ü sinân.
 Kûs ü nakkâre hem'âheng-i gıriv-i hecemât,
 köpürür her köşeden demdeme-i dîv-i memât.
 Nağreler muşte'zen-i tabl-ı sımâh-ı gerdûn;
 sadmeler, zelzeleler hadşel/res-i kalb-i menûn.
 Atılır her yana bin rahş-i savâiq pîrev,
 gerd-i haşyetle dolar künbed-i vâru-ne-i cev...

* * *

Ooh, ey muğciz'edâ şâir-i şâyeste gurûr,
 inliyor nây-ı beyânında nevâ-yi mansûr.
 Anlamazlar o tehevvür, o şikâyât nîçin
 dahledenler sana feryâd-ı mübâhâtın için.
 Sıgmamış sadr-ı pelengânene kalb-i şîrin,
 yetmemiş kudretine şöhret-i âlem'gîrin.
 Öyle bir nehr-i muazzam gibi cûş etmişsin;
 fakat eyvâh, çorak yerde akıb gitmişsin!
 Sana bir başka zemîn, başka zemân lâzımdı;
 sana bir âlem-i lâhût'nişân lâzımdı.

Büyülü kaleminden çıkan hünerin gürlüğü bambaşkadır, mücizeli dudaklarında sözler sanki canlanır, coşar. Anlatışının derinliğinde, âdeta bir çelik sesi duyulur, şesperle bir miğfere vurulduğu zaman çıkan sedâ gibi. Çağıltılı fikirlerini tertiplerken duyulan derin gürültü, bir muharebe uğultusunun yankısını andırır. Sanki bir muharebe oluyor: Öyle kaynaşıp coşuyor ki, kavganın velvelesi, muharebe davullarına karışıyor. Safların başbaşa gökgürültüsü gibi hayhuyları, her yanda kılıçların yalımlı şakırtısından olan şimşek. Safları kıran, canları deviren kükremiş filin hamlesi, ağır topuzların saldırışı, kılıç ve mızrakların çarpışları. Harb davulları hücumların feryatlarıyla bir âhenkte, her tarafta ölümün kızgın devi köpürüp duruyor. Savrulan nâreler, acunun kulak zarına yumruk atıyor, vuruşlar, depremler, dehrin kalbini tırmalıyor. Ardına yıldırım katan atlar, her yana atılıyor, tersi dönen gök, korkunç toz ve dumanlarla doluyor...

* * *

Oh, ey edâsı bir mücize ve övünmekte hakkı olan şâir, anlatışının müziğinde mansûrun nevâsı inliyor. O şiddet ve şikâyetlerin niçin olduğunu anlamıyanlar senin o pek yüksek feryatların yüzünden sana kıydılar. Sendeki arslan yüreği, kaplan göğsüne sığmamış, âlemi tutan şöhretin de iktidarına yetişememişti. Öyle büyük bir ırmak gibi coşmuş, köpürmüştün ama, ne yazık ki, hep çorak yerde akıp heder olmuştun! Sana bir başka çevre, başka bir zaman gerekti; sen kutsal bir âlem içinde bulunmalıydın.

HÂMİD

Açık bir cephe, mûnis bir nazar, bir fıtrat·ı mahrem...

Fezâ·yi bi|tenâhîsiyle, ebhâr ü cibaliyle,
fürûğ·i şûh·i eshâriyle, zulmânî leyâliyle,
bütün volkanlarıyla, berq u rağd·i pür|celâliyle,
şüün·i reng|reng·i inşirâh u infiâliyle
o fıtrat pür|garâib bir tecellî|gâh, bir âlem.

Tabiatden büyük bir âlem·i külliyyet·i azdâd:

Uçar bâl·i hayâl açmış hakıyatler semâsında;
okur eş'âr·ı ulvî bir leb·i sâkit havâsında;
durur bir mübhemiyet en celi tal'at likâsında;
gezer tayf·ı mekâbir, rûhlar zıll·i ridâsında;
geçer hengâmeler, mes'ûd u muzlim, şâtır u nâ|şâd.

Muallâ bir derinlik şığr·i Hâmid, şığr·i vecd|âver...

Dehâ, ey neyyir·i esrârı füşat|zâr·ı ilhâmın,
senin pîşani·i Hâmid-midir evreng·i ârâmın?...
Güler, ey dâhi·i ağzam, serin fevkında ecrâmın;
olur meşhûd·i fikrim yâde geldikce büyük nâmın:
Derin bir cevî·i lâhûtî, geniş bir darbe·i şeh|per.

— 22 Haziran, 1315 —

HÂMİD

Açık bir cephe, mûnis bir bakış, gizli bir yaradılış...

*Nihâyetsiz fezâsiyle, dağları ve denizleriyle,
oynak seherlerinin ışığı ve kapkaranlık geceleriyle,
bütün volkanlarıyla, celâlli yıldırım ve şimşekleriyle,
onun türlü-türlü geniş sevinci ve dargınlığıyla
o yaradılış bir şaşırtmaca sahnesi, bir âlem.*

Tabiattan daha büyük bir zıtlar toplumu olan âlem:

*Hayâlinin eteğini açdı mı, hakikatlar semâsında uçar;
onun müziğinde susan bir dudak, en yüksek şiir okur;
açık ve parlak kişiliğinde bir anlaşılmazlık bellidir;
saçağının gölgesinde kabirler ve ruhların tayfı gezer;
şen ve dargın, mesut ve karartılı panoramalar geçit yapar.*

Hâmid'in şiiri yüksek bir derinlik, heyecanlı bir şiir...

*Ey ilhâmının alanından sırları aydınlatan dehâ,
senin yüce tahtın Hâmid'in alnında mı kuruludur?...
Ey koca dâhi, başın semâvî varlıkların üstünde gülüyor;
büyük adın anıldıkça fikrime şöyle bir manzara doğar:
Uçsuz-bucaksız ilâhî bir gökte geniş ve büyük bir kanad
çarpması.*

BÖLÜM

X

MÂNEVİYÂTA AİD ESERLER:

	Sahife
1. — TEVHİD, —	354
2. — SABAH EZANINDA, —	358
3. — RAMAZAN, —	360
4. — SABÂH-ı İD, —	362
5. — ŞEHİDLİKDE, —	362
6. — KÖYÜN MEZARLIĞINDA, —	366
7. — İNANMAK İHTİYÂCI, —	368
8. — SANCAĞA KARŞI, —	370
9. — TÂRİH-ı KADİME ZEYL	376

TEVHÎD

Allâh!... Ey meâlî dreng|âver·i hayâl, ey zât·ı pâkî berter·i her fikr ü her meâl; ey bî|zevâl rahmeti gül|zâr·ı fîtrate revnak·dih·i kemâl olan Allâh-ı zül|celâl!...

Ey mübdi yegâne! Senin hikmetinledir, hükmünledir ki... âlemde bu hayât, hayâtda bu fühûzât rû|nümâdır.

Ey sâni'-i bî|behâne! Tecelliyât·ı avâlim|fürûz·i azametin akla, — o senin bizlere bir şağşa'a|dâr ihsânın olan — cevher·i derrâke hayret|bahşâdır.

Eyâ Hâliq|al|kevn! Bütün bu mükevvenât bâr/gâh·ı kibriyâ|penâh·ı rübûbiyyetine yek|âvâzâne iğlâ·yi âheng·i münâcât eder; zerrâtdan şümûse kadar hep bu kâinât tebcîl·i nâm·ı celîlinle iğlân·ı mübâhat eyler.

Bir subh·i dil|pezîrde gül, bülbül, âftâb, bir leyle·i münîrde ecrâm·ı bî|hisâb; şevk·ı behâr, hüzn·i hazân; pertev ü zalâm; seng ü nebât, bahr ü berr ü zerre vü hevâmm... hep kudret·i bedîanı tezkîre leb|küşâ, kibriyâ·yi zâtını teşhîr için — cehrî ve kalbî — nagma|pîrâdır.

Bu ulvî sürûd·i umûmînin aks·i ebediyyet|peyvesti miyânında bir sadâ: — gâh peydâ vü gâh nâ|peydâ — tarab|serâ·yi lem|yezeliye doğru süzülür, gider. Bu sadâ bir şâir·i lâl ü cezbe|dârın zemzeme·i tevhîdi, bir bül-bül·i zâr ü bî|karârın, feryâd·ı safâ|bedîdidir.

Yâ Rabbi! Ey muhît·i avâlim! Semî' ü basıyorsın: O sürûd·i bî|nihâye arasında bu enîn·i hazîni işidir, bî|add olan mahlûkâtın içinde bu âcizi görür ve bilirsin.

BİRLEME

Allah!... Ey anlamı hayâlleri durduran, ey kusursuz ve mübarek varlığı, her fikir ve kavramın daha üstünde olan; ey bitmez-tükenmez rahmeti yaradılış gülistanına olgunluk parlaklığı veren ululuk ısı Tanrı!

Ey eşsiz-emsâlsiz güzelliğin biricik yaratıcısı! Senin hikmetin ve hükmünledir ki, âlemde bu hayât ve hayatta bu bütün gürlükler görünmededir.

Ey yaradışında sebep ve vesile olmıyan, ey dilediği gibi yaratan! Ululuk ve azametinin âlemleri aydınlatan görüntüsü, akıllara — o senin bizlere çok azametli olarak bağışladığın — o anlayış cevherini bile hayran etmiştir.

Ey kâinâtı yokdan var eden! Bütün bu yarattıkların, Allahlığının yüce katına sığınmak için hep bir sesle yalvarışlarının âhenklerini yükseltir-dururlar. Zerrelerden güneşlere kadar hep bu varlıklar ulu adını ululamakla övündüğünü anlatır.

Gönül-alan bir sabah vaktinde gül, bülbül, güneş, ve aydınlık; bir gecede sayısız yıldızlar; baharın neşesi, güzün kederi; aydınlık ve karanlık; taş, bitki, deniz ve toprak, zerre ve böcekler, hepsi eşsiz kudretini hatırlamak için dudağı açık, ve hep yüce varlığını bildirmek için — sözüyle, özüyle — ezgi donatır-dururlar.

Bu yüce umumi şenliğin sonsuzluğa dayanan yankısı arasında bir ses — belli, belirsiz — sonu gelmiyen neşe ve âhenk sarayına doğru süzülür, gider. Bu ses tutkun ve dilsiz bir şâirin birliğe inanan ezgisi, yerinde duramıyan, biteviye ağlıyan bir bülbülün sefâ veren feryâdıdır.

Yâ Rabbî! Ey âlemleri kaplıyan! İşitirsin, görürsün: O nihâyetsiz şenlikler arasında bu hazin feryâdı işitir, sayısız yaratıkların içinde bu âcizi görür ve bilirsin.

Yâ Rabbî! Bana rûhu, vicdânı, lisânı veren sensin.
O rûhu ki dâim sana incizâb eder; o vicdânı ki dâim seni
takkîse şitâb eder; o lisânı ki dâim senin tahdîs-i niğme-
tinle feyz-i dîger iktisâb eder.

Îlâhî! Rûhun seni müşâhede-i gâibânesi... yokluk
içinde varlığın bir nişânesidir.

Îlâhî! Birsin... iqrâr-ı vahdâniyyetinde:

Fusûl ü encüm ü ezhârdır, küh'sâr-ı âlîdir,
şühûd-i vahdetin kim bîtenâkî, zî'evâlidir.
Denir mi zâtını tevhîdden âsâr hâlidir?
Bu kesret|gâh nûr u vahdet-i zâtınla malîdir!

Sânihası terâne-i vicdânımdır.

Îlâhî! Kâdirsin... Tezkâr-ı kudretinde:

Delîl-i bîgerânı kudret-i ulviyyenin, ebhâr;
mütessirsîn ki têsîrindir ancak mûcid-i âsâr;
zehî têsîr kim ekvân anın feyzyledir bîdâr;
zehî kudret ki takdîrinde hâb'âlûd-i acz, efkâr!

Terânesi vird-i lisânımdır.

Îlâhî! Kalbler vardır ki aşkınla münevverdir,
Îlâhî! Rûhlar vardır ki vashnla mübeşşerdir.
Benim kalbim de, Yâ Rabb! Aşk ile ol nûre mazherdir.
Benim rûhum da neyl-i vashna Yâ Rabb! Taleb|gerdir!

Fürûğ-ı hüsnüne, ey şems bir muzlim tecellî|gâh!
Huzûr-i izzetinle ser|be|hâk-i hayretim her|gâh!
değildir kulluğundan başka lezzetden gönül âgâh!
Senin lûtfundur ümmîdim, senin meczûbunum Allâh!!

Yâ Rabbi! Bana canı, vicdanı, dili veren sensin. O canı ki, dâima sana tutkundur; o vicdanı ki, dâima seni kutsallamağa çalışır; o dili ki, dâima şükranla karşılaşan bu nimetinle başka-başka bereket kazanır!

İlâhî! Canın haberi olmaksızın seni görür olması, yokluk içinde varlığının bir belirtisidir.

İlâhî! Birsin, birliğini ifâde için:

Mevsimler, yıldızlar, çiçekler, ve yüksek dağlardır; birliğine şâhit olanlar ki, biteviye yaratır, durursun. Bütün yaratıklar, zâtının birliğini bildirmiyor mu? Bu sayısız varlıklar yurdu, ışıgınla, birliğine doludur.

Esini vicdanının ezgisidir.

Allah'ım! Herşeye kadirsin. Kudretinden bahsederken:

Denizler yüce kudretinin nihâyetsiz bir delilidir; öylesine tesirlisin ki, bütün varlıkları icat etmişsin; ne güzel tesir ki, cümle âlem o tesirin feyziyle uyanık; ne güzel kudret ki, anlarken fikir aczinden uyuyakalır!

Nağmesini dilimden düşürmem.

Allah'ım! Kalbler vardır ki, aşkınla aydınlanmışır, Allahm'ım! Canlar vardır ki, sana kavuşmaya müjdeli. Benim kalbim de, ey Allah! Aşkınla o nûra nâil oldu. Ey Allah! Rûhum da kavuşmaya nâil olmayı ister.

Ey güneş bile, güzelliğinin ışığına karşı kapkaradır. Senin yücelik tapında başımı hayret toprağına koyarım. Gönül, kulluğundan başka bir şeyden lezzet duyamıyor. Ümidim senin lûtfundur, senin tutkununum... Allah!

SABAH EZANINDA

Allâh·ü Ekber... Allâh·ü Ekber...

Bir samt·ı ulvî: Gûyâ tabîat

hâmûş hâmûş eyler ibâdet.

Allâh·ü Ekber... Allâh·ü Ekber...

Bir samt·ı nâlân: Gûyâ avâlim

pinhân ü peydâ, nevvâr ü muzlim;

etmekde zikr·i Hallâk'ı dâim.

Allâh·ü Ekber... Allâh·ü Ekber...

Bir samt·ı ulvî: Kalb·i tabîat,

bir samt·ı nâlân; Rûh·i avâlim,

etmekte zikr·i Hallâk'ı dâim,

etmekde rağşân rağşân ibâdet.

SABAH EZANINDA

*Allah·i Ekber... Allah·ü Ekber...
Yüce bir sükût: Gûya tabiat
sessiz-sessiz ibâdet eyler.*

*Allah·ü Ekber... Allah·ü Ekber...
İnildiye bir sükût: Gûya dünyalar,
gizli-âşikâr, aydın ve yaşlı
dâima Yaradan'ı anmaktadır.*

*Allah·ü Ekber... Allah·ü Ekber...
Yüce bir sükût: Tabiatın kalbi,
inildiye bir sükût: Dünyaların rûhu,
dâima Yaradan'ı anmaktadır,
titrek-titrek ibâdet etmektedir.*

RAMAZAN

Ta çocuklukda mâh·ı gufrânın
şöyle bir levha·i mutahherde
bana mahzûr olurdu tîmsâli:

İçi samt u sükûn ile mâ'î
ulu bir mağbed·i münevverde
nazar·ı iltifâtı Mevlâ'nın

mün'atîf sâye|gâh·ı minberde
bir vücûd·i nahîf ü bî|tâbe,
ki darâatle ser|be|hâk·i sücûd;

leb·i hâmuşu lerzenâk·i dürûd;
öyle, bigâne râhat u hâbe,
bir ümîd·i cinanla perverde;

muttasıl zikreder, ibâdet eder;
bir huşû' u hulûs u hürmetle
her sücûdunda çeşm·i hakk|bîni

sıyırıp perde perde zulmetini
sermedi bir safâ·yi ru'yetle
seyr·i firdevs·i mahremiyyet eder.

Gâh pür|cezbe·i temâşâdır,
o zaman sankî Arş·i Yezdân'ı
görür enzâr·ı girye|bâriyle,

gösterir dest·i sübha|dâriyle
gösterir bir likâ·yi handânı:
Bu gülên id·i neşve|bahşâdır.

RAMAZAN

*Tâ çocuklukta bu mübarek ayı,
tertemiz bir tabloda
şöyle görür ve tasavvur ederim:*

*İçi sessizlik ve sükûnetle dolu
ışıklı, ulu bir câmide
Allah'ın iltifatlı bakışı,*

*minberin gölgesine sığınmış
çelimsiz, zayıf birine çevrili, o
ki, bütün inanışıyla alnı yerde secdeye varmış;*

*sessiz dudağı duâ ederken titriyor,
rahatlık ve uykudan uzak,
cenneti kazanmak ümidini besliyor.*

*Devamlı zikreder, ibâdet eder;
bin tevazu, hulûs ve hürmetle
her secdeye varışta, hakikati gören gözü*

*karanlıkları perde-perde sıyrarak
dâimî bir görüş sevinciyle
cennetin içini seyreder gibidir.*

*Bâzan bütün bu temaşaya kendini kaptırır,
o zaman sanki Allah'ın katını
ağlayan gözleriyle görür gibi olur.*

*Sonra tesbihli eliyle gösterir,
gösterir gülen, güzel bir çehreyi:
Bu, bizi sevindirecek bayramın yüzüdür.*

SABÂH · İ İD

Ufukda işte zıyâ saplı bir yığın dilber
ser·i müzehher·i tıflâne kaynaşır, mesrûr;
o nazlı saçlara gül|bûseler nisâr eyler
bulutların arasından şükûfte bir leb·i nûr.

Güneş uyur daha âgûş·i fecr·i evvelde;
büyük küçük bütün evlerde halk hep bidâr.
Bir ihtilâc·ı meserretle şimdi hep belde
eder çocuk gibi şûrîde neş'eler ızhâr...

Davul bu neş'elerin mahmil·i mutantanıdır ;
libâs·ı nevle bezenmiş kavâfil·i sıbyân
akın akın dökülür hep reh· şetâretine.

Sabâh·ı id, o mübârek ferîşte·i handân
çıkıp şafakdan uçarken harîm·i ismetine
fem·i tabîate bir kand·i ibtisâm uzadır.

ŞEHİDLİKTE

Döküldü son katarât·ı semîne·i rahmet;
güneş gurûb ediyor penbe, mâi, leylâqî
zılâl içinde, güzel bir kadın vekkâle;
ufukda parçalanın, yırtılan bulutlardan
zemîne serpiliyor bir esîr·i sâfiyyet;
örtümde Göksu, yeşil sath·ı bî|kazarîyle,
beyaz köpük dökerek nazlı nazlı dalgalanan
denizde bir leb·i şefkat, bir incizâb arıyor...
Şu anda belli ki her yer sükûn u hâb arıyor.

BAYRAM SABAHİ

Ufukda işte, ışığa saplı gibi bir yığın sevimli,
çiçekli başlar çocukça kaynaşır, sevinçlidir;
o nazlı saçlara gülden öpücükler saçar-durur,
bulutların arasından açılmış nurlu bir dudak.

Tanyerinde güneş daha uyumaktadır;
büyük-küçük bütün evlerde halk, hep uyanık.
Şimdi bütün şehir sevinç çırpınıslarıyla
çocuk gibi delice neşeler saçıyor...

Davul bu neşelerin tantanalı bir varlığıdır;
yeni-yeni elbiselerle bezenmiş çocuk kafileleri
akın-akın hep bu neşenin yoluna dökülür.

Bayram sabahı, o mübârek güleç melek
şafak raktinde çıkıp mâsum evine uçarken
tabiatın ağızına bir şekerli gülümseyiş uzatır.

ŞEHİTLİKTE

Son yağmurun cevahir taneleri döküldü;
güneş — gene pembe, mâvi, leylâkî, gölgeler içinde
güzel bir kadın vakariyle — batıyor;
ufukta parçalanın, yırtılan bulutlardan
yere bir sâfiyet esîri serpiliyor;
önümde Göksu, yeşil ve oynak yüzeyiyle,
beyaz köpük dökerek nazlı-nazlı dalgalanan
denizde şefkatli bir dudak, bir çekimlilik arıyor...
Şu anda belli ki, her yer sükûn ve uyku arıyor.

Sükûn u hâb: Ezeli ihtiyâc-ı fâniyyet! (*)
 Nüvişte cebhe-i hüznünde bir «HÜV - EL - BÂQİ»,
 bu ihtiyâc-ı fenânın şu taş nişânesidir;
 şu serviler mütehâşî birer talâkatle
 okur geçenlere âid menâqib-i ibret;
 şu sâde makbere beş asrın âşiyânesidir.
 Bu âşiyânede ben şimdi, bâr-ı haşyetle
 şikeste, etmedeyim gölgelerden istimdâd:
 Geçer, geçer nazarımdan kavâfil-i ecdâd.

Civar uyur gibi; esrâr içinde aksediyor
 küçük, acûl iki üç lem'a karşı sâhilden;
 güneş kemîn-i üfûlünde parlayıp sönerek
 fezâda gösteriyor handeler, tezehhürler;
 kebûd-i bahri beyaz tekneler yarıp gidiyor;
 sükût içinde kalan kâinâta bir titrek
 ezan sadâsı bütün safvetiyle vecd|âver;
 ağır ağır ser-i eşcârı örtüyor zulmât,
 bulutularıyla semâ şimdi bir ridâ-yi memâl.

İnerken arz'a bu mûhiş ridâ, likâ-yi kamer
 vakûr ağaçların üstünde oldu gamze'fiken;
 birer cenâha mûmâsil duran o fıstıklar
 olub tezâhum-i envâre câ|be'câ hâil,
 kuruldu karşıma bir tāk-ı şugle|dâr-ı zafer.
 Demin hayâlimi tevhiş eden karanlıklar
 bu levhanın lemeâtiyle münkesir, zâil...
 Kamer bulutların altından eyledikçe zuhûr
 yazardı safha-i emvâce bir kasıyde-i nûr.

(*) Buradan itibaren 2., 3. mısralar yer değiştirmek suretiyle, beş mısra, T. - Fikret'in mezar taşı yazısıdır.

Sükûn ve uyku: Gelib gitmenin ezeli ihtiyâc! Dikili taşının hazin yüzünde «HÜVELBÂKIY» yazılı, bu taş, bu geçicilik ihtiyâcının sembolüdür; şu selviler, ürkek ve çekingen birer güler yüzlülükle geçip gidenlerin ibret verici hâtıralarını okur; şu basit mezarlık beş asırlık bir yuvadır. Bu yuvacıkta ben şimdi, ürperti ve korkunun bitkinliği içinde bu gölgelerden imdad istiyorum: Dedelerin kafilesini gözümün önünden geçiriyorum.

Etrâf uyur gibi; karşı sâhilden iki-üç ışıltı, sırlar içinde aksediyor; güneş batacağı yerde kâh parlayıp kâh sönerek semâda gülüşler, çiçeklenişler gösteriyor; denizin mâviliğini yarıp gidiyor tekneler; sükût içinde kalan kâinâta bir titrek ezan sedâsı, ilâhî saflığıyla insanı kendinden geçiriyor; karanlıklar ağır-ağır ağaçların tepelerini örtüyor, bulutlarıyla semâ şimdi, sanki bir ölüm perdesi.

Bu vahşî perde arz'a inerken, ay'ın yüzü, kocalmış ağaçların üstünden göz kırpar; o fıstık ağaçları, birer kanadı andıran şekliyle bu ışık çokuşmasına birer engel olarak karşımda sanki ışıklı bir zafer tâkı kurardı. Demin hayâlîme vahşet veren bu karanlıklar bu tablonun aydınlığıyla yıkıldı, kayboldu... Ve ay, bulutların altından her çıkışında dalgaların üstüne bir nur kasidesi yazardı.

KÖYÜN MEZARLIĞINDA

Bütün mezarlığa sinmişdi bir tarâvet-i lâl;
işitdim inledi, — ben gözlerimle dinlerken
sükûn-i mevqî'i, âzâde fikr-i hikmetden; —
içimde şübheli bir sesle nâgehân şu süâl:

«Nedir hakıykati, ey sırr-ı ekber-i mescûd,
«o yanda koskoca bir kâinât-ı hiss ü şühûd
«kalıb, ümîd|be|leb, katra|cû·yi ihsânın
«zelîl, titreşiyorken der-i celâlinde
«bu seng|zâre yeşil bir sehâbe hâlinde
«yağar yağar mütemâdî esîr-i gufrânın?...»

Cevâb alır gibi oldum, içimde aynı sadâ
tekerrür etdi: «Yarın sen de bir avuc toprak
«kesâfetiyle gelirsin bu sâye|gâhe, bırak
«esîr-i feyzını döksün ille'ebed Mevlâ!»

KÖYÜN MEZARLIĞINDA

Bütün mezarlığa sessiz, dilsiz bir güzellik sinmişti;
bir inilti işittim, — hikmet ve fikirden uzak,
o yerin sükûnetini ben gözlerimle dinlerken; —
içimde şüpheli bir sesle birden şu soru belirdi:

«Nedir hakikati, ey taptığımız büyük sır,
«bir taraftan vücut bulan, hisseden koskoca bir kâinâtı,
«umudu dudağında, ihsânının bir damlası için
«celâlli kapında bütün zilletiyle titretiyorken, öte yandan
«bu taşlığa yeşil bir bulut hâlinde bağışladığın
«rahmetini biteviye yağdırır durursun?...»

Cevap alır gibi oldum, içimde aynı sedâ gene
başladı: «Yarın sen de bir avuç toprak
«katılığıyla bu gölgeliğe gelirsin; bırak karışma,
«Mevlâ, sonuna kadar feyzinin esîrini döksün buraya!»

İNANMAK İHTİYÂCI

Bütün boşluk: Zemin boş, âsümân boş, kalb ü vicdan boş;
tutunmak isterim, bir nokta yok pîş-i hasârımda.

Bütün boşluk: Döner bir hiyçî-i mûhiş civârımda;
döner beynim berâber; ihtiyârım ,sanki bir serhoş,
düşer, lagzîde/pâ, her sâha-i ümmîde bir kerre...

Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki benzer gurbet-i kabre;
inanmak... İşte bir âgûş-i rûhânî o gurbetde.

Karanlık: Her taraf, herşey karanlık, bir hazîn yeldâ!

Karanlık: Fehm ü dâniş, akl ü istıhrâc hep muzlim;
bütün rûhumda müz'ic bir cemâdiyyet olur nâim,
kesâfetden ibâret bir tecellî arzeder eşyâ,

hakıykat zâhir olmaz, dîde-i idrâke bir zerre...

Bu vehm|âlûd bir zulmet ki benzer zulmet-i kabre;
inanmak... İşte bir şeh'râh-ı nûrânî o zulmetde.

İNANMAK İHTİYÂCI

Bütün boşluk: Yer boş, gök boş, kalb ve vicdan boş;
 karşımda bir nokta kalmamış ki, tutunabileyim.
 Bütün boşluk: Etrafımda vahşî bir hiçlik dönüyor;
 beynim de beraber dönüyor; irâdem bir sarhoş gibi
 her umut alanında ayağı sürçerek bir kere düşüyor...
 Bu yalnızlık, bu bir gurbet ki, mezar yalnızlığına benzer;
 inanmak... İşte o gurbette avunacak biricik mânevî kucak.

Karanlık: Her taraf, her şey karanlık hazin bir zulmet!
 Karanlık: İdrâk, zekâ, akıl, mâna hep zulmet içinde;
 bütün rûhumda sanki üzücü bir donmuşluk yatıyor,
 bütün eşyâda yoğunluktan başka birşey görünmez.
 ve hakikati bir zerre olsun anlamak da mümkün olmaz...
 Evham veren bu zulmet ki, mezar zulmetine benzer;
 inanmak... İşte o zulmette nurlu bir bulvar.

SANCAĞA KARŞI

— Bir mücâhid lisânından: —

Ey râyet-i peygamber, ey ümmid-i ahiri
milyonla kulûbun;
ey nefha-i gaybiyye-i nusret ki safîri
vecd|âver olur rûhuna Şark'ın ve Cenûb'un.

Kudsiyyet-i feyzinle açıl, rengini göster,
varsın soluk olsun;
obsâr-ı muvahhid gibi başdan başa her yer
bır al ve yeşil nûr-i tecellâye boğulsun!

Ey mevc-i tesellî, saçıl aktâr-ı şühûde,
zehhâr ü müheyyic:
bir lâhzacık açsın gözünü şîyr-i gunûde,
bir lahzacık olsun asabiyyet mütemevvic.

Bir lâhzacık, ey seyf-i cihâd, oyna kınından.
aksın koyu kanlar;
vağdeyliyor Allah, olacaktır sana kurban
İslâma fenâlık düşünenler ve yapanlar.

Boş bir uçurumdur ki, ölüm doldurur ancak
vîcdân-ı siyâhın;
gâfil medeniyet! Seni en sonra muhakkak
husrân ile tetvîc edecek akl-ı tebahın.

Gel yak beni, ben işte tevekkül ve sükûnum.
ey ejder-i pür|kîn!
Zehrinle kudur gel, sana her katra-i hûnum
bir karha-i tel'in olacaktır şerer|âğın.

* * *

SANCAĞA KARŞI

*Ey peygamber sancağı, ey milyonla kalbin
son ümidi;
ey zaferin ilâhî esiniyle dalgalanırken fısıltısı
Doğu'nun ve Batı'nın rûhuna heyecan veren bayrak!*

*Kudsal gürlüğünle açıl, rengini göster;
varsın soluk olsun;
imanlıların içindeki gözler gibi baştanbaşa her yer
bir al ve yeşil tecellî nûruna boğulsun.*

*Ey tesellî dalgası, görünüş ufuklarına saçıl,
coşkun ve heyecanlı;
uyuyan aslan bir parçacık gözünü açsın, sinirlensin.
bir parçacık asabiyet dalgalansın.*

*Ey savaş kılıcı, bir parçacık oyna kınından da
koyu kanlar aksın;
Allah öyle söz veriyor, sana kurban olacaklar.
kim ki, İslâma fenalık düşünüyor ve yapıyorsa.*

*Habersiz medeniyet, senin kara vicdanın boş
bir uçurumdur ki,
orayı ancak ölüm doldurur, seni muhakkak
ziyankâr aklın bütün bir haraplığa götürecektir.*

*Gel yak beni, ben işte Allah'ıma sığınmış ve sabırlıyım,
ey kinci ejder;
zehrini kudur gel, sana kanımın her damlası
alev saçan lânetli ve onulmaz bir yara açacaktır.*

Ey ümmet-i mağsûme, kanadlar görüyorsun,
 zümrüdlü kanadlar;
 onlar seni hıfzetmeğe... Atlar görüyorsun,
 hep şuğle-i cevvalé-i berqiyyeden atlar...

Onlar seni ervâhe yetiştirmeğe hâdim.
 Allâh'ına şükret;
 şükret ve maâsiyne olup tâib ü nâdim,
 Hakk'dan taleb-i feyz-i cihâd et... Ne seâdet.

Rabb'im ne seâdet ki, bu gün dîn uğrunda
 emvâlimi verdim;
 Rabb'im ne seâdet, ne seâdet ki, yolunda
 emvâlimi, eskâlimi, âmâlimi verdim.

* * *

Artık yürürüm, üstüme volkanları atsan,
 olmam mütezelzil;
 ey gayz-ı mehîn, lahzada bin korku yaratsan,
 olmaz hecemâtın bu büyük azmîme hâil.

Artık yürürüm, avn-i Hudâ meş'al-i râhım,
 bî|hazm ü irâdet;
 peygamberimin sancağı oldukca penâhım,
 elbette benimdir ebedî savn ü selâmet.

Artık yürürüm, yıldırım insin beni yakmaz,
 boğmaz beni Tûfân;
 ben hıfz-ı melâikdeyim, elbette bırakmaz
 onlar beni düşmanlara, yokdur buna imkân.

Ey suçsuz ve günahsız ümmet, gökte kanadlar
görüyorsun, zümrütlü kanadlar;
onlar seni saklıyacak... Atlar da görüyorsun,
hep yıldırımların akıcı ışıklarından atlar...

Onlar seni mukaddes ruhlara götürmeğe hizmet eder.
Allah'ına şükret;
günahlarına tövbe et, onlardan el çek, sonra
Allah'tan bu savaşının mükâfatını iste... Ne sâadet.

Rabb'im ne saâdet ki, bugün din uğrunda
mallarımı verdim;
Rabb'im ne saâdet, ne saâdet ki yolunda
emellerimi, mallarımı, nem varsa hepsini verdim.

* * *

Artık yürürüm, üstüme volkanları atsan
sarsılmam;
ey aşâğılık kin, bir anda bin korku yaratsan
hiicumlarınla savaşıma engel olamazsın.

Artık yürürüm, Allah'ın yardımı yolumun ışıdır,
bunu ben dilemeden o yapar;
peygamberimin sancağı sığınağım oldukça
elbette sonuna kadar sığınuk ve selâmet de benimdir.

Artık yürürüm, yıldırım insin beni yakmaz,
boğmaz beni Tūfan;
Melâikeler beni saklıyorken, elbette onlar
beni düşmana bırakmaz, bunun imkânı yok.

Gözler yumulu, sîne açık, can mütesellî,
vicdansa pür'ümmîd;
artık koşarım şevq ile sermest-i tecellî,
her lâhzada bin âfet eder vecdimi tecdid.

Artar, beni ezdikce belâ, hazz u huzûrum;
ben Rabb'ime doğru
her ân mütevekkil, müteveccih, ve sabûrum;
ölsem de ne mutlu bana, kalsam da ne mutlu!...

Gözler yumulu, göğsüm açık, canım rahat ve
vicdanım ümitle doluyken;
artık koşarım umduğumu görmek için, bütün arzumla,
ve binlerce belâ gelse, her dakika ferahlığımı yeniler.

Belâ beni ezdikçe, keyfim, rahatım artar,
çünkü Allah'ıma yönelmişim,
her an mütevekkilim, oraya doğruyum, ve sabırlıyım;
ölsem de ne mutlu bana, kalsam da ne mutlu!...

«Târih-i Kadim» e

ZEYL

— Molla Sırât'a —

Ben ki, üç beş pulu tercihinden
Protestan'lara zangocluk eden
şâirim... Ziver-i kürsî-i yaqîn,
şâir-i müctehid-i dîn-i mübîn,
Hazret-i Molla Sırât'a edebî
ihtirâmâtımı takdîm ile bî-
bî|tereddüd diyorum «zangocluk»
lutf-i tavsıyfine şâyân olduk.

Lâkin aldanma sakın üstâdım;
ben de bir parça muvahhid|zâdım.
Bana anlatma o rağnâ dini;
bilirim ben de senin bildiğini.
Okudum ben de kitâb-ı gaybi;
dinledim ben de hitâb-ı gaybi.
Ben de zâtın gibi câmiğ-câmiğ
dolaşib Hâlik'a oldum râkiğ.
— Şevk-ı cennetle hayâlim meşgûl;
yüreğim havf-i cehennemle melûl; —
ben de tırmandım ulu Tübâ'ya;
ben de çıkdım Mele-i Ağlâ'ya.
Ben de âşıkdım ezan nagmesine,
bir koşardım ki, o Allâh sesine!
Ben de tesbih ü düa savm ü salât,
hepsini hepsini yaptım, heyhât!...
Çünkü telqinlere aldanmışdım,
kandığın şeylere hep kanmışdım.

BİR CEVAP

— Mehmed Âkif'e —

Ben ki, parayı her şeyden üstün görerek,
 Protestan kilisesinde çan çalan
 bir şâirmişim. Ziynetli kürsüyü iyi bilen
 İslâm dininin savaş şâiri ve
 «Sırat» mecmuasının büyük efendisine ebedî
 saygılarımı sunar ve hiç
 düşünmeden, lûtfederek «zangoçluk»
 sıfatına bizi lâyük bulduğunu söylemek isterim.
 Lâkin aldanma sakın üstâdım,
 ben de bir parça İslâm çocuğuyum.
 Bana anlatma o güzel dini,
 ben de senin bildiğini;
 okudum ben de o şüpheli kitabı,
 dinledim ben de o şüpheli sözü.
 Ben de zâtîâliniz gibi câmi-câmi
 dolaşıp Yaradan'a baş eğdim.
 — Benim de hayâlîm, cennete gireceğim, diye,
 yüreğim, cehennem korkusuyla uğraşıyor, —
 ulu Tûbâ'ya ben de tırmanıyordum,
 ben de çıkmıya çalışırdım Melei Âlâ'ya. (*)
 Ben de âşıktım ezan nağmesine,
 bir koşardım ki o «Allah» sesine,
 ben de tesbih elde duâ ettim, oruç, namaz,
 hepsini, hepsini yaptım boşu-boşuna.
 Çünkü telkıynlere aldanmıştım,
 kandığın şeylere ben de kanmıştım,

(*) Allah'a en yakın bulunan meleklerin oturduğu yer.

Bilmeden, görmeden iymân etdim,
 nefsimi dînime kurbân etdim.
 Sevdim Allâh'ı da, peygamberi de;
 o alay kaldı bu gün hep geride.
 Anladım çünkü, hakıykat başka;
 başka yoldan varılırmış Hakk'a.
 Saydığın hârikalar, muğcizeler
 birer efsûn-i zekâdır ki, beşer,
 bî|tevakkuf açıyor sırrlarını;
 muğcizât ehli unutmuş yarını.
 Mugfel ü mugfil o İsâ, Mûsâ;
 köhne bir kizb-i mutalsamdır asâ.

Beşerin böyle dalâletleri var;
 putunu kendi yapar, kendi tapar!...

* * *

Ara git deyrini, gez Kâğbe'sini,
 dinle tekbîri, işit çan sesini,
 göreceksin ki bütün boşlukdur;
 umduğun, beklediğin şey yokdur.
 Düzme Allâh'ı gibi şeytânı,
 Buda'sı, Ehremen'i, Yezdân'ı.
 Topunun mübdi'i bir vehm-i cebin.
 Gölgeler, gölgeler... Onlarda derîn
 bir karanlık sezerek çevrildim,
 acı bir darbe yiyib devrildim.

* * *

Şimdi bî|kayd-ı cinân u nîran;
 süzerim fıtratı hayran-hayran.
 Ben ne mağbûd, ne bûbid bilirim;
 kendimi hilkate âbid bilirim.
 Gökde binlerce mesâcid görürüm,
 orda vicdânımı sâcid görürüm.

bilmeden, görmeden iman ettim, ve
 böylelikle şahsiyetimi dinime kurban ettim.
 Sevdim «Allah»ı da peygamberi de,
 fakat bu gün onlar hep geride kaldı.
 Anladım çünkü hakikat başkaymış,
 başka yoldan Allah'a varılmış.
 Senin hârika, mucize, diye saydıkların,
 birer zekâ hokkabazlığıdır ki, insanlık
 bunların perdesini durmadan açıyor.
 Mucizeleri yapanlar, fikir terakkisini unutmuş,
 aldanan İsâ, aldatmak istiyen Mûsa ne?
 O afsunlu değnek tarihe karışmış bir yalan.

Beşerin böyle sapıklıkları vardır,
 putunu kendi yapar, kendi tapar!

* * *

Git ara kiliseyi, gez Kâbe'yi
 dinle tekbiri, işit çan sesini,
 göreceksin ki bütün boşluktur,
 umduğun, beklediğin şey yoktur.
 Allah'ı gibi şeytanı da düzmedir
 Buda'sı, Ehremen'i, Yazdan'ı da...
 Bunların hepsini korkak bir vehim yaratmıştır.
 Karanlıklar ve gölgeler... Onlarda derin
 bir çıkmaz sezerek yolumdan döndüm,
 ve acı bir darbe yiyip devrildim.

* * *

Şimdi cenneti ve cehennemi önemsemeyerek
 yaradılışı hayranlıkla seyrediyorum.
 Ben artık ne tapılacak, ne de taptırarak biliyorum.
 Ben ancak yaradılışın kulu olduğumu biliyorum.
 Göklerde secde edilecek binlerce şey görür
 ve bunlara vicdanımı secde eder bulurum.

Bu sücûd işte benim tââtım;
 bu ibâdetde geçer sââtım.
 Bu ibâdetde fahûr u hurrem;
 beni ben bir kayadan fark edemem.
 Bir minik kuşla biriz tapmakda;
 ben de tehlîl ederim, ishak da.

**Doğruluk, hubb-i vefâ, mahviyyet,
 merhamet, hayr ü hammiyyet, nisfet;
 sonra, bir şâire «zangoc» dememek...
 İşte vicdânıma bunlar mahrek.**

* * *

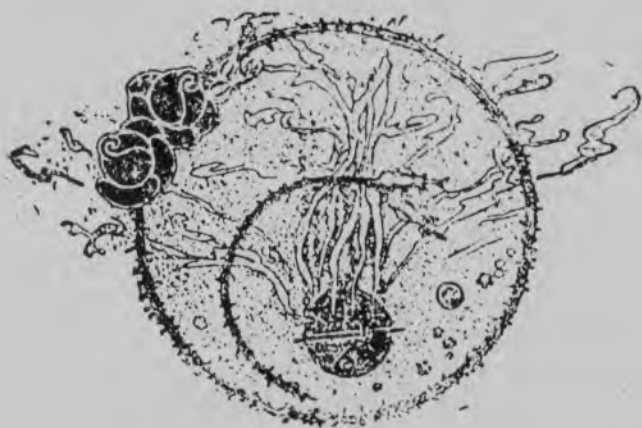
Düşünüb işlemek âyinemdir;
 yaşamak dîni benim dînimdir.
 Mü'minim: Varlığa iymânım var;
 her kanad bir melek eyler iqrâr.
 Enbiyâdan yaşarım müstagnî;
 bir örümcek götürür Hakk'a beni...
 Kitabım sahn-ı tabiat kitabı,
 bendedir hayr ile şerr esbâbı.
 Varırım böylece ben merkade dek,
 bağı-i ukbâye mahall görmem pek.
 Taşırım kalb-i şegaf peymâda
 beşerin aşkını, âlâmını da.
 Dîn-i hakk, hence bu gün dîn-i hayât;
 sen ne dersin buna, ey Molla Sırât!..

Bu secde ediş, işte benim ibâdetimdir;
 ibâdet saatlerim hep böylelikle geçer.
 Ben bu işde o kadar sevinç ve rahat duyarım ki
 bâzan kendimi bir kayadan farkedemem.
 Tapmak hususunda bir minik kuşla berâberizdir;
 ben de tehlîl ederim, ishak kuşu da.

İnsanlıkta doğruluk, vefâkâr sevgi, alçak-gönüllülük,
 merhamet etme, hayır ve hakimiyet, insaf varken
 bir şâire zangoç dememek gerekti.
 İşte, vicdanımı bunlar harekete getirdi.

* * *

Dini törenim, evvelâ düşünüp sonra işlemektir;
 insanca yaşamak prensibi benim dinimdir.
 İmanlıyım, varlığa imânım var,
 bunu en basit şeyler de anlatır-durur.
 Fakat peygambere ihtiyacım yoktur;
 beni Allah'a bir örümcek bile götürebilir...
 Kitabım, tabiat levhalarının kitabıdır,
 hayır ve şer yapmak da benim elimdedir.
 Ben bu fikrimle son uykuma dalabilirim;
 tekrar dirilmeğe de lüzum göremiyorum.
 Çok hislilikten deliren kalbimde beşerin
 hem aşkını, hem de elemelerini taşıyım.
 En hakikî olan din, insanca yaşama dinidir;
 ey Molla Sırat, sen buna ne dersin?

B Ö L Ü M

XI

HAYÂT VE İNSAN HAKKINDA:

	Sahife
1. — GAYYA · Yı VÜCUD, —	384
2. — CEVAB, —	386
3. — NÂDİM · † HAYÂT, —	388
4. — PERDE · † TESELLÎ, —	390
5. — HAYÂT, —	392
6. — HAYÂTA KARŞI BEŞER, —	394
7. — ÜMÎD ÖLMEZ, —	394
8. — GÖKDEN YERE.	396

GAYYÂ-Yİ VÜCÛD

Bağzı, kırlarda gezerken görülür nefretle:
Bir çukur yerde birikmiş mütekeddir bir su,
solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Adacıklar gibi sathında yüzen ebr-i hevâmm,
sazların zıll-i kesifinde o bîhadd, bînâm
kaynaşan mahşer-i müntin, acı bir haşyetle

titretir kalbi, fakat kurtulamaz gözleriniz
nazar etmekden o mir'ât-ı sem'âlûde yine,
sizi bir câzibe almış gibidir pençesine.

Rûhunuzdan ne kadar gelse nidâ-yi nefret
oradan ayrılamaz dikkatiniz bir müddet,
oradan dönmiye kuvvet bulamaz gözleriniz...

İşte gayyâ-yi vücûd, işte o zulmet, o bataak;
beşerin işte, pürümmîd ü heves, kıvranarak
bağr-ı târında şinâh ettiği girdâb-ı üfûl...

Rûh-ı sâfî şeb-i ağmâkına etdikce nüzûl
çırpınır gayz u teneffürle; fakat bîârâm
edecekdir bu nüzûlünde ebedlerle devâm.

VÜCUT GAYYÂSI (*)

Bâzı kırlarda gezerken nefret ederek görürüz:
Bir çukur yerde birikmiş bulanık durgun bir su ki,
solucanlarla, sülüklerle, yılanlarla dolu.

Suyun üstünde adacıklar gibi yüzen yığın-yığın böcek,
sazların karanlık kuytululuğunda o sayısız, adsız
kaynaşan mikrop mahşeri, iğrenç bir korkuyla

insanın kalbini titretir, fakat gözleriniz kurtulamaz
gene o zehirli aynaya bakmaktan,
sizi bir pençe oraya çeker gibidir.

Rûhunuz ne kadar nefret etse, iğrenir olsanız
bir müddet ayrılamaz oradan dikkatiniz,
oradan dönmeğe kudret bulamaz gözleriniz.

İşte vücut gayyâsı, işte o karanlık, o bataklık;
beşerin işte, bütün heves ve ümidiyle, kıvrınarak
karanlık derinliğinde yüzer olduğu öldürücü girdap...

İnsanlığın temiz rûhu bu girdabın derinliklerine indikçe
nefretle, öfkeyle çırpınacak; ama, insanoğlu
gene bu girdapta her zaman inip duracaktır.

(*) Gayyâ, cehennemde bir dere. Kuyu.

CEVAB

— Cenâb'ın bir mektubuna —

«Bâri oldun-mu, bâri sen mes'ûd?»
 Diye sordun, nazarlarında «Hayır,
 olamazsın!» diyen fütûr|âlûd
 bir tebessümle... Bence lâyıkdır
 olamazsak ne sen, ne ben mes'ûd!

Ne diyordun bak: Âdem evlâdı
 canlı bir cîfe, bir yürür pıhtı.
 Salya, yâhud yalan kusan bir ağız;
 bir teazzuv ki kan, irin yalnız.

Kocaman bir karın, küçük bir baş:
 Az düşün, çok ye, dâimâ uğraş!

Kalbi ümmîd ü hırsa çah·ı şûûn;
 hırsı, ümmîdi at, mazıyka·i hûn.

Beyni bir muhtarib cihâz·ı asab;
 onu kaldır, kalan çürük bir kab.

Bir sinir pençesinde her meyli;
 her gülüş bir teşennüc·i adalî.

Zillet, üstünde bir cilâ·yi gurûr;
 dâimâ ac bir ihtiyâc·ı akûr;

dâimâ kirli, kirlenen bir el;
 dâimâ alçak, alçalan bir emel;

CEVAP

— Cenâb'ın bir mektubuna

«Sen mesut oldun mu bâri?»
Diye sordun, bakışlarında «Hayır,
olamazsın!» diyen bıkkın
bir gülüşle... Bence müstahaktır
olamazsak ne sen, ne ben mesut.

Ne diyordun bak: İnsanoğlu
canlı bir leş, bir yürür pıhtı.
Salya yahut yalan kusan bir ağız;
bir organizma ki, kan, irin yalınız.

Kocaman bir karın, küçük bir baş:
Az düşün, çok ye, dâima uğraş!

Kalbi, ümit ve hırs olayları için bir kuyu;
hırsı, ümidi at, geriye daracak bir kan torbası kalır.

Beyni ızdırıplı bir sinir sistemi;
onu kaldır, kalan çürük bir kap.

Her hevesi bir sinir pençesinde;
her gülüşü bir adale buruşmasıdır.

Aşağılık, ama üstünde bir gurur cilâsı;
dâima açgözlü kudurgan bir ihtiyaç;

dâima kirli, kirlenen bir el;
dâima alçak, alçalan bir emel;

dâimâ zorlıyan, kıran, deviren,
mahveden... Sonra mahvolan bir ten.

Böyle bir zehre karşı sen: «Mes'ûd
olabildim.» desen de hulyâdır;
olamazsın; o pek zılâl|âlûd
bir tevehhüm ki ayn-i rûyâdır...
olamaz anlıyan, gören mes'ûd!

— 7 Kânunusânî, 1321 —

= ■ =

NÂDİM - İ HAYÂT

Makhûr-i nedâmet, nazarım yerlere mağtûf,
pîrâmen-i azmimde hayâlât-ı siyeh|per;
mağnâlı tebessümlere mağrûz u mükedder,
mağnâlı süâlât ile her hatvede mevkûf;
âvâre, dolaşmakdayım eb'âd-ı hayâtı.

Yıllarca taharrî der-i mesdûd-i necâtı,
yıllarca metâible mesâible döğüşmek,
gezmek bu dikenlikde girân|bâr-ı sefâlet,
mesmûm, acı bir zehr ile mesmûm... Nihâyet
bir gül koparıb koklamadan toprağa düşmek!

Ben böyle-mi sandım seni, ey ömr-i gam|âlûd?
Bir telhi-i nefretle gönül, nâdim-i bî|sûd,
takdis ediyor sâye-i kahrında memâtı!

= ■ =

dâima zorlayan, kıran, deviren,
mahveden... Sonra mahvolan bir ten.

Böyle bir zehre karşı sen; «Mesut
olabildim.» desen de hulyâdır;
olamazsın; o pek gölgeli ve anlaşılmaz
bir vehimlenmeden ibarettir ki, tıpkı rüyâdır...
Olamaz anlıyan, gören mesut!

HAYATA PİŞMAN

Pişmanlıkla kahırlıyım, bakışım yerlere dönük,
yolumun çevresinde siyah kanadlı hayâletler;
mânalı gülüşlere rastlar ve kederlenirim,
mânalı sorularla her adımda bir durarak;
hayat boyutlarını böyle hep âvare dolaşırım.

Yıllarca kurtuluşun kilitli kapısını aramak,
yıllarca sıkıntılarla, güçlüklerle döğüşmek,
bu dikenlikte sefâletin en ağır yüküyle gezmek,
ağılı, acı bir zehirle ağılı olarak... Nihâyet
bir gül koparıp koklamadan toprağa düşmek!

Ben böyle mi sandım seni, ey keder dolu ömür?
Gönlüm nefret acılığı içinde, şu nasipsizliğine pişman
olarak kahırlarının yüzünden ölmeyi canına minnet
buluyor!

PERDE · İ TESELLİ

İşte seksen yaşında bir sâil,
yaşamış kâinâtı görmiyerek.
Yaşamış, mevte olmamış kâil;
yaşamak ayrı, görmek ayrı demek.

Mütehaşşid mezâhir · i zulemât:
Göz açıldıkca rûh perdelenir.
Acı bir levha şübhe yok ki hayât,
görmemek en büyük tesellîdir.

Âh, ey pîr · i ser|sefid · i hazîn,
seni görmekle işte âmâcım
yine bir çok teessürâta... Sevin

sen o zulmet|fezâ tecellîye;
İşte bak, ben de, ben de muhtâcım
öyle bir perde · i tesellîye!

TESELLİ PERDESİ

İşte seksen yaşında bir dilenci,
yaşamış kâinatı görmiyerek.
Yaşamış, ölmeye râzı olmamış;
yaşamak ayrı, görmek ayrı demek.

Biriken karanlıkların seyir sahneleri:
Göz açıldıkça ruh perdelenir.
Acı bir levhadır şüphe yok ki hayat,
görmemek en büyük tesellidir.

Ah, ey ak saçlı, hüznü ihtiyar,
seni görmekle işte, birçok hüznülere
gene hedef oluyorum... Sevin

sen, o dâima bir zulmet olan kaderine;
işte bak, ben de, ben de muhtâcım
öyle bir teselli perdesine!

HAYÂT

Bugün hayâtı, müselsel bir ihtiyâc-ı siyâh;
 bugün seâdeti, gâfil bir iştiyâk-ı tebâh;
 bugün teneffüsü, yorgun, kadid bir sürü «Âh!»
 olan bu cem'iyyet...

Bugün zehirlerinin kağr-ı neş'esinde yüzen,
 bugün doğan çocuğundan terâne beklerken
 figân duyan beşeriyet, bu nuhbe-i hılkat,

nedir bilir-misin, oğlum?... Önünde hârelenen
 şu mâi safhaya bak: şimdi ansızın seni ben
 tutub-da fırlatıversem onun derinliğine,
 düşün biraz ne olur?... Korku bilmesen de, yine
 tehammül eyliyemez, çırpınırsın, ağlarsın;
 zavallı kollarının hükmü yok ki kurtarsın!
 O mâi şey seni yutdukca haykırır, bağırır,
 fakat halâs olamazsın; omuzlarından ağır,
 haşın, demir iki el muttasıl itib zedeler;
 ne çâre yok ineceksin... Bu işte ömr-i beşer.

Hayır, bu zehrime sen vâris olma, evlâdım;
 yarın, ümîd ediyorlar ki, bir genişçe adım,
 bir atlayış, — ne diyorlardı pek-de anlamadım, —
 hayâtı kurtaracak;
 beşer... bu şimdi muazzeb sürüklenen meflûc,
 adım-adım edecek zirve-i halâsa urûc...
 İnan, Halûk, ezeli bir şifâdır aldanmak!

— 7 Haziran, 1317 —

HAYAT

Bu cemiyet ki, hayâtı, ardı ardına ağır zaruretler;
bugünkü saâdeti, bilmeden kendi haraphlığını özleyiş;
ve bugün teneffüsü yorgun bir sürü «Ah!»
olan bu toplum.

Bugün, zehirli hayatının neşeli derinliklerinde yüzen,
bugün, çocuğundan doğar-doğmaz bir nağme beklerken
ağıt duyan beşeriyet, şu yaradılışın destebaşısı,

nedir, bilir misin oğlum? Önünde menevişlenen
şu mâvi safhaya bak; şimdi ansızın seni ben
tutup da fırlatırsam onun derinliğine,
düşün biraz ne olur? Korku bilmesen de, gene
tahammül eyliyemez, çırpınırsın, ağlarsın;
zavallı kollarının hükmü yok ki kurtarsın!
O mâvi şey seni yuttukça haykırır, bağırır,
fakat kurtulamazsın; omuzlarından ağır,
sert demir iki el durmamasıya itip-kakar;
ve çare yok, ineceksin... Bu işte beşer hayâtı.

Hayır evlâdım, bu zehirden sana birşey geçmesin;
yarın umuyorlar ki, bir genişçe adım,
bir atlayış, — ne diyorlardı pek de anlamadım, —
hayâtı kurtaracak.

İnsanlık, bu şimdi bütün üzüntüleriyle sürüklenen kötü-
rüm,

kurtuluş noktasına ancak adım-adım çıkabilecektir...
İnan Halûk, ezeli bir şifadır aldanmak!

HAYÂTA KARŞI BEŞER

— Lağnet bize, ey hayât; sen mağsum ve mübeccelsin! —

Gür saçlarında hep şu bahârın güneşleri,
şefkatli gözlerinde bütün gök, bütün deniz,
bir ebr-i goncelhıyze bürünmüş ve muhteriz,
lâkin her iştiyâka gülün nazlı bir peri...

— Tâ Rabb'imizle gökdeki hengâmedenberi,
biz dâimâ güneşde siyah bir göz, en temiz
vicdanda gizli bir leke farketmek isteriz;
âsıy biziz, biziz yine şâkî-i müfterî. —

Ey hüsn-i mültefit, bize aldanma, biz deni
bir aşk-ı bîsebat ile igfâl eder seni,
igfâl eder, mülevves eder, sonra neş'esiz

bir ân-ı sahvın oldu-mu, levmeyleyiz... Sakın
incinme kendi kendine, içlenme, ey kadın,
mel'ûn eden de biz seni tel'in eden âe biz!

= ■ =

ÜMİD ÖLMEZ!

Ölmek nedir şebâb için?... Ümîd ölür-mü hiç?
Fânî beşer, o çeşme-i Hızr'ın zülâlini
bir ân tecerruğ etmese her dem zevâlini
tağcıl eden şu nusg-i hayâtında mündemic
hâin sümûme karşı nasıl, hangi kuvvetin
nûşabeçîn-i feyzı olur? Hangi cânfirîb
ezhâr-ı tesliyetle eder şûre-i nasiyb
enzâr-ı hadşedârını tatmîn?... O cennetin
mahrûmu kalmasın beşerîyyet ki bîhuzûr
eyler şu köhne berzahı pek neş'esiz mürûr!

= ■ =

HAYATA KARŞI İNSANLIK

— Lânet bize, ey hayat; sen günahsız ve saygı değersin! —

Gür saçlarında hep şu bahar güneşleri,
şefkatli gözlerinde bütün gök bütün, deniz,
sanki gonca saçan bir buluta bürünmüş ve çekingen,
ama, her özleyişe gülen nazlı bir peri...

— Biz Allah'la tâ gökteki kavgamızdanberi
dâima güneşte karamsar bir bakış, en temiz
vicdanda gizli bir leke görmek isteriz;
hem biziz azıtan, biziz gene iftirâ yağdıran şikâyetçi —

Ey iltifât eden güzellik, bize aldanma, biz alçak
ve süresiz bir aşk ile seni kandırır;
kandırır ve seni kirletir, sonra sen dargın

ayılır-ayılmaz, başlarınız seni çekiştirmeğe... Sakın
incinme kendi-kendine, içlenme ey kadın,
seni kötüliyen de biz, sana kötü diyen de biz!

= ■ =

ÜMİT ÖLMEZ

Bir genç için ölmek nedir? Ümit ölür mü hiç?
Geçici insanlık, o Hızır çeşmesinin en temiz suyunu
kana-kana içmese, biteviye onun kökünü kesecek
ola şun hayâtının öz suyuna karışmış
hâin zehirlere karşı nasıl ve başka hangi kuvvetin
gürlükleriyle onulacaktır? İnsanı avutan
başka hangi teselli çiçekleriyle, — bir çoraklıktan ibâret
olan kismetinde, — tırmalanan nazarlarını yatıştırabilir?..
O cennetten uzak olmasın insanlık ki, bütün üzüntü
ve neşesizlik içinde bu köhne geçidi aşmıya çalışır!

= ■ =

GÖKDEN YERE:

Birden bütün harıltısı dehrin sükût edib
yükseldi bir sadâ-yi müheykel; bu hâtifi
âvâze-i mutantanın aksiyle en hafi
evtâr-i ihtisâse kadar şâd ü mükterib,

manzûr u muhtecib
herşey derin-derin

sarsıldı bir dakıyka... Semâ, pâk ü cevherîn
meş'alleriyle lâ|yetenâhî ve pür|ebed
bir mağbed ihtiaşmını almış, o lâ|yuadd
gözlerle arz-ı hâşî'i seyreyliyor; zemin
— lerzan adımlariyle, çolak kollariyle gâh
evhâma, gâh ümîde koşan, dâimâ tebâh
âmâlinin bakıyye-i enkâz-ı hârinı
nev|hande bir emel gibi memnûn kucaklıyan
sükkân-ı zâr ü hâirinin bir hatar|nişan
âşûbe karşısındaki vaz'-ı hasârını
temsîl eden huşû-i zelîliyle mübtehil,
ser|geşte, — bekliyordu...

Sadâ önce ses değil,

bir kükreyişdi sanki, hurûşân ü zehre|çâk
bir tûf-i lerze|rîz-i tehevvr ki, ân|be|ân
teşdîd-i igtizâb ile, serpildi nâgehân.
Başlar eğildi; fırtınalar sindi; kalb-i haâk
durmuş gibiydi; cevvdde kırık bir kanad sesi,
son kartalın sukûtu; bir insan iniltisi;
birkaç boğuk fısıltı; ve bir lücce-i sükût...

GÜKTEN YERE:

Dünyanın bütün harıltısı birden kesilerek
anıt gibi bir ses yükseldi; ve nerden geldiği bilinmeyen
bu tantanalı sesin yankısından en gizli
duygu tellerine varıncaya kadar, sevinçli ve kederli,

görünen ve görünmeyen
herşey derin-derin

sarsıldı bir dakika... Gök, kendine mahsus, temiz ve
cevherli ışıklariyle ucu-bucağı belli olmıyan ve sonsuz
bir ihtişamlı tapınak hâlini almış, o sayısız
gözlerle dizegelen dünyayı seyrediyor; yeryüzü:
— Titrek adımlariyle; çolak kollariyle bâzı kere
asılsız şeylere, bâzı defa ümide koşan ve dâima
bir hiç olan arzularının artakalan hor yığıntılarını,
yeni gülen bir istekmiş gibi memnunlukla kucaklıyan
bu ağlamaklı ve şaşkına dönen konuklarının tehlikeli
bir kargaşalık içindeki acıklı durumunu
sembolleştiren dizçöküşüyle beraber yalvarırcasına,
şaşkın-şaşkın, — bekliyordu...

Önceleri sedâ bir ses değil,

âdeta bir kükreyişt ki, çağılıtlı ve ödler koparan
köpürüşünün herkesi titreten yankısı, gitgide
hıncını artırarak birdenbire yayıldı.

Bütün başlar eğildi; fırtınalar sindi; yerin kalbi
durmuş gibiydi; boşlukta kırık bir kanad sesi,
son kartalın yere düşüşü; bir insan iniltisi;
birkaç boğuk fısıltı; ve sonra engin, derin bir sessizlik..!

Yalnız o söylüyordu, semâvî haberlerin
tebliyg-ı sermedisine hâs, iğtilâkarın
bir nutq-ı bi'zebân ile:

«Hallâk-ı lâiyemût,

«fânî beşer, yolunda ezelden hazırlamış
«bir zirve-i rehâ. Şu semâvâta fırlamış
«magrûr u muhteşem kuleler sence pek bülend,
«pek şanlı, pek sûtûde eserlerdir. Eskiden,
«tâ mehd-i hılkatinde, henüz yerde sürtünen
«bir zağf-ı mahz iken yine sen böyle hod'pesend
«eflâke tırmanırdın: Ok atdın; kanad, balon
«her vâsitayle uçmağa uğraşdın; işte son
«verzişlerin de gösteriyor: Kasdın iğtilâ,
«her lahza iğtilâ vü teceddüd. Zeman zeman
«düşdün; ne baş, ne kol, ne kanad kaldı; nâgehan
«bir darbe-i cenâh ile bir hamle, bir daha,
«yükseldi nasiyen yine ulvî bulutlara.
«Fânîyyetin ve gayet-i aczinle kapkara
«bir leyl-i iştibâhın içinde sönük, alîl
«birkaç şua'î rehber edib sırr-ı hılkati
«tahkiyke yol bulan nazarın her hakıykati
«birgün bedâheten görecekdir. Ve bîdelil
«artık yolunda gitmeğe kâdirsin. Âsümân
«kâfi, dehânı etdi, asırlarca imtihan.
«Her gün başında yıldırım, alnında zelzele,
«mat'ûn u müştekî yaşadın; hep elem, hüzn,
«kandır bütün sahâyifi târîh-i ömrünün!
«Hâkim zekâ ve tecrüben artık gavâile.
«Ezdin başınla taşları, yendin denizleri;
«tutdun elinde berki, o gurrende ejderi,

Yalnız o söylüyordu, göksel haberlerin
sürekli bildirisine mahsus, ululuğa yaklaşan
sözsüz bir nutukla:

«Ey sonsuz, ölümsüz Allah,

«geçici insanlık, en yüksek kurtuluş noktasını
«yolunda çok önceden hazırlamış. Şu göklere fırlamış
«gururlu ve ihtişamlı kuleler sence pek yüksek,
«pek şanlı, pek beğenilmiş eserlerdir. Eskiden, insan,
«daha yaradılış beşiğinde, henüz yerde sürtünen
«salt bir cılız iken, yine sen kendinde bir varlık görür
«göklere tırmanırdın: Ok attın, kanad, balon demedin
«her araçla uçmaya uğraştın; işte son
«çalışmaların da onu gösteriyor: Maksadın yükselmek,
«her an yükselmek ve yenilik. Zaman oldu ki,
«düştün! ne baş, ne kol, ne kanad kaldı; birden
«bir kanad çarpmanla bir hamle, bir daha, derken
«en yüksek bulutlara başın gene yükseldi.
«Geçiciliğin ve olanca eksinliğine bakmadan kapkara
«ve şüpheli bir gece olan çevrenden sönük, sakat
«birkaç ışıltıyı önüne katıp yaradılış sırrını
«anlamağa çalışan gözlerin her hakikati
«bir gün apaçık görecektir, Artık kılavuzsuz
«yolunda yürümek elindedir. Gökler, tam
«yüzyıllar boyu dehâni imtihan etti.
«Her gün sanki başında yıldırım, alınında deprem
«hor-hakir ve şikâyet ederek yaşıdın, ömrünün
«hayatının tarihini, hep dert, keder, kandır, diye yazardı.
«Zekâ ve tecrüben artık sıkıntılarını yenmeğe yetiyor.
«Ezdin başınla taşları, yendin denizleri;
«tuttun elinle şimşegi, o homurdıyan ejderi,

«tutdun ve bağladın; o senin şimdi en mutıyğ,
 «en canlı âletin; odur ilkâ-yi rûh eden
 «eşbâh-ı mümkünâte senin kudretinle ,sen
 «bî|şübhe kendi kendine bir âlem·i bedîğ,
 «bir âlem·i şüûn u bedâyığsin... Ey hayât,
 «ey rûh·i kâinât,
 «takdîs edin: Beşer
 «takdîse mütahaktır; odur Rabb·i hayr ü şerr,
 «Rabb·i mümkünât!»

— Âşiyân: 22 Kânunuevvel, 1326 —

Tevfik - Fikret

«tuttun ve bağladın; o senin şimdi en itaatli,
«en canlı bir âletindir; odur senin kudretinle
«mümkün olacak her şeye o ruhu aşılıyan ,sen
«hiç şüphesiz, başlı-başına bir eşsiz güzellikler cihânı,
«bütün olageleceklerin bir güzellik hârikaları cihânısın...

«Ey duyan varlık,

«ey kâinâtın ruhu

«tacdîs edin: Beşer

«kutsallığa hak kazanmıştır; odur hayır ve şerrin Allah'ı
«odur mümkün olacak herşeyin Allah'ı!»

— Âşiyân: 22 Kanunuevvel 1326 —
Tevfik Fikret

ZERRİŞTE

«Yaz aşkına dâir», dediniz... İşte: Çocukken
gâyet afacan bir kedi sevdim ki elimden
bir lahza bırakmazdım; uyurken kucağımda
rûhumdaki şefkat

hep üstüne titrer; gece bağzan yatağımda
birlikte uyurduk. Bırakıb mektebe gitsem
dil|tengi·i hasret

mutlak beni dikkatsiz eder, «Hey, koca sersem!»
tevbîhi tokatlarla gürülderdi başımda.

Ben, âşık·ı şeydâ,

her kahra tehammülle severdim... O yaşımda
sevmekdeki têsir ü teselliği bilirdim,
herkes gibi; hattâ

bağzan da sebebsizce olurdum müteellim...
Zerrişte, bu ismiydi onun, sanki haber|dâr
mahfi kederimden,

yaltaklanır, atlar, sürünür, okşatır, okşar;
tatyîbime elbette o gün çâre bulurdu.

Lâkin üzerimden

bir kerre o hüzn oldumu zâil, kurulurdu:
«Sâyemde bu neş'en!» demek ister gibi magrûr;
magrûr u muhakqir,

başlardı vefâsızlığa, ben, âciz ü meshûr,
her türlü huzûzâtına, her keyfine tâbiğ;
bağzan mütehayyir,

bağzan mütehakkim; yine âciz, yine kâniğ;
 en şübheli bir meylini görsem inanırdım,
 bîcâreliğimden;
 hep tırmalanır, tırmalanır, tırmalanırdım!...

«Yaz aşkına dâir.» dediniz.. İşte misâli:
 Sevdiklerimin ben
 hepsinde bu tırnakları, hepsinde bu hâli,
 hepsinde bu hırçın kedi sîmâsını gördüm...
 Bir ömr-i câhîmin bütün ezvâkını sürdürdüm!

KAMIYS-I YÛSÛF

«Vaktâ ki Kafile Mısır'dan ayrıldı,
 sanki rûzgâr ol gömleğin kokusunu
 aldı ve derhâl Ken'an âline götürdü
 ki heman olvakit Yağkûb Aleyhis-
 selâm Yûsûf'ün kokusu geliyor, âh
 bana ateh getirdi demeseydiniz! de-
 yû buyurdu.

— Kısas-ı Enbiyâ: Cild I —

Kavurmuş âteş-i seyyâl-i girye diydesini;
 döküb zeman zeman ecfân-ı hûn|çekânından
 uzak ufuklara bir iştîyâk-ı pür|halecan,
 okur neşîde-i derd-i herem|resîdesini,
 çölün samût ü mukassî leyâl-i târında
 esen riyâh ona enfâs-ı kudsiyân gibidir,
 meşâm-ı rûhuna bir nûkhet-i samîme verir.
 Sanır ki Yûsûf'ü gelmiş, gezer civârında.

— Onun şemîmi, onun, Yûsüf'ün harâreti bu!
 Şu hal-i zağfımı tağyib edersiniz sizler,
 ve dersiniz ki: «Muhakkak, ateh getirdi peder!»
 Fakat emin olunuz, Rabb'imîn inâyeti bu,
 yakında Yûsüf'ü görmek benim nasıybimdir...

O yanda kâfile-i müjde|âver-i ihvân
 kamıys-ı Yûsüf'ü hâmil, mübeşşir ü şâdân,
 yürür şitâb ile; her gün biraz yakın getirir
 o tâze nûkhet-i cân|bahşî piyr-i mehcûre.
 Günün birinde — ki bir tûde ebr-i nâmiye|bâr
 verib havâlî-i Ken'an'e incilâ-yi behâr
 dökerdi rahmet ü behcet o hâk-i meftûre, —
 erişdi kâfile-i müjde|âver-ı ihvân.
 Sürünce gömleği Yağkûb uyûn-i bî|ferine
 önünde geldi bütün arz u âsümân yerine;
 bütün tabîât o dem kıldı secde-i şükrân!

— 13 Temmuz, 1314 —

ÂŞLYÂN-I DİL

Bir iğtinâ-yi aşq ile, bir zevk-i siğr ile
 yapımdı kendi kendime bir lâne-i huzûr;
 ezhâr-ı hâtîrât ile, pür|şemme-i visâl,
 âmâl-i zindegî, o müzehheb tuyûr-i nûr,
 etmişdi hep o lânede teşkil-i âile.

Bağzan sürûd-i bûse kadar tatlı bir sadâ,
 bir şâirâne zemzeme-i sâf-ı selsebil
 tekrîr ederdi sem'-i hayâlimde bî|mesil
 bir aks-i cân|rübâ;

bağzan zılâl içinde, sükût·i şebâneden
sâkit bir ıttırâd·ı teneffüs, ki dem|be|dem
ihşâs eder gönüllere bir rağşe·i adem,
zâhirdi lânedен.

Ben âşık·ı sükûni idim âşiyânımın,
ekser bu hâl·i samtına eylerdim intizâr;
bir gün o kuşlar uçdu, o ezhârı eyledi
bir dest·i nâzenindeki yelpâze târümâr...
Artık sükûnu yok dil·i sevdâ|nişânımın!

— 24 Teşrinievvel, 1312 —

= ■ =

DEVENİN BAŞI

— Halûk'un ezberi —

Vaktiyle büyük bir devenin bir başı varmış...
Başsız deve olmaz ya, masal, neyse; bütün gün
yaz kış, bu beyinsiz, bu çürük baş
çöl, kır, tepe, dağ, taş,
bîcâreyi bîhûde sürükler ve yorarmış...
Bîcâre ağır gövde ne yapsın, kime küssün?
Bir karga bulub derdini dökmüş, o demiş: — Vah!...
başdan büyük Allah... Başa gelmiş, çekeceksin!
Artık işe hörgüç bile şaşmış,
kuyruksa dolaşmış
başdan başa enhâyı; fakat kimseyi Allah
başdan düşürüb kuyruğa bakdırmasın; ilkin
bir parça durup dinliyen olmuşsa da git-git
âlem bu uzun derdi işitmekden usanmış;
artık kime dinletmiye gitse,
kim duysa, işitse

yüzvermediğinden, devecik sâkin ü sâkit
bir hendeğe inmiş, başı sokmuş, ve uzanmış,
birden çekilib: «Haydı - demiş - dûzaha, murdar!»

Haksızlık eden başları bir gün... koparırlar.

[BİR MEKTUB]

Subhiye'cik için:

«Her şey biter» diyorlar... Evet; her çiçek solar,
her çehre bir hayâlet olur, her nazar söner;
sürmez -Yazık! - hayât-ı garîbâne-i beşer
bir emel kadar.

Lâkin o bir emel kadar olsun sevilmeden,
okşanmadan, gülümsemeden; sevmek, okşamak,
gülmek ne belki anlamadan söndü; şimdi ben
görmekdeyim yerinde onun bir donuk şefak.

Subhiyye... Ey teselli-i nâyâb-ı rûh-ı zâr; (*)
ey nağmelerle besleniyorken hamûş u târ
âgûş-i seng ü hâke düşen zâde-i behâr;
ey nazlı yavrucak; yetişir hicr ü intizâr.

(*) Subhiye... Ey tesellisi bulunmaz ağlayan ruh;
ey nağmelerle besleniyorken sessiz ve karanlık
taş ve toprağın kucığına düşen bahar kuzusu;
ey nazlı yavrucak; yetişir bu ayrılık, bu bekletiş.

Karşında, sor, şu girye|nümâ çehre·i samût
senden ne bekliyor?... Fakat eyvah sen nesen?
Dün bir ümîd·i hande|be|leb, şimdi bir hazîn (*)

tûde·i sükût!

Bütün ihtirâmât·ı tağziyetkârânemle
Tevfik Fikret

= ■ =

RÛH · İ EŞ'ÂRIM

Tekâsüf eyliyerek bir sehâbe hâlinde
teneffüs·i ezhâr,
durur semâ·yi hayâlât olan zılâlinde
bir âşiyân·ı behâr;
bir âşiyân·ı bekâret ki bekler eshârın
nigâh·ı bîdârı,
başında neş'eli bir ninni söyler enhârın
sürûd·i serşârı.
Nümûde heç köşesinden ukûs·i gûn|â|gûn,
zılâl·i reng|â|reng,
havây·i râyiha|dârında lerze|bahş·i derûn
remîde bir âheng.
Bu câme|hâb·ı rebî'de bir ten·i şîrîn,
ten· hayât|ârâ
bürehne sîne vü sâid, bürehne sâq u serin,
bürehne ser|tâ|pâ.
Verir nişâne benim rûh·ı sâf·ı şığrimden
ki neşva|dâr·ı şebâb,
sevâd·ı leyle·i elfâz içinde lem'a|fiken
nümûne·i mehtâb.

— 21 Teşrinievvel, 1312 —

= ■ =

(*) Dün gülüşü dudağında bir ümit, şimdi hazin ve sessiz
bir toprak yığını!

BERF-İ ZERRİN

Beyâz berfi sevâd-ı leyâle mezcediniz:

Bu reng-i serd ile manzûr olurdu vech-i semâ;

kadîd ağaçların altında bir nihâyetsiz

garîblik duyulur, bir şikâf-ı dîde|nümâ

saçardı girye-i âteş kenâr-ı âfâka.

O jeng-i hüzne bürünmüş duran likâ-yi hazân

sükûn içinde merâret|nümûn-i hasret iken,

serin serin eserek bir nesîm-i pür|halecân

— kopub gelir gibi en muhtarib gönüllerden —

getirdi bir acı lerziş gusûn u evrâka;

sukûta başladı birden bütün o yapraklar:

Yağardı pîş-i nigâhımda bir müzehheb kar.

— 12 Eylûl, 1312 —

=■=

MEHD-İ ÂMÂLİM

Dedim, o lahd açılırken harîm-i kalbim içinde,

dedim ki: İşte son ümmîdimin mezâr-ı siyâhı!

Bu son ümîd-i seâdet — ki eylemişdi teverrüm, —

yüzünde belk-i hazânın o ısırâr-ı siyâhı,

dudaklarında şikâyetle titriyen o tebessüm,

gömlüdü kaldı müebbed samîm-i kalbim içinde.

Bu gün birer-mütehassir, veremli çehre-i mugberr

soğukluğunda içimden doğub üfûl eden âmâl,

bütün o lahd-i siyâhın zılâl-i girye|verinde

gelir vücûde, parıldar, söner... Bu lem'a-i pââmâl

leyâl-i muzlimenin vahdet-i sükûn|eserinde

gunûde makberelerden çıkan parıltıya benzer.

=■=

UKDE-İ HAYÂT

Lerziş|nümûn olur görürüm şugle·i bekâ
bir günc·i muzliminde sehâb·ı hayâtımın;
âciz reh·i güzârımı göstermeden bana
âvâre iltimâ'ı şehâb·ı hayâtımın.

Şiğrimle gâh zâhir olur hoşca bir sadâ
târ·ı şikestesinde rübâb·ı hayâtımın;
bağzan o târ·ı şiğri kırar nâhun·i kazâ,
artık sahâyifinde kitâb·ı hayâtımın

bir nükte·i sürûre tesâdüf muhâl olur...
Sür'atle geçdi subh·i şebâbı hayâtımın,
hiç geçmiyor fakat şu hazîn leyle·i siyâh;

binkerce ankebût·i siyeh|mest ü gec|nigâh
pîrâmeninde pâ·yi şitâb·ı hayâtımın
guyâ ki ukde|sâz·ı kelâl ü melâl olur!

AKŞAM

Sâkin bir akşamın tütük·ı erguvânını
yırtarken ihtirâz ile dest·i siyâh·ı şeb,
düşünde bir günün yükü, bir zıll·i pür|taeb
sevqeyliyor ufuklara pâ·yi girânını.

Tâ nokta·i gurûba yakın mâi bir sehâb,
âteşli gamzelerle süzer âşiyânları;
gûya bütün kucaklamak ister cihanları
sorgun karamadları ile uzakdan bir âsiyâb.

Nâlende bir kaval sesi etrâfı inletir;
 nâlende bir sürûd ile bâd-i garib-i şâm
 esdikce, gölde titreşir emvâc-ı pür|garâm...

Akşam, hayâtımın şu sükûnetli hâlidir:
 Nâlende bir sürûd ile bir bâd-i pür|hazen
 bağzan olur buheyre-i kalbimde mevce|zen.

— 5 Haziran, 1313 —

PERİ-i HAZÂN

Hâbide-i nâz iken yosundan
 bir bister-i nerm içinde mestûr,
 bir balta sesiyle uykusundan
 bîdâr olarak, latıyf ü mahmûr
 dinler etrâfı pür|tefekür:

Her yanda sükût, bir boğuk ses
 ağlar gibi tâ uzakda yalnız.
 Oldukca bu savta rûhu mağkes
 ağlar o da giryesiz, figansız;
 eyler yüzü ân|be|ân tegayyür.

Vechindeki zehr-i igbirârı
 masseyliyerek olur nümâyân
 her şeyde alil bir teessür;
 düşdükce nigâh-ı jâle|dârı
 yerlerde, nizâr ü zerd ü uryân,
 bir hüsn-i melûl eder tezezhür.

— 30 Teşrinievvel, 1313 —

MIHR-İ ZEMHERİR

Semâ bir buzlu cam hâlinde bârid bir kesâfetle
tutar pîrûze-i nevvârını bir ân için mestûr;
bu bir ân-ı tesettür Bürku'i berf ü Bürûdetle,
budûr şekli bütün bir mevsimin, pür|lerziş ü rencûr.

Geçib sâât-ı jeng|âlûd-i şeb, memdûd ü nâ|mahsûr.
Kenâr-ı tûde-i âteşde hep ârâm u sohbette,
olurken nâgehân ahker|nümâ bir fecr-i dûr|â|dûr
söner, püf! Sanki üfler bir dudak unf u huşûnetle.

Güneş bağzan yakar fevk|as|semâ bir şem'a-i beyzâ
ervâh-ı zerrâta;
zeminden yükselir bir lerziş-i mebhût ü bî|mağnâ
semâvâta.

BU DA BİR EMEL

İsterim bir nigâh-ı giryân ki
uçsun, âvâre, çeşm-i hasretten;
öyle bir hande-i perişân ki
mütevahhiş leb-i meserretten.

İsterim bir lisân ki takrîri
şığr-i nâzik|terinde üstâdın
giryê|engîz olan o têsîri
hâiz olsun-da, kalb-i nâşâdın

bir edâ·yi bedî·i rîqkatle
söylesin en acıklı hisslerini;
isterim gamlı bir şetâretle

bir soluk çehre, bir sönük tâliğ;
bir de cânân ki hüsn·i'enverini
edeyim seyre doymadan zâyîğ!

EY HÂB

Nesîm·i rehâvet|nisârınla, ey hâb,
dolaş kâse·i pür|tânîn·i serimde; (*)
uyuşsun rahîq·ı sükûnunla ağsâb,
o müz'ic yılanlar ki zîr ü berimde

dolaşdıkca pür|zehr ü pür|pîç ü pür|tâb
acı birtakım yâreler her yerimde...
Görünsün biraz aks·i mahmûrun, ey hâb,
şu hep ağlamakdan şişen gözlerimde.

Yığılsın dimâğımda leyl·i zılâlin;
yayılsın sükûnetle mevc·i hayâlin
o girdâb·ı cûşâne, ey hâb·ı mahmûr...

Doğar, kim bilir belki bir tatlı rûyâ,
olur, kim bilir belki sihrinle peydâ
o girdâb·ı âteşde bir menba·i nûr!

(*) Zonklyan kafatasımda dolaş-da;

BERİD-İ ÜMİD

Gel ey berîd-i perestîde, bir sürûdunla
bu gün melâl ü neşâtım tekarrür eyliyecek;
tekarrür eyliyecek refref-i vürûdunla
ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bîşekk...

Bu ıztırâb-ı tereddüdle mahvolurdum ben
hayâlin olmasa hâkim hayât-ı hulyâma;
tehayyülünle sükûn bulduğum zaman, bilsen,
ne müjdelerle gelirsin harim-i rûyâma.

Dudaklarında yeşil, tâze, nazlı bir yaprak,
gelir sükûnla, konarsın yavaşca pencereme;
dudaklarımla o berk-i ümîdi ben kaparak
samîm-i rûhuma saklar, derim ki: «İncinme!»

Bu böyle kaç gece, kaç def'adır tekerrür eder;
dudaklarında gelen müjdeler, o yapraklar
samîm-i rûhuma bastetdi bir hadîka-i ter;
bu lâne şimdi yeşil, tâze bir emel saklar...

Gel ey berîd-i perestîde, bir nigâhınla
bu gün melâl ü neşâtım tekarrür eyliyecek;
tekarrür eyliyecek refref-i cenâhınla
ümîd-i mes'adetim, ye's-i mâtemim, bîşekk!

HAYÂL·İ HOD|BİN

Edâlı bir kelebek pîş·i igbirârımda
 uçar uçar, mütenevvir, zarîf, mest·i şebâb;
 çocukluğumdaki âvâre hırs u şevq ile ben
 peyinde cism·i girânımla eylerim pertâb.
 Konar, yakınlaşırm; şimdi tutmak üzereyken
 kaçıp gider; bakarım, dest·i rağşe|dârımda
 durur kanadlarının bir gubâr·ı zerrîni...

Geçen zamanlarımın ey hayâl·i hod|bîni,
 şu ihtizâra yakın hâl·i inkisârımda
 gariyk·ı neş'e, melâlimle eğlenirsin sen,
 açıp nigâhıma dilber, safâlı bir mehtâb
 bütün gurûr·i mesârınla pîş·i yessimden
 güler, geçer, bırakırsın bir iştiyâq·ı harâb,
 bir iştiyâq·ı muharrib dil·i nizârımda!

NE İSTERİM?

Mâi bir göl, yanında bir meşcer;
 meşcerin sine·i sükûnunda
 münteşir iltimâ·i sâf·ı kamer;
 sonra birçok menâzır·ı hoş|ter,
 hılkatin subh·i pür|fûsûnunda
 hâke revnak veren güzellikler:
 O perîlerle koklaşan ezhâr,
 o çemenlerde oynayan ervâh,
 o mülevven sürûd·i şûh·ı behâr,
 o muattar müşâfehât·ı riyâh...

Bunların ortasında bir lâne,
 bî|hazer bir hayât·ı mürgâne.
 Mütecerrid bütün alâyiğden;
 mütebâid bütün hakâyiğden;
 öyle bî|gâye, bî|seher, bî|hâb,
 dâimâ aynı iltizâz·ı şebâb;
 hep o âsûde|rûh sâatler,
 o ser|âzâde mahremiyyetler;
 hepsinin zirvesinde bir küme dûd,
 sonra bitmez bir âsümân·ı kebûd...

— 9 Eylûl, 1314 —

B Ö L Ü M

XIII

ESKİ ŞEYLER:

	Sahife
1. — ESKİ ŞEYLER, —	420
2. — ÂŞİYÂN · I PEDER, —	420
3. — GEÇMİŞDE, —	422
4. — ŞİĞR · İ PERİŞÂN, —	422
5. — İKTİRÂB, —	423
6. — SUBH · İ BEHÂRAN, —	425
7. — TULÛA KARŞI, —	427
8. — DOKUNDU HISSİME, —	429
9. — ÇİÇEKLER İÇİNDE, —	430
10. — EŞ'ÂR · I MUHABBETDEN, —	430
11. — TERENNÛM, —	431
12. — ŞÛKÛFE · İ YÂR, —	432
13. — SEVDÂ · Yİ ŞİĞR, —	433
14. — BİR · LEVHA İÇİN, —	434
15. — BİR YAZ LEVHASI, —	435
16. — NAKŞ · İ NÂZENİN, —	437
17. — ÂŞİYÂNE · İ LÂL, —	438
18. — BİR SABAH İDİ... —	438
19. — AYRILMAM!, —	439
20. — NEŞ'ESİZ!, —	440
21. — GİRİYE · İ HUSRÂN, —	440
22. — ANLAŞILMASIN, —	441
23. — EY YÂR · I NAGAMKÂR!..	442

ESKİ ŞEYLER

Solgun benizli, boynu bükük, tozlu bir demet;
 üstünde belki on senenin jeng-i hüznü var...
 Bir kimsesiz çocuk gîoi, muhtâc-ı merhamet,
 karşımda titriyor: «Beni mahvetme, bağla, sar,
 «bir hufre-i sükûnuna at leyl-i kalbinin;
 «ben mâzî-i şebâbının eş'ârıyım senin!...»

Biçâre eski hâtıralar, mahveder-miyim
 ben mahve muktedir bile olsam bu gün sizi?
 Lâkin zaman zaman; o heyûlâ-yi müntaqım
 mâziye kalbedib geçecek büsbütün sizi;
 ben arkanızdan ağlarım ancak, ve pür|keder
 nazmeylerim zevâlîme ağlar neşîdeler.

— 12 Teşrinlevvel, 1315 —

ÂŞİYÂN-I PEDER

Yine dün geçdim âh bin hasret,
 âşiyân-ı peder civârından...
 Kaldı cismim önünde bî|hareket,
 çökdü kalb-i hazîne bir zulmet;
 o ne hüzn-i mehîb-i mahviyyet:
 Bir safâ|âşiyân-ı pür|fer ü tâb
 olmuş ârâm|zâr-ı bûm u gurâb.
 Benziyor hâb|gâh-ı emvâta

hâli sakf·ı giyâh|bestesinin;
 âhıdır, yükselir semâvâta
 o sükût ân·ı hoş|güzeştesinin.
 Dışı hem|reng·i igbirârımdır,
 içi hem|hâl·i kalb·i zârımdır;
 bunda her kûşe bir mezârımdır!
 Bu tarab|gâh... Yok. bu câ·yi sükût
 ki durur pür|mehâbet ü mebhût,
 ki periler çıkar gubârından,
 ki hayâlât iner cidârından,
 ki uçan neş'eler civârından
 haâk olur karşısında ârından;
 rîqat|âver nümûne·i nâsût!
 Sanki pîşimde bir yığın tâbût
 lerze|bahş·i dil ü hayâlimdir,
 mûcib·i şiddet·i melâlimdir,
 mütecessim meâl·i hâlimdir...
 Ediyor her diraht·ı uryânı
 şiddet·i rûzgârdan feryâd;
 bir nihâl·i şikeste|agsânı
 bana etdirdi hâl ü şânını yâd...
 Geçme fikrimden, ey ümîd·i visâl,
 nûrdan inkisâr eder bu zılâl;
 ben zılâlîmle kalmak istiyorum,
 infiâlîmle kalmak istiyorum,
 bu melâlimle kalmak istiyorum;
 pek muvâfık bugün bu hâl bana,
 ben bu hâlimle kalmak istiyorum!

GEÇMİŞDE

Mâziye atfedib nazar-ı infîâlîmi
 görmekdeyim zalâm-ı hazân içre hâlimi.
 Mâzî dem-i behâridir eyyâm-ı ömrümün,
 sermâye-i safâsı odur câm-ı ömrümün.
 Mâzide kaldı hep o münevver safâlarım,
 bîhûde şimdi onları yâd eyler ağlarım.
 Yadinla çeşm-i hasreti yumdukca gâh gâh,
 ey ân-ı hoş!güzeşte, gülümser durursun, âh!
 Bilmez-misin ki âşıkıyım ben hayâlinin?
 Kâbil-midir îâdesi, bilmem, visâlinin...
 Bîcâre ben, bu gün yine vakf-ı teessürüm:
 Mâziye doğru uçdu nigâh-ı tehassürüm;
 görmekdeyim o gülşeni kim gark-âb ü tâb
 bir gonçe-i sefidi onun hande-i şebâb.
 Geçmişdedir ne varsa tarabdan, sürûrdan;
 mâzî, o bir cihân idi hep reng ü nûrdan.
 Eylerdi her nazarda tecellî seâdetim,
 gül'reng idi ne görse uyûn-i meserretim.
 Eyvâh! Şimdi her neye baksam siyâh|reng:
 Piçide nazra'gâh-ı melâlimde bir niheng...
 Her dem sabah olan o güzel günlerin bu leyl
 akşâmıdır ki eylemez artık sabâha meyl!

ŞİĞR-İ PERİŞÂN

Hayâtın her zaman bîlzâr-ı hâl-i ittirâdından,
 vücûdun dâimâ muztarr kuyûd-i bilidâdından;
 silinmiş çehre-i maksûd çeşm-i iğtimâdından;
 geçer mâzî gibi hasretle istiqbâl yâdından;

kılar suh ü mesâ feryâd-ı şâm ü bâm|dâdından;
 keder bir lahza ayrılmaz dil-i sevdâ|nihâdından;
 bulur ancak safâ gönlünde aşkın izdiyâdından,
 güzel bir çehrenin, yâ bir hazîn şîğrin müfâdından,
 coşarken bir dem evvel nâliş-i hicrân|fuâdından
 bakarsın, müstekî ân-ı visâlin imtidâdından;
 leyâl-i şübhenin âciz de imhâ-yi sevâdından
 diler mihr-i hakıykat şugle|rîz olsun midâdından;
 tecessüm eylemiş aczin emelle ittihâdından,
 zuhûr etmiş , hayır, şûrîde bir kalbin remâdından...

Şu tasvîr etdiğim hilkat benim mantûk-ı hâlimdir;
 bu bir şîğr-i perişândır ki mağnâsı meâlimdir.

İKTİRÂB

Girdâblar açar önüme bir derîn serâb,
 rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb,
 tahrîş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb
 benzer azâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb;
 gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

Bâd-ı sûmûmu yakdı nihâl-i sebâtımı,
 rîg-i revânı boğdu ümîd-i necâtımı;
 deşt-i cahîme benzetirim kâinâtımı,
 hep garka-i belâ görürüm ben hayâtımı;
 girdâblar açar önüme bir derin serâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

Tevhîş edib hayâlimi bir leyl-i gam|nisâr,
 hasretle eylerim seher-i mevte intizâr;
 muzlim zıyâlarıyle, derim, kılsam istitâr!
 Çeşmim sitârelerden arar zulmet-i mezar,
 rûhum sehâbelerden alır şemme-i türâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

Gâhî uyub hevâ-yi dil-i bî|karârıma
 çıksam da şöyle kırlara, baksam civârıma:
 Hep serviler vurur nazar-ı igbirârıma,
 taşlar soğuk soğuk dikilir ren|güzârıma,
 tahriş eder sımâhımı bin nevha-i gurâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

Sendin biraz teselli-i vicdânıma sebeb,
 ey nûr-i dîde, sen de keder|nâksin bu şeb;
 kimden, nasıl, seâdetimi eyleyim taleb:
 Hâil enîn-i kalbe ciğer|gâh bir taeb
 yeksân azâb-ı kabre nihânî bir ıztırâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

Tab'ımda bir kelâl ki benzer şebâbete,
 rûhumda bir melâl ki benzer muhabbete,
 karşımda bir cemâl ki benzer hayâlete,
 fikrimde bir hayâl ki benzer hakıykate;
 gönlüm harâb, cism-i nizârım kadar harâb...
 Müdhiş, memâtdan bile müdhiş bu iktirâb!

SUBH · İ BEHÂRAN

Havâ latıyf, deniz râkîd, âsümân mahmûr;
temevvüc etmede yer yer zılâl · i tenhâyi;
neşîmen · i çemen üstünde vakt · ı hüzn ü sürûr,
seherde seyre koyuldum semâyi, sahrâyı ...

Bir âfitâb'ruhun bürku · i cemâli gibi
hafif bir sise hep kâinât müstagrak;
o zî|nikâb · ı cemâlin fûrûg · i âli gibi
nigeh|fûrûz idi envâr · ı lâle|reng · i şefak.

Sabâh vakti dem · i rikkat · i tabiatdır;
sûkût hâkim · i mutlakdır ol zaman dekre;
sâbah vakti, o bir ân · ı zî|letâfetdir,
latıyfdır neye baksan: Semâya, bir nehre,

uçan tuyûra, açan dil|rübâ şükûfelere,
— şükûfeler ki birer hande · i müzehherdir, —
sehâbe, şebneme, hattâ o katra · i gühere...
Latıyfdır neye baksan, latıyf ü mugberdir.

Bu igbirâr · ı latıyfin sirâyetiyle gönül
neler tehattur eder neşve|bahş ü girye|fezâ;
sûkût · i mevqii tağdîl edince bir bülbül
terânesiyle yüreklerde cûş eder sevdâ.

Sabâ geçer, ona hep şer|fûrû kılar eşcâr,
sabâ ki okşamadan geçmez âşiyâneleri;
nüvâzişiyle tarâvetlenir benât · ı behâr,
bahâr kızlarıdır döndüren cinâne yeri.

Evet, bu hâki, bu leyl-i siyâhı tenvîre
 şükûfeler, o muanber nücûm kâfildir;
 gelir-mi safvet-i ulviyyesiyle tasvîre
 bu subh-i tâze ki pür|feyz ü bî|muâldildir?...

Bu subh-i tâze, şu nev|bâve zehre-i dilber,
 şu yavru kuş, bu nihâl-i zarîf-i nev|peyda,
 bütün bu manzara ol meh|likâyı arzeyler
 zalâm içinde, zalâm ü sükût içinde bana.

Onun firâkı olurken içinde zehr|efşân,
 nasıl görür gözüm âsâr-ı fecri şevq|âlûd?
 Bu renglerde onun rengidir bakılsa ayân,
 bu renglerde onun rengidir fakat nâbûd!

Şu bir sitâre ki ufkun yegâne ziynetidir,
 garîb-i hüzn ü sükûnetle çarpıyor nazare.
 Geçen leyl-i safânın o çeşm-i hasretidir
 ki dûrdan nazar etmekde âlem-i sehere...

Ne var tehassüre şâyân fakat şu âlemde?
 Benim bu gün onu takdîre iktidârım yok.
 Hezâr gonca solar her nefesde, her demde;
 benim de soldu gülüm, goncam... Âh, derdim çok!

O her nefesde solan gonca her nefesde açar;
 fakat benim gülüm açmaz, o bir garîb çiçek...
 Gelir bahâr, yine hâke reng ü rûh saçar;
 fakat benim gülüm artık bahâr görmeyecek!

«Benim gülüm» dediğim bir melekdi, bir dilber
 çocukdu kim nazar-ı mübheminde bulmuştum
 ne varsa bir dil-i mahzun için neşat|âver;
 onun ifâza-i şevqiyle şâir olmuşdum.

Onun safâ-yi visâliyle şâir olmuşken,
nasıl firâkını tasvîre iktidârım olur?
Şu âteşin katarât-ı dümûğ hepsinden
fasıyh tercüme-i hüzn ü inkisârım olur.

Evet, bu şiğr-i ter ol meh|likâye âiddir;
hayır, bu zulmetin ol meh|likâye nisbeti yok.
Lisân-ı hâlîme bak, sözlerim zevâiddir;
sirişk-i âlimi seyret ki hadd ü gâyeti yok.

Bu hadd ü gâyeti mefkûd olan sirişk ile ben
hazân bulutlarının bir misâliyim, ahqer;
zemîn-i mâterne yağdırdığım şu rahmetden
fakat ne sûdüm olur, ağlamak ne hâsıl eder?...

Nasıl sabah idi, Yarab, sabâh-ı mugberrdi,
ki uçdu rûhu o meh'pârenin semâvâta;
vücûd-i nâzı, ki safvetde rûha benzerdi.
Bırakdı bizleri cansız, karışdı emvâta.

Karışdı hâke, ben artık ne söylesem bî'sûd,
letâif-i seheriden latıyf olan o vücûd;
o gitdi, ben kalabilsem de neyleyim mes'ûd?
Verir-mi fâide hicrâna, âh, âh ü sürûd!...

= ■ =

TULÜA KARŞI

Ey şems-i münîr, kim zuhûrun
tenvîr ile çehre-i hayâtı
pür|hande kılar şu kâinâtı;
oldukca likâ-yi pür|gurûrun

kağrında nihân-ı şeb' huzûrun
 mâtemlere garkolur tabîat.
 Gâh alsa da incilâ kamer'den
 gündüzlere dönse tâb ü ferden,
 hâlî olamaz yine kederden,
 parlak göremem şebi seherden:
 Efkârımı söndürür o zulmet!
 Bir kerre batıb-da mıhr-i tâbân
 kaldıkca o şugle şugle elvân
 yek pâre karaltıdan ibâret;
 gûyâ çekilir önümden eflâk,
 makberlerden nişân verir haâk...
 Lâkin yine, ey melike-i rûz,
 âfâka sirâyet-i cemâlin
 ekdârımı mahveder zılâlin;
 kaplar o dem arz'ı âsümân'ı
 bir velvele-i hayâtı fânî...
 Fânî bile olsa, mevte nisbet
 elbette hayât bir seâdet;
 her subh-i safâsı kâinâtın
 bir cilve-i şevkıdır hayâtın:
 Kuşlar ötüşür, uçar melekler,
 çağlar dereler, açar çiçekler;
 canlanmak için bütün şu âlem
 senden demek iltifât bekler;
 ey şems, ey kevkeb-i muazzam,
 sen dide-i rûşen-i bekasın;
 feyz-i nazarın kılar, müsellemler,
 ihyâ bu harâbelzârı herdem;
 bir menba-i şugle-i safâsın,
 ey şems, ey kevkeb-i muazzam,

Ezhârına akseder de nûrun
bir kabri de güldürür sürûdun.

— 29 Eylûl, 1310 —

= ■ =

DOKUNDUN HİSSİME...

Dokundun hissime, ey şeb, yine hâl-i hazîninle,
harâb etdin beni ulviyyet-i sevdâ|güzîninle.
Sen, ey ebr-i münevver, incilâ|bahşâ-yi vicdânsın;
münevver sâz-ı cân, zulmet|güdâz-ı kalb-i vîrânsın.
Sen, ey necm-i müzehher, pertev|efrûz-i hayâlimsin;
enîs-i vahdetimsin, hissadâr-ı infîâlîmsin.
Sen, ey mâh, ey muallâ menba-i ulviyyet-i sevdâ,
kılarsın kalb-i meftûrumda şevq-i iğtilâ peydâ.
Nazar müstagrakıdır, ey muhît-i Kibriyâ|vüs'at,
kalır pîşinde fikr-i bîlkarârım garka-i hayret.
Şikâyet senden ,ey mûrg-ı hevâdâr ü figân|perver,
ki feryâd-ı hazînin dilde iykâz-ı melâl eyler.
Nedir nâlende ol têsîr kim rûha mûgâlibdir,
sükût-ı mahzen-i mevqîğ kadar ârâmı sâlibdir?
Arar cism-i zaîfin sû'be'sû bî|tâb-ı enzârım;
bu şeb bilsem seni ,tanzıyr için-mi böyle bidârım?
Eder tağqîb fikrim bâlini her yanda, her yerde,
fezâ-yi nûr|perverde ,zalâm-ı sebz-i meşcerde;
fakat, Allâh için kes nevha-i feryâd|bahşânı,
bırak sâkin hayâlâtımla ben hâtır|perîşânı!...

= ■ =

ÇİÇEKLER İÇİNDE

Şiğri semâye benzetir, eylerdim ihtirâz:
Pervâze kâbiliyyeti yokdu hayâlimin;
aşkın getirdi rûhuma bir tatlı ihtizâz,
duydum o dem teharrükünü şâh|bâlimin.

Olmakdayım o şevq ile artık terâne|sâz,
âhengi, şiğri andırıyor her mekâlimin;
eyler hazîn göklere tevdî-i râz-ı nâz,
bir nâzenîn belâgati var infiâlimin.

Sensin hulâsa mülhem-i feyzım cihanda sen:
hep nefha-i lâtiyfe-i aşkındır eyliyen
sâhil|resîde mevc-i perîşan şiğrimi.

Bir ibtisâmın oldu müeddî sünûhuna;
uysun karârgâhı, dedim, tab'-ı şûhuna
mezceyledim çiçeklere unvân-ı şiğrimi.

= ■ =

EŞ'AR-I MUHABBETDEN

Hayâta ragbet edersem senin yüzündendir,
bu dâm|gâhe senin saçlarınla merbûtum;
felekde nûr görürsem senin gözündendir,
muhabbetinle bu zindân-ı gamde mazbûtum.

Bekâ-yi aşkını gâhî teemmül eyler-de
derim :«Fenâ bulamaz, kâinât bâqîdir!»
Seninle katlanırım ben bu çâresiz derde,
derim o şevq ile hattâ: «Hayât bâqîdir.»

Bakıb cemâline bir dem yumunca gözlerimi
 şehâblar uçuşur manzar·i siyâhımda;
 yakar fûrûg·i nigâhın zalâm·ı ahterimi,
 yüzün güneşler açar pîş·i intibâhımda.

Maiyşetin o tekâzâ·yi cân|güdâzından
 kaçır, emîn olurum âşiyân·ı ismetine;
 buhâr·ı neş'eye garkolmak ihtirâzından
 melâl yükselemez âsümân·ı ismetine.

Elin elimde, saçın târümâr sînemde,
 gözüm gözünde, lelim lağl·i gül|fişânında...
 Kılar bu hâl ile ömrüm karâr sînemde.
 gelir tezelzüle rûhum ser·i benânında!

— 22 Eylûl, 1310 —

== ■ ==

TERENNÜM

Çocukdun sen, o hâlin bir zaman çıkmaz hayâlimden;
 melekdin, çırpınır yâdımda her dem aks·i pervâzın.
 Ne demler geçdi, bak, hâlâ o tıfl·ı dil|sitansın sen;
 geçen sûr·i safânın aksidir gûşümde âvâzın...

Çocukdun, bir melekdin sen;
 sen, ey mağşûka·i Fikret;
 bulur el'ân
 dil·i nâlân
 gül·i hüsnünde bir nûkhet
 sabâvetden, o cennetden!

Sabâvetden, o cennetdenberi çeşm|âşinâyız biz;
~~ezelden~~ belki rûhum âsık·ı rûh·ı latıyfindir.

Ne anlardım muhabbetden, vefâden âh ben sensiz?
Olurdum, kim bilir, hattâ bekâ-yi rûhu da münkir...

Çocuksun sen, meleksin sen,
sen, ey mağşûka-i Fikret;
bulur el'ân
dil-i nâlân
gül-i hüsnünde bir nûkhet
sabâvetden, o cennetden!

ŞÜKÛFE·İ YÂR

Bir gonce durur kadîd ü mugberr
bir defter-i sânihât içinde;
binlerce emel, heves berâber

reng-i siyeh-i memât içinde;
sessiz sessiz geçer hayâtı
bir velvele-i nikât içinde.

Anlar-mı aceb o türrehâtı
çoşdukca sahâyif-i eserden?...
Aşkın bana hoşdur iltifâtı

bir goncede böyle sâf u rûşen.
Mümkün-mü tegayyür-i meâlin?
Solsan da güzelsin, ey çiçek, sen!

Yokdur ki atılmak ihtimâlin:
Hâlâ üzerindedir nigâhı
yârın, o ferîşte-i hayâlin.

Açdıkca şu defter-i siyâhı
bir yüz görürüm ki muhtecibdir,
hep sensin onun zuhûr|gâhı.

Bağzan o zılâle münkalibdir,
lâkin onu sen edersin ihtâr;
her dem bu sebeple müncezibdir
rûhum sana, ey şükûfe-i yâr!

SEVDÂ-Yİ ŞİĞR

Hazîn, fakat ne güzel bir sadâ şu dinleyiniz...
Benim bu şeb yine ulvî bir infiâlîm var;
güzel, fakat ne hazîn pür'sükûn olan şu deniz...
Benim bu şeb yine pek rikkat-i hayâlîm var;
benim bu şeb yine şâirliğim, o hâlîm var.

Nazar|rübâ-mı desem dîde-i siyâhından,
aman ne tatlı bakış var, şu necm-i ezherde!
Sürûd-i bülbül-i âvâre kağr-ı meşcerde,
kopub gelir sanırım rûh-ı gam|penâhından;
kopub gelir sanırım rûhu sîne|gâhından.

Melek, senin de bu feryâd-ı rûha var meylin,
değil-mi kalb-i şefikın senin de mülhemdir...
Bir iytilâfı demekdir sabâh ile leylin:
Hayâtı şîğrile mezceylemek ne âlmdır!
Hayât şîğr ile revnak bulur, müsellemdir.

Kılar bu kubbede peydâ medîd bir tınnet
 ukûsü velvele-i bî|nihâye-i şîgrin;
 gönül avâlim-i lâhût|pâye-i şîgrin
 tasavvur eyliyemez hâricinde ulviyyet,
 tasavvur eyliyemez hâricinde bir cennet!

= ■ =

BİR LEVHA İÇİN

Sâhil yeşil, eşcâr yeşil... Sanki tabîat
 vermek dilemiş mevqia şâyân-ı perestîş
 bir reng-i behîştî,

göl sâhilin aksiyle nümâyîş|geh-i cennet;
 sâri bu yeşil gölgeliğe bir mütevahhiş
 âheng-i behîştî.

Bir levh-i muhabbet bu ki fevkında hayâlin:
 Mağşûka o bir gonce-i nev|hande-i ziybâ,
 âşık ona hem|hâl;

cünbüş|geh-i sâfiyyeti âmâl-i visâlin:
 Zevrakçe, o bir neş'eli gehvâre-i sevdâ,
 bir lâne-i cevval.

Sevdâ... Bu ne hâletdir, İlâhî, ne safâdır?...
 Bir nazra-i hayrân ile bir çehre-i sâkin
 karşımda dururken,

dersem ne var: Eşcâr bile mest-i hevâdır.
 Bir husa alırlar şu iki rûh-ı raqîkın
 şevk u şegafinden.

= ■ =

BİR YAZ LEVHASI

Öğleyin bir cahim olur âlem,
yere bir âteşin zıyâ saçılır;
cevher-i canla tartılır şebnem,
bir bulut geçse bin dehân açılır.

Güneşin şugle-i nigâhiyle
erir elvânı sanki eşyânın;
karışır toprağın siyâhiyle
reng-i simîni sath-ı deryânın.

Kurumuşdur ne varsa tâze, yeşil,
hele bî'âb u tâbdır dereler;
olur âfâka dem'be'dem nâzil
zerre hâlinde bir yığın ahker.

Geçirir kâinât baygınlık,
sanki mest-i hamim-i nîrândır.
Öteden bir yılan çalar ılık;
mürg-ı elhân hamûş u sekrândır.

Bak şu levh-i güzîne: Gark-ı sükûn
bir denizle dumanlı bir de semâ;
bir de sâhil, ki dilber-i mahzûn,
sürünür zeyl-i nâzına deryâ...

Bir tutam ot yeyib de gitmek için
belli, gezmiş nice beyâbanlar;
def'-i zehr-i harâret etmek için
suya dalmış zavallı hayvanlar...

Yine bir gün, beş altı yıl evvel,
ediyordum güzer bu mevqîğden;

yine mihr·i pür|âteş·i Temmuz
olarak muttasıl şerâre|fiken,

yakıyordu şuâi ortalığı;
ne çayır vardı yanmadık ne çemen.

Yokdu rüzgâr, o gün havâda bile
kalmamıştı mecâl·i fekk·i dehen.

Pek bunaldım, biraz teneffüs için
sâhili etmek istedim mesken.

Nâgehân oldu karşıdan peydâ
bir sürü çâr|pa·yı kûh|beden

Suya doğru kemâl·i heybetle
koşuyorlardı, hep küşâde|resen.

Geldiler işte on adım öteme,
geçtiğim yol geniş değil zâten;

bakınırdım hazerle dört yanıma,
aranırdım yakında bir me'men;

bulmayınca ne çâre, bastonumu
siper aldım geçib giderlerken...

Bir taş üstünde bir çocuk durmuş,
oluyordu bu hâle kahkaha|zen;

beş yaşında ya var ya yokdu, meğer
çobanıymış geçenlerin bu gülen.

Bir çocukcağza bir sürü öküzün
şaşakaldım bu inkıyâdına ben!

NAKŞ-İ NÂZENİN

Çamlar arasında nîm manzûr,
ârâyîşi sine·i zılâlin,
timsâli serâçe·i hayâlin,
revzenleri mâi tülle mestûr

bir köşk idi âşiyân·ı aşkım.
Çamlar zümrüdlü şeh'periydi,
sevdâ yatağında bir periydi;
koynunda geçib zemân·ı aşkım

olmazdım bir dakıyka bîdâr.
Perverde·i gonce|zâr·ı vuslat;
pür|zemzeme bir behâr·ı vuslat;
eylerdi önümde haşr·i ezhâr.

Pişimdeki levha·i berîne
bir lem'a konardı her seherden,
düşmezdi sehâib·i kederden
bir gölge bu naşk·i nâzenîne...

ÂŞİYÂNE-i LÂL

Yosunlu bir adacık, ortasında ummânun,
ufukda bir sıra kûh,sâr-ı âhenin,manzar;
sönük likâ-yi sükûn,perverinde deryânın
veremli bir kamer'in aksi muttasıl ağlar.

Gören sanır ki bu bir medfen-i serâirdir,
sükût o mertebe cârî denizde, sâhilde;
duran bürûdet-i mâtem dil-i heyâkilde
bu levha-i adêmin her yanında zâhirdir.

Sabah olur, o bürûdet geçer; fakat müzmin
sükûn-i mevqii bir nefha eylemez ihlâl...
Yegâne şâhid-i hüznü bu levha-i ademin
bakıyye-i medeniyyet bir âşiyâne-i lâl.

BİR SABAH İDİ...

Latıyf bir sabah idi, tehattur eyliyor-musun?
Kenâr-i bahre gizlice seninle eyleyib şitâb,

— şu âlem-i sefâletin güvâh-ı esfeliyyeti —
siyâh bir taş üstünü neşimen etdik intihâb.

Senin letâfetin, benim muhabbetim kadar güzel:
Bir yanda penbe bir deniz, o yanda mâi bir sehâb.

Nümûde-i hayâl olan zarâif-i emel gibi
mükewvenât uzak yakın, ne varsa gark-ı âb ü tâb.

Duvaklı bir gelin süsü verirdi karşı sâhile
gubâr·ı nûra benziyen hafîf ü sâf bir nikâb.

Düşer de gâh bir varak meyâne·i sükûnuna,
heman kalırdı çîn·i ihtilâc içinde sath·ı âb.

Bütün bu levha andırırdı bir harîm·i vusleti,
görürdük onda bir perî·i subhu nîm mest·i hâb...

AYRILMAM!

Bir siyah inci, pür|emel, saçının
nazlı kıvrımlarında saklanıyor,
büyüyor gâh, gâh ufuklanıyor...
Ben olaydım bu... Yok, inanma sakın:
İnci olsam denizden ayrılmam!

Sarı bir gül ipekli korsajının
nefha·i lerzişiyle gaşyoluyor,
orda mes'ûd u mübtesem soluyor...
Ben olaydım bu... Yok inanma sakın;
Ben gül olsam filizden ayrılmam!

Umk·ı sâfiyyetinde çeşmânın
bana bir başka inci arz ediyor,
«Bendedir güllerin latıyfi!» diyor...
Ey güzel gözler, işte siz inanın:
Ölürüm ben-de sizden ayrılmam!

NEŞ'ESİZ

Etmiş gibi nâtıkam teverrüm,
her lafzım bir süâl-i fâciğ; (*)
şığrimdeki şîve-i teellüm
râciğ bana, hep bu acze râciğ.

«Söz gölgesidir tehassüsâtın,»
derler; bu hatâ değilse, eyvâh;
ben alğıyorum, gülen hayâtın
bir gölgesidir yüzümde gümrah.

Bak, ister isen, o şevka aldan;
zannetme fakat ferahlı bir hiss
rûhumda medârıdır neşâtın...

Yok farkı bu reng-i inbisâtın
bir mezhere-i hazâne âkis
bir kavsikuzah parıltısından!

= ■ =

GİRİYE-İ HUSRÂN

Ağla, ey şîğr-i nâltüvân, ağla...
Öldü rûhumda mübtesim âmâl;
şimdi öksüz, kefen'bedûş-i melâl,
geziyor serseri perî-i hayâl.

Ağla, ey rûh-ı gam|nişân, ağla...
Söndü şîğrimde parlıyan hissler;
o alevler, o tûde tûde şerer
şimdi efsürde bir avuc ahker.

(*) Süâl = Öksürük.

Ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
 Dondu kalbimde ağlıyan heyecân;
 şimdi ben mâtemiyle vakf-ı hazân,
 isterim bir bükâ-yı bîpâyân.

Ağla, ey şîğr-i nâ|tûvân, ağla;
 ağla, ey rûh-ı gam|nişân, ağla;
 ağla, ey çehre-i hazân, ağla...
 Ağlayın, girye belki sârîdir,
 bana bir cûşîş-i bükâ getirir!

ANLAŞILMASIN

Bir çehre isterim ki, hayâl, anlaşılmasın;
 bir nükte-i cemâl ki lâl, anlaşılmasın.

Bir yüz, o bir tebessüm-i hulyâ ki müncelî;
 ancak nedir o yüzdeki hâl, anlaşılmasın.

Hep münkeşif hadâyık-ı esrârı gözlere,
 bakdıkca sonra ayn-ı zılâl, anlaşılmasın.

Bir tıfl-ı münfail gibi gülsün tessürü,
 renginde hiç nisâb-ı melâl anlaşılmasın.

Kalsın o didelerdeki râz-ı emel nihân,
 gönlüm diler ki rûh-ı leyâl anlaşılmasın.

Müjgân-ı süye|perveri setreyliyor gibi
 takrîr-i gamzesinde meâl anlaşılmasın.

Fikrim nüfuz eder gibi olsun hafâsına;
lâkin hayır, o sihr-i cemâl anlaşılsın.

Her hâli anlaşılsa da bir ihtimâl ile
zîr-i lebinde gizli süâl anlaşılsın.

Pişinde ben şikâyet-i hasretle ağlayım
gülsün... Fakat bu vağd-i visâl anlaşılsın!

EY YÂR-İ NAGAM|KÂR!

Çal, ben de olub şevq ile âhengine pîrev,
dillerdeki sevdâları cûşân edelim, çal!
Çaldıkca doğar gönlüme eş'âr-ı nev|â|nev;
her nagmene bir şığrimi kurbân edelim, çal!
Çal, âlem-i ervâhı da raksân edelim, çal!

İğlân ediyor aşkını her nagme sesinde,
giryân oluyor savt-ı hazîninde muhabbet;
ervâh kanadlanmış uçar piş ü pesinde;
bahsetmede âhengine bir neş'eli rîqkat
gûyâ o kanadlardan uçan nefha-i cennet.

Ey gıpta-i nâhiyd, ki zîr u bem-i sâzın
eflâki de, ecrâmı da inletse revâdir;
ey reşk-i melâik, nagam-ı rûh|nevâzın
cennetlere, hurîlere cân|bahş-i safâdır...
Bak ağlıyorum, giryeme bin hande fedâdır!

Zabteyliye bilsin-mi gözüm eşk-i revânı?
 Titrer, bu nevâ gûşüme geldikce, sebâtım;
 ey yâr-ı nagam'kâr, sakın kesme nevânı:
 Vur, kopsa da mızrâbın ile târ-ı hayâtım;
 çal, şimdi, şu ân olsa da ân-ı sekerâtım!

Bir yâreli kuş çırpınıyor sanki telinde,
 çıkmakda bu âvaz o garîbin ciğerinden;
 ûdun-mu hüner, yoksa o cânânın elinde
 bir feyz-mi var kim daha muğciz hünerinden?...
 Billâh o eldir koparan rûhu yerinden!

Çal, ben de olub «Âh!» larımla sana dem|sâz,
 çâk eylemedir sine-i aşkı emelim, çal!
 Têsîr-i tarabla ederek kol kola pervâz,
 tâ Arş-i İlâhî'ye kadar yüксеlelim, çal!
 Çal sevdiceğim, çal meleğim, çal güzelim... Çal!

— 18 Ağustos, 1310 —

= ■ =

= S O N =

İ Z A H L I

ve

A L F A B E L İ F İ H R İ S T

RŞ. — Rübâb-ı Şikeste.

HD. — Halûk'un Defteri.

(A)

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bu kitaptaki:	
			Bölümü	Sahifesi
Akşam	RŞ.	101	XII	411
Anlaşılmazın	RŞ.	421	XIII	441
Asker Geçerken	RŞ.	230	III	108
Âşiyâne-i Lâl	RŞ.	407	XIII	438
Âşiyân-ı Dil	RŞ.	66	XII	406
Âşiyân-ı Peder	RŞ.	357	XIII	420
Aşk u Firâq	RŞ.	126	IV	194
Âveng-i Şühûr	RŞ.	343	VII	248
Ayrılmam!	RŞ.	413	XIII	439

(B)

Baharda	RŞ.	134	VI	210
Behâr-ı Magmûm	RŞ.	79	VIII	316
Behâr-ı Terâne dâr	RŞ.	423	VI	222
Balıkcılar (büyük)	RŞ.	18	IV	145
Balıkcılar	RŞ.	124	V	166
Belki, Hayır!...	RŞ.	64	VIII	314
Berf-i Zerrîn	RŞ.	77	XII	410
Berîd-i Ümîd	RŞ.	202	XII	415
Beyaz Yelken	RŞ.	83	VI	198
(¹) Bir Ân-ı Huzûr	RŞ.	195	VII	266
Bir Ayyaşın Karşısında	RŞ.	75	IV	144

(¹) T. - Fikret ve bâzı arkadaşları, İzmir tarafında Hüseyin Kâzım Beyin çiftliği civârında bir yere gidip orada oturacaklardı. Bu eserle o köy hayatını hayâllediğini anlatır. Eser, Hüseyin Kâzım Beye ithaf olunmuştur.

Bu kitaptaki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
Bir Feylesofa			V	166
Biraz Ümîd	RŞ.	256	VIII	308
Bir Güfte	RŞ.	316	II	76
Bir Hicrân-ı Muvak-				
katden Sonra	RŞ.	148	VI	204
(²) Bir Kız Mektebi İçin	HD.	—	II	58
(³) Bir Lahza-i Teahhur	RŞ.	305	I	34
Bir Levha İçin	RŞ.	397	XIII	434
Birlikde	RŞ.	140	VI	206
(*) (Bir Mektub)	—	—	XII	408
(⁴) Bir Mersiye	RŞ.	199	VIII	298
Bir Sabah İdi...	RŞ.	411	XIII	438
Bir Tablo	RŞ.	409	III	108
Bir Tasvîr Önünde	HD.	—	II	80
Bir Yaz Levhası	RŞ.	399	XIII	435
Bir Yudum Su			VI	223
Bisiklet	RŞ.	166	V	170
Buda	RŞ.	240	II	82
Bu da bir Emel	RŞ.	185	XII	413
Bütün Bir Serîgüzeşt	RŞ.	179	VIII	294
Büyük İkramiye	RŞ.	250	V	171

- (²) II. Meşrûtiyet devrinin Âyan Meclisi Reisi Ahmed Rızâ Beyin, şimdiki Kandilli Kız Lisesinin bulunduğu binada bir kız mektebi açmak istemesi haberini alarak bu eseri yazmıştır. O zamanlar Türk varlığı, dedelerimiz olan Osmanlı adıyla anılırdı.
- (³) II. Abdül-Hamid'e atılan bir bomba münasebetiyle o tarihte yazılmıştır. Eserin içindeki bâzı beytleri konferanslarına esas tutan sosyologlarımız olmuştur.
- (⁴) İzmir'e gitmek hulyaları büsbütün söndükten sonra bu ağıt-yazıyı yazmıştır.
- (*) Kocamemi âilesinden bir çocuğun ölmesi münasebetiyle.

Bu kitaptaki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(C)				
Cenab	RŞ.	328	IX	334
Cevab	RŞ.	282	XI	386
Cezâ-yi Mensiyyet	HD.	—	IV	154
(Ç)				
Çiçekler İçinde	RŞ.	377	XIII	430
Çirkin	RŞ.	181	VII	241
(D)				
Dârül Muallîmin Marşı	RŞ.	318	II	66
Derd-i Nihân	RŞ.	72	VIII	312
Devenin Başı	HD.	—	XII	407
Dinle, Rûhum	RŞ.	109	VI	212
Doğan Güneşe	HD.	—	III	98
(⁵) Doksan-Beşe Doğru			I	38
Dokundun Hissime	RŞ.	375	XIII	429
Dün Gece	RŞ.	275	IV	150
(E)				
En Ferahlı Günüm	RŞ.	81	VIII	296
Enîn-i Gam	RŞ.	89	VI	200
Eski Şeyler	RŞ.	355	XIII	420
Eş'âr-ı Muhabbetden	RŞ.	379	XIII	430

- (⁵) O zamanın Paşvekili (sadriâzamı) Padişah'tan müsaade alarak Millet Meclisini (Meclisi Mebûsânı) kapatması münasebetiyle yazılmış bir eserdir. Millet Meclisinin ilk kapanması münasebetiyle yazılmış bir eserdir. Millet Meclisinin ilk kapanması II. Abdül-Hamid tarafından 1295 de vâkı olmuştu ki, II. Meşrûtiyete kadar açılammıştı. O vâkıa hatırlanarak «Doksan-Beşe» doğru, 1295 demektir. Bu eseri Nüzhet Sabit ele geçirince büyük puntolarla kendisinin çıkarmakta olduğu «Vazife» gazetesinde ikinci baskı olarak yayınladı. Gazete derhal kapışıldığı için yüksek fiyatlara satılmıştır. Bu eser umumî efkârı çok ilgilendirdiğinden Millet Meclisi tekrar açılmıştır.

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bu kitaptaki:	
			Bölümü	Sahifesi
Ey Hâb	RŞ.	187	XII	414
Ey Kız!	RŞ.	394	VII	246
Ey Yâr-ı Nagam kâr!	RŞ.	425	XIII	442
(F)				
(⁶) Fener	RŞ.	116	VII	268
Ferdâ	HD.	—	II	54
Firâq u Telâqî	RŞ.	157	VI	196
Fırsat Yolunda	RŞ.	171	VIII	290
Fuzûlî	RŞ.	325	IX	344
(G)				
Gayyâ-yi Vücûd	RŞ.	99	XI	384
Geçmişde	RŞ.	360	XIII	422
Giryâ-i Husrân	RŞ.	419	XIII	440
Gökden Yere:	HD.	—	XI	396
(H)				
Hâb-ı Girizân	RŞ.	85	VII	236
(⁷) Hakîykatın Yıldızı	HD.	—	II	88
Halûk'a	RŞ.	212	V	184
Halûk İçin	RŞ.	206	IV	138
Halûk'un Âmentüsü	HD.	—	II	86
Halûk'un Bayramı	RŞ.	210	IV	147
(⁸) Halûk'un Defteri	HD.	—	III	120
Halûk'un Sesi	RŞ.	208	III	142
Halûk'un Vedâi	HD.	—	II	66
(⁶) Fener, memleketimiz elit zümresinin her zaman ihmâle mâruz kalışı bakımından sembolik bir eserdir.				
(⁷) Filozof Rızâ - Tevfik'e açık ve aydın fikirlerinden dolayı Edirne'de dayak atmışlardı. Esere sebep bu hâdisedir.				
(⁸) Halûk küçükken annesi onun karalama defterlerini T. - Fikret'e göstererek: — Artık bunları atalım! demiş. Bu hâdise, T. - Fikret'in kendi el yazısıyla yazdığı «Halûk'un Defteri» gibi daha mükemmel bir kitabın çıkmasına sebep olmuştur.				

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bu kitaptaki:	
			Bölümü	Sahifesi
Hâmid	RŞ.	339	IX	350
(⁹) Hande-i Bûm	RŞ.	258	VII	264
(¹⁰) Hân-ı Yagmâ			I	36
Hasan'ın Gazâsı	RŞ.	40	III	113
Hasta Çocuk	RŞ.	30	IV	128
Hayâl-i Hod bîn	RŞ.	87	XII	416
Hayâl-i Zâir	RŞ.	403	VIII	302
Hayât	RŞ.	269	XI	392
Hayâta Karşı Beşer	HD.	—	XI	394
Hayavata	HD.	—	IV	135
(¹¹) Hemşîrem İçin	RŞ.	287	I	30
Heykel-i Giryân	RŞ.	114	VI	188
Heykel-i Sây	RŞ.	263	II	84
Hilâl-i Ahmer	HD.	—	I	8
Hücre-i Şâir	RŞ.	387	VI	216
Hüsn ü Ân Nedir?			V	176
(I)				
İkinci Tesâdüf	RŞ.	175	VIII	292
İktirâb	RŞ.	364	XIII	423
İlel'Ebed	RŞ.	132	VIII	318
İnanmak İhtiyâcı	RŞ.	219	X	368
(¹²) İzler	RŞ.	273	II	77

(⁹) II. Öbdül-Hamid'i sembolleştiren bir eserdir.

(¹⁰) Bu eser, Meşrûtiyet devrinde suiistimâlle yeyip içenler ve kese dolduranları halka anlatmak için yazılmış bir vülgarizedir. Eser basit olmakla beraber büyük bir cesâret ve samimiyetin ürünüdür.

(¹¹) T. - Fikret 10-12 yaşlarında iken annesi ve büyük dayısı hacca gider ve orada koleradan ölürler. Manzûme önce annesine hitap eder, sonra pek sevdiği hemşiresinin hoyrat bir evde çektiği sıkıntıları anlatır. Kadınlık dünyasını ilgilen-diren çok kıymetli sözler vardır.

(¹²) İzler, T. - Fikret'in hürriyet mücadelesinde çalıştığını ve

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(K)				
Kâri'lerime	RŞ.	1	V	158
(¹³) Kahkaha-i Ye's	RŞ.	238	VII	270
Kamıys-ı Yûsûf	RŞ.	49	XII	405
Karlar	RŞ.	110	VII	244
Kasıyde-i Tecrîiyye'-den			III	104
(¹⁴) Kaya Kitâbesi			V	164
Ken'ân	RŞ.	38	III	112
(¹⁵) Kendi Kendime	RŞ.	68	V	170
Kılıc	RŞ.	232	III	106
Krizantem	RŞ.	144	VIII	304
Kitâbe	RŞ.	320	III	102
Kocaman Sâate	RŞ.	271	VII	242
Köyün Mezarlığında	RŞ.	234	X	366
Kutba Doğru	RŞ.	242	II	84
Küçük Âile	RŞ.	36	IV	126
(L)				
La Dans Serpantin	RŞ.	163	VII	226
Leyl-i Vedağ	RŞ.	146	VI	190

nihayet o ayak izlerinin kendisine aid olduğunu ve bu eserden sonra da hürriyetçilerden ayrıldığını anlatır.

- (¹³) Bu sembolik eser de, Abdül-Hamid'in bütün kahırlarına ve bizzat kendisine tatbik edilen hareketlere karşı soğuk-kanlılığını bildirir.
- (¹⁴) Aşîyan'ın bahçesindeki havuzun bir yanını teşkil eden heybetli bir kaya üstüne bu kıtayı kendi eliyle kazıyarak yazmıştır.
- (¹⁵) Memur bulunduğu bir sıra Dış İşleri Vekilinin (Hâriciye Nâzırının) bekleme salonunda kâğıtları imzalatırmak için uzun zaman bekleyişinden müteessiren bunu yazmıştır.

Bu kitaplaiki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(M)				
Mâî Deniz	RŞ.	204	VIII	308
Manyâsî Refîq B. İçin			III	106
Mâzî... Âtî	RŞ.	280	II	74
Mehd-i Âmâlim	RŞ.	93	XII	410
Mihr-i Zemherîr	RŞ.	112	XII	413
Midhat Paşa İçin			III	104
Millet Şarkısı	RŞ.	311	III	96
Mükedder			V	162
Müse İçin	RŞ.	389	IX	332
(N)				
Nâdim-i Hayât	RŞ.	189	XI	388
Nakş-i Nâzenîn	RŞ.	405	XIII	437
Nedîm	RŞ.	330	IX	336
Nef'î	RŞ.	336	IX	346
Ne İsterim?	RŞ.	193	XII	416
(16) Nejad'a:	RŞ.	392	IX	324
Nesrin	RŞ.	22	IV	130
Neş'esiz	RŞ.	417	XIII	440
Ninni	RŞ.	118	IV	140
(Ö)				
(17) Öksüzlüğüm	RŞ.	91	VII	262
(18) Ömr-i Muhayyel	RŞ.	142	VII	234

(16) Nejad, çok hürmet ettiği, beğendiği ve sevdiği hocası Üstâd-ı Ekrem'in oğludur. T. - Fikret'in en çok saydığı bir cocuktur. Çok genç yaşında veremden ölmüştür. «Resminin Karşısında» manzûmesinde, «Elbett şu anne yavrusunun onca pür zalâm» mısraındaki yavru, Nejad'dır.

(17) Girid kıtasının idaresizlik yüzünden elimizden gitmesini temsilen yazılmış bir eserdir ki onu kimse kaygı etmemişti.

(18) İzmir civarına gitme tasavvuru dolayısıyla yazılmıştır.

Bu kitaptaki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(P)				
(19) Pâre ve Hayât	RŞ.	254	IV	147
Perde-i Tesellî	RŞ.	183	XI	390
Perî-i Hazân	RŞ.	105	XII	412
Perî-i Şiğrime	RŞ.	161	VI	188
Promete	HD.	—	II	80
(R)				
(20) Raqîbe	RŞ.	246	VI	218
Ramazan	RŞ.	223	X	360
Ramazan Sadakası	RŞ.	55	IV	152
Resim Yaparken	RŞ.	60	VIII	312
(21) Resminin Karşısında	HD.	—	I	12
Resmini Yaparken	RŞ.	152	VI	202
(22) Revzen-i Mahlûğ	—	—	I	42
Rûh-ı Eş'ârım	RŞ.	70	XII	409
(23) Rübâbın Cevâbı			I	44

(19) Bu eser, «Mâvi ve Siyah» müellifi Halid Ziya Uşaklıgil ile Galata'da Tiring mağazasından bir pelerin alırken satıcı kızın hâline acınarak yazılmıştır.

(20) Eski edebiyatta kalmayı direnen ve yeniliği istemiyen zamanının küflü kafalarına karşı yazılmış bir eserdir.

(21) Kendi çalışma masasının hemen yanında, duvara asılı duran Üstâd-ı Ekrem'in resmine hitaben yazılmış olup Allaha, Allahı şikâyet eden yüce bir eserdir.

(22) T. - Fikret'e «Doksan-Bese Doğru» eserini yazdıran Millet Meclisinin kapanması hâdisesini, henüz sağ olan II. Abdül-Hamid işitince gülmüş ve: — Ben de bu lüzuma binâen vaktiyle kapatmıştım, demiş ve bunu T. - Fikret duymuştur. Abdül-Hamid'e karşı olan bu sonsuz kinin — biraz haksız da olsa — umumî ve salgın olduğunu isbat eden bir eserdir.

(23) O zamanki iktidar tarafından, kendilerine valilik gibi mesnetler verilen T. - Fikret'in şâir arkadaşları, hükûmete ve

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bu kitaptaki:	
			Bölümü	Sahifesi
(²⁴) Rûcûğ	RŞ.	299	III	100
(S)				
Sabah Ezânında	RŞ.	221	X	358
Sabâh-ı îd	RŞ.	225	X	362
Sabah Olursa	RŞ.	278	II	75
Sahâif-i Hayâtımdan	RŞ.	57	V	178
(²⁵) Sancığa Karşı			X	370

iktidara çatıyor, diye manzûmeler yazarak hücum ettiler. Kendisinin, aralarından çoktan ayrılmış bulunduğu «Ser-
vet-i Fünûn» edebî mecmuasının başında bulunanlar temiz
ve asil bir gayretle T. - Fikret'i savundular. T. - Fikret bun-
dan çok mütehassis olarak bu dünya çapındaki eserini yaz-
mıştır. O manzûmenin dilini bilenler, T. - Fikret'in en coş-
kun ve en lirik olarak bu eserini belirtirler. Bugünkü türk-
çe ile karşılığı ise — Devede kulak! Henüz basılamayan bir
eserde bu manzûme için şu notlar vardır:

«Bir şiirde insan heyecanının son haddini, idarî ve va-
tanî bir tenkid alanında coşup çağlamayı onda okuyor, onda
görüyor, ve onda işitiyoruz. Bu sahada yazılmış cihan şa-
heserlerinden birisi olsa gerektir. Osmanlıcanın insan öm-
rüne zor sığan, çok geniş bir dil olduğunu bu eser isbat
ediyor. Eseri iyi duyanlar ve anlayanlar bâzı yerlerinde ağ-
lar, okuyamaz olur; bâzı yerlerinde ses kifâyetsiz gelir, de-
lirir; kimi yerlerinde de yüce bir parıltının, atom buharı
genişliğinde kalblere yayıldığını duyar.»

- (²⁴) «Sis» manzûmesinde sayıp döktüklerini, hürriyetin muvaka-
kat neşesiyle unutmak isteyişinden doğan bir eserdir. Mem-
leketin artık iyi idare edilmesini ister ve Hareket Ordusu'u-
nu tebci eder.
- (²⁵) Bu manzûme, vatanî bir gayretle hüviyet değiştirerek ya-
zılmıştır. İçindeki «Boş bir uçurum...» diye başlayan parag-
raf, medeniyetle insan kaderini açıklıyan büyük bir söz-
dür ki, hâlâ içindeyiz.

Bu kitaptaki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
Seninle	RŞ.	136	VI	208
Senin Yerinde...	RŞ.	415	V	180
Sen Olmasan	RŞ.	138	VI	206
Serhoş	RŞ.	122	V	168
Sevdâ-yi Şiğr	RŞ.	385	XIII	433
(²⁶) Sezâ	RŞ.	27	IX	328
(²⁷) Sis	RŞ.	295	I	2
Son Nağme	RŞ.	265	VIII	306
Son Tesâdüf	RŞ.	177	VIII	293
Subh-i Behârân	RŞ.	367	XIII	425
(²⁸) Sultânîye	HD.	—	II	62
Sühâ ve Pervin	RŞ.	5	VIII	276
(²⁹) Sükun İçinde	RŞ.	154	IV	136
Süs	RŞ.	168	VII	228

(²⁶) Sezâ, Peyâmi Safâ'nın babası İsmail Safâ'dır. T. - Fikret'in en çok sevdiği bir arkadaşıdır. İsmail Safâ Sivas'ta menfâsında öldükten sonra, sevgili hâtıralarına bir ağıt yazı olarak meydana gelmiş bir eserdir.

(²⁷) «Sis», T. - Fikret'in içtimai ve mâseri ilk büyük eseridir. Bir zamanlar T. - Fikret'e «Sis Şâiri» denildiği de olmuştur. O zamanın gençliği bu şiiri, —yazmak yasak olduğundan— ezberlemişti. Atatürk dahi bu şiiri ezberden bilirdi.

(²⁸) Kendisi Galatasaray Lisesine Müdür olduğu vakit çoğu zaman okulda yatardı. Bir sabah erken vakitte çocukluk hâtıralarını ve lisenin neler yapmaya muktedir olduğunu anlatır.

(²⁹) Eşinin yalı misafirliğe gittiği bir günün gecesinde yazılmıştır. Bu hasret şiirinin içten havası, O'nun âile yuvasına nasıl candan bağlı olduğuna güzel bir örnektir.

			Bu kitaptaki:	
Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(Ş)				
Şâirin Çubuğu	RŞ.	248	VI	214
Şehidlikde	RŞ.	277	X	362
(³⁰) Şehrâyîn	HD.	—	III	94
(³¹) Şekvâ-yi firâq	RŞ.	150	IV	133
Şiğr-i Perîşân	RŞ.	362	XIII	422
Şükûfe-i Yâr	RŞ.	383	XIII	432
(T)				
(³²) Târîh-i Kadîm			I	16
(³³) Târîh-i Kadîme Zeyl			X	376
Tecdîd-i İzdivâc	RŞ.	34	IV	124
Tefekkür	RŞ.	62	V	160
Tefelsüf	RŞ.	59	V	160
Terennüm	RŞ.	381	XIII	431
Tesâdüf	RŞ.	173	VIII	291
Teşrik-i Melâl	RŞ.	236	VIII	310

- (³⁰) Padişahların tahta çıktıkları gün, her sene kutlanır ve şenlik yapılırdı. O'nun sevmediği bu tarih, yâni 19 Ağustos, T. - Fikret'in ölüm tarihini söyler.
- (³¹) Kezâ âilesinin misafir olarak gitmesinden dolayı yazılmış bir şiirdir.
- (³²) Bir bayram arifesinde, kurbanlık koyunları bir kayıkta görünce T. - Fikret şu beyti söylüyor: «Din şehid ister âsümân kurban — her zaman her tarafta, kan, kan, kan!..» Ve eve gelince sabaha kadar bu manzûmeyi ikmal eder. O zaman bu eser çok tepki yarattı. Esere herkes reddiye yazdı. T. - Fikret bunlardan ancak M. Âkif'e cevap verdi. Zıyâ Gökâlâb bir yerde: Fikret'in peygamberliği, bu eseriyle bizi ümmet medeniyetinden kurtarmış olmasıdır, der.
- (³³) Verilen bu cevap ile T. - Fikret'in son zamanlarda nasıl realist bir iman sahibi olduğu anlaşılır.

Bu kitaptaki:

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bölümü	Sahifesi
(34) Tevhîd			X	354
(35) Timsâl-i Cehâlet	RŞ.	261	VI	220
Toprak	RŞ.	191	VIII	320
Tulûa Karşı	RŞ.	372	XIII	427
(U)				
Ufk u Hilâl	RŞ.	103	VII	232
Ukde-i Hayât	RŞ.	95	XII	411
(Ü)				
Ümîd Ölmez	HD.	—	XI	394
Üstâd-ı Ekrem	RŞ.	334	IX	342
(V)				
Vagonda	RŞ.	73	VII	238
Vâlide	RŞ.	51	IV	138
Vatan Şarkısı	RŞ.	314	III	119
Verin Zavallılara	RŞ.	53	IV	148
(Y)				
Yağmur	RŞ.	107	VII	240
Yarın	RŞ.	215	IV	143
Yaşadıkça	RŞ.	97	V	104
Yaşamak Aşkı	RŞ.	217	VI	164
(36) Yeşil Yurd	RŞ.	197	VII	270
Yine Halûk	RŞ.	214	IV	144

(34) Bir zaman «Mirsâd» mecmuası bir «Tevhîd» anketi açmıştı. 22 yaşında bulunan, beş vakit namazlı T. - Fikret'in eseri birinciliği kazandı.

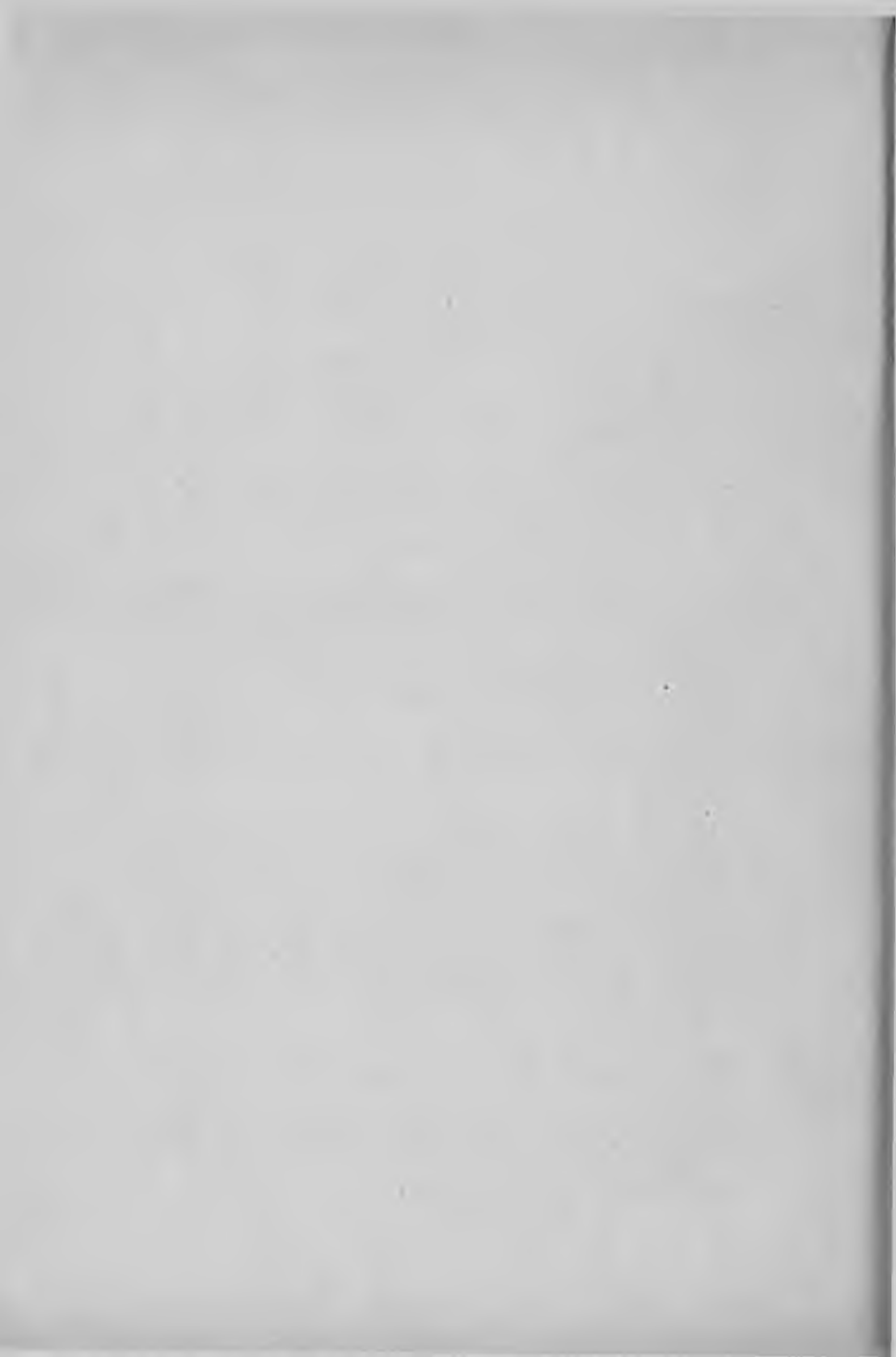
(35) Eski edebiyatı savunan bir şahsiyetten bahsediyor ama, dediği kadar cahil değildi.

(36) Bu eserde İzmir'de gidecek oldukları köyün hayâlini yaşar. Eser, Hüseyin - Cahid'e ithaf olunmuştur.

Manzûmenin Adı	Eseri	Sahifesi	Bu kitaptaki:	
			Bölümü	Sahifesi
(Z)				
(³⁷) Zekâ	RŞ.	15	IX	326
(³⁸) Zelzele	HD.	—	II	78
Zerrişde	RŞ.	129	XII	404
(³⁹) Zavallı «Evet»	RŞ.	244	VI	218
Zavallı Hasta	RŞ.	120	VII	242

- (³⁷) Zekâ, filozof Rıza - Tevfik'dir. Burada onunla alay etmesine rağmen çok sevişirlerdi. Filozofun O'nu nekadard sevdiği ise, T. Fikret'in mezarında yazdığı o eşsiz şiirle bellidir. Bu kitapta son sahifededir.
- (³⁸) 1893 de İstanbul'da çok şiddetli bir zelzele olmuştu. Eserin ikinci parçası, o zamanlar T.-Fikret'in hayat görüşünü açıklar.
- (³⁹) «Teceddüd Edebiyyâtı» nı dekadand bulanlardan birisinin eski edebiyatı savunmasını anlatır.

KABR-I FİKRET'İ ZİYARET

— Tevfik - Fikret'in necîb rûhuna —

Dediler ki, ıssız kalan türbende,
vahşî güller açmış! ...Görmeye geldim;
o hücrâ cennetin hâkine ben de,
hasretle yüzümü sürmeye geldim.

Dediler ki, sana emel bağlıyan
kabrinde diz çöküb, bir dem ağlıyan
ber'mürâd olurmuş!... Ben de bir zaman
ağlayıp mürâda ermeye geldim.

Şu hicrân yılının son-bahârında,
jâleler titrerken çemenzârında,
gün-doğmazdan evvel, ben mezârında
mâtem çiçekleri dermeye geldim.

Seni andım bütün gam çekenlerle,
aşk-ı hakk uğruna yaş dökenlerle,
sarı gonca veren şu dikenlerle
taşına bir çelenk örmeye geldim.

Yâdın — ölüm gibi — bir sır-ı mübhem!...
Neş'e-i sevdâ-mı bu hiss-i elem?!...
Ruhûmu ne füsûn eyledin bilmem?
Bu gün sana gönül vermeye geldim!

— 8 Eylûl, 1915 —
Rızâ - Tevfik

rübâb-ı şikeste

TEVFİK FİKRET'in

Bu Kitapta Bulunan Eserleri :

- Tevhîd (En eski eseridir)
Rübâb-ı Şikeste (1327 tab'ı)
Târih-i Kadîm (1321)
Kaya Kitâbesi (Aşîyan'daki kayada)
Halûk'un Defteri (1327)
Hüsn ü Ân Nedir? (Servetifünun'dan)
Mükedder (Servetifünun'dan)
Bir Feylesofa (Servetifünun'dan)
Subhiyyecik (Evinde müsveddesi var)
Târih-i Kadime Zeyl (Hitâb)
Doksan-beşe Doğru (İdâreye ilk hücum)
Hân-ı Yağmâ (İdâreye 2. hücum)
Revzen-i Mahlûğ (İdâreye 3. hücum)
Bir Yutum Su (Arı Türkçe örneği)
Sancağa Karşı (Bir mücâhid lisânından)
Rübâbın Cevâbı (Son Sözü)